2016 Raport roczny Grupy PZU

PZU

Spis treści

List Prezesa Zarządu do Akcjonariuszy 6

List Przewodniczącego Rady Nadzorczej 8

01 Krótka charakterystyka Grupy PZU 11

02 Otoczenie zewnętrzne 23

2.1 Podstawowe trendy w polskiej gospodarce 24

2.2 Sytuacja na rynkach finansowych 25

2.3 Sektor ubezpieczeń w Polsce i krajach bałtyckich na tle Europy 28

2.4 Regulacje dotyczące rynku ubezpieczeń i rynków finansowych w Polsce 29

2.5 Otoczenie zewnętrzne w krajach bałtyckich i na Ukrainie 31

2.6 Czynniki makroekonomiczne, które mogą mieć wpływ na działalność polskiego sektora ubezpieczeń oraz działalność Grupy PZU w 2017 roku 32

03 Działalność Grupy PZU 35

3.1 Struktura Grupy Kapitałowej PZU 36

3.2 Ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe (PZU, LINK4 i TUW PZUW) 37

3.3 Ubezpieczenia na życie (PZU Życie) 43

3.4 Bankowość (Alior Bank, Bank Pekao) 47

3.5 Fundusze inwestycyjne (TFI PZU) 52

3.6 Działalność zagraniczna 53

3.7 Usługi medyczne (PZU Zdrowie) 55

3.8 Fundusze emerytalne (PTE PZU) 56

3.9 Pozostałe obszary działalności 57

04 Strategia rozwoju 59

4.1 Podsumowanie Strategii Grupy PZU 2020 60

4.2 Bazowe założenia strategii 61

4.3 Fundamentalne wartości strategii 62

4.4 Główne cele strategiczne 63

4.5 Kierunki rozwoju Grupy PZU 65

4.6 Realizacja kluczowych projektów oraz inicjatyw w 2016 roku 71

4.7 Wybrane mierniki Strategii Grupy PZU 2020 74

05 Organizacja, infrastruktura oraz zasoby ludzkie 77

5.1 Model biznesowy Grupy PZU 78

5.2 Model biznesowy – Ubezpieczenia 78

5.3 Model biznesowy – Bankowość 85

5.4 Zarządzanie kadrami 86

5.5 Zarządzanie markami Grupy PZU 88

06 Skonsolidowane wyniki finansowe 91

6.1 Główne czynniki mające wpływ na osiągnięty wynik finansowy 92

6.2 Dochody 94

6.3 Odszkodowania i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe 97

6.4 Koszty akwizycji i administracyjne 98

6.5 Struktura aktywów i pasywów 98

6.6 Udział segmentów branżowych w tworzeniu wyniku 100

07 Zarządzanie ryzykiem 113

7.1 Cel zarządzania ryzykiem 114

7.2 System zarządzania ryzykiem 114

7.3 Apetyt na ryzyko 115

7.4 Proces zarządzania ryzykiem 116

7.5 Profil ryzyka Grupy PZU 117

7.6 Wrażliwość na ryzyko 123

Spis treści

7.7 Działalność reasekuracyjna 125

7.8 Zarządzenie kapitałem 126

08 PZU na rynku kapitałowym i rynku dłużnym 129

8.1 Rynek akcji i obligacji 130

8.2 Notowania akcji PZU 131

8.3 Finansowanie dłużne PZU i Alior Banku 135

8.4 Sektor bankowy na GPW 136

8.5 Relacje inwestorskie PZU 137

8.6 Rekomendacje analityków dla akcji PZU 142

8.7 Polityka kapitałowa i dywidendowa Grupy PZU 144

8.8 Rating 147

09 Społeczna odpowiedzialność biznesu 153

9.1 Odpowiadamy na potrzeby 155

9.2 Cenimy naszych ludzi 156

9.3 Wspieramy społeczeństwo 160

9.4 Dbamy o środowisko naturalne 163

9.5 Wybrane inicjatywy społecznej odpowiedzialności biznesu w pozostałych spółkach Grupy PZU 164

10 Ład korporacyjny 169

10.1 Zbiory zasad ładu korporacyjnego stosowane przez PZU 170

10.2 Stosowanie Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 170

10.3 Stosowanie Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych 171

10.4 System kontroli w procesie sporządzania sprawozdań finansowych 172

10.5 Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych 173

10.6 Kapitał zakładowy i akcjonariusze PZU, akcje będące w posiadaniu członków władz 174

10.7 Statut PZU 175

10.8 Walne Zgromadzenie, Rada Nadzorcza i Zarząd 175

10.9 Wynagrodzenia członków władz 199

11 Pozostałe 205

12 Załącznik: Dane finansowe Grupy PZU 209

Załącznik: Słownik terminów 225

W raporcie wykorzystano zdjęcia z imprezy współorganizowanej przez Grupę PZU - „Bezpieczna Zima z GOPR".

List Prezesa Zarządu do Akcjonariuszy

Michał Krupiński Prezes Zarządu PZU

W perspektywie do 2020 roku chcemy być postrzegani jako stabilne, silne, wysoce rentowne i innowacyjne centrum finansowe, dostarczające produkty z obszaru ubezpieczeń, zdrowia, zarządzania aktywami oraz bankowości.

Szanowni Akcjonariusze,

w imieniu zarządów spółek Grupy PZU przekazuję na Państwa ręce sprawozdanie z działalności za 2016 rok.

Na początku roku zarząd PZU, pod moim kierownictwem, dokonał przeglądu funkcjonowania całej Grupy. Zidentyfikowaliśmy potencjalne ryzyka i określiliśmy nowe kierunki działania. Wyznaczyliśmy ambitne cele, bazujące zarówno na rozwoju podstawowej działalności ubezpieczeniowej jak i na komplementarnych przedsięwzięciach takich jak inwestycje w sektorze bankowym, zarządzanie aktywami czy opieka zdrowotna, które pozwolą na generowanie wysokiej dynamiki wzrostu i ponadprzeciętnych zysków.

Realizując strategiczne kierunki rozwoju Grupy PZU planujemy przede wszystkim zwiększyć skalę i rentowność działalności oraz wdrożyć innowacyjne rozwiązania oparte na cyfrowym modelu operacyjnym. Istotne wsparcie w obszarze nowych technologii będzie stanowił powołany w drugiej połowie 2016 roku fundusz Witelo, wspierający budowę ekosystemu umożliwiającego rozwój polskiej przedsiębiorczości i inwestycje w rozwój polskich start-upów, które z czasem zwiększą potencjał innowacyjnych rozwiązań możliwych do wykorzystania bezpośrednio w Grupie PZU.

Ambicje przedstawione w Strategii 2020 to także szereg opcji związanych z Rządowym Programem Budowy Kapitału. Z chwilą wejścia w życie tych zmian, zaoferujemy klientom atrakcyjne i efektywne narzędzia inwestycyjne. Chcemy aktywnie przyczyniać się do wzrostu oszczędności Polaków.

Realizując przyjętą strategię pozostaniemy wierni naszym wartościom. Chcemy rozwijać Grupę PZU w oparciu o racjonalne i odpowiedzialne zarządzanie kapitałem - finansowym, ludzkim, społecznym, środowiskowym i intelektualnym.

Z satysfakcją mogę stwierdzić, że w 2016 roku moglibyśmy już obserwować pierwsze rezultaty podjętych działań. 2017 rok Grupa PZU rozpoczyna z sumą bilansową 125 mld zł, która już w tym roku, po finalizacji nabycia udziałów Banku Pekao, zwiększy się znacząco do ok. 300 mld zł, tj. prawie 3 razy więcej niż w 2015 roku. Po zakończeniu tej transakcji PZU stanie się największą grupą finansową w Europie Środkowo - Wschodniej będącą liderem zarówno w ubezpieczeniach, sektorze bankowym i zarządzaniu aktywami. Jestem przekonany, że istnienie tak mocnej instytucji finansowej z siedzibą w Warszawie w znaczący sposób wpłynie na stabilność finansową i perspektywy odpowiedzialnego rozwoju polskiej gospodarki.

Poza aktywnością akwizycyjną w sektorze bankowym (oprócz transakcji zakupu akcji Banku Pekao, wsparliśmy finansowo również Alior Bank w transakcji nabycia wydzielonej działalności Banku BPH) dołożyliśmy wszelkich starań aby nasz podstawowy biznes ubezpieczeniowy wrócił na właściwą drogę rozwoju.

Wykorzystując poprawiającą się sytuację na rynku, przewagi konkurencyjne oraz efektywne struktury sprzedaży wyszliśmy na rynek z bardzo dobrze przygotowaną ofertą ubezpieczeń komunikacyjnych. W rezultacie sprzedaliśmy o ponad 700 tys. więcej ubezpieczeń OC komunikacyjnego, a udziały w rynku wzrosły o 3 p.p. r/r. Zwiększyliśmy skalę działalności TUW PZUW w segmencie ubezpieczeń dla klientów korporacyjnych. Konkurencyjna oferta produktowa przygotowana w formule ubezpieczeń wzajemnych spotkała się z bardzo dobrym przyjęciem ze strony szpitali, jednostek samorządów terytorialnych oraz spółek Skarbu Państwa. W rezultacie składka z ubezpieczeń majątkowych wzrosła o 20,4% r/r do 11 mld zł. Budowa skali to także 3 nowe akwizycje w obszarze zdrowia. Współpracujemy już z około 1 800 placówkami, dostarczając nasze produkty do 1,3 mln klientów, tj. o 300 tys. więcej niż na koniec 2015 roku.

Po intensywnym wzroście składki przypisanej w 2016 roku, oczekuję, że w 2017 roku uda nam się dalej poprawiać rentowność naszej działalności, w tym w segmencie ubezpieczeń komunikacyjnych. Osiągniemy to m.in. dzięki konsekwentnej dyscyplinie kosztowej, która tylko w 2016 roku przyniosła prawie 80 mln zł oszczędności na poziomie Grupy. Ponadto zapewnimy wsparcie procesów wdrażając innowacyjne rozwiązania. Tylko w ubiegłym roku wdrożyliśmy samoobsługę szkody, w ramach której klient kontroluje cały proces za pośrednictwem kanałów mobilnych.

Grupa PZU ma wszystkie składniki aby stać się jedną z najbardziej innowacyjnych grup w Europie. W szczególności chcemy w szerszym stopniu wykorzystać zbiory Big Data w procesach kwotowania i sprzedaży. Rozwiniemy elektroniczne kanały dystrybucji i obsługi. Wykorzystamy potencjał cross-sellingu w ubezpieczeniach i produktach bankowych. Wdrożymy efektywny transfer *know-how* wewnątrz Grupy PZU poprzez lokalne centra innowacyjności: LINK4, Alior Bank oraz wybrane spółki zagraniczne. Przyglądamy się rozwiązaniom telematycznym testowanym przez LINK4. Jeżeli projekt okaże się sukcesem to przeniesiemy te rozwiązana na poziom całej Grupy.

W 2016 roku wypracowaliśmy rekordową marżę zysku (25,8%, +3,3 p.p. r/r) w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych. Pomimo rosnącej konkurencji nie zamierzamy oddać pola w tym kluczowym dla naszej rentowności obszarze działalności. W 2017 roku zaproponujemy nowe produkty, które zwiększą naszą obecność wśród małych i średnich przedsiębiorstw. Wyjdziemy również z ofertą dodatkowych zakresów ubezpieczeń do milionów naszych obecnych klientów ubezpieczeń na życie.

W perspektywie do 2020 roku chcemy być postrzegani jako stabilne, silne, wysoce rentowne i innowacyjne centrum finansowe, dostarczające produkty z obszaru ubezpieczeń, zdrowia, zarządzania aktywami oraz bankowości. W rezultacie wzrośnie atrakcyjność inwestycyjna PZU zarówno dla inwestorów dywidendowych, jak i dla inwestorów szukających spółek wzrostowych, o wysokim potencjale do generowania zysków kapitałowych na wycenie rynkowej akcji.

W tym miejscu pragnę podziękować pracownikom oraz agentom za wysiłek w budowaniu wartości PZU. Dziękuję także Radzie Nadzorczej za zaufanie i współpracę przy realizacji Strategii Grupy.

Z poważaniem,

Michał Krupiński
Prezes Zarządu PZU

List Przewodniczącego Rady Nadzorczej

Paweł Górecki Przewodniczący Rady Nadzorczej PZU

Rok 2016 upłynął pod znakiem wielu zmian w Grupie PZU, dzięki którym staje się ona większym i silniejszym podmiotem, o coraz istotniejszym znaczeniu dla polskiej gospodarki. Minione 12 miesięcy to również ważny okres z punku widzenia ukierunkowania Grupy na długoterminowy wzrost i budowę wartości dla akcjonariuszy.

Szanowni Państwo,

Rok 2016 upłynął pod znakiem wielu zmian w Grupie PZU, dzięki którym staje się ona większym i silniejszym podmiotem, o coraz istotniejszym znaczeniu dla polskiej gospodarki. Minione 12 miesięcy to również ważny okres z punku widzenia ukierunkowania Grupy na długoterminowy wzrost i budowę wartości dla akcjonariuszy.

W sierpniu 2016 roku została zaprezentowana Strategia Grupy PZU 2020, a w październiku Polityka kapitałowa i dywidendowa. Zgodnie z przyjętym planem PZU pozostanie spółką dostarczającą atrakcyjny strumień dywidend na poziomie nie mniejszym niż 50% skonsolidowanego zysku netto. Pozostała część kapitału będzie akceleratorem wzrostu poprzez inwestycje organiczne oraz fuzje i przejęcia. Zarząd PZU ma aspiracje stworzyć jedną z najbardziej innowacyjnych grup ubezpieczeniowych w Europie.

Wydarzeniem o znaczeniu fundamentalnym dla PZU w 2016 roku było podpisanie w konsorcjum z PFR umowy z UniCredit S.p.A. dotyczącej kupna 32,8% akcji Banku Pekao S.A., za łączną kwotę 10,6 mld złotych. Finalizacja tej transakcji otworzy Grupie PZU drogę do szerszego wykorzystania synergii bankowych, zapewni efektywniejsze wykorzystanie kapitału nadwyżkowego, a także uczyni z PZU największego zarządzającego aktywami w Polsce. Z punktu widzenia Rady Nadzorczej dobrze oceniamy wynegocjowaną cenę, która zawierała kilkuprocentowe dyskonto zarówno w stosunku do ceny sprzedaży pakietu 10% akcji Banku Pekao przez UniCredit w lipcu 2016 roku jak i do średniej ceny akcji Pekao na GPW w okresie sześciu miesięcy przed podpisaniem umowy. Ustalona cena została również pozytywnie zweryfikowana przez rynek. Zaledwie w kilka miesięcy od ogłoszenia warunków wycena rynkowa akcji Banku Pekao wzrosła blisko o 20%, a agencja ratingowa S&P Global Ratings potwierdziła rating siły finansowej i rating kredytowy PZU na poziomie A-, tj. o jeden stopień wyższym od ratingu Polski dla zadłużenia w walutach obcych.

Rok 2016 nie był łatwym okresem dla prowadzenia działalności na rynku ubezpieczeń komunikacyjnych. Z jednej strony, po ogromnych stratach jakie zanotowała branża ubezpieczeniowa w tym segmencie rynku w latach ubiegłych, w 2016 roku mieliśmy do czynienia z odwróceniem trendu w zakresie cen ubezpieczeń komunikacyjnych. Z drugiej strony, szereg czynników wpływało na pogorszenie szkodowości, w tym m.in.: wzrost liczby wypłat w szkodach likwidowanych z ubezpieczeń OC sprzed 2008 roku, wprowadzenie przez KNF pro-klienckich wytycznych dotyczących likwidacji szkód, wzrost roszczeń z tytułu pojazdów zastępczych oraz kosztu napraw pojazdów, wyroki Sądu Najwyższego związane z m.in. wprowadzeniem VAT w rozliczeniach kosztorysowych i refundacji kosztów leczenia oraz rosnąca aktywność kancelarii odszkodowawczych. Pomimo tych trudności, dzięki efektywnemu wykorzystaniu przewag konkurencyjnych, Grupa PZU poprawiła swoją pozycję, notując ponad 20% wzrostu składki z ubezpieczeń majątkowych do 11 mld zł, oraz umacniając pozycję lidera w Polsce, gdzie udział w rynku wrósł o 3 p.p. r/r do 36,0%.

Od początku 2017 roku obserwowaliśmy poprawiającą się sytuację gospodarczą: rosnące PKB, spadające bezrobocie, wzrost konsumpcji gospodarstw domowych, widoczne ożywienie na rynkach kapitałowych. Taka sytuacja będzie sprzyjać realizacji przyjętych założeń strategicznych. Jestem przekonany, że bazując na silnych fundamentach i wysokich wskaźnikach bezpieczeństwa, PZU będzie w dalszym ciągu generować wysoką wartość dodaną dla akcjonariuszy, klientów oraz pracowników.

Z poważaniem,

Paweł Górecki
Przewodniczący Rady Nadzorczej PZU

01

Krótka charakterystyka Grupy PZU

Od ponad 200 lat tym, co stanowi tożsamość Grupy PZU jest działalność ubezpieczeniowa, która koncentruje się na zapewnieniu spokoju i poczucia bezpieczeństwa klientom, poprzez oferowanie kompleksowej ochrony ubezpieczeniowej we wszystkich najważniejszych dziedzinach życia prywatnego, publicznego i gospodarczego.

Krótka charakterystyka Grupy PZU

Grupa PZU jest jedną z największych instytucji finansowych w Polsce, a także Europie Środkowo-Wschodniej. Na czele Grupy stoi Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA (PZU) - spółka giełdowa notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (GPW). Tradycje marki PZU sięgają 1803 roku, kiedy powstało pierwsze w Polsce towarzystwo ubezpieczeniowe.

Od ponad 200 lat tym, co stanowi tożsamość Grupy PZU jest działalność ubezpieczeniowa, która koncentruje się na zapewnieniu spokoju i poczucia bezpieczeństwa klientom, poprzez oferowanie kompleksowej ochrony ubezpieczeniowej we wszystkich najważniejszych dziedzinach życia prywatnego, publicznego i gospodarczego.

W poszukiwaniu nowych kierunków rozwoju oraz odpowiadając na potrzeby Klientów, Grupa PZU rozszerza swoją aktywność w obszarze inwestycji i zdrowia. Ponadto w 2016 roku w ślad za opublikowaną 24 sierpnia 2016 rokustrategią Grupy PZU na lata 2016-2020, zostały również poczynione kroki w kierunku zwiększenia inwestycji w sektor bankowy. W 2015 roku Grupa PZU zainicjowała ten proces poprzez zakup 25,19% udziałów w kapitale zakładowym Alior Banku S.A. (Alior Bank). Kolejny etap stanowiła przeprowadzona przez Alior Bank transakcja nabycia wydzielonej części Banku BPH obejmującej jego podstawową działalność (bez portfela kredytów hipotecznych i Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych).

Monitorując potencjalne cele wpisujące się w strategię Grupy PZU w zakresie budowy grupy bankowej o dużej skali i rentowności, PZU ogłosił w grudniu 2016 roku podpisanie umowy z UniCredit dotyczącej zakupu 20% akcji Banku Pekao S.A. (wspólnie z Polskim Funduszem Rozwoju PFR - 32,8%). Dzięki sfinalizowaniu transakcji PZU stanie się największą grupą finansową w Europie Środkowo – Wschodniej będącą liderem w ubezpieczeniach, sektorze bankowym jak i zarządzaniu aktywami.

Pozycja rynkowa spółek Grupy PZU

* na dzień przekazania sprawozdania trwał proces finalizacji nabycia pakietu akcji Banku Pekao od UniCredit
** aktywa kontrolowane przez Alior Bank

Misja

Jesteśmy po to, by zapewnić naszym klientom **spokój i bezpieczeństwo**. Klienci zawsze mogą na nas polegać.

Co robimy

Grupa PZU jest jedną z największych instytucji finansowych w Polsce, a także Europie Środkowo-Wschodniej. Na jej czele stoi Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA - spółka notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Tradycje marki PZU sięgają 1803 roku, kiedy powstało pierwsze w Polsce towarzystwo ubezpieczeniowe.

~ 16 milionów klientów w Polsce

Ochrona mienia

Ubezpieczenia komunikacyjne

Ubezpieczenia domów i mieszkań

Ubezpieczenia dla przedsiębiorstw

Ubezpieczenia rolne

Ubezpieczenia finansowe

Ubezpieczenia turystyczne

Zabezpieczenie przyszłości

Grupowe i indywidualnie kontynuowane ubezpieczenia ochronne

Indywidualne ubezpieczenia na życie

Ochrona zdrowia

Ubezpieczenia zdrowotne

Ubezpieczenia lekowe

Usługi z zakresu ochrony zdrowia: opieka podstawowa i pakiety usług dodatkowych

Pomnażanie oszczędności

Jednostki uczestnictwa TFI

II filar emerytalny (OFE)

III filar emerytalny (PPE, IKE, IKZE)

Produkty bankowe

Rachunki rozliczeniowe i oszczędnościowe

Lokaty terminowe

Kredyty i pożyczki

Nasze wartości

Wspólna filozofia działania:

Jesteśmy fair

Nasza oferta jest przejrzysta i spełnia realne oczekiwania klientów; stosujemy jasne zasady w działaniu organizacji

Jesteśmy efektywni

Oferujemy sprawną i przyjazną obsługę oraz konkurencyjne ceny; kontrolujemy koszty i dbamy o sprawne procesy

Jesteśmy innowacyjni

Stale dostosowujemy się do zmieniających się potrzeb naszych klientów; aktywnie poszukujemy usprawnień w funkcjonowaniu firmy

Krótka charakterystyka Grupy PZU

UBEZPIECZENIA MAJĄTKOWE I POZOSTAŁE OSOBOWE

Dynamiczny wzrost składki przypisanej brutto

Zmiany na rynku ubezpieczeń komunikacyjnych (w szczególności wzrost cen) oraz dynamiczny rozwój TUW PZUW pozwoliły PZU zwiększyć składkę przypisaną brutto na koniec 2016 roku do poziomu:

11 mld zł (+20,4% r/r)

9,1 mld zł w 2015 roku; 8,4 mld zł w 2014 roku

Udział w rynku (+3,0 p.p. r/r)

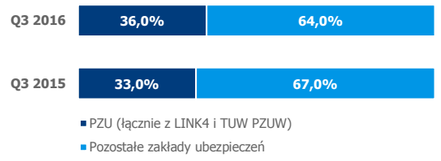

UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE

Utrzymanie wysokiej rentowności ubezpieczeń na życie

W oparciu o unikalny *know-how* PZU efektywnie zarządza portfelem, zachowując przy tym wysoką elastyczność zakresu i kosztu ochrony dla ponad 11 mln klientów ub. na życie. W 2016 roku pozwoliło to na utrzymanie wysokiej marży w kluczowym segmencie ub. grupowych i IK:

25,8%* (+3,3 p.p. r/r)

22,4% w 2015 roku; 25,9% w 2014 roku

* z wyłączeniem efektu konwersji

Udział w rynku składki okresowej (+1,1 p.p. r/r)

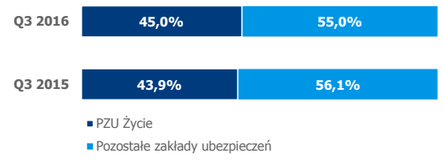

DZIAŁALNOŚĆ ZAGRANICZNA

Udział w rynku majątkowym

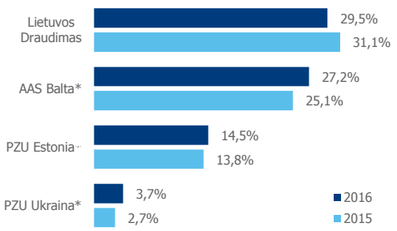

* po 3 kwartałach 2016 roku

Kontrybucja do składki przypisanej brutto Grupy

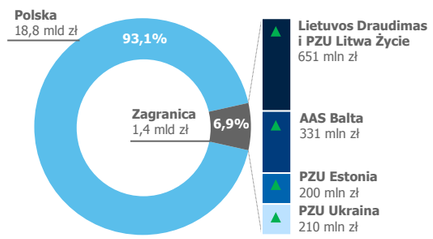

ZDROWIE

W 2016 roku PZU Zdrowie przejęło trzy kolejne podmioty medyczne (CM Cordis, Polmedic oraz Artimed NZOZ). Sukcesywnie PZU Zdrowie rozszerzało również współpracę z placówkami ochrony zdrowia (około 1 800 placówek w 2016), co w rezultacie pozwoliło m.in. na wzrost składki przypisanej brutto z ubezpieczeń zdrowotnych o 38% w stosunku do roku 2015.

Liczba klientów (mln)

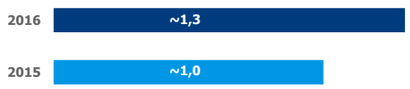

Przychody PZU Zdrowie (mln zł)

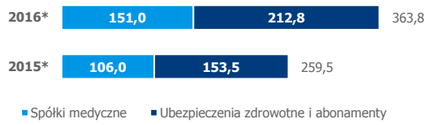

* dane w ujęciu rocznym niezależnie od momentu nabycia; przychody Oddziałów - prezentowane zarządczo analogicznie jak pozostałych placówek, tj. z uwzględnieniem przychodów od PZU Zdrowie

FUNDUSZE INWESTYCYJNE

Utrzymanie drugiej pozycji na rynku pod względem aktywów w zarządzaniu

Elastyczność ofertowa TFI pozwoliła na utrzymanie pozycji lidera na rynku Pracowniczych Programów Emerytalnych. Na koniec grudnia 2016 roku TFI PZU prowadziło łącznie 122 programy dla 123,5 tys. osób z łącznymi aktywami netto blisko:

4 mld zł (+ 17,2% r/r)

3 mld zł w 2015 roku; 3 mld zł w 2014 roku

Aktywa w zarządzaniu (+2,8 % r/r)

Na koniec grudnia 2016 roku, TFI PZU zarządzało aktywami netto w wysokości 22 mld zł, z czego aktywa pozyskane od klientów zewnętrznych zwiększyły się o 2,8% r/r do 7 mld zł.

Aktywa klienta zewnętrznego (mld zł)

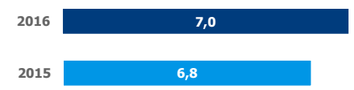

FUNDUSZE EMERYTALNE

Utrzymanie trzeciej pozycji na rynku pod względem aktywów w zarządzaniu

OFE PZU utrzymało także pozycję lidera na rynku IKZE wśród dobrowolnych funduszy emerytalnych pod względem liczby uczestników. Jednocześnie odnotowało najwyższą stopę zwrotu, wśród wszystkich Dobrowolnych Funduszy Emerytalnych (DFE) na rynku, tj.

16,2% (+7,1 p.p. r/r)

9,1% w 2015 roku; 3,6% w 2014 roku

Aktywa w zarządzaniu (+8,0% r/r)

Na koniec grudnia 2016 roku, OFE PZU zarządzało aktywami netto w wysokości 20 mld, tj. wzrost o 8,0%.

Aktywa klienta zewnętrznego (mld zł)

BANKOWOŚĆ

W 2016 roku PZU zwiększył zaangażowanie w sektor bankowy poprzez transakcję nabycia przez Alior Bank wydzielonej części Banku BPH. Kontrybucja Alior Bank do wyniku operacyjnego Grupy w 2016 roku wyniosła:

691 mln zł

Ponadto 8 grudnia 2016 roku PZU podpisał umowę z UniCredit dotyczącą zakupu 20% akcji Banku Pekao (wspólnie z Polskim Funduszem Rozwoju PFR - 32,8%).

Aktywa bankowe w Grupie PZU

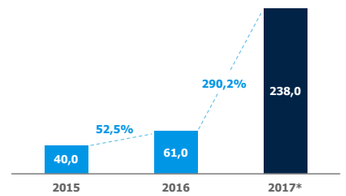

* szacunkowa wartość aktywów bankowych w Grupie PZU po finalizacji umowy nabycia akcji Pekao od UniCredit (dane na koniec roku 2016)

AKCJE PZU

Stopa zwrotu z akcji PZU w 2016 roku

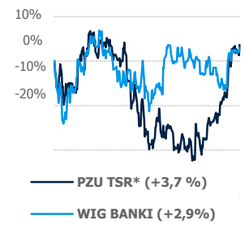

*	2016	2015
TSR	3,7%	-23,8%
DY	6,3%	8,8%
DPS	2,1	3,0
EPS	2,3	2,7
C/Z	14,8	12,5
C/WK	2,2	2,3

* skróty wyjaśnione w słowniku

SOLWENCY II/ROE GRUPY PZU

Solwency II*

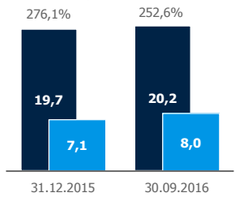

* dane nieaudytowane

ROE*

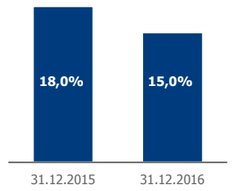

* ROE przypisywane właścicielom jednostki dominującej

Krótka charakterystyka Grupy PZU

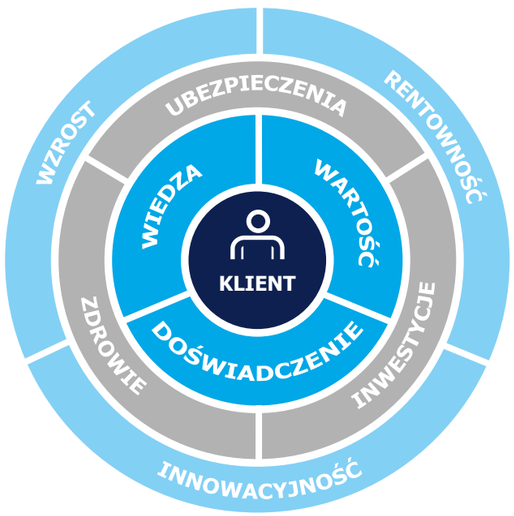

Grupa PZU jako dojrzała i odpowiedzialna organizacja dokłada wszelkich starań aby wszystkie działania były realizowane w oparciu o racjonalne i odpowiedzialne zarządzanie kapitałem – finansowym, ludzkim, społecznym, środowiskowym i intelektualnym ROZ 9. SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU. Intencją Zarządu jest oferowanie produktów i usług, które w jak najlepszy sposób zaspokajają potrzeby, ambicje i aspiracje klientów. Realizowane procesy – od koncepcji produktów ubezpieczeniowych, przez kanały kontaktu z klientami, po działalność z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu są zaprojektowane tak, by oferta i działania PZU były jak najlepiej dopasowane do wymagań i preferencji interesariuszy. Jednocześnie podejmowane są działania, które pozwolą na zwiększenie komplementarności oferty, dlatego też cele w obszarach zdrowia i inwestycji zostały jasno zdefiniowane i zaprezentowane w Strategii Grupy PZU 2020. ROZ 4.5 KIERUNKI ROZWOJU GRUPY PZU

Wysoką wagę w długoterminowym rozwoju Grupy stanowi kapitał ludzki. Dlatego też, Zarząd nieustannie dąży do zapewniania jak najlepszych warunków dla rozwoju pracowników, tak aby ich zaangażowanie przekładało się na dobre relacje z klientami i wysoki poziom świadczonych usług.

Zgodnie z przyjętymi wytycznymi, cele strategiczne wyznaczone w Strategii Grupy PZU 2020 realizowane są w kulturze klientocentryczności. Filozofia ta wdrażana jest sukcesywnie na każdym etapie kreacji usługi i produktu. Akceleratorem wdrożeń będzie rozwój cyfrowego modelu operacyjnego, który ułatwi kształtowanie relacji z klientem oraz zarządzanie jego doświadczeniem ROZ 4.4 GŁÓWNE CELE STRATEGICZNE. Planowana jest również implementacja innowacyjnych procesów samoobsługi, sprzedaży oraz narzędzi CRM (Zarządzania relacjami z klientem), tak aby ambitne plany zdefiniowane w Strategii 2020 przełożyły się na konkretne liczby, a Grupa PZU stała się najbardziej innowacyjną Spółką w Europie Środkowo-Wschodniej. ROZ 4. STRATEGIA ROZWOJU

Jak tworzymy wartość w PZU

Mierniki finansowe

2,08 zł
dywidendy na akcję z zysku za 2015 rok

20,2 mld zł
składki przypisanej brutto

12 mld zł
wypłaconych odszkodowań i świadczeń

1,95 mld zł
zysku netto przypisanego jednostce dominującej

77 mln zł
wydatków z tytułu działalności prewencyjnej

691 mln zł
kontrybucja segmentu bankowego do wyniku operacyjnego Grupy

3,7%
całkowitej stopy zwrotu dla akcjonariuszy (TSR)

28,7 mld zł
kapitalizacji giełdowej

2,3 mld zł
wartość marki PZU

40,2%
dynamika wzrostu przychodów PZU Zdrowie

14,6 mln zł
dotacji przekazanych za pośrednictwem Fundacji PZU na dofinansowanie **414** projektów

Rozdziały: 6, 8, 9

Mierniki pozafinansowe

24,5%
kobiet zasiadających w zarządach i radach nadzorczych (w tym w spółkach zależnych)

49%
wskaźnik zangażowania pracowników (2014 rok)

70%
redukcji zużycia papieru w związku z wdrożeniem Platformy Everest

89%
spontanicznej rozpoznawalności marki PZU

5 500 godzin
spędzonych na wolontariacie pracowniczym

7%
wskaźnik lojalności klientów (NPS) wyższy o **9,1 p.p.** niż u konkurentów

82%
klientów zadowolonych z przebiegu procesu likwidacji szkód

od **2012 roku**
akcje PZU notowane są w indeksie zrównoważonego rozwoju RESPECT

Rozdziały: 4, 5, 8, 9

Model biznesowy

Ubezpieczenia | Działalność lokacyjna | Zdrowie | Zarządzanie aktywami | Bankowość

Rozdział: 5

Fundamenty działalności

125 mld zł
sumy bilansowej; po finalizacji nabycia udziałów Banku Pekao, wzrośnie do ok. **300 mld zł**

20,2 mld zł
środków własnych Wypłacalność II (09.2016)

50,4 mld zł
portfel lokat (z wyłączeniem Alior Banku)

8,2 mld zł
środki zainwestowane w sektorze bankowym w latach 2015-2017

200 mln zł
na inwestycje m.in. w polskie start-upy poprzez fundusz Witelo

13 824 godzin
pracownicy PZU i PZU Życie spędzili na szkoleniach z innowacyjności

27 tys.
pracowników w tym **10,8 tys.** w PZU i PZU Życie

200 lat
tradycji w ubezpieczeniach

16 mln klientów
(*Big Data, know-how*)

8 758
agentów w Polsce oraz **1 800** w Krajach Bałtyckich i na Ukrainie

1 800
placówek medycznych z którymi współpracuje PZU Zdrowie

1 772
placówek Alior Bank - infrastruktura bankowa

Rozdziały: 3, 5, 6

Krótka charakterystyka Grupy PZU

Podstawowe dane skonsolidowane Grupy Kapitałowej PZU za lata 2012-2016 (w mln zł)

	2016	2015	2014	2013	2012
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	20 219	18 359	16 885	16 480	16 243
Przychody netto z tytułu prowizji i opłat	523	243	351	299	237
Wynik netto z działalności inwestycyjnej	3 587	1 739	2 647	2 479	3 613
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(12 732)	(11 857)	(11 542)	(11 161)	(12 219)
Koszty akwizycji	(2 613)	(2 376)	(2 147)	(2 016)	(2 000)
Koszty administracyjne	(2 843)	(1 658)	(1 528)	(1 406)	(1 440)
Koszty odsetkowe	(773)	(117)	(147)	(104)	(127)
Zysk z działalności operacyjnej	3 034	2 940	3 693	4 119	4 039
Zysk netto	2 417	2 343	2 968	3 295	3 254
Zysk netto przypisany jednostce dominującej	1 947	2 343	2 968	3 293	3 255
Aktywa ogółem	125 345	105 397	67 573	62 787	55 910
Aktywa finansowe	105 300	89 229	56 760	55 086	50 423
Kapitały własne	17 127	15 118	13 168	13 128	14 269
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	42 194	41 280	40 167	37 324	35 401

* dane przekształcone za lata 2012-2015

Grupa PZU charakteryzuje się wysokim bezpieczeństwem prowadzonej działalności. Potwierdzają to zarówno wysokie współczynniki adekwatności kapitałowej jak i ocena agencji ratingowej S&P Global Ratings na poziomie A-. Jest to rating o jeden stopień powyżej ratingu Polski dla zadłużenia w walucie obcej. ROZ 8.8 RATING

„Utrzymanie oceny ratingowej i usunięcie z listy pod obserwacją odzwierciedla nasze stanowisko dotyczące zaktualizowanej Strategii Grupy PZU ogłoszonej w sierpniu 2016 roku, po zmianach w zarządzie, a także nasze stanowisko dotyczące przyszłej strategii bankowej grupy w Polsce. […] Wierzymy, że PZU będzie w dalszym ciągu pomyślnie przechodzić nasz hipotetyczny test warunków skrajnych w odniesieniu do zadłużenia kraju w walucie obcej. Dlatego oceniamy PZU o jeden stopień wyżej w stosunku do oceny ratingowej Polski w walucie obcej”. – napisali analitycy agencji S&P w raporcie z 31.10.2016 roku

22 grudnia 2016 roku, już po ogłoszeniu podpisania umowy zakupu akcji Banku Pekao, analitycy agencji S&P podtrzymali wysoki rating dla PZU.

A-

Rating siły finansowej i rating kredytowy nadany PZU przez S&P

Wybrane nagrody i wyróżnienia

W 2016 roku Grupa PZU otrzymała szereg nagród oraz wyróżnień. Poniżej przezentujemy wybrane z nich.

WYRÓŻNIENIA:

Jakość Obsługi:

„Ubezpieczeniowy Menedżer 2016 Roku” dla **Michała Krupińskiego**, prezesa PZU

PZU Instytucją 2016 roku za: „Najlepsza jakość Obsługi w placówkach i w zdalnych kanałach kontaktu”

PayU Lab Award. W kategorii eCustomer Experience w ubezpieczeniach dla LINK4

„Przyjazna Firma Ubezpieczeniowa 2016” dla PZU

Produkty i innowacje:

dla LINK4 w kategorii: ubezpieczenia komunikacyjne

dla TFI PZU za najlepszy fundusz PZU Zrównoważony

Innowacyjna firma za rozwiązanie telematyczne wprowadzone wspólnie z Naviexpert – „Bezpieczna jazda z LINK4”.

dla Alior Banku za projekt „Wirtualny Doradca” – system sztucznej inteligencji wspierający zdalny kontakt z klientami

Marketing:

6 wyróżnień za kampanię „Niestraszki”

brązowe EFFIE za kampanię „Niestraszki” PZU oraz „O to chodziło” LINK4

Relacje Inwestorskie:

Pierwsze miejsce za raport roczny w internecie, w klasyfikacji ogólnej trzecia pozycja

3. miejsce w konkursie Best IR Professionals w Polsce dla PZU

Nagrody HR:

Top Employers Polska

HR Najwyższej Jakości

Praktyki i Staże Najwyższej Jakości

Najlepszy pracodawca roku w kat. duże przedsiębiorstwa dla LINK4

Najlepszy pracodawca na Łotwie dla AAS Balta

Kalendarium

31 MARZEC

przejęcie przez Alior Bank aktywów Banku BPH
Wzrost zaangażowania Grupy PZU w sektorze bankowym, w wyniku nabycia przez Alior Bank (spółkę zależną PZU) wydzielonej części Banku BPH. W wyniku połączenia Alior Bank awansował na 9. pozycję wśród największych banków w Polsce pod względem wartości aktywów.

26 WRZESIEŃ

powołanie funduszu Witelo
Uruchomienie we współpracy z partnerami biznesowymi funduszu Witelo, którego celem będzie inwestycja w czołowe światowe fundusze VC (Venture Capital SŁOWNIK).

30 LISTOPAD

nabycie spółki Polmedic z Radomia
Polmedic oferuje podstawową i specjalistyczną opiekę zdrowotną, zaawansowaną diagnostykę, jak i chirurgię jednego dnia. Placówka świadczy usługi pacjentom NFZ, komercyjnym oraz posiadaczom pakietów firmowych.

21 GRUDZIEŃ

nabycie spółki Artimed z Kielc
Artimed oferuje kompleksowy zakres usług, w tym m.in. dyżury chirurgiczne i ortopedyczne. Placówka świadczy usługi pacjentom komercyjnym, ubezpieczeniowym i NFZ.

01 LUTY

nabycie spółki Centrum Medyczne Cordis z Poznania
CM Cordis oferuje nowoczesną aparaturę diagnostyczną oraz szeroki zakres specjalizacji (w tym kardiologię oraz kardiochirurgię). Placówka obsługuje pacjentów komercyjnych oraz posiadaczy ubezpieczeń i pakietów zdrowotnych.

24 SIERPIEŃ

publikacja Strategii PZU 2020
Zatwierdzenie przez Zarząd i Radę Nadzorczą PZU Strategii Grupy PZU na lata 2016-2020. Zarząd wyznaczył trzy główne kierunki strategiczne: rentowność, wzrost oraz innowacyjność, których realizacja obejmie zarówno ubezpieczenia, jak i obszary komplementarne z wysokim potencjałem wzrostu, tj. zarządzanie aktywami i opiekę zdrowotną.

04 PAŹDZIERNIK

publikacja Polityki Dywidendowej PZU 2016-2020
Zatwierdzenie przez Zarząd i Radę Nadzorczą PZU Polityki Kapitałowej i Dywidendowej Grupy PZU na lata 2016-2020.
W ramach nowych wytycznych, przyjęto wypłatę dywidendy na poziomie co najmniej 50% zysku, 20% z przeznaczeniem na rozwój organiczny oraz nie więcej niż 30% na finansowanie strategicznych transakcji fuzji i przejęć.

08 GRUDZIEŃ

podpisanie umowy zakupu 20% akcji Banku Pekao
Podpisanie we współpracy z PFR umowy nabycia 32,8% akcji Banku Pekao za łączną kwotę 10,6 mld zł (cena jednej akcji banku wyniosła 123 zł). Była to jedna z największych transakcji w sektorze bankowym w Europie w ostatnich latach.

02

Otoczenie zewnętrzne

Solidne realne tempo wzrostu gospodarczego, wzrost realnych dochodów gospodarstw domowych oraz lepsza od oczekiwań sytuacja na rynku pracy tworzyły sprzyjające warunki rozwoju biznesu dla PZU.

W rozdziale:

1. Podstawowe trendy w polskiej gospodarce
2. Sytuacja na rynkach finansowych
3. Sektor ubezpieczeń w Polsce i krajach bałtyckich na tle Europy
4. Regulacje dotyczące rynku ubezpieczeń i rynków finansowych w Polsce
5. Otoczenie zewnętrzne w krajach bałtyckich i na Ukrainie
6. Czynniki makroekonomiczne, które mogą mieć wpływ na działalność polskiego sektora ubezpieczeń oraz działalność Grupy PZU w 2017 roku

2.1 Podstawowe trendy w polskiej gospodarce

Produkt Krajowy Brutto
Wzrost PKB w 2016 roku wyniósł 2,8%. Głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego pozostał popyt krajowy.

Dużo lepsza od oczekiwań sytuacja na rynku pracy i wyraźny wzrost realnych dochodów gospodarstw domowych sprzyjały przyspieszeniu wzrostu ich konsumpcji do 3,6% wobec 3,2% w 2015 roku. Wyższe, niż w 2015 roku było tempo wzrostu spożycia publicznego. Obniżyły się jednak inwestycje – o 5,5%. Spadek ten dotyczył głównie inwestycji publicznych – w tym inwestycji samorządów. Wiązało się to z ograniczeniem inwestycji współfinansowanych środkami z UE w wyniku zakończenia poprzedniej perspektywy finansowej UE i wydłużonym oczekiwaniem na wydatkowanie środków z nowej perspektywy finansowej. Do zmniejszenia się inwestycji przyczyniły się także duże spółki z udziałem Skarbu Państwa, czy spółki samorządowe (energetyka, usługi publiczne). Osłabła również dynamika inwestycji innych przedsiębiorstw, na co wpływ miała niepewność dotycząca przyszłej koniunktury, czy też regulacji. Wkład zapasów oraz eksportu netto do wzrostu PKB był w 2016 roku dodatni, choć tej drugiej kategorii tylko nieznacznie.

Dekompozycja wzrostu PKB w latach 2012 - 2016

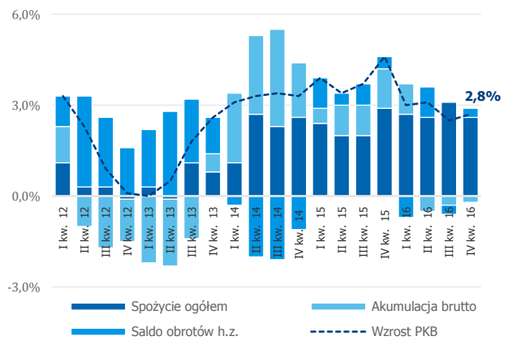

Rynek pracy i konsumpcja
W 2016 roku wyraźnie poprawiła się sytuacja na rynku pracy. Stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się do najniższego poziomu od połowy 1991 roku i wyniosła 8,3% na koniec grudnia. To o 1,4 punktu procentowego mniej, niż rok wcześniej. Stopa bezrobocia według BAEL[1] obniżyła się w IV kwartale do 5,5% r/r, a odsezonowana stopa bezrobocia według statystyk UE wyniosła w grudniu 2016 roku 5,9%, co dawało Polsce dziewiąte miejsce wśród krajów Unii Europejskiej (średnia dla UE 8,2%).

Przeciętnie zatrudnienie w gospodarce narodowej w okresie I-III kwartału 2016 roku było większe o 198 tys. osób w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego (2,4% r/r). Natomiast tempo wzrostu przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw ustabilizowało się w ostatnich miesiącach 2016 roku – w grudniu wyniosło 3,1% r/r. Rosła także liczba pracujących według statystyki BAEL. Zwiększyła się przy tym liczba zatrudnianych w oparciu o umowę o pracę. Najnowsze badania koniunktury potwierdzają, że popyt na pracę nie maleje. Zaczyna natomiast brakować odpowiednich kandydatów – niekorzystne tendencje demograficzne przyczyniają się do zmniejszenia liczby osób w wieku produkcyjnym. GUS podaje, że w końcu III kwartału liczba wolnych miejsc pracy w podmiotach zatrudniających co najmniej 1 osobę (95,5 tys. osób) była wyższa w stosunku do analogicznego kwartału 2015 roku aż o 30,5%. Według szybkiego monitoringu przedsiębiorstw NBP, o nieobsadzonych stanowiskach pracy informował pod koniec III kwartału niemal co trzeci respondent. Więcej, niż co trzecie przedsiębiorstwo sygnalizowało problemy ze znalezieniem pracowników.

Mimo poprawy na rynku pracy, w 2016 roku nie widać było jeszcze wyraźnego wzmocnienia nominalnego wzrostu płac, choć badania z przełomu roku sygnalizują pewien wzrost presji płacowej. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w 2016 roku wzrosło o 3,6%, a w samym sektorze przedsiębiorstw o 3,8%.

Sytuacja finansowa gospodarstw domowych wyraźnie poprawiła się w 2016 roku, do czego przyczyniały się wypłaty w ramach programu Rodzina 500+ począwszy od II kwartału. Realny wzrost funduszu wynagrodzeń w przedsiębiorstwach był najwyższy od 8 lat (7,7%). W warunkach rosnącej pewności zatrudnienia i wzrostu realnych dochodów, wskaźniki ufności konsumenckiej GUS były w końcu 2016 roku zbliżone do rekordowego poziomu sprzed 9 lat.

W tych warunkach, w III kwartale 2016 roku zarejestrowano największy od dawna odsezonowany kwartalny wzrost konsumpcji gospodarstw domowych (+1,4% kw/kw). Roczna dynamika konsumpcji wzrosła zaś do 3,9% r/r z 3,3% r/r w II kwartale 2016 roku. W IV kwartale 2016 roku tempo wzrostu konsumpcji przyspieszyło do 4,2% r/r. W całym 2016 roku konsumpcja wzrosła o 3,6%.

Inflacja, polityka pieniężna i stopy procentowe
W 2016 roku, po raz drugi z kolei, obniżyły się ceny towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) – średniorocznie o 0,6%, wobec spadku o 0,9% w 2015 roku. Deflacja (r/r) zaczęła się zmniejszać w ostatnich miesiącach roku, by ostatecznie zaniknąć w listopadzie. W grudniu inflacja wyniosła 0,8% r/r.

Średnioroczny spadek cen w 2016 roku związany był przede wszystkim z bardzo niskimi cenami paliw i energii. Obniżył się jednak także wskaźnik inflacji netto (-0,2% – CPI z wyłączeniem cen żywności i energii), wskazując na brak presji inflacyjnej w obliczu ujemnej luki popytowej, umiarkowanej dynamiki przeciętnych nominalnych wynagrodzeń i słabego wzrostu cen za granicą. Jednak pod koniec roku roczna dynamika cen konsumpcji zaczęła rosnąć, do czego przyczynił się wzrost światowych cen paliw (w listopadzie i grudniu także żywności), przy ich niższym i obniżającym się poziomie przed rokiem.

W 2016 roku oraz w styczniu 2017 roku członkowie Rady Polityki Pieniężnej nie zmienili stóp procentowych. Pozostały one na poziomie ustanowionym w marcu 2015 roku – referencyjna stopa procentowa wynosi 1,5%. Według Rady Polityki Pieniężnej obecny poziom stóp procentowych sprzyja utrzymaniu polskiej gospodarki na ścieżce zrównoważonego wzrostu oraz pozwala zachować równowagę makroekonomiczną.

Finanse publiczne
Według wstępnych szacunków, deficyt budżetu państwa w 2016 roku wyniósł około 46,3 mld zł, co jest wartością znacznie niższą od planu na poziomie 54,7 mld zł. Ministerstwo Finansów ocenia wstępnie, że deficyt sektora finansów publicznych w 2016 roku wyniósł 2,8-2,9% PKB. Polska nie miała żadnych problemów z pozyskaniem rynkowego finansowania – na koniec 2016 roku prefinansowano około 26% potrzeb pożyczkowych zaplanowanych na 2017 rok.

2.2 Sytuacja na rynkach finansowych

Rok 2016 był kolejnym rokiem, kiedy sytuacja na rynkach finansowych podlegała dynamicznym zmianom. Pierwsze tygodnie 2016 roku były bardzo złe dla rynku akcji, szczególnie w Europie. Polskie indeksy akcyjne wypadły na tle europejskim stosunkowo korzystnie, choć WIG i WIG20 również traciły. Za spadki na polskim rynku akcji odpowiadała przede wszystkim sytuacja na rynkach globalnych.

Polskie 10-letnie obligacje skarbowe na początku roku również nieco straciły na wartości – w związku ze wzrostem awersji do ryzyka na rynkach finansowych oraz okolicznościami specyficznymi dla Polski. Należały do nich między innymi gorsza ocena perspektyw fiskalnych Polski przez Komisję Europejską oraz obniżenie ratingu kraju przez agencję ratingową Standard & Poor's.

W Polsce, w tamtym okresie, rynek stopy procentowej wyceniał obniżkę stopy referencyjnej NBP o 25 punktów bazowych, do czego przyczynił się między innymi bardzo niski wskaźnik inflacji oraz łagodny kurs polityki pieniężnej komunikowany przez ważne banki centralne.

W marcu Europejski Bank Centralny rozluźnił znacząco politykę pieniężną, reagując na przedłużającą się deflację i ryzyka dla wzrostu gospodarczego. Zdecydowano o powiększeniu miesięcznej skali zakupu papierów wartościowych w ramach programu luzowania ilościowego, poszerzeniu zakupów także o niebankowe obligacje korporacyjne oraz o przedłużeniu programu do marca 2017 roku. Stopy depozytowa oraz refinansowa EBC zostały obniżone. Jednocześnie EBC w ramach kwartalnych operacji TLTRO[2] zaoferował bankom tanie, długoterminowe pożyczki, których oprocentowanie zależało od zaangażowania w kredytowanie gospodarki. To rozluźnienie polityki pieniężnej było dalej idące, niż wówczas oczekiwał rynek.

Między innymi dzięki zdecydowanym działaniom EBC, korzystnym danym makroekonomicznym z USA oraz łagodnej retoryce Fed, marzec przyniósł poprawę nastrojów na rynkach finansowych i wzrost apetytu na ryzyko wśród inwestorów. Tendencja spadkowa cen na polskim rynku finansowym została przełamana. Ceny akcji, poza czynnikami globalnymi, wsparł w tym okresie bardzo dobry odczyt wzrostu gospodarczego w Polsce za IV kwartał 2015 roku. Rentownościom pomogło

[1] BAEL (Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności) – badanie sytuacji na rynku pracy przeprowadzane co kwartał przez Główny Urząd Statystyczny.

[2] TLTRO (targeted longer-term refinancing operations) – ukierunkowane dłuższe operacje refinansujące.

Otoczenie zewnętrzne

zmniejszenie globalnej niepewności i spadek premii za ryzyko dla Polski, która jednak pozostała wysoka.

Na początku kwietnia na polskie rynki powróciły jednak spadki. Przyczynił się do nich zaskakująco niski odczyt dynamiki polskiego PKB w I kwartale 2016 roku oraz wzrost prawdopodobieństwa podwyżek stóp procentowych przez Fed w połowie 2016 roku. W Polsce widać było szczególnie osłabienie wycen dużych spółek, związane z ryzykami rynkowymi oraz regulacyjnymi. Zjawisko to dotyczyło szczególnie banków, sieci handlowych, czy też spółek z sektora surowcowego i energetycznego. WIG oraz WIG20 na koniec maja 2016 roku spadły poniżej poziomu z końca 2015 roku.

W ciągu ostatnich tygodni I półrocza 2016 roku na rynkach finansowych, szczególnie w Europie, uwidocznił się wpływ obaw przed opowiedzeniem się obywateli Wielkiej Brytanii za wyjściem z Unii Europejskiej – czyli tak zwanym Brexitem. Ceny akcji spadały, a zmienność rynkowa była bardzo duża. Zwiększona awersja do ryzyka na rynkach globalnych wpłynęła na wzmożoną zmienność rentowności polskich obligacji skarbowych. Polska krzywa dochodowości uległa spłaszczeniu ze względu na przesunięcie jej krótkiego końca ku górze, co wiązało się między innymi ze zmniejszeniem oczekiwań na możliwe obniżki stóp procentowych w Polsce. Różnica pomiędzy rentownościami polskich i niemieckich 10-letnich obligacji skarbowych pozostawała przez większość czerwca powyżej 300 punktów bazowych – taki trwały wzrost powyżej tego poziomu zdarzył się pierwszy raz od końca 2012 roku.

Kiedy Wielka Brytania w referendum zadecydowała o Brexicie, wstrząsnęło to rynkami akcji. Jednak w warunkach późniejszego uspokojenia, indeksy odrobiły straty w III kwartale 2016 roku. Przyczynił się do tego także fakt, że pierwsze skutki Brexitu okazały się mniej dotkliwe, niż się obawiano. Ponadto EBC i Fed utrzymały niezwykle luźną politykę pieniężną, a do tego oczekiwania rynkowe wskazywały na jej łagodniejszy kurs w przyszłości, niż oceniano to wcześniej. Polski indeks giełdowy szerokiego rynku WIG odnotował w III kwartale 2016 roku solidny wzrost, jednak indeks WIG20 stracił na wartości. Tę rozbieżność można uzasadniać specyficznymi ryzykami istotnymi dla dużych polskich spółek giełdowych, między innymi finansowych czy energetycznych. Należy tu jednak odnotować pozytywny wpływ na ceny akcji banków, jaki miała sierpniowa publikacja prezydenckiego projektu ustawy dotyczącej problemu kredytów hipotecznych we franku szwajcarskim, odebranego jako łagodny dla kredytodawców.

Polskie 10-letnie obligacje skarbowe, po uspokojeniu się napięć rynkowych związanych z Brexitem, w lipcu i sierpniu zyskiwały na wartości, co dodatkowo wsparł krótkotrwały wzrost prawdopodobieństwa kolejnej obniżki stóp procentowych w Polsce. Później rentowność polskich 10-letnich obligacji skarbowych powróciła na ścieżkę wzrostową, do czego przyczynił się między innymi stopniowy wzrost rentowności w USA.

Ostatnie miesiące roku upłynęły pod znakiem wyborów prezydenckich w USA. Przedwyborcze ruchy na rynkach finansowych wskazywały, że ewentualne zwycięstwo Donalda Trumpa może skutkować wzrostem awersji do ryzyka, spadkiem cen akcji i napływem środków do krajów i aktywów uznawanych za „bezpieczne przystanie". Wybór Trumpa na kolejnego prezydenta USA był powszechnym zaskoczeniem, ale jeszcze większą niespodzianką była reakcja rynków finansowych na ten wybór. Po wstępnym osłabieniu dolara amerykańskiego i spadków indeksów akcyjnych w USA, rynki powróciły szybko do punktu wyjścia. Do takiego ruchu przyczynić się mogła pierwsza przemowa Trumpa jako prezydenta-elekta, utrzymana w tonie „głównego nurtu" Partii Republikańskiej. Od tego momentu ruchy cen na globalnych rynkach zaczęły wyceniać scenariusz tzw. reflacji, zakładający impuls fiskalny w USA wpływający na przyspieszenie wzrostu gospodarczego oraz wzrost inflacji, a jednocześnie sprzyjający podnoszeniu stóp procentowych przez Fed i wzrostowi rentowności amerykańskich obligacji skarbowych. Scenariusz ten uprawdopodobnił Fed podnosząc stopę referencyjną w grudniu o 25 punktów bazowych.

W tych warunkach wzrost rentowności obligacji skarbowych Polski mógł wynikać w dużej mierze ze wzrostu krajowej premii za ryzyko – związanej też ze wzrostem premii dla rynków wschodzących. Winne może być tu też zjawisko „repatriacji" kapitału, powracającego do USA.

Jednak wybory w USA to nie wszystko. EBC podjął w grudniu oczekiwaną decyzję o wydłużeniu okresu luzowania ilościowego w strefie euro. Decyzja EBC przyczyniła się do zwiększenia stromizny krzywej dochodowości w Niemczech. Z jednej strony – uruchomienie zakupów papierów o rentowności poniżej stopy depozytowej EBC i minimalnej zapadalności 1 roku doprowadziło do spadku rentowności na krótkim końcu krzywej dochodowości. Z drugiej strony – ograniczenie całkowitego miesięcznego wolumenu zakupów osłabiło ceny papierów długoterminowych.

Wzrost PKB Polski w 2016 roku wyniósł

2,8%

głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego pozostał popyt krajowy

Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2016 roku była najniższa od 1991 roku, w grudniu wyniosła

8,3%

i w 2016 roku spadła o

1,4 p.p.

Inflacja w Polsce w grudniu 2016 roku wyniosła

0,8% r/r

choć przez większą część roku utrzymywała się deflacja

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w 2016 roku wzrosło o

3,6%

Wzrost PKB Litwy w 2016 roku wyniósł

2,2% r/r

głównie dzięki poprawie sytuacji eksportowej

Projekcja wzrostu PKB na Łotwie w IV kwartale 2016 roku wyniosła

0,8% r/r

słabszy wzrost łotewskiej gospodarki to efekt znacznego spadku inwestycji

W IV kwartale 2016 roku gospodarka Estonii zanotowała 2,7% wzrost PKB kw/kw, co przekłada się na uroczniony wzrost ok.

1,6%

wzrost był efektem przede wszystkim krajowego popytu

W IV kwartale 2016 roku PKB Ukrainy wzrósł

4,7% r/r

rok 2016 przyniósł pierwsze oznaki poprawy sytuacji ekonomicznej i politycznej

Nie można też zapomnieć o włoskim referendum konstytucyjnym, które odbyło się na początku grudnia. Przed nim obserwowaliśmy zwiększoną zmienność i awersję do ryzyka na europejskich rynkach. Jednak negatywny wynik referendum nie miał poważnych, negatywnych konsekwencji rynkowych. Przeciwnie – jak to często miało miejsce przy innych istotnych wydarzeniach politycznych w 2016 roku – zakończenie okresu niepewności przyniosło pozytywne odreagowanie rynków.

W konsekwencji, rynki akcji w ostatnich miesiącach roku wkroczyły w fazę wyraźnych wzrostów. Ostatecznie w 2016 roku indeks WIG wzrósł o 11,4%, a indeks WIG20 o 4,8%. Natomiast polska krzywa dochodowości stała się zdecydowanie bardziej stroma. Rentowność polskich dłużnych skarbowych papierów wartościowych o rocznym terminie zapadalności pozostała niemal niezmieniona, osiągając poziom nieco poniżej 1,45%. Rentowność 2-letnich obligacji skarbowych wzrosła o 40 punktów bazowych, natomiast rentowności papierów 5- i 10-letnich wzrosły o około 60-70 punktów bazowych. Poziom rentowności obligacji 10-letnich na koniec 2016 roku wyniósł około 3,60%.

Według danych Ministerstwa Finansów, udział inwestorów zagranicznych w obligacjach skarbowych wyemitowanych na rynku krajowym obniżył się z 39,5% na koniec 2015 roku do 32,8% na koniec 2016 roku.

Rentowność obligacji skarbowych w 2016 roku

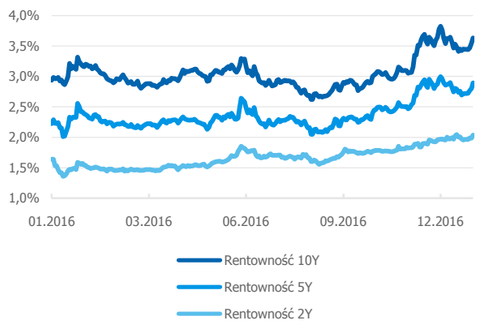

Na rynku walutowym w 2016 roku panowała znacząca zmienność. Dopiero od września można było wyróżnić wyraźny trend aprecjacji dolara amerykańskiego do euro. Ostatecznie kurs EUR/USD obniżył się w 2016 roku o 2,9%. W tym samym czasie złoty osłabił się w stosunku do głównych walut światowych. W całym 2016 roku kurs dolara wyrażony w złotych wzrósł aż o 7,1% do około 4,18 zł, natomiast euro na koniec 2016 roku było warte około 4,42 zł (wzrost o 3,8%). Złoty osłabił się również do franka szwajcarskiego o 4,5% (kurs CHF/PLN wzrósł do około 4,12 zł).

Kurs złotego w 2016 roku

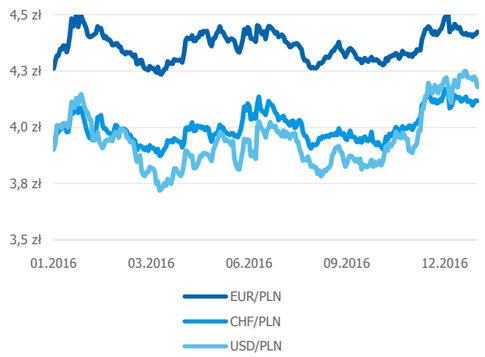

2.3 Sektor ubezpieczeń w Polsce i krajach bałtyckich na tle Europy*

Statystyczny mieszkaniec Europy w 2015 roku wydał na ubezpieczenia 2 010 euro (wskaźnik gęstości), podczas gdy przeciętny Polak poświęcił na ten cel 329 euro (tj. 1 378 zł), czyli 6 razy mniej. Podczas gdy statystyczny Łotysz (na Łotwie Grupa PZU prowadzi działalność poprzez spółkę AAS Balta, drugą co do wielkości na tym rynku) wydał na ubezpieczenia 112 euro, a Estończyk 275 euro (PZU w Estonii działa poprzez oddział Lietuvos Draudimas – PZU Estonia).

Analizując poziom składki w porównaniu do PKB (wskaźnik penetracji) Polska plasuje się poniżej średniej europejskiej. Dla Polski wskaźnik ten jest prawie 2,5 raza niższy niż dla Europy. Kraje Europy Środkowo - Wschodniej takie jak Estonia, Łotwa, w których PZU prowadzi swoją działalność, mają wskaźnik odpowiednio na poziomie 1,8% i 0,9%, co z perspektywy rozwoju rynku otwiera ogromne możliwości wzrostu sprzedaży.

* Raport "Total Premiums and Claims 2015" opublikowany przez Insurance Europe z 30 sierpnia 2016, www.insuranceeurope.eu

Wskaźnik penetracji (%)

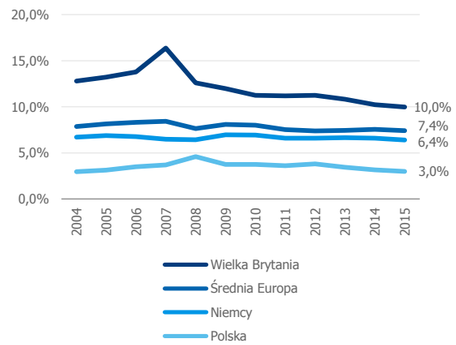

2.4 Regulacje dotyczące rynku ubezpieczeń i rynków finansowych w Polsce

Rok 2016 był pierwszym rokiem, w którym zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji działały w reżimie wymogów dyrektywy Wypłacalność II SŁOWNIK, której wymogi zostały zaimplementowane w nowej ustawie z 11 września 2015 roku o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej i przepisach wykonawczych. Zdecydowana większość przepisów tej ustawy obowiązuje od 1 stycznia 2016 roku.

Na podstawie wspomnianej ustawy KNF wydała Rekomendacje dla zakładów ubezpieczeń dotyczące:

- badania adekwatności produktu – mają one zastosowanie w szczególności do umów ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, umów ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe;
- systemu zarządzania produktem – określają one ramy dla prawidłowej organizacji procesu zarządzania produktem obejmującego pełny cykl życia produktu (od momentu jego projektowania do momentu wycofania produktu z rynku) oraz identyfikacji, pomiaru, monitorowania, zarządzania i raportowania ryzyk związanych z tym procesem;
- procesu ustalania i wypłaty zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej z umów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych – wskazują one oczekiwania KNF dotyczące ostrożnego i stabilnego zarządzania procesem, ustalania i wypłaty zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej, w tym także ryzykiem związanym z tym procesem.

Ustawa z 15 stycznia 2016 roku o podatku od niektórych instytucji finansowych. Zgodnie z ustawą od lutego 2016 roku banki (krajowe, oddziały banków zagranicznych, oddziały instytucji kredytowych), zakłady ubezpieczeń i reasekuracji, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz firmy pożyczkowe zostały obłożone tzw. podatkiem od aktywów finansowych, wynoszącym rocznie 0,44% wartości ich aktywów. W przypadku banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych wartość aktywów wolnych od podatku wynosi 4 mld zł. Dla ubezpieczycieli jest to kwota 2 mld zł, a dla firm pożyczkowych 200 mln zł. Limit aktywów powyżej których zakłady ubezpieczeń i reasekuracji płacą podatek dotyczy nie pojedynczej spółki, ale całej grupy kapitałowej.

W 2016 roku wprowadzono w życie także inne regulacje mające na celu implementację unijnych przepisów:

- Ustawa z 9 października 2015 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw. Głównym założeniem ustawy jest uszczelnienie systemu podatkowego, doprecyzowanie regulacji w sposób eliminujący wątpliwości interpretacyjne oraz ograniczenie zjawiska unikania opodatkowania. Najważniejsze zmiany wprowadzone nowelizacją to: wyłączenie zwolnienia z CIT dochodów funduszy inwestycyjnych zamkniętych (polskich FIZ oraz porównywalnych funduszy unijnych) oraz dochodów z tyt. zbycia ich udziałów oraz pewnych innych dochodów związanych z uczestnictwem w takich podmiotach (w tym odsetek); wprowadzenie zasad opodatkowania aportu aktywów niestanowiących zorganizowanej części przedsiębiorstwa w wartości rynkowej; uzależnienie stosowania zwolnienia z podatku u źródła wypłat odsetek i należności licencyjnych od spełnienia przez odbiorcę statusu rzeczywistego właściciela; wprowadzenie tzw. „klauzuli o unikaniu opodatkowania";
- Ustawa z 5 września 2016 roku o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej. Ustawa nakłada na kwalifikowanych dostawców usług zaufania obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone odbiorcom usług zaufania powstałe w okresie świadczenia tych usług;

- Ustawa z 23 września 2016 roku o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich. Celem ustawy jest zapewnienie konsumentom możliwości składania wniosków o rozstrzyganie sporów z przedsiębiorcami do podmiotów oferujących niezależne, bezstronne, przejrzyste, skuteczne i szybkie metody ich alternatywnego rozwiązywania czyli stworzenie systemu pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich (ADR).

Poza implementacją przepisów unijnych wprowadzono także szereg zmian w polskim prawie, które miały lub będą mieć wpływ na funkcjonowanie Grupy PZU. Poniżej przedstawiono wybrane z nich:

Ustawa z 15 maja 2015 roku - Prawo restrukturyzacyjne. Dwa główne cele ustawy to: skuteczne zaspokojenie wierzycieli oraz pomoc dla zadłużonych firm i utrzymanie ich w obrocie gospodarczym. Przepisy ustawy wprowadziły m. in. nowe formy postępowań restrukturyzacyjnych: o zatwierdzenie układu, przyspieszone układowe, układowe i sanacyjne.

Ustawa z 9 czerwca 2016 roku o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami. Ustawa reguluje sposób kształtowania wynagrodzeń członków organów zarządzających i organów nadzorczych w spółkach z udziałem Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego, państwowych i komunalnych.

Ustawa z 10 czerwca 2016 roku o zmianie ustawy o działalności leczniczej oraz niektórych innych ustaw. Ustawodawca zniósł obowiązek posiadania umowy ubezpieczenia od zdarzeń medycznych przez podmiot leczniczy prowadzący szpital, określonych w przepisach ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.

Ustawa z 15 grudnia 2016 roku o zmianie ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2017 roku. Ustawa ma na celu usprawnienie systemu ubezpieczeń w rolnictwie. W tym celu zostaną m. in. wprowadzone stawki taryfowe dla pakietów, do których będą stosowane dopłaty z budżetu państwa, oraz nastąpi znaczne podwyższenie rezerwy budżetowej na ten cel w kolejnych latach.

Zwiększeniu ochrony inwestorów oraz zaufania do europejskich rynków finansowych służyć ma unijny pakiet legislacyjny dotyczący przeciwdziałania nadużyciom na rynku kapitałowym, który wszedł w życie 3 lipca 2016 roku. Podstawę pakietu legislacyjnego tworzą: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 z 16 kwietnia 2014 roku w sprawie nadużyć na rynku (MAR) oraz Dyrektywa Parlamentu Europsejskiego i Rady nr 2014/57/UE z 16 kwietnia 2014 roku w sprawie sankcji karnych za nadużycia na rynku (MAD). Unijne przepisy wprowadzają zupełnie nowy reżim funkcjonowania informacji poufnych w spółkach publicznych, którego głównym elementem będzie jednolita definicja informacji poufnej. Pakiet regulacji wpłynie na wykształcenie jednolitej polityki komunikacyjnej spółek giełdowych. Ważną częścią pakietu są przewidziane w dyrektywie sankcje karne za nadużycie pozycji rynkowej. Dyrektywa wprowadza wspólne definicje przestępstw, takich jak: wykorzystywanie informacji poufnych, nieuprawnione ujawnianie informacji i manipulacje na rynku oraz określa maksymalne sankcje karne za ich popełnienie.

Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z 5 października 2016 roku w sprawie dokumentów związanych z zawieraniem i wykonywaniem umów ubezpieczenia sporządzanych w postaci elektronicznej. Rozporządzenie określa szczegółowy sposób tworzenia, utrwalania, przechowywania i zabezpieczania, przy zastosowaniu podpisu elektronicznego lub pieczęci elektronicznej, dokumentów związanych z zawieraniem i wykonywaniem umów ubezpieczenia.

16 listopada 2016 roku uchwalono przez sejm ustawę zakładającą obniżenie wieku emerytalnego do 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn od 1 października 2017 roku. Będzie ona miała wpływ na zwiększenie wypłat świadczeń emerytalnych zarówno z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jak i Otwartych Funduszy Emerytalnych w związku z ukończeniem przez ubezpieczonego wieku niższego niż 10 lat od wieku emerytalnego (mechanizm tzw. „suwaka").

Rekomendacje KNF dla sektora bankowego
W maju 2016 roku KNF wydała nową Rekomendację C (zastępującą Rekomendację C z 2002 roku) dotyczącą zarządzania ryzykiem koncentracji wydaną na podstawie art. 137 ust. 1 pkt 5 ustawy z 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe. Rekomendacja C w nowym brzmieniu stanowi uzupełnienie i rozwinięcie zagadnień z zakresu zarządzania ryzykiem koncentracji w bankach, powodowane rozwojem sytuacji w sektorze bankowym, nabyciem nowych doświadczeń zarówno przez banki, jak i nadzór finansowy oraz rozwojem regulacji europejskich na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat.

Rekomendacja ta jest skierowana do wszystkich banków niezależnie od konsolidacji.

Ponadto, od 1 stycznia 2016 roku, zgodnie z zaleceniami zapisanymi w Rekomendacji S Komisji Nadzoru Finansowego, banki powinny wymagać od klientów starających się o kredyt mieszkaniowy zwiększonego wkładu własnego. Minimalna zaangażowana przez kredytobiorcę kwota ma odpowiadać 15% wartości nieruchomości, przy czym klient bezwzględnie powinien wnieść 10% gotówkowy wkład własny, a brakujące 5% będzie można zabezpieczyć, np. używając do tego celu oszczędności zgromadzone na IKE i IKZE. Od stycznia 2017 roku wskaźnik ten rośnie do 20%.

Projektowane regulacje prawne mogące mieć istotny wpływ na działalność Grupy PZU
Obecnie trwają prace legislacyjne nad projektem ustawy o dystrybucji ubezpieczeń implementującej do krajowego porządku prawnego przepisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z 20 stycznia 2016 roku w sprawie dystrybucji ubezpieczeń (IDD – Insurance Distribution Directive). Państwa członkowskie Unii Europejskiej powinny dokonać implementacji dyrektywy do 23 lutego 2018 roku. Dyrektywa IDD - zwiększa ochronę klientów niezależnie od kanału dystrybucji, poprzez który nabywają produkt ubezpieczeniowy, a także ma zwiększyć ich poziom zaufania do zakładów ubezpieczeń. Klient w świetle IDD powinien otrzymać produkt, który jest dopasowany do jego potrzeb i możliwości. Nowe zasady są obwarowane surowymi sankcjami administracyjnymi, stosowanymi w przypadku naruszenia obowiązków i zasad sprzedaży.

Ogłoszony przez Rząd Plan na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju przewiduje zmiany miedzy innymi w obecnie funkcjonującym systemie emerytalnym. Reforma będąca wynikiem ustawowego przeglądu systemu ubezpieczeniowego zakłada w szczególności transfer 25% środków z Otwartych Funduszy Emerytalnych do Funduszu Rezerwy Demograficznej oraz 75% środków do nowoutworzonych Indywidualnych Kont Emerytalnych zarządzanych przez przekształcone w Towarzystwa Inwestycyjne Powszechne Towarzystwa Emerytalne. Likwidacji OFE ma towarzyszyć również wprowadzenie nowego, powszechnego systemu dobrowolnych II filarowych pracowniczych programów emerytalnych w sektorze przedsiębiorstw - Pracowniczych Planów Kapitałowych, gdzie składka będzie odprowadzana zarówno przez pracodawcę jak i pracownika, a środki zarządzane przez Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych.

2.5 Otoczenie zewnętrzne w krajach bałtyckich i na Ukrainie

Litwa
Miniony rok był rokiem istotnych zmian w rozwoju gospodarczym Litwy. Dla niektórych sektorów, w których sytuacja w roku 2015 była mniej korzystna, 2016 rok okazał się bardziej pozytywny, podczas gdy sytuacja innych sektorów pogorszyła się. W związku z tym, cała gospodarka zanotowała niewielką stopę wzrostu - zgodnie z danymi opublikowanymi przez Bank Litwy wzrost PKB wyniósł 2,2% r/r, głównie dzięki poprawie sytuacji eksportowej. Na rynku pracy także można było obserwować wyraźne zmiany. Zatrudnienie wzrosło, jednak na rynku brakuje wykwalifikowanych pracowników przez co utrzymuje się dość silna presja na wynagrodzenia.

W przeciwieństwie do roku poprzedniego, inflacja w 2016 roku była dodatnia i wyniosła 0,9%. Prognozuje się, że w 2017 roku wyniesie 1,9%. Podobnie jak w latach poprzednich, dynamika cen będzie wynikała głównie ze zmieniających się globalnych trendów cen surowców. Globalne ceny źródeł energii spadały do początku 2016 roku, kiedy nastąpiła zmiana i przejście do trendu rosnącego. W 2016 roku na Litwie ceny żywności weszły w lekko rosnący trend i powinny dalej rosnąć w następnym roku. W tym roku inflacja bazowa obejmująca ceny usług i towarów przemysłowych była wyższa, niż inflacja zasadnicza, niemniej, w przeciwieństwie do dwóch poprzednich lat, ich wzrost został zahamowany.

Łotwa
Projekcja wzrostu PKB w IV kwartale 2016 roku wyniosła 0,8%. Słabszy wzrost łotewskiej gospodarki to efekt znacznego spadku inwestycji. Główną przyczyną spadku inwestycji jest luka inwestycyjna w środkach strukturalnych Unii Europejskiej, co wpływa m.in. na niższy poziom budownictwa niemieszkaniowego oraz infrastrukturalnego. Pomimo powolnego wzrostu wynagrodzeń, konsumpcja wewnętrzna pozostaje stabilna. W dziesięciu pierwszych miesiącach 2016 roku, eksport spadł o 1,7% w ujęciu rocznym, głównie ze względu na negatywny wpływ niższego eksportu produktów mineralnych, sprzętu mechanicznego i elektrycznego, produktów metalowych i tekstylnych. Spadek eksportu i wzrost importu miał negatywny wpływ na bilans handlowy za 10 miesięcy 2016 roku.

Stopa inflacji w 2016 roku rosła szybciej, niż oczekiwano - wyniosła 2,2% w ujęciu rocznym. Największy wpływ na wzrost inflacji miały zmiany cen ropy naftowej i rosnące ceny

żywności. Przez kilka ostatnich lat poprawia się sytuacja na rynku pracy, co korzystnie wpłynęło na wzrost gospodarczy ogółem - stopa bezrobocia stopniowo spada, a wskaźnik zatrudnienia rośnie.

Estonia

Według wstępnych szacunków estońskiego urzędu statystycznego, w 2016 roku gospodarka Estonii zanotowała 1,6% wzrost PKB r/r oraz 2,7% w IV kwartale. Jak dotąd, wzrost był efektem przede wszystkim krajowego popytu. Sytuacja zmieniła się w trzecim kwartale, od którego wzrost bazuje w większym stopniu na eksporcie. Dalsze wysokie wzrosty wynagrodzeń, wysokie zatrudnienie oraz większy optymizm podniosły zarówno zdolność, jak i skłonność gospodarstw domowych do zwiększania wydatków konsumpcyjnych.

Spadek cen konsumpcyjnych, rozpoczęty w 2014 roku, kontynuowany był w I połowie 2016 roku. W III kwartale ceny w ujęciu rocznym zaczęły rosnąć w wyniku zakończenia wcześniejszych spadków cen energii. Jednocześnie odczuwalny zaczął być pełen wpływ zmian podatkowych wprowadzonych na początku 2016 roku, co do września zwiększyło inflację do 1,0%. Zmiana wskaźnika cen towarów i usług (CPI) wyniosła 0,1% r/r (-0,5% w 2015 roku). Na roczną zmianę wskaźnika cen konsumpcyjnych wpłynęły głównie napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe. Stopa bezrobocia pozostaje stabilna, na poziomie 6,8% w 2016 roku (6,4% w 2015 roku).

Ukraina

Rok 2016 przyniósł pierwsze oznaki poprawy sytuacji ekonomicznej i politycznej, po ostatnich dwóch latach recesji. W IV kwartale 2016 roku PKB Ukrainy wzrósł o 4,7% w porównaniu z analogicznym okresem 2015 roku. W 2016 roku indeks produkcji przemysłowej wzrósł o 2,4% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Inflacja w grudniu 2016 roku wzrosła o 12,4% w stosunku do grudnia 2015 roku. Przy czym należy wziąć pod uwagę, że w 2015 roku inflacja roczna osiągnęła rekordowy w ciągu ostatnich 20 lat poziom 43,4%. Głównym czynnikiem wpływającym na inflację w 2016 roku był wzrost cen regulowanych administracyjnie (gaz, prąd, woda).

W 2016 roku odnotowano dodatnie saldo w handlu zagranicznym towarów i usług (337 mln USD), które wynikało ze spadku eksportu o 4,1%, przy jednoczesnym wzroście importu o 3,7%. Obroty przedsiębiorstw handlu detalicznego i gastronomii na Ukrainie wzrosły o 4,0% w porównaniu do poziomu obrotów odnotowanych w analogicznym okresie 2015 roku.

2.6 Czynniki makroekonomiczne, które mogą mieć wpływ na działalność polskiego sektora ubezpieczeń oraz działalność Grupy PZU w 2017 roku

Prognozujemy, że 2017 rok będzie lepszy dla wzrostu polskiej gospodarki – a tym samym dla sektora ubezpieczeń – niż rok 2016. Wzrost PKB może wynieść około 3,5%. Kluczowe będzie wejście w fazę realizacji inwestycji współfinansowanych środkami z UE, co pozwoli wyraźnie ożywić inwestycje i – przy stabilnym, solidnym wzroście konsumpcji – także PKB. Poprawa uwarunkowań zewnętrznych – przede wszystkim większy wzrost obrotów handlu światowego i lepsza koniunktura w światowym przemyśle – powinna pomóc polskiemu eksportowi i produkcji przemysłowej. Nasza prognoza zakłada przy tym dalszą poprawę na rynku pracy. Wzrost zatrudnienia i spadek stopy bezrobocia będzie jednak wolniejszy, niż w 2016 roku – wobec zbliżania się do stanu „bezrobocia równowagi" oraz ograniczeń podaży pracy. Wzrost inflacji może być przy tym sygnałem dla wzrostu presji płacowej.

Wydaje się, że najważniejsze ryzyka dla tego scenariusza wiążą się z sytuacją zewnętrzną. Najgroźniejsze wydaje się ryzyko narastania protekcjonizmu w gospodarce światowej, co musiałoby doprowadzić do spowolnienia wzrostu handlu światowego i PKB. W 2017 roku w związku z serią wyborów w głównych krajach UE istotne będzie zagrożenie zachowania spójności Unii Europejskiej, wystąpi na pewno okresowy wzrost niepewności z nimi związany. Trudno w pełni przewidzieć ekonomiczne i rynkowe konsekwencje prawdopodobnej strategii „twardego Brexitu". Do tego utrzymują się zagrożenia związane z problemami europejskich banków oraz Grecji. Wyższe stopy procentowe w USA i mocny dolar zwiększają ryzyko zaburzeń finansowych na rynkach wschodzących. Utrzymuje się także ryzyko kryzysu finansowego w Chinach, a także zagrożenia geopolityczne. Wśród czynników wewnętrznych, mogących ograniczyć wzrost PKB, wymienić należy coraz bardziej odczuwalne problemy z pozyskaniem odpowiednich pracowników, ewentualne przedłużanie się stagnacji prywatnych inwestycji, czy mocniejszy od prognoz wzrost inflacji – erodujący realne dochody gospodarstw domowych.

Inflacja na początku 2017 roku szybko wzrośnie wobec wygasania efektów silnego spadku cen paliw (częściowo żywności) sprzed roku i średnio w 2017 roku może wynieść około 2% r/r. Prognozujemy stabilizację stóp NBP w 2017 roku. Perspektywa realnie ujemnej stopy referencyjnej NBP – przy zdynamizowaniu wzrostu PKB, szczególnie pod koniec 2017 roku – postawi jednak Radę przed koniecznością rozważenia podwyżki stóp.

Oceniamy, że zakładany na 2017 rok deficyt budżetu państwa i deficyt całego sektora instytucji rządowych i samorządowych (2,9% PKB) może zostać zrealizowany – zwłaszcza wobec prawdopodobnego buforu w postaci kolejnej, znacznie wyższej od założeń wpłaty z zysku NBP. Ryzyko – w kontekście deficytu całego sektora – wiąże się ze wzrostem deficytu samorządów wskutek uruchomienia przez nie inwestycji. Jednocześnie zrealizowanie ostatnich zapowiedzi o przekazaniu 25% środków zgromadzonych w OFE do Funduszu Rezerwy Demograficznej doraźnie pozwoliłoby sprowadzić deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych poniżej 3% PKB.

Prognozy dla polskiej gospodarki	2017*	2016	2015	2014	2013
Realny wzrost PKB w % (r/r)	3,5	2,8	3,9	3,3	1,4
Wzrost konsumpcji indywidualnej w % (r/r)	3,5	3,6	3,2	2,6	0,3
Wzrost nakładów brutto na środki trwałe w % (r/r)	4,9	(5,5)	6,1	10,0	(1,1)
Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w % (r/r, koniec okresu)	1,9	0,8	(0,5)	(1,0)	0,7
Wzrost płac nominalnych w gospodarce narodowej w % (r/r)	5,0	3,6	3,5	3,2	3,7
Stopa bezrobocia w % (koniec okresu)	7,6	8,3	9,7	11,4	13,4
Stopa bazowa NBP w % (koniec okresu)	1,50	1,50	1,50	2,00	2,50

* Prognoza z 15 lutego 2017 roku
Źródło: Biuro Analiz Makroekonomicznych PZU

Perspektywa wyższej inflacji i wzrostu gospodarczego powinna sprzyjać wzrostowi rentowności obligacji skarbowych, co długookresowo jest korzystne dla Grupy PZU, choć krótkoterminowo może wpłynąć niekorzystnie na dochody z lokat. Istnieją jednak liczne czynniki ryzyka, które będą podwyższały zmienność na rynkach finansowych w 2017 roku. Szczególne dotkliwe mogą okazać się skutki trudnych do przewidzenia decyzji politycznych lub wyników wyborów w kluczowych krajach Unii Europejskiej. Mogą one znacząco zmieniać perspektywy dla poszczególnych klas aktywów na rynkach finansowych.

03

Działalność Grupy PZU

Wzmacniamy pozycję lidera usług finansowych. Pod marką Grupy PZU można znaleźć: ubezpieczenia, produkty bankowe, fundusze inwestycyjne i emerytalne, a także usługi medyczne.

W rozdziale:

1. Struktura Grupy Kapitałowej PZU
2. Ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe (PZU, LINK4 i TUW PZUW)
3. Ubezpieczenia na życie (PZU Życie)
4. Bankowość (Alior Bank, Bank Pekao)
5. Fundusze inwestycyjne (TFI PZU)
6. Działalność zagraniczna
7. Usługi medyczne (PZU Zdrowie)
8. Fundusze emerytalne (PTE PZU)
9. Pozostałe obszary działalności

3.1 Struktura Grupy Kapitałowej PZU

Grupa PZU prowadzi różnorodną działalność w dziedzinie ubezpieczeń i finansów. Spółki Grupy PZU w szczególności oferują usługi w zakresie ubezpieczeń na życie, pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych, ubezpieczeń zdrowotnych oraz zarządzają aktywami klientów w ramach otwartego funduszu emerytalnego i funduszy inwestycyjnych, a dzięki inwestycji w Alior Bank również usługi bankowe.

Struktura Grupy Kapitałowej PZU (stan na 31 grudnia 2016 roku)

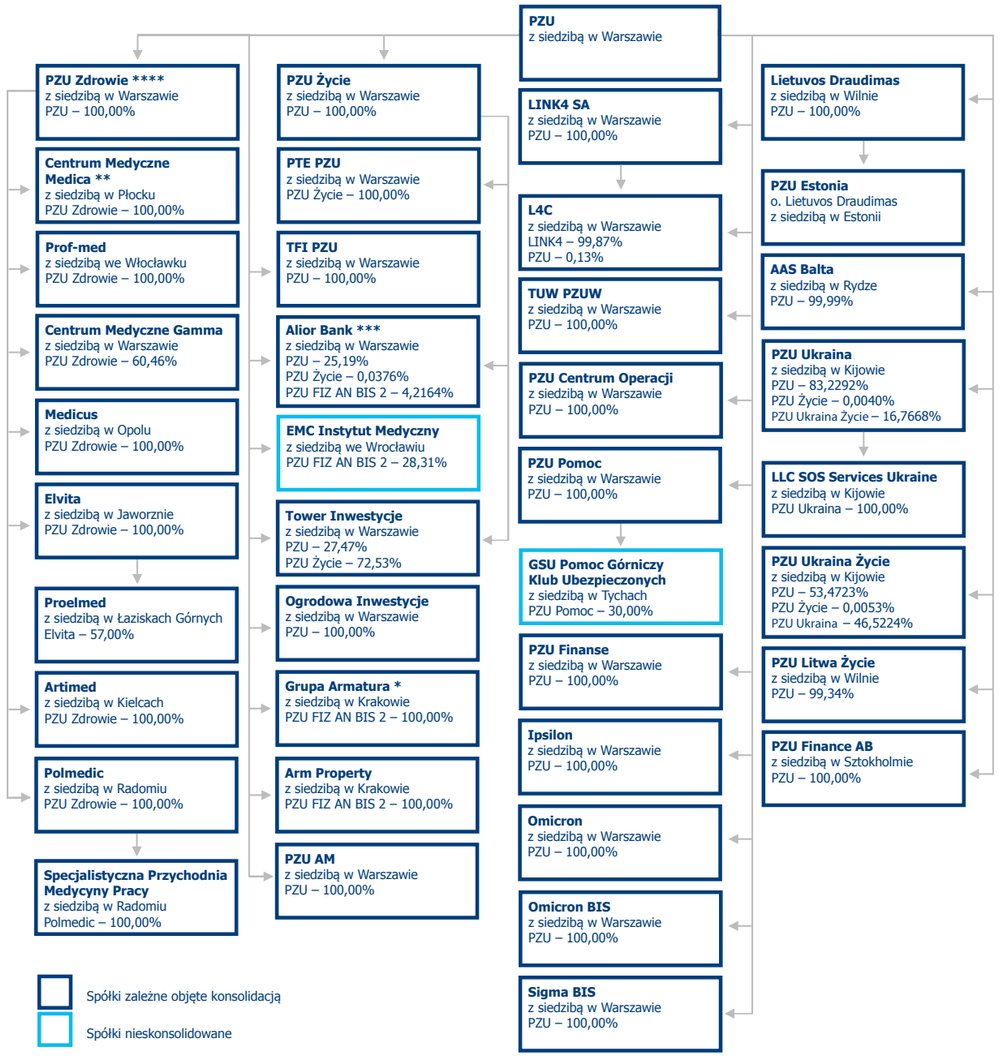

*w skład Grupy Armatura wchodzą następujące spółki: Armatura Kraków SA, Armatoora SA, Aquaform SA, Aquaform Badprodukte GmbH, Aquaform Ukraine TOW, Aquaform Romania SRL, Morehome.pl sp. z o.o.
**w skład Grupy Centrum Medyczne Medica wchodzą następujące spółki: Centrum Medyczne Medica Sp. z o.o., Sanatorium Uzdrowiskowe „Krystynka" Sp. z o.o. i Rezo-Medica sp. z o.o.
*** w skład Grupy Alior Banku wchodzą następujące spółki: Alior Bank SA, Alior Services sp. z o.o., Centrum Obrotu Wierzytelnościami sp. z o.o., Alior Leasing sp. z o.o., Meritum Services ICB SA , Money Makers TFI SA , New Commerce Services sp. z o.o., Absource Sp. z o.o.
**** w ramach PZU Zdrowie funkcjonują 2 oddziały: CM Nasze Zdrowie z siedzibą w Warszawie oraz CM Cordis z siedzibą w Poznaniu
Struktura nie zawiera funduszy inwestycyjnych oraz spółek w likwidacji.

PZU – jako jednostka dominująca – poprzez swoich reprezentantów w organach nadzoru spółek oraz głosowanie podczas zgromadzeń akcjonariuszy wpływa na wyznaczanie strategicznych kierunków dotyczących zarówno zakresu działalności, jak i finansów podmiotów tworzących Grupę. Dzięki specjalizacji wybranych spółek oraz wykorzystaniu Podatkowej Grupy Kapitałowej spółki wzajemnie świadczą usługi zarówno na warunkach rynkowych jak i w oparciu o wewnętrzny model alokacji kosztów (w ramach PGK).

W 2016 roku oraz do daty wydania niniejszego sprawozdania zaszły następujące zmiany w strukturze Grupy Kapitałowej PZU:

- 8 grudnia 2016 roku PZU i PFR podpisały umowę z UniCredit S.p.A. dotyczącą kupna 32,8% akcji Banku Pekao za łączną kwotę 10,6 mld zł. Cena nabycia jednej akcji wynosi 123 zł. Jest to jedna z największych transakcji w sektorze bankowym w Europie w ostatnich latach. ROZ 3.4 BANKOWOŚĆ;
- W ramach zaangażowania w sektor bankowy 11 marca 2016 roku nastąpiło rozliczenie zakupu trzeciej transzy akcji Alior Banku. W wyniku transakcji PZU posiadał bezpośrednio 25,2% udziałów w kapitale zakładowym Alior Banku, a pośrednio poprzez PZU Życie oraz kontrolowane fundusze inwestycyjne 4,2% udziałów w kapitale zakładowym Alior Banku. Dodatkowo dokonano nabycia 16 525 801 akcji serii I Alior Banku w ramach subskrypcji zamkniętej przeprowadzonej w drodze oferty publicznej z zachowaniem prawa poboru na rzecz dotychczasowych akcjonariuszy. ROZ 3.4 BANKOWOŚĆ;
- 31 marca 2016 roku Alior Bank, podpisał z GE Investment Poland sp. z o.o., DRB Holdings B.V. oraz Selective American Financial Enterprises LLC umowę sprzedaży akcji oraz podziału dotyczącą nabycia Podstawowej Działalności Banku BPH. Transakcję sfinansowano poprzez publiczną emisję nowych akcji Alior Banku z zachowaniem prawa poboru. Prawne połączenie Alior Banku z wydzieloną częścią Banku BPH nastąpiło 4 listopada 2016 roku. ROZ 3.4 BANKOWOŚĆ;
- PZU Zdrowie nabyło udziały spółek medycznych: CM Cordis (w 2016), Polmedic sp. z o.o. (w 2016) oraz zostało pośrednio właścicielem spółki Specjalistyczna Przychodnia Medycyny Pracy, Artimed (w 2016). Dodatkowo w 2016 roku nastąpiło połączenie spółek Nasze-Zdrowie sp. z o.o. oraz Centrum Medycznego Cordis sp. z o.o. z PZU Zdrowie. ROZ 3.7 USŁUGI MEDYCZNE;
- 16 czerwca 2016 roku Armatura Kraków sprzedała całość udziałów w Armaturze Tower sp. o.o., na rzecz Pawo Borek sp. z o.o. Spółka ta już nie jest spółką z Grupy Armatura. ROZ 3.9 POZOSTAŁE OBSZARY DZIAŁALNOŚCI.

3.2 Ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe (PZU, LINK4 i TUW PZUW)

Sytuacja na rynku

Rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych w Polsce liczony składką przypisaną brutto w pierwszych trzech kwartałach 2016 roku urósł łącznie o 2 841 mln zł (+14,2%) w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego. Największy wpływ na wyższy poziom składki miał wzrost sprzedaży OC komunikacyjnych (o 2 141 mln zł, +34,7%) oraz AC komunikacyjnych (o 694 mln zł, +16,9%) głównie jako efekt znacznego wzrostu średniej składki (konsekwencja wprowadzanych od 2015 roku cyklicznych podwyżek będących odpowiedzią na utrzymujące się negatywne wyniki rynku ubezpieczeń komunikacyjnych) oraz rosnącego udziału składki pochodzącej z działalności pośredniej (wzrost w OC komunikacyjnych o 192 mln zł w porównaniu rok do roku).

Ponadto wzrost sprzedaży odnotowano w grupie ubezpieczeń od ognia i innych szkód rzeczowych (o 256 mln zł, +5,9%, z czego 135 mln zł dotyczy działalności pośredniej) oraz ubezpieczeń świadczenia pomocy (o 146 mln zł, +31,1%, w tym wzrost na działalności bezpośredniej o 142 mln zł) głównie w konsekwencji wzrostu dynamiki składki z ubezpieczeń komunikacyjnych.

Spadek składki najbardziej widoczny był w ubezpieczeniach odpowiedzialności cywilnej (spadek o 196 mln zł, -11,8%, z czego 161 mln zł dotyczy działalności bezpośredniej), ubezpieczeniach ochrony prawnej (spadek o 113 mln zł, -73,2%, z czego 113 mln zł dotyczy działalności bezpośredniej) oraz ubezpieczeniach następstw wypadków i choroby (spadek o 77 mln zł, -4,5%, z czego 107 mln zł dotyczy działalności bezpośredniej).

Cały rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych w okresie trzech kwartałów 2016 roku wypracował wynik netto na poziomie 1 233 mln zł (spadek o 37,3% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego). Bez uwzględnienia dywidendy od PZU Życie zysk netto rynku ubezpieczeń

majątkowych i pozostałych osobowych zwiększył się o 131 mln zł (47,3%). Wynik techniczny rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych, po trzech kwartałach 2016 roku zmniejszył się o 212 mln zł, tj. o 51,9% do poziomu 196 mln zł. Największy wpływ na zmianę miał spadek wyniku technicznego w ubezpieczeniach OC komunikacyjnych (-251 mln zł) oraz grupie ubezpieczeń od ognia i innych szkód rzeczowych (-201 mln zł). Pozytywne zmiany odnotowano w grupie ubezpieczeń następstw wypadków oraz choroby (wzrost o 87 mln zł), AC komunikacyjnych (wzrost o 83 mln zł) oraz odpowiedzialności cywilnej (wzrost o 80 mln zł).

Spadek wyniku technicznego w grupie ubezpieczeń OC komunikacyjnych to przede wszystkim efekt wyższej dynamiki odszkodowań i świadczeń (wzrost o 564 mln zł, +12,3%) wobec dynamiki składki zarobionej netto (wzrost o 493 mln zł, +9,5%), będącej w znacznej mierze następstwem wdrożenia rekomendacji KNF powodujących wzrost średniej wypłaty oraz trwającej w ostatnich latach silnej konkurencji cenowej.

Jednocześnie, spadek wyniku zanotowano w grupie ubezpieczeń pozostałych szkód rzeczowych wywołanych przez siły natury (-246 mln zł na działalności bezpośredniej) jako efekt wystąpienia licznych szkód powodowanych przymrozkami oraz opadami gradu w ubezpieczeniach rolnych.

Wartość lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych na koniec III kwartału 2016 roku (bez uwzględnienia lokat w jednostkach podporządkowanych) wyniosła 53 064 mln zł i wzrosła w porównaniu do końca 2015 roku o 1,9%.

Zakłady ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych łącznie oszacowały wartość rezerw techniczno – ubezpieczeniowych netto na poziomie 43 343 mln zł, co stanowiło wzrost o 3,9% względem końca 2015 roku.

Składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych w Polsce (w mln zł)

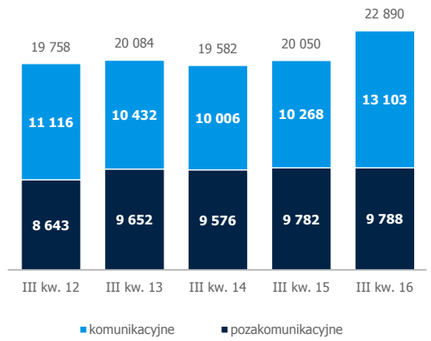

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 3/2016, Rynek ubezpieczeń 3/2015, Rynek ubezpieczeń 3/2014, Rynek ubezpieczeń 3/2013, Rynek ubezpieczeń 3/2012.

Rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych - składka przypisana brutto (w mln zł)

Składka przypisana brutto	1 stycznia - 30 września 2016			1 stycznia - 30 września 2015		
	PZU*	Rynek	Rynek bez PZU	PZU	Rynek	Rynek bez PZU
AC	2 054	4 793	2 739	1 642	4 098	2 457
OC komunikacyjne	3 364	8 310	4 945	2 320	6 169	3 849
Inne produkty	2 812	9 788	6 976	2 663	9 782	7 119
RAZEM	**8 230**	**22 890**	**14 660**	**6 625**	**20 050**	**13 425**

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 3/2016, Rynek ubezpieczeń 3/2015, dane PZU
* zawiera LINK4 oraz TUW PZUW

Udział Grupy PZU w rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych po trzecim kwartale 2016 roku wyniósł

36,0%,

w tym udział Link4

2,2%

Udział PZU w rynku ubezpieczeń komunikacyjnych wyniósł

37,3%

po trzech kwartałach 2016 roku

Udział wyniku technicznego PZU w wyniku technicznym rynku wyniósł

169,7%,

co przy udziale rynkowym

33,3%

liczonym składką przypisaną brutto potwierdza wysoką rentowność ubezpieczeń PZU

Wynik techniczny rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych, po trzech kwartałach 2016 roku był niższy o

212,4 mln zł

w porównaniu do 2015 roku - największy wpływ na zmianę miał spadek wyniku technicznego w ub. OC komunikacyjnych oraz grupie ubezpieczeń od ognia i innych szkód rzeczowych

Udział PZU Życie w okresowej składce przypisanej brutto wyniósł

45,0%,

po trzech kwartałach 2016 roku, która stanowi przewagę konkurencyjną PZU Życie na rynku

Udział PZU Życie w segmencie ubezpieczeń na życie (grupa I) wyniósł

67,1%

dla składki opłacanej okresowo po trzecim kwartale 2016 roku

Marża wyniku technicznego PZU Życie na składce przypisanej brutto wyniosła

20%

po trzech kwartałach 2016 roku, ponad dwukrotnie przekraczała marżę uzyskiwaną łącznie przez resztę towarzystw oferujących ubezpieczenia na życie

PZU Życie generuje ponad

50%

zarówno wyniku technicznego jak i wyniku netto rynku ubezpieczeń na życie w Polsce

Zakłady ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych - udział w składce przypisanej brutto za 3 kwartały 2016 roku (w %)

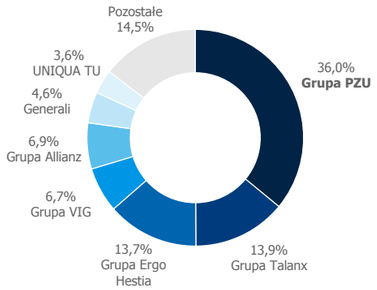

Grupy kapitałowe: Allianz – Allianz, Euler Hermes; Ergo Hestia – Ergo Hestia, MTU; Talanx – Warta, Europa, HDI; VIG – Compensa, Benefia, Inter-Risk
Źródło: KNF Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 3/2016
* Udział Grupy PZU liczony z uwzględnieniem reasekuracji czynnej PZU wobec LINK4

Działalność PZU

PZU będąc podmiotem dominującym Grupy PZU oferuje szeroki zakres ubezpieczeniowych produktów majątkowych i osobowych, w tym ubezpieczenia komunikacyjne, majątkowe, osobowe, rolne oraz ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej. PZU kontrolował ponad 1/3 rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych oferując ponad 200 produktów ubezpieczeniowych, z czego najistotniejszą grupę stanowią ubezpieczenia komunikacyjne z udziałem rynkowym po trzech kwartałach 2016 roku na poziomie 37,3% wobec 35,6% po trzech kwartałach 2015 roku.

Po trzech kwartałach 2016 roku udział wyniku technicznego PZU w wyniku technicznym rynku wyniósł 169,7%, co przy udziale rynkowym 33,3% liczonym składką przypisaną brutto potwierdza wysoką rentowność ubezpieczeń.

W zmieniających się warunkach oraz w obliczu nowych potrzeb i zainteresowań klientów, PZU w 2016 roku wdrożył do oferty ubezpieczeniowej nowe rozwiązania. W zakresie ubezpieczeń masowych:

- wprowadzono do sprzedaży przez Internet w ubezpieczeniach mieszkaniowych produkt PZU DOM, oferując m.in. ochronę „All risk", na wypadek szkód spowodowanych także przez niecodzienne i nieprzewidywalne zdarzenia. Wraz z ofertą przeprowadzono kampanię „Od Wszystkich Ryzyk" m.in. w telewizji, radiu oraz mediach społecznościowych;
- uatrakcyjniono w ubezpieczeniach osobowych istniejącą ofertę poszerzając katalog świadczeń dodatkowych oraz udostępniając na rynku nowy kompleksowy produkt PZU Edukacja, skierowany nie tylko do placówek oświatowych ale również klienta indywidualnego;
- rozszerzono ofertę ubezpieczenia OC ogólnego, dodając klauzule z zakresu odpowiedzialności od szkody w środowisku, szkody na skutek wad etykiet i opakowań oraz szkody z tyt. świadczenia usług informatycznych;
- wychodząc naprzeciw potrzebom klientów uruchomiono sprzedaż przez Internet ubezpieczenia PZU Wojażer, któremu towarzyszyła kampania promocyjna Spokojny Wypoczynek oparta na działaniach wykorzystujących sieć internetu.

Rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych – wynik techniczny (w mln zł)

	1 stycznia - 30 września 2016			1 stycznia - 30 września 2015		
Wyniki techniczne	**PZU***	**Rynek**	**Rynek bez PZU**	**PZU**	**Rynek**	**Rynek bez PZU**
AC	62	27	(36)	18	(56)	(74)
OC komunikacyjne	(232)	(848)	(616)	(157)	(596)	(439)
Inne produkty	477	1 017	540	553	1 061	508
RAZEM	**308**	**196**	**(111)**	**414**	**409**	**(5)**

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 3/2016, Rynek ubezpieczeń 3/2015, dane PZU
* zawiera LINK4 oraz TUW PZUW

W segmencie ubezpieczeń korporacyjnych większość zmian związana była z cyklicznym wprowadzaniem produktów dedykowanych klientowi korporacyjnemu do obsługi i sprzedaży w systemie Everest, w tym:

- zmieniono podejście do taryfikacji wdrażając model oparty o wielkość floty, zastępując dotychczasowy uzależniony od segmentu klienta;
- zmodyfikowano dotychczasowy model dystrybucji, umożliwiając agentom i multiagentom, za pomocą platformy Everest, samodzielne ofertowanie i sprzedaż podstawowych produktów pozakomunikacyjnych;
- rozpoczęto pracę nad wzbogaceniem dotychczasowej oferty o nowe ryzyka, w tym cybernetyczne dla przedsiębiorstw.

W zakresie ubezpieczeń finansowych PZU konsekwentnie wspierał polską gospodarkę udzielając gwarancji ubezpieczeniowych w kluczowych obszarach gospodarki jak energetyka, infrastruktura i budownictwo drogowe. Wśród głównych inicjatyw w 2016 roku należy wymienić:

- podwyższenie efektywności współpracy z sektorem małych i średnich przedsiębiorstw, poprzez uproszczenie i przyspieszenie procesu decyzyjnego - wprowadzono nowe zasady sprzedaży gwarancji dla klientów z zaangażowaniem gwarancyjnym do 1,5 mln zł;
- prowadzenie działań zmierzających do zwiększenia udziału w rynku w zakresie ubezpieczeń wierzytelności pieniężnych - w I połowie roku została podpisana umowa z dużym przedstawicielem branży paliwowej.

W 2016 roku PZU współpracował z 8 bankami oraz z 8 partnerami strategicznymi. Kontrahenci PZU są liderami w swoich branżach oraz posiadają bazy klientów o dużym potencjale dającym możliwość rozbudowania oferty o kolejne produkty. W obszarze partnerstwa strategicznego współpraca dotyczyła przede wszystkim firm z branży telekomunikacyjnej i energetycznej, za pośrednictwem których oferowano ubezpieczenia sprzętu elektronicznego oraz usługi *assistance*. Sprzedaż w ramach *bancassurance* obejmowała głównie ubezpieczenia budynków, budowli i lokali mieszkalnych oraz ubezpieczenia dedykowane do kart płatniczych.

W 2016 roku PZU zgromadził składkę przypisaną brutto w wysokości 10 682 mln zł, czyli o 20,6% wyższą, niż w poprzednim roku. Jednocześnie, struktura sprzedaży uległa nieznacznym zmianom:

- wartość ubezpieczeń OC komunikacyjnych wyniosła 4 072 mln zł i była o 44,2% wyższa niż w poprzednim roku. Stanowiły one 38,1% całości portfela, a ich udział zwiększył się w porównaniu do 2015 roku o 6,2 p.p. Wzrost sprzedaży wynikał przede wszystkim ze znacznego wzrostu średniej składki (konsekwencja wprowadzanych od końca 2015 roku cyklicznych podwyżek oraz wyższej liczby ubezpieczeń);
- z tytułu ubezpieczeń AC, PZU zebrał 2 760 mln zł składek, czyli o 27,3% więcej niż w poprzednim roku. Udział ubezpieczeń AC w całości portfela zwiększył się w porównaniu do 2015 roku o 1,4 p.p. do poziomu 25,8%;
- udział składki brutto z tytułu ubezpieczeń pozakomunikacyjnych w całości składki wyniósł 36,0% (wobec 43,6% w 2015 roku). Wartość przypisu brutto spadła o 0,4% r/r do poziomu 3 850 mln zł.

W 2016 roku PZU wypracował zysk netto w wysokości 1 593 mln zł, z czego z tytułu dywidendy od PZU Życie 825 mln zł.

Składka przypisana brutto PZU (w mln zł)

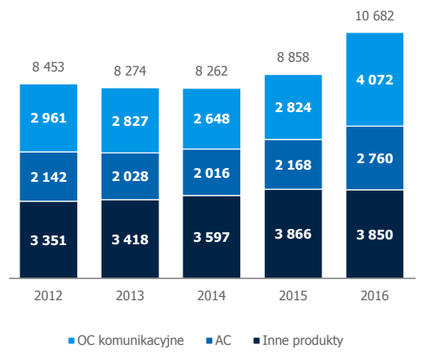

Działalność LINK4

LINK4 jest liderem na polskim rynku ubezpieczeń direct oferującym szeroki zakres ubezpieczeniowych produktów majątkowych i osobowych, w tym ubezpieczenia komunikacyjne, majątkowe, osobowe oraz ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej.

Ubezpieczenia komunikacyjne stanowią najistotniejszą grupę produktów oferowanych przez LINK4, zarówno pod względem liczby obowiązujących umów ubezpieczenia, jak również udziału składki w łącznej wartości składki przypisanej brutto. W ciągu ostatnich dwóch lat LINK4, wprowadzając innowacyjne rozwiązania, dokonał w ofercie produktowej wielu zmian mających na celu dostosowanie oferty do

zmieniających się potrzeb i trendów obserwowanych na rynku. Najważniejszymi aktywnościami, związanymi ze zmianą oferty produktowej w 2016 roku, były inicjatywy:

- podjęcie współpracy z programem lojalnościowym PAYBACK umożliwiając zbieranie punktów za zakup produktów LINK4 oraz płacenie za ubezpieczenie zebranymi punktami;
- wprowadzenie rozwiązania ułatwiającego zawieranie umów ubezpieczeniowych, polegające na zmniejszeniu liczby danych deklaratywnych i zastąpienie ich potwierdzonymi danymi z zewnętrznych baz UFG (projekt krótki kalkulator).

W przypadku ubezpieczeń klientów biznesowych podjęto strategiczną decyzję o przeniesieniu obsługi klientów korporacyjnych do PZU. Biorąc pod uwagę znacznie większe doświadczenie w kwotowaniu oraz wysokość kapitału regulacyjnego, od II kwartału 2016 roku ubezpieczenia dla klientów korporacyjnych oferowane są w ramach marki PZU.

W 2016 roku LINK4 zgromadził składkę przypisaną brutto w wysokości 729 mln zł, z czego większość stanowią ubezpieczenia komunikacyjne, odpowiednio:

- wartość OC ubezpieczeń komunikacyjnych wyniosła 558 mln zł, co stanowi 76,6% całości portfela;
- składka z ubezpieczenia AC wyniosła 110 mln zł, co stanowi 15,1% całości portfela ubezpieczeń.

Działalność TUW PZUW

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych (TUW PZUW) aktywnie działa na rynku ubezpieczeniowym od 29 lutego 2016 roku, kiedy to rozpoczął wykonywanie działalności ubezpieczeniowej wystawiając pierwszą polisę. Oferta TUW PZUW obejmuje produkty skierowane do podmiotów różnych branż, zarówno placówek medycznych (szpitale i przychodnie) jak i większych podmiotów gospodarczych (m.in. samorządów i firm prywatnych). Podmioty współpracując w ramach modelu TUW, zyskują możliwość rozpraszania ryzyka w ramach związków wzajemności dostosowanych do specyfiki danej grupy podmiotów i obniżenia dzięki temu kosztów składki ubezpieczeniowej. Towarzystwo posiada 76 członków, dla których utworzono 25 związków wzajemności członkowskiej.

W 2016 roku TUW PZUW zgromadził składkę przypisaną brutto w wysokości 138 mln zł, z czego większość stanowią ubezpieczenia majątkowe, w tym ubezpieczenia:

- od szkód powodowanych żywiołami - 88 mln zł, co stanowi 64,0% całości portfela;
- pozostałych szkód rzeczowych - 21 mln zł, co stanowi 15,1% całości portfela;
- świadczenia pomocy – 10 mln zł, co stanowi 7,1% całości portfela oraz
- odpowiedzialności cywilnej – 9 mln zł z udziałem w portfelu na poziomie 6,2%.

Portfel ubezpieczeń oferowanych przez TUW PZUW objęty jest głęboką reasekuracją w PZU.

Czynniki, w tym zagrożenia i ryzyka, które będą miały wpływ na działalność sektora ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych w 2017 roku

Obok zdarzeń o charakterze losowym (takich jak: powodzie, susza oraz przymrozki wiosenne), do głównych czynników, które wpływać mogą na sytuację sektora ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych w 2017 roku należy zaliczyć:

- możliwe spowolnienie wzrostu gospodarczego w Polsce w wyniku pogarszających się uwarunkowań zewnętrznych skutkujące brakiem wzrostu inwestycji o spodziewanej skali oraz niepewnością i pogorszeniem perspektyw wzrostu gospodarczego. W konsekwencji ograniczenie wydatków gospodarstw domowych, w tym na zakup polis komunikacyjnych (na skutek niższej sprzedaży nowych samochodów), niższa sprzedaż kredytów hipotecznych i związanych z nimi ubezpieczeń kredytobiorców oraz zmniejszenie popytu na inne ubezpieczenia majątkowe. Gorsza sytuacja finansowa firm skutkująca wzrostem ryzyka kredytowego i zwiększeniem szkodowości portfela ubezpieczeń finansowych;
- mocniejszy od przewidywań wzrost inflacji, nie zrekompensowany wzrostem płac nominalnych skutkujący osłabieniem dynamiki realnych wynagrodzeń oraz ograniczeniem wydatków gospodarstw domowych – w tym na ubezpieczenia majątkowe i osobowe;
- perspektywę wyższej inflacji i wzrostu gospodarczego sprzyjająca wzrostowi rentowności obligacji skarbowych, co długookresowo jest korzystne dla Grupy PZU, choć krótkoterminowo może wpłynąć niekorzystnie na dochody z lokat. Liczne czynniki ryzyka, podwyższające zmienność na rynkach finansowych w 2017 roku, jak potencjalnie dotkliwe skutki trudnych do przewidzenia decyzji politycznych lub wyników wyborów w kluczowych krajach Unii Europejskiej, które mogą znacząco zmieniać perspektywy dla poszczególnych klas aktywów na rynkach finansowych;
- orzecznictwo Sądów Najwyższych w zakresie wysokości wypłat zadośćuczynień pieniężnych z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych dla osób najbliższych za krzywdę wynikającą z naruszenia jej dobra osobistego, nawet gdy szkoda miała miejsce przed 3 sierpnia 2008 roku;
- możliwy wzrost kosztów likwidacji szkód w związku z wprowadzeniem dalszych wytycznych KNF dotyczących likwidacji szkód, w szczególności szkód osobowych;
- wzrost cen części zamiennych wpływających na koszty likwidacji szkód na skutek kolejnych spadków wartości złotego polskiego wobec euro;
- pojawienie się kolejnych regulacji bądź obciążeń finansowych ZU – m.in. możliwe przywrócenie „podatku Religi" (obowiązkowej opłaty na rzecz NFZ od każdej polisy OC komunikacyjne).

3.3 Ubezpieczenia na życie (PZU Życie)

Sytuacja na rynku

Rynek ubezpieczeń na życie w Polsce liczony składką przypisaną brutto wyniósł po III kwartałach 2016 roku 17 813 mln zł, co oznacza, że w okresie ostatnich 5 lat średniorocznie spadał o 6,2%. Zebrana w ciągu trzech kwartałów 2016 roku składka była jednocześnie niższa niż w analogicznym okresie poprzedniego roku o 14,5%, co oznacza kontynuację spadku po serii wzrostów zakończonych w 2012 roku, stymulowanych głównie składką jednorazową w produktach o charakterze inwestycyjnym.

Należy zwrócić uwagę, iż spadek składki w ujęciu rok do roku dotyczył w głównej mierze składki jednorazowej (spadek o 2 893 mln zł, tj. 34,1% r/r, a od rekordowego pod tym względem 2012 roku już o 9 773 mln zł, tj. 63,6%), głównie w kanale bancassurance. Dynamika dla analogicznego okresu w 2015 roku również była ujemna i wyniosła -5,0%.

Składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń na życie w Polsce (w mln zł)

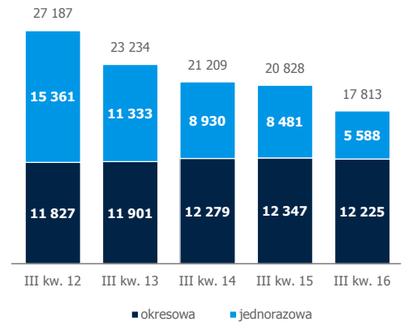

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny., Rynek ubezpieczeń 3/2016, Rynek ubezpieczeń 3/2015, Rynek ubezpieczeń 3/2014, Rynek ubezpieczeń 3/2013, Rynek ubezpieczeń 3/2012.

Przyczyn niższego przypisu składki jednorazowej w ostatnich latach należy upatrywać w zmianach sytuacji na rynku kapitałowym oraz w otoczeniu prawnym. Rekordowo niskie stopy procentowe miały wpływ na niższą rentowność tzw. polisolokat, prowadząc tym samym do zwiększonego zainteresowania innymi produktami inwestycyjnymi. Dodatkowo 1 stycznia 2015 roku wprowadzono podatek od krótkoterminowych produktów na życie i dożycie o stałej stopie zwrotu lub zwrocie opartym o indeksy, co również wpłynęło na mniejsze zainteresowanie klientów tego typu produktami i w końcu do wycofania, szczególnie tych pierwszych, z oferty zakładów ubezpieczeń. W ostatnim roku kolejne wytyczne organu nadzoru oraz po raz kolejny sytuacja na rynkach finansowych i związany z tym spadek zainteresowania wśród klientów tą formą oszczędzania doprowadziły do znacznego ograniczenia sprzedaży produktów z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym (UFK) – spadek rok do roku o 2 603 mln zł, tj. 25,5%.

Rynek ubezpieczeń na życie - składka przypisana brutto (w mln zł)

składka przypisana brutto	1 stycznia - 30 września 2016			1 stycznia - 30 września 2015		
	PZU Życie	Rynek	Rynek bez PZU Życie	PZU Życie	Rynek	Rynek bez PZU Życie
Składka okresowa	5 501	12 225	6 724	5 421	12 347	6 927
Składka jednorazowa	496	5 588	5 092	649	8 481	7 832
RAZEM	**5 997**	**17 813**	**11 816**	**6 069**	**20 828**	**14 759**

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 3/2016, Rynek ubezpieczeń 3/2015, dane PZU Życie

Efektem zachodzących na rynku zmian był wzrost znaczenia składki okresowej, która stanowi przewagę konkurencyjną PZU Życie na rynku. W ciągu trzech kwartałów 2016 roku składka tego typu była niższa o 122 mln zł, tj. 1,0% w porównaniu do tego samego okresu 2015 roku, ale średnioroczny wzrost od 2011 roku wynosi 1,9%.

Łączny wynik techniczny uzyskany przez zakłady ubezpieczeń na życie w trakcie trzech kwartałów 2016 roku był wyższy o 50 mln zł (2,4%) niż w analogicznym okresie 2015 roku i wyniósł 2 174 mln zł. Poprawa wyniku to efekt wyższej rentowności w szczególności wśród ubezpieczeń wypadkowych i chorobowych (V grupa) – wzrost wyniku r/r o 68 mln zł (5,6%, głównie wpływ spadku kosztów akwizycji przy jednoczesnym wzroście przychodów).

W tym samym okresie zakłady ubezpieczeń na życie wypracowały wynik netto na poziomie 1 745 mln zł, co stanowiło spadek r/r o 26,3% (o 622 mln zł). Spadek wyniku to w dużym stopniu efekt niższych niż w analogicznym okresie 2015 roku wyników inwestycyjnych ubezpieczycieli, głównie wolnych środków zakładów. A dodatkowo również skutek wprowadzenia od lutego 2016 roku podatku od niektórych instytucji finansowych, tzw. podatku od aktywów finansowych.

Wartość lokat zakładów ubezpieczeń na życie na koniec III kwartału 2016 roku wyniosła 41 466 mln zł, co oznacza spadek o 0,7% w porównaniu do końca 2015 roku. Natomiast dodatnie wyniki inwestycyjne przyczyniły się do zwiększenia aktywów netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający (wzrost o 1,5% do poziomu 56 270 mln zł).

Działalność PZU Życie

W ramach Grupy PZU działalnością na polskim rynku ubezpieczeń na życie zajmuje się PZU Życie SA (PZU Życie). Zakład oferuje szeroki zakres ubezpieczeniowych produktów na życie, które do celów zarządczych raportowane i analizowane są w podziale na trzy segmenty: ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane, ubezpieczenia indywidualne oraz kontrakty inwestycyjne.

Zakłady ubezpieczeń na życie - udział w okresowej składce przypisanej brutto za 3 kwartały 2016 roku (w %)

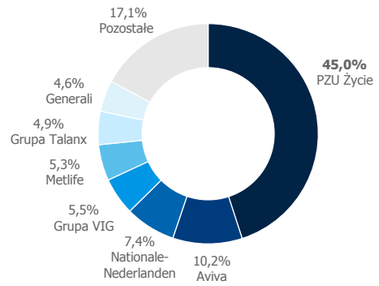

Grupy kapitałowe: Talanx - Warta, Europa, Open Life; VIG - Compensa Życie, Polisa Życie, Skandia Życie; Aviva - Aviva TUnŻ, BZ WBK-Aviva TUnŻ
Źródło: KNF Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 3/2016

W ciągu trzech kwartałów 2016 roku PZU Życie zebrał 33,7% składki przypisanej brutto wszystkich zakładów ubezpieczeń na życie, co oznacza znaczący wzrost w stosunku do ubiegłorocznego udziału w rynku (+4,5 p.p.). Podstawową przyczyną był mniejszy niż średnio na rynku udział w portfelu zakładu składki o płatności jednorazowej, z której przypis znacząco spadł.

Rynek ubezpieczeń na życie - składka przypisana brutto vs wynik techniczny (w mln zł)

składka przypisana brutto vs wynik techniczny	1 stycznia - 30 września 2016			1 stycznia - 30 września 2015		
	PZU Życie	Rynek	Rynek bez PZU Życie	PZU Życie	Rynek	Rynek bez PZU Życie
Składka przypisana	5 997	17 813	11 816	6 069	20 828	14 759
Wynik techniczny	1 201	2 174	973	1 311	2 124	813
Rentowność	20,0%	12,2%	8,2%	21,6%	10,2%	5,5%

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 3/2016, Rynek ubezpieczeń 3/2015, dane PZU Życie

Jednocześnie PZU Życie nadal pozostawał zdecydowanym liderem w segmencie składki płaconej okresowo. W trakcie trzech kwartałów 2016 roku pozyskał 45,0% tego rodzaju składek firm ubezpieczeniowych, co oznacza wzrost udziału w tym segmencie rynku w stosunku do ubiegłego roku o 1,1 p.p. oraz najwyższy poziom udziału w rynku od 2010 roku. Roczna dynamika składki przypisanej brutto PZU Życie w tym segmencie wyniosła 1,5%, przy ujemnej dynamice pozostałych uczestników rynku na poziomie -2,9%. Jednym z głównych czynników był tu dynamiczny rozwój portfela ubezpieczeń zdrowotnych. PZU Życie ubezpiecza w tego rodzaju produktach już około 1,3 mln Polaków. KNF w 2016 roku po raz pierwszy opublikował również dane, które pozwalają zaprezentować macierzowo udział PZU wyłącznie w segmencie ubezpieczeń na życie (grupa I) dla składki opłacanej okresowo i po III kwartale 2016 roku wyniósł on 67,1%. Dla tej samej grupy ryzyk udział w rynku względem sposobu zawarcia umowy w analizowanym okresie kształtował się na poziomie – 66,7% dla umów zawartych w formie grupowej oraz 38,9% dla umów indywidualnych.

Wynik techniczny PZU Życie stanowił większość wyniku uzyskiwanego przez wszystkie towarzystwa ubezpieczeń na życie. Świadczy to o wysokiej rentowności oferowanych produktów. Marża wyniku technicznego PZU Życie na składce przypisanej brutto ponad dwukrotnie przekraczała marżę uzyskiwaną łącznie przez resztę towarzystw oferujących ubezpieczenia na życie (20,0% wobec 8,2%).

W obliczu ryzyk związanych z chorobami cywilizacyjnymi oraz utraty źródeł dochodów w trudnych sytuacjach życiowych PZU Życie konsekwentnie rozszerza ofertę ubezpieczeń ochronnych zarówno w ramach ubezpieczeń grupowych jak i indywidualnych. Dodatkowo w związku z nowelizacją ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, produkty ubezpieczeń na życie oferowane przez PZU Życie SA od 1 stycznia 2016 roku zostały dostosowane do nowych wymogów prawnych.

W ramach ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych (ochronnych) od 1 stycznia 2016 roku wprowadzono:

- zmodyfikowane dodatkowe grupowe ubezpieczenie na wypadek operacji chirurgicznych. Główne zmiany w ramach zrewitalizowanej wersji produktu obejmują uaktualnienie Wykazu Operacji Chirurgicznych w oparciu o Międzynarodową Klasyfikację Procedur Medycznych (ICD-9) oraz zwiększenie liczby klas operacji z 3 do 5. Nowa wersja produktu, podobnie jak dotychczasowa nie zawiera warunku wykonania zabiegu w szpitalu, co pozytywnie wyróżnia PZU Życie na tle konkurencji;
- dodatkowe grupowe ubezpieczenie na wypadek operacji chirurgicznych Plus – ubezpieczenie to jest dodatkiem do ww. ubezpieczenia na wypadek operacji chirurgicznych. Zakres ubezpieczenia obejmuje wykonanie: operacji chirurgicznej w znieczuleniu ogólnym, operacji chirurgicznej podczas pobytu w szpitalu trwającego nieprzerwanie dłużej niż 14 dni lub operacji chirurgicznej związanej z zawałem serca/udarem/nowotworem złośliwym. Świadczenie zostanie wypłacone również za wykonanie operacji (objętej Wykazem Operacji Chirurgicznych) poza terytorium Polski. Produkt jest nowatorski na rynku, żaden zakład ubezpieczeń nie posiada w swojej ofercie rozszerzenia klasycznego dodatku na wypadek operacji chirurgicznych o ww. zdarzenia;
- dodatkowe grupowe ubezpieczenia na wypadek śmierci dziecka spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem oraz na wypadek śmierci rodzica ubezpieczonego oraz rodzica małżonka ubezpieczonego spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem. W aktualnej ofercie PZU Życie znajdują się produkty na wypadek śmierci dziecka, rodziców oraz teściów ubezpieczonego. Wprowadzenie ubezpieczeń podwyższających wypłatę świadczenia w przypadku śmierci ww. osób wskutek nieszczęśliwego wypadku jest odpowiedzią na oczekiwania klientów, dającą możliwość lepszego dopasowania oferty do ich potrzeb;
- dodatkowe ubezpieczenie na wypadek śmierci ubezpieczonego spowodowanej wypadkiem komunikacyjnym do ubezpieczeń indywidualnie kontynuowanych;
- w dodatkowym ubezpieczeniu na wypadek trwałego uszczerbku na zdrowiu ubezpieczonego spowodowanego nieszczęśliwym wypadkiem (dla klientów indywidualnej kontynuacji) umożliwiono zawieranie umów z wyższymi niż dotychczas wysokościami świadczeń (nawet do 8% sumy ubezpieczenia za 1% trwałego uszczerbku).

W zakresie produktów zdrowotnych w 2016 roku oferta produktowa PZU Życie została dostosowana do bieżących oraz przyszłych potrzeb rynku i poszerzona o innowacyjne rozwiązania obsługowe. Wśród zmian w ofercie produktów warto wyróżnić:

- uruchomienie pilotażu ambulatoryjnego ubezpieczenia dla małych przedsiębiorców, tzw. klientów SOHO (small office/home office) prowadzących samodzielnie firmę lub zatrudniających maksymalnie jednego pracownika.

Oferta dostępna jest w dwóch zakresach, w wariancie sponsorowanym oraz ze współpłaceniem za usługi medyczne. Produkt umożliwia dostęp do konsultacji lekarskich oraz badań diagnostycznych;
- wdrożenie nowej oferty ubezpieczenia grupowego, kierowanej do dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 16 lat uprawiających sporty zespołowe. W ofercie zaadresowano potrzeby zaopatrzenia i leczenia ortopedycznego w wyniku złamania, zwichnięcia, skręcenia i naderwania stawów i więzadeł oraz urazów mięśni i ścięgien. Katalog usług medycznych oprócz konsultacji lekarskich, obejmuje diagnostykę, zaopatrzenie ortopedyczne, rehabilitację oraz operacje chirurgiczne;
- rozpoczęcie sprzedaży nowego produktu „Z Miłości do Zdrowia". Ten indywidualny produkt powstał w odpowiedzi na zmieniające się preferencje klientów oraz w obliczu ryzyka ciężkich chorób cywilizacyjnych. Dzięki niemu PZU Życie zapewnia kompleksową opiekę lekarską i diagnostyczną, rehabilitację, wsparcie psychologiczne oraz pomoc opiekuna, w przypadku takich chorób jak rak, udar, czy zawał.

Ponadto, dokonano szeregu zmian obsługowych wśród których można wyróżnić:
- monitorowanie i kontrolowanie jakości obsługi w placówkach medycznych poprzez cykliczne badanie satysfakcji pacjentów, wprowadzenie analizy wskaźnika satysfakcji (*Customer Satisfaction Score*), wskaźnika lojalności NPS (*Net Promoter Score*) oraz przeprowadzenie badania Mystery Shopper (dla głównych Świadczeniodawców - 80% skali obsługi klienta). Wskaźniki będą służyły do weryfikacji założeń scoringu jakościowego, wspierając proces kierowania pacjentów do najlepszych placówek medycznych;
- powiększenie sieci placówek medycznych dostępnych dla klientów ubezpieczeń zdrowotnych do około 1 800, przy jednoczesnym wprowadzeniu optymalizacji i kontroli kosztów zakupu świadczeń medycznych;
- zwiększenie liczby aptek obsługujących ubezpieczenie lekowe w formie bezgotówkowej (Karta lekowa) z 4 270 do 6 125 na 1 stycznia 2017 roku.

W ramach ubezpieczeń o charakterze inwestycyjnym w 2016 roku dokonano m.in. następujących zmian:
- w związku z nowelizacją ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej od 1 kwietnia 2016 roku przeprowadzana jest szczegółowa analiza potrzeb klienta przy ubezpieczeniach *unit-linked* i strukturyzowanych, na podstawie której wydawane są klientowi odpowiednie rekomendacje;
- wdrożenie, w ramach współpracy z Bankiem Millennium, nowego ubezpieczenia *unit-linked* ze składką jednorazową Program Inwestycyjny WORLD. W związku z powyższym ze sprzedaży wycofano oferowany dotychczas Wielowalutowy Program Inwestycyjny;
- wdrożenie, w ramach współpracy z Alior Bankiem, nowego ubezpieczenia *unit-linked* ze składką jednorazową Multi Kapitał, z datą rozpoczęcia sprzedaży: 2 stycznia 2017 roku;
- wycofano z oferty od 1 czerwca 2016 roku krótkoterminowe ubezpieczenie na życie i dożycie Pewny Zysk ze względu na pogarszające się warunki rynkowe, w tym utrzymywanie się stóp procentowych na najniższych historycznie poziomach i co za tym idzie, niską atrakcyjność produktów dla klientów.

Oprócz powyższych działań przeprowadzono 10 subskrypcji cieszącego się dużym zainteresowaniem klientów ubezpieczenia strukturyzowanego Świat Zysków. W ramach poszczególnych subskrypcji oferowano zróżnicowane strategie inwestycyjne, dostosowujące się do zmiennych warunków rynkowych. Wśród zamkniętych subskrypcji, wszystkie zakończyły się, obok wypłaty gwarantowanego kapitału, wypłatą zysku.

W kanale bankowym w zakresie ochronnych ubezpieczeń życiowych kontynuowana była współpracowała z 2 bankami - Bankiem Millennium S.A. oraz PKO Bank Polski S.A. Ubezpieczenia oferowane dla kredytobiorców i pożyczkobiorców zabezpieczają spłatę udzielonego przez Bank kredytu/pożyczki hipotecznej w przypadku zgonu kredytobiorcy.

W całym 2016 roku PZU Życie zgromadził według Polskich Standardów Rachunkowości składkę przypisaną brutto w wysokości 8 034 mln zł, czyli o 0,4% niższą niż w poprzednim roku. Główną część składki spółki stanowiły ubezpieczenia opłacane okresowo. Przedstawiały one 91,7% wartości składki przypisanej brutto (wobec 89,9% w poprzednim roku). Obejmowały one przede wszystkim przypis z tytułu ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych, z których korzystało ponad 11 mln Polaków.

W tym samym okresie sprawozdawczym PZU Życie wypracował wynik techniczny według Polskich Standardów Rachunkowości w wysokości 1 871 mln zł oraz zysk netto według Polskich Standardów Rachunkowości w wysokości 1 434 mln zł.

Składka przypisana brutto PZU Życie (w mln zł)

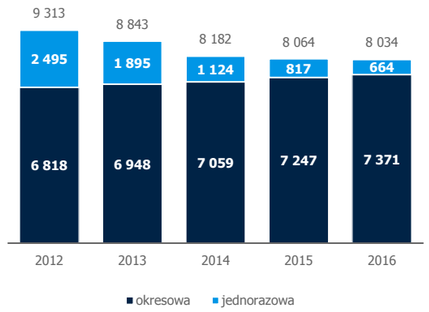

Czynniki, w tym zagrożenia i ryzyka, które mogą mieć wpływ na działalność sektora ubezpieczeń na życie w 2017 roku

Do głównych czynników ryzyka na rynku ubezpieczeń na życie w 2017 roku należą:
- perspektywa wyższej inflacji i wzrostu gospodarczego sprzyjająca wzrostowi rentowności obligacji skarbowych, co długookresowo jest korzystne dla Grupy PZU, choć krótkoterminowo może wpłynąć niekorzystnie na dochody z lokat;
- potencjalnie dotkliwe skutki trudnych do przewidzenia decyzji politycznych lub wyników wyborów w kluczowych krajach Unii Europejskiej, które mogą znacząco zmieniać perspektywy dla poszczególnych klas aktywów na rynkach finansowych;
- gorsza koniunktura na rynkach kapitałowych skutkująca obniżeniem atrakcyjności produktów, w szczególności UFK;
- zmiany dotychczasowego poziomu śmiertelności, dzietności i zachorowalności;
- rosnąca rola tzw. „kancelarii odszkodowawczych" w procesie likwidacji szkód zgłoszonych we wcześniejszych latach;
- brak precyzyjnie określonego w znowelizowanej Ustawie VAT zakresu zwolnień przedmiotowych dotyczących np. usług ubezpieczeniowych, usług medycznych;
- zmiany na rynku ubezpieczeń indywidualnych spowodowane modyfikacjami produktów zgodnie z dyrektywą Rady 2004/113/WE oraz wyrokiem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (wyrok w sprawie C-236/09 (Test-Achats), z 1 marca 2011 roku) mogące mieć znaczący wpływ na wartość nowej sprzedaży oraz wynik techniczny;
- projekt ustawy o dystrybucji ubezpieczeń – dostosowanie się zakładów ubezpieczeń do nowych przepisów, które wynika z konieczności zaimplementowania do krajowego porządku prawnego przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 z 20 stycznia 2016 roku w sprawie dystrybucji ubezpieczeń (Dz. Urz. UE L 26 z 02.02.2016, s. 19), tzw. IDD.

3.4 Bankowość (Alior Bank, Bank Pekao)

Podpisanie umowy o nabyciu akcji Banku Pekao

8 grudnia 2016 roku PZU i PFR podpisały umowę z UniCredit dotyczącą kupna 32,8% akcji Banku Pekao za łączną kwotę 10,6 mld złotych. Cena nabycia jednej akcji wynosi 123 zł. Jest to jedna z największych transakcji w sektorze bankowym w Europie w ostatnich latach. Nabycie akcji Banku Pekao wiązało się z aspiracjami PZU wyrażonymi w strategii Grupy do 2020 roku, gdzie zakłada się osiągnięcie aktywów w wysokości co najmniej 140 mld złotych w sektorze bankowym oraz 50 mld zł aktywów w zarządzaniu na rzecz osób trzecich. PZU i PFR będą współpracować w celu zapewnienia efektywnej realizacji strategii rozwoju Banku Pekao, utrzymując aktualny profil niskiego ryzyka banku, solidny poziom rentowności oraz stabilną politykę długoterminową w zakresie wypłat dywidendy z zysku.

PZU i PFR zawarły porozumienie, którego celem jest: (i) budowanie długoterminowej wartości Banku Pekao, (ii) prowadzenie wobec banku polityki zmierzającej do zapewnienia rozwoju, stabilności finansowej oraz skutecznego i ostrożnego zarządzania bankiem, oraz (iii) zapewnienie należytych standardów ładu korporacyjnego banku. Istotą porozumienia było określenie zasad współpracy PZU i PFR po realizacji nabycia akcji Banku Pekao od UniCredit oraz praw i obowiązków jako akcjonariuszy banku, w szczególności w zakresie ustalania sposobu wspólnego wykonywania prawa głosu z posiadanych akcji Banku Pekao, a także prowadzenia wspólnej długoterminowej polityki w zakresie działalności banku dla osiągnięcia wskazanych powyżej celów. W szczególności PZU i PFR zobowiązały się wobec siebie do głosowania „za" podejmowaniem uchwał o podziale zysku i wypłacie dywidendy, na zasadach i w granicach określonych mającymi zastosowanie przepisami prawa i rekomendacjami KNF oraz zgodnie z dotychczasową praktyką banku.

Nabycie wydzielonej części banku BPH przez Alior Bank

W dniu 31 marca 2016 roku zakończyły się negocjacje w wyniku których Alior Bank podpisał z GE Investments Poland sp. z o.o. („GEIP"), DRB Holdings B.V. oraz Selective American Financial Enterprises LLC (grupą GE Capital) umowę sprzedaży akcji oraz podziału dotyczącą nabycia wydzielonej części Banku BPH. Transakcja nie objęła zakupu portfela kredytów hipotecznych denominowanych w CHF, innych walutach obcych i polskich złotych oraz BPH TFI. Przejęcie wydzielonej części Banku BPH jest zgodne ze strategią rozwoju Alior Banku i stanowi istotny krok w procesie konsolidacji sektora bankowego.

4 listopada 2016 roku na skutek dokonania wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym, nastąpiło prawne połączenie Alior Banku z wydzieloną częścią Banku BPH. Oznacza to, że wszystkie pozostałe produkty dla klientów indywidualnych, a także produkty dla klientów biznesowych zostały przeniesione do Alior Banku, a ich posiadacze zostali klientami Alior Banku.

Nabycie wydzielonej części Banku BPH wpisuje się w strategię rozwoju Alior Banku, zakładającą wzrost w oparciu o rozwój organiczny i akwizycje. W wyniku połączenia Alior Bank awansował na 9. pozycję wśród największych banków w Polsce pod względem wartości aktywów. Na koniec grudnia 2016 roku suma aktywów Alior Banku i wydzielonej części Banku BPH wynosiła odpowiednio 46 mld i 15 mld zł, czyli łącznie 61 mld zł.

Emisja akcji Alior Bank

Nabycie wydzielonej części Banku BPH poprzedzone zostało emisją akcji Alior Banku. Oferta publiczna Alior Banku obejmowała 56.550.249 nowych akcji, których cena emisyjna została ustalona na 38,90 zł za akcję. Emisja została przeprowadzona z zachowaniem prawa poboru na rzecz dotychczasowych akcjonariuszy. Wartość przeprowadzonej subskrypcji wyniosła 2,2 mld zł, z czego zaangażowanie PZU to 642 mln zł. Tym samym była to największa oferta publiczna na warszawskiej giełdzie od 2013 roku i zarazem największa emisja akcji z prawem poboru od 2009 roku.

Sytuacja na rynku bankowym

W 2016 roku sytuacja sektora bankowego pozostawała stabilna, czemu sprzyjało utrzymujące się ożywienie gospodarki oraz środowisko rekordowo niskich stóp procentowych.

Według stanu na koniec 2016 roku w Polsce funkcjonowało: 36 krajowych banków komercyjnych, 558 banków spółdzielczych oraz 27 oddziałów instytucji kredytowych. Liczba banków komercyjnych w porównaniu z końcem 2015 roku zmniejszyła się o 2 banki. Należy spodziewać się, że trend w zakresie konsolidacji branży bankowej będzie kontynuowany również w 2017 roku ze względu na konieczność uzyskania odpowiedniej skali działalności dla utrzymania efektywności funkcjonowania w perspektywie rosnących kosztów regulacyjnych oraz skali nakładów inwestycyjnych niezbędnych do poniesienia w związku z dokonującą się rewolucją technologiczną narzucającą między innymi zmianę modelu dystrybucji produktów i usług bankowych.

W 2016 roku, jak w latach ubiegłych zanotowano zmniejszenie sieci bankowej (o 0,2% do 14 434 placówek) oraz stanu zatrudnienia o 1,2%.

W okresie od stycznia do grudnia 2016 roku, sektor bankowy wypracował zysk netto na poziomie 13,9 mld zł wobec 11,2 mld zł w analogicznym okresie roku poprzedniego (wzrost o 24,3%).

Na kształtowanie się wyniku netto sektora miały głównie wpływ wzrost wyniku z tytułu działalności bankowej (do 59,3 mld zł, tj. o 6,1% więcej w porównaniu do 2015 roku), który nastąpił w rezultacie istotnego wzrostu wyniku odsetkowego (o 7,6%), przy jednoczesnym zmniejszeniu poziomu wyniku z tytułu opłat i prowizji (o 5,4%).

Wzrost wyniku odsetkowego nastąpił głównie w efekcie stosowania przez banki procesów adaptacyjnych w zakresie polityki depozytowo-kredytowej do środowiska niskich stóp procentowych. Nastąpił silny spadek kosztów odsetkowych (o 9,4% r/r) przy jednoczesnym umiarkowanym wzroście przychodów z tytułu odsetek (o 2% r/r).

Natomiast istotny wzrost wyniku z pozostałej działalności bankowej to głównie efekt rozliczenia w II kwartale 2016 roku transakcji sprzedaży udziałów w VISA Europe (dodatkowy dochód w wysokości 2,5 mld zł).

Na wzrost kosztów działania banków w 2016 vs 2015 wpłynęło przede wszystkim zwiększenie się poziomu kosztów pracowniczych (o 2,7% do 15,6 mld zł) oraz wzrost kosztów ogólnego zarządu związanego głównie z wprowadzeniem od 1 lutego podatku od niektórych instytucji finansowych (tzw. podatku bankowego) skompensowanego częściowo dodatkową wpłatą na rzecz BFG w grudniu 2015 roku.

Całkowita wartość aktywów sektora bankowego na koniec 2016 roku ukształtowała się na poziomie 1 711,3 mld zł i była o 7,0% (tj. 111,3 mld zł) wyższa od poziomu z końca 2015 roku. Głównymi obszarami przyrostu po stronie aktywów był portfel aktywów dostępnych do sprzedaży oraz kredyty, a po stronie zobowiązań depozyty gospodarstw domowych i sektora budżetowego.

Wielkość funduszy własnych sektora bankowego dla współczynników kapitałowych, wyliczona zgodnie z regulacjami zawartymi w Rozporządzeniu CRR wyniosła na koniec września 2016 roku 172,3 mld zł i w porównaniu do końca września 2015 roku wzrosła o 15,4%. Wzrost miał związek z zatrzymaniem przez niektóre banki istotnej części wypracowywanych zysków za 2015 rok, wyłączenia ze sprawozdawczości danych finansowych Sk Banku oraz nowych emisji akcji.

Łączny współczynnik kapitałowy sektora bankowego ukształtował się na koniec września 2016 roku na poziomie 17,58% (wzrost o nieco ponad 2 p.p. w stosunku do końca września 2015 roku), a współczynnik kapitału podstawowego Tier I na koniec wyżej wymienionego okresu wyniósł 16,01% (wzrost w porównaniu z końcem marca 2015 roku o około 1,8 p.p.).

Działalność Alior Bank

Alior Bank to bank uniwersalny charakteryzujący się nowatorskimi rozwiązaniami oraz bogatą ofertą produktową. Grupa Alior Banku wypracowała w 2016 roku zysk netto na poziomie 618 mln zł osiągając wskaźnik zwrotu na kapitale (ROE) w wysokości 12,7% (uwzględniając zdarzenia o charakterze jednorazowym).

Na poziom wypracowanego wyniku finansowego miała wpływ zarówno działalność operacyjna Banku napędzana organicznym wzrostem sumy bilansowej wynikającym ze sprzedaży kredytów (organiczny przyrost kredytów klientowskich netto wyniósł w 2016 roku 6,9 mld zł) jak i przejęciem wydzielonej części Banku BPH (skutkującym wzrostem portfela kredytowego o 8,5 mld zł).

Z uwagi na konsolidację wyników finansowych Alior Banku z wynikami finansowymi osiągniętymi przez wydzieloną część Banku BPH w okresie od 4 listopada 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku przychody Alior Banku uległy zwiększeniu o 133 mln zł a koszty działania o 81,3 mln zł.

Ponadto w wyniku przejęcia przychody Alior Banku powiększył zysk z okazji nabycia wydzielonej części Banku BPH, zwiększając wartość przychodów Banku w 2016 roku o 508 mln zł. Jednocześnie podjęto decyzję o utworzeniu w ciężar wyniku finansowego za 2016 rok rezerwy restrukturyzacyjnej w wysokości 268 mln zł.

Głównym źródłem przychodów Grupy Alior Banku w 2016 roku był wynik odsetkowy netto, który pomimo presji ze strony niskich stóp procentowych, dzięki dynamicznemu wzrostowi akcji kredytowej osiągniętej w efekcie połączenia z wydzieloną częścią Banku BPH oraz rozwojowi organicznemu, w połączeniu ze skutecznym zarządzaniem polityką cenową Banku wzrósł w ujęciu rocznym o 445 mln zł do kwoty 1 946,0 mln zł, tj. o 29,6%.

Do głównych źródeł przychodów w 2016 roku Grupa Alior Bank zalicza również wynik z tytułu opłat i prowizji, który w 2016 roku wyniósł 331,1 mln zł (minimalny spadek w ujęciu rok do roku) i posiadał 10,4% udziału w przychodach wygenerowanych w 2016 roku. Ponadto na przychody Grupy osiągnięte w 2016 roku istotny wpływ miał wynik na działalności handlowej stanowiący 10,1% przychodów, a w szczególności wynik wygenerowany w związku z dokonywanymi na rzecz klientów transakcjami na rynku walutowym oraz transakcjami stopy procentowej.

Wskaźnik Koszty/Dochody ukształtował się w 2016 roku na poziomie 49,1% wobec 51,1% w 2015 roku (w obu przypadkach wyłączając zdarzenia jednorazowe).

Mając na względzie sprawną realizację procesów, których ukoronowaniem było przejecie 4 listopada 2016 roku wydzielonej części Banku BPH, przy jednocześnie realizowanej działalności biznesowej istotnie zwiększającej skalę funkcjonowania Alior Banku, Zarząd pozytywnie ocenia prowadzoną w 2016 roku działalność operacyjną, przejęcie oraz przebieg procesów zmierzających do fuzji operacyjnej z wydzieloną częścią Banku BPH, jak również osiągnięte w 2016 roku wyniki finansowe. W opinii Zarządu Alior Banku stanowią on solidne podstawy do konsekwentnego i bezpiecznego rozwoju Banku w kolejnych latach.

Produkty i usługi

Działalność Banku jest prowadzona w różnych pionach, które oferują określone produkty i usługi przeznaczone dla określonych segmentów rynku. Bank aktualnie prowadzi działalność w następujących segmentach branżowych:

- Klient indywidualny (segment detaliczny) – przeznaczony na rynek klientów masowych, zamożnych i bardzo zamożnych, którym Bank oferuje pełen zakres produktów i usług bankowych oraz produktów maklerskich oferowanych przez Biuro Maklerskie Alior Banku S.A., w szczególności produkty kredytowe, produkty depozytowe i fundusze inwestycyjne, konta osobiste, produkty bancassurance, usługi transakcyjne i produkty walutowe;
- Klient biznesowy (segment biznesowy) – dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz dużych klientów korporacyjnych, którym Bank oferuje pełen zakres produktów i usług bankowych, w szczególności produkty kredytowe, produkty depozytowe, rachunki bieżące i pomocnicze, usługi transakcyjne i produkty skarbowe;
- Działalność skarbowa – obejmuje operacje na rynkach międzybankowych i zaangażowanie w dłużne papiery wartościowe. Segment ten odzwierciedla wyniki zarządzania pozycją globalną (pozycją płynnościową, pozycją stóp procentowych i pozycją walutową wynikającymi z operacji bankowych).

Nowe produkty i usługi

W kwietniu 2016 roku Alior Bank rozszerzył również zakres współpracy z BGK w ramach programu de minimis wprowadzając gwarancję POIG BGK na finansowanie projektów innowacyjnych, z uwzględnieniem ich specyfiki w zakresie potrzeb finansowania działalności bieżącej i inwestycyjnej. Dzięki czemu przedsiębiorcy planujący inwestycje w nowe przedsięwzięcia technologiczne mogą liczyć na uzyskanie kredytu w rachunku bieżącym na finansowanie bieżące, jak i kredytu inwestycyjnego, a zabezpieczeniem ich spłaty jest gwarancja POIG BGK.

Dodatkowo w czerwcu 2016 roku Alior Bank udostępnił nowy serwis internetowy dla przedsiębiorców zafirmowani.pl, oferując swoim klientom dodatkowe usługi takie jak bezpłatną aplikację do samodzielnego prowadzenia uproszczonej księgowości (Księga Przychodów i Rozchodów), system do fakturowania. Ponadto serwis dzięki współpracującym partnerom prezentuje oferty specjalne dla klientów, publikuje artykuły i poradniki związane z aspektami prowadzenia działalności gospodarczej. Dzięki funkcjonalnościom społecznościowym umożliwia nawiązywanie kontaktów pomiędzy zarejestrowanymi przedsiębiorcami i udzielanie wzajemnych rekomendacji w ramach prowadzonych wspólnie operacji gospodarczych. Nowe narzędzie ma wesprzeć przedsiębiorców w dostępie do nowych narzędzi internetowych, wzmocnić informacje związane ze zmianami regulacji w otoczeniu biznesowym, jak i umożliwić nową formę nawiązywania relacji biznesowych.

Nowe, istotne działania

7 sierpnia 2015 roku Alior Bank podpisał umowę z rumuńskim operatorem Telekom Romania Mobile Communications z Grupy Deutsche Telekom. Tym samym Bank rozszerzył strategiczny alians z globalnym operatorem telekomunikacyjnym o kolejny rynek z Europy Środkowej.

Z 14 stycznia 2016 roku, Narodowy Bank Rumunii (rumuński regulator bankowy) zarejestrował Alior Bank S.A. Varsovia – Sucursala Bucuresti, jako oddział zagranicznej instytucji kredytowej w rozumieniu Dyrektywy 2013/36/UE, pod numerem RB-PJS-40-071/14.01.2016. Tym samym, został spełniony jeden z warunków przewidzianych umową agencyjną z Telekom Romania Mobile Communications.

W 2016 roku Alior Bank decyzją Komisji Nadzoru Finansowego dokonał przejęcia SKOK Powszechna oraz Wyszyńskiego. Decyzja komisji oznacza, że zarząd majątkiem SKOK Powszechna oraz Wyszyńskiego obejmuje zarząd Alior Banku SA. SKOK im. Stefana Kard. Wyszyńskiego miał 34 tys. członków, ponad 180 mln zł depozytów i dysponuje siecią 20 oddziałów, a SKOK Powszechna odpowiednio 23 tys. członków oraz 42 mln depozytów.

13 marca 2017 Alior Bank ogłosił strategię na lata 2017 -2020 – „Cyfrowy buntownik". Zakłada ona dalszy wzrost znaczenia innowacyjności w rozwoju banku, poprzez m.in. wdrożenie najnowocześniejszych rozwiązań technologicznych wspierających klienta i pracownika. Ponadto rewolucję cyfrową Alior Bank zamierza szeroko stosować na pozostałych płaszczyznach działania wyznaczając trendy w nowoczesnej bankowości.

Czynniki, w tym zagrożenia i ryzyka, które będą miały wpływ na działalność Alior Bank w 2017 roku

Na sytuację sektora bankowego w 2017 roku wpływ będą mieć przede wszystkim:

- nowe obciążenie podatkowe od 1 stycznia 2016 roku wynikające z ustawy o podatku od niektórych instytucji

TFI PZU zarządzało aktywami netto w wysokości ponad

22 mld zł,

co oznacza

8,6%

udział w rynku

OFE PZU Złota Jesień posiadał

13,0%

ogólnej wartości aktywów otwartych funduszy emerytalnych działających w Polsce, tym samym był trzecim co do wielkości funduszem emerytalnym w 2016 roku

Lietuvos Draudimas jest liderem na litewskim rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych z udziałem w rynku na poziomie

29,5%

na koniec 2016 roku

AAS Balta jest jednym z liderów na łotewskim rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych z udziałem w rynku na poziomie

27,2%

po trzech kwartałach 2016 roku

Udział oddziału Lietuvos Draudimas w estońskim rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych wyniósł

14,5%

w 2016 roku

W ciągu trzech kwartałów 2016 roku PZU Ukraina pozyskał

3,7%

składki przypisanej brutto ukraińskiego sektora ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych, a PZU Ukraina Życie

8,5%

składki sektora ubezpieczeń na życie

Alior Bank w wyniku przejęcia wydzielonej działalności Banku BPH zajmował

9

pozycję w sektorze bankowym w Polsce pod względem zgromadzonych aktywów

W segmencie ubezpieczeń zdrowotnych i usług opieki medycznej klienci Grupy PZU mają do dyspozycji blisko

1 800

placówek

finansowych ROZ 2.4 REGULACJE DOTYCZĄCE RYNKU UBEZPIECZEŃ I RYNKÓW FINANSOWYCH W POLSCE;
- podjęcie przez Komitet Stabilności Finansowej uchwały w styczniu 2017 roku w sprawie rekomendacji dotyczącej restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych;
- szereg czynników ryzyka w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki;
- obserwowane od kilku lat stopniowe zwiększanie kontrybucji płaconych przez banki na rzecz BFG;
- sytuacja makroekonomiczna w polskiej gospodarce - wzrost produktu krajowego brutto oraz zatrudnienia i poziomu wynagrodzeń, przy historycznie niskim poziomie stóp procentowych oraz niskich cenach surowców energetycznych pozytywnie wpływa na poziom generowanej sprzedaży kredytów oraz jakość portfela kredytowego.

3.5 Fundusze inwestycyjne (TFI PZU)

Sytuacja na rynku

Na koniec grudnia 2016 roku środki zarządzane przez krajowe fundusze inwestycyjne wyniosły 259 mld zł wobec 252 mld zł na koniec roku poprzedniego – co oznacza wzrost o blisko 2,7%.

Towarzystwa funduszy inwestycyjnych - udział w aktywach stan na 31.12.2016 roku (w %)

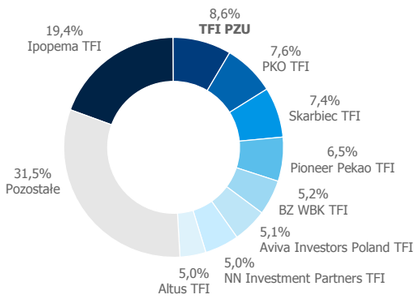

Źródło: Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami

W 2016 roku, zgodnie z szacunkami serwisu Analizy Online, saldo wpłat i wypłat do funduszy detalicznych oferowanych przez TFI na krajowym rynku wyniosło blisko 5 mld zł. Największym zainteresowaniem klientów cieszyły się fundusze absolutnej stopy zwrotu (z napływami ponad +3 mld zł), fundusze gotówkowe i pieniężne (do których wpłaty wyniosły prawie +3 mld zł) oraz dłużne (prawie +2 mld zł). Najgorsze okazały się być fundusze akcyjne, z saldem umorzeń w wysokości blisko -3 mld zł.

Działalność TFI PZU

W ramach Grupy PZU, działalność na rynku funduszy inwestycyjnych prowadzi Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU (TFI PZU). Oferuje ono produkty i usługi zarówno dla klientów indywidualnych jak i instytucjonalnych – w tym dodatkowe programy inwestycyjno-oszczędnościowe w ramach III filaru systemu ubezpieczeń społecznych: Indywidualne Konta Emerytalne (IKE), Wyspecjalizowane Programy Inwestycyjne, Pracownicze Programy Emerytalne (PPE) oraz Zakładowe Programy Inwestycyjne (ZPI).

Na koniec 2016 roku TFI PZU posiadało w swej ofercie 29 funduszy i subfunduszy, z czego 22 było oferowanych klientom spoza Grupy.

Na koniec grudnia 2016 roku, TFI PZU zarządzało aktywami netto w wysokości ponad 22 mld zł, co oznacza 8,6% udział w rynku. Tym samym TFI PZU jest jednym z największych Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych w Polsce - na 31 grudnia 2016 roku zostało sklasyfikowane na drugiej pozycji w Polsce według raportów IZFiA (Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami). TFI PZU jest także liderem w segmencie pracowniczych programów emerytalnych wśród instytucji działających na tym rynku - z aktywami netto w wysokości prawie 4 mld zł.

Spadek łącznej wartości aktywów netto TFI PZU na koniec 2016 roku wynikał głównie z umorzeń dokonanych przez Grupę PZU w ramach funduszy FIZ Dynamiczny (-1 mld zł) oraz SFIO Universum (-6 mld zł).

Aktywa netto TFI PZU (w mld zł)

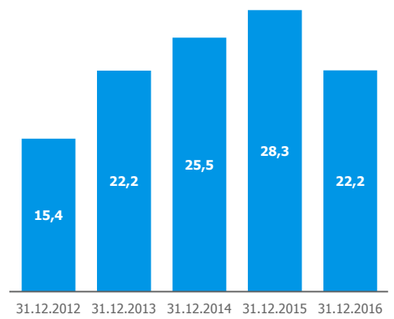

Źródło: Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami

Niemniej jednak, nie uwzględniając powyższego efektu, TFI PZU zanotowało wzrost wartości aktywów klientów zewnętrznych w 2016 roku, który wynikał przede wszystkim z:
- aktywnej sprzedaży funduszy i subfunduszy – ze szczególnym wyróżnieniem strategii zawierających komponent akcyjny,
- zwiększania efektywności współpracy z dystrybutorami,
- wprowadzenia nowych Pracowniczych Programów Emerytalnych oraz Grupowych Planów Emerytalnych,
- wyników inwestycyjnych wypracowywanych przez zarządzających funduszami.

Stopy zwrotu z funduszy inwestycyjnych TFI PZU w 2016 roku (w %)

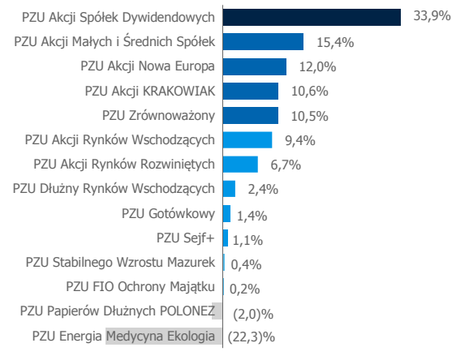

Źródło: Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami

Czynniki, w tym zagrożenia i ryzyka, które będą miały wpływ na działalność funduszy inwestycyjnych w 2017 roku

Kondycja rynku funduszy inwestycyjnych i ich wyniki zależeć będą przede wszystkim od:
- sytuacji politycznej – w tym wyniku wyborów w Niemczech i we Francji,
- działań banków centralnych – głównie amerykańskiego FED-u (spodziewanych podwyżek stóp procentowych) oraz Europejskiego Banku Centralnego (kolejnej tury luzowania ilościowego),
- koniunktury panującej na globalnym rynku kapitałowym,
- czynników o charakterze lokalnym – przyszłości OFE czy wysokości inflacji (mającej m.in. wpływ na atrakcyjność depozytów bankowych i rentowność skarbowych papierów wartościowych).

3.6 Działalność zagraniczna

Rynek litewski

Według Banku Litwy składka przypisana brutto na rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych wyniosła 463 mln euro w 2016 roku i wzrosła o 13,2% w porównaniu z poprzednim rokiem.

Dynamika rynku została w dużej mierze wygenerowana przez ubezpieczenia komunikacyjne (stanowiące 58,0% rynku), których składka przypisana brutto wzrosła o 16,0%. Przy czym ubezpieczenia OC wzrosły o 14,7%, a ubezpieczenia AC o 18,0%. Wyższa składka przypisana w ubezpieczeniach komunikacyjnych to przede wszystkim wzrost średniej składki. Liczba nowych polis wzrosła jedynie o 4,0% w porównaniu do 2015 roku. Istotnie na rozwój rynku wpłynęła także wyższa sprzedaż ubezpieczeń majątkowych (stanowiących 20,9% rynku) gdzie składka przypisana wzrosła o 14,7% w porównaniu do 2015 roku.

W sektorze ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych na koniec maja 2016 roku działało 12 spółek (w tym 9 oddziałów towarzystw ubezpieczeń zarejestrowanych w innych państwach członkowskich UE).

Największym zakładem ubezpieczeń na Litwie pod względem łącznej składki przypisanej brutto z tytułu ubezpieczeń majątkowych i osobowych pozostaje Lietuvos Draudimas. Udział spółki w rynku na koniec 2016 roku wynosił 29,5%. Uwzględniając ostatnie transkacje nabycia, łączny udział czterech największych zakładów w rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych stanowił 81,2%.

Przypis składki brutto zgromadzony przez litewskie zakłady ubezpieczeń na życie wyniósł 247 mln euro w 2016 roku, co oznacza wzrost o 4,6% w porównaniu do ubiegłego roku. W samym grudniu odnotowano 31 mln euro przypisu na co wpłynęły zmiany legislacyjne ograniczające ulgę podatkową do 2 tys. euro począwszy od 2017 roku. W przyszłości zmiany te mogą istotnie wpłynąć na przypis składki z ubezpieczeń ze składką jednorazową.

W strukturze ubezpieczeń na życie dominowały ubezpieczenia z funduszem inwestycyjnym, stanowiące 71,9% wartości składki. Tradycyjne ubezpieczenia na życie stanowiły 20,7% przypisu składki.

W sektorze ubezpieczeń na życie na koniec 2016 roku działało 8 spółek. Litewski rynek ubezpieczeń na życie charakteryzuje się wysoką koncentracją. Na koniec roku udział trzech największych zakładów ubezpieczeń na życie w łącznej składce przypisanej brutto wynosił 62,6%.

Rynek łotewski
Łotewski rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych odnotował składkę przypisaną brutto w wysokości 206 mln euro na koniec III kwartału 2016 roku. To o 11 mln euro więcej niż w tym samym okresie poprzedniego roku, tj. o 5,4%.

Największy udział w rynku mierzony składką przypisaną brutto miały ubezpieczenia komunikacyjne. Ubezpieczenia komunikacyjne AC stanowiły 25,2% rynku, a OC 21,1%. Znaczącą pozycję w strukturze produktowej posiadają także ubezpieczenia zdrowotne (20,4% udziału w rynku) oraz majątkowe (19,1% udziału w rynku). Ubezpieczenia zdrowotne charakteryzują się wysoką dynamiką – w porównaniu do trzech kwartałów 2015 roku składka przypisana wzrosła o 13,9%.

W 2016 roku na krajowym rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych funkcjonowało 15 towarzystw ubezpieczeń, 65,4% rynku było w posiadaniu 4 największych ubezpieczycieli.

Rynek estoński
W 2016 roku zakłady ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych prowadzące działalność w Estonii odnotowały wzrost składki przypisanej brutto o 8,4% wobec 6,7% w 2015 roku. Łącznie składka przypisana brutto wyniosła 302 mln euro, z czego 76 mln euro, tj. 25,2% zgromadziły oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń prowadzących działalność w Estonii.

W strukturze ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych w 2016 roku dominowały ubezpieczenia komunikacyjne, które stanowiły 59,8% w tym ubezpieczenia AC komunikacyjne stanowiące 33,7%. Ubezpieczenia majątkowe zgromadziły 26,3% składki przypisanej brutto na rynku.

W sektorze ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych na koniec 2016 roku działało 13 spółek (w tym 4 oddziały zagranicznych towarzystw ubezpieczeń), z których 4 największe spółki posiadały 69,8% udziału w rynku.

Działalność spółek PZU w krajach bałtyckich
Od listopada 2014 roku Grupa PZU działa na litewskim rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych poprzez Lietuvos Draudimas, który od maja 2015 roku jest właścicielem oddziału PZU Estonia. Warunkiem przejęcia Lietuvos Draudimas była sprzedaż PZU Litwa – dezinwestycja nastąpiła 30 września 2015 roku.

Lietuvos Draudimas jest liderem ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych na Litwie z udziałem rynkowym na poziomie 29,5%. W 2016 roku odnotował wzrost składki przypisanej brutto o 7,4% w porównaniu do roku poprzedniego osiągając poziom 137 mln euro. Największe wzrosty odnotowano w ubezpieczeniach majątkowych (9,9% r/r) oraz komunikacyjnych (7,2% r/r).

Działalność w zakresie ubezpieczeń na życie prowadzona jest na Litwie przez UAB PZU Lietuva Gyvybės Draudimas – „PZU Litwa Życie". Zebrana składka przypisana wyniosła 12 mln euro, co oznacza wzrost o 14,3% w porównaniu do roku poprzedniego. Największy wzrost sprzedaży odnotowano w ubezpieczeniach na życie i dożycie, które wzrosły o 17,1% w porównaniu z 2015 rokiem. Udział PZU Litwa Życie w rynku ubezpieczeń na życie wynosił 4,8% (w porównaniu z 4,4% w 2015 roku).

Na Łotwie Grupa PZU prowadzi działalność poprzez AAS Balta – jednego z liderów rynku – który wszedł w skład Grupy w czerwcu 2014 roku, a następnie (w maju 2015 roku) przejął oddział PZU Litwa funkcjonujący na łotewskim rynku od 2012 roku. Udział obu podmiotów w rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych osiągnął na koniec III kwartału 2016 roku poziom 27,2% a całkowity przypis składki brutto wyniósł 56 mln euro.

Od maja 2015 roku jednostka prowadząca działalność w Estonii jest oddziałem Lietuvos Draudimas i powstała z połączenia dwóch podmiotów - oddziału litewskiej spółki PZU, który został zarejestrowany w 2012 roku oraz nabytego w 2014 roku estońskiego oddziału, który prowadził swoją działalność pod marką Codan. Udział w estońskim rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych wyniósł 14,5% w 2016 roku (13,8% w 2015 roku). Zgromadzona składka przypisana brutto wyniosła 44 mln euro.

Rynek ukraiński
Ukraiński rynek ubezpieczeniowy odnotował wzrost składki przypisanej brutto o 14,4% po III kwartałach 2016 roku, osiągając poziom 25 mld hrywien. Składka zgromadzona z tytułu ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych wyniosła 23 mld hrywien, co oznacza wzrost o 13,1% w porównaniu do III kwartału 2015 roku. Wzrost ten był efektem przede wszystkim podniesienia sum ubezpieczeniowych będących następstwem deprecjacji waluty lokalnej, wzrostu inflacji oraz podniesienia taryf dla ubezpieczeń obowiązkowych. Ubezpieczenia komunikacyjne (29,7% udziału w rynku) odnotowały wzrost przypisu składki o 19,0%, w tym w ubezpieczenie Zielona Karta o 21,3%. Zakłady ubezpieczeń na życie w analogicznym okresie zebrały składkę przypisaną brutto w wysokości 2,0 mld hrywien co oznacza wzrost o 32,2% w porównaniu do III kwartału 2015 roku.

Ukraiński rynek ubezpieczeniowy jest rozdrobniony – na koniec września 2016 roku działały na nim 323 zakłady ubezpieczeń (z czego 43 oferowały ubezpieczenia na życie). Niezależnie od wciąż olbrzymiej liczby zakładów ubezpieczeń, 100 największych zakładów ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych generowało 97,0% składki przypisanej brutto, w przypadku 20 największych zakładów ubezpieczeń na życie było to 99,4% przypisu.

Na rynku ukraińskim Grupa PZU prowadzi działalność ubezpieczeniową poprzez dwie spółki: PrJSC IC PZU Ukraine (w zakresie ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych) – „PZU Ukraina" oraz PrJSC IC PZU Ukraine Life (ubezpieczenia na życie) – „PZU Ukraina Życie". Ponadto spółka LLC SOS Services Ukraine pełni funkcje w zakresie *assistance*.

W 2016 roku składka przypisana brutto na rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych PZU Ukraina wyniosła 1 mld hrywien, tj. była o 40,2% wyższa niż w roku poprzednim. Wzrost ten wynikał zarówno ze zwiększenia składki uzyskanej za pośrednictwem podmiotów zewnętrznych (banków i agencji turystycznych) jak i poprzez własne kanały dystrybucji. Szczególną rolę dla zwiększania przypisu odegrały ubezpieczenia komunikacyjne, Zielona Karta, ubezpieczenia turystyczne, a także korporacyjne ubezpieczenia majątkowe. Składka przypisana brutto zebrana przez PZU Ukraina Życie w 2016 roku wyniosła 240 mln hrywien i była wyższa o 34,7% w porównaniu do 2015 roku. Wzrost ten osiągnięto głównie w kanale bancassurance i brokerskim, w szczególności dzięki sprzedaży ubezpieczeń na życie i dożycie.

W ciągu trzech kwartałów 2016 roku PZU Ukraina pozyskał 3,7% (wzrost o 1,0 p.p. w stosunku do trzech kwartałów 2015 roku) składki przypisanej brutto ukraińskiego sektora ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych, co dało mu piąte miejsce na rynku. Z kolei na rynku ubezpieczeń na życie PZU Ukraina Życie zajmował po trzech kwartałach 2016 roku piąte miejsce z udziałem w rynku na poziomie 8,5% (spadek o 0,1 p.p. w stosunku do ubiegłego roku).

3.7 Usługi medyczne (PZU Zdrowie)

Obszar Zdrowie w PZU
W 2014 roku Grupa PZU podjęła decyzję o rozwoju usług medycznych oraz ubezpieczeń zdrowotnych. W tym celu powołana została spółka PZU Zdrowie, która ma stanowić platformę integrującą nabyte spółki z obszaru usług medycznych oraz zarządzanie abonentami zdrowotnymi.

Spółka PZU Zdrowie powstała z przekształcenia Ipsilon Bis SA, która do tej pory nie prowadziła działalności.

Sieć placówek medycznych Grupy PZU oferuje:
- usługi medyczne dla lokalnej ludności Płocka, Włocławka i miast Górnego Śląska oraz Opola i Warszawy, Radomia i Kielc w ramach kontraktów z NFZ w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej;
- usługi w ramach dodatkowych pakietów medycznych dla klientów korporacyjnych i indywidualnych na obszarze Płocka, Włocławka i miast Górnego Śląska, Opola, Warszawy, Poznania, Radomia i Kielc;
- usługi medyczne dla osób posiadających ubezpieczenia zdrowotne w PZU Życie oraz dla pacjentów komercyjnych.

Spółka PZU Zdrowie w 2016 roku wdrażała projekty polegające na:
- wypracowaniu oraz wdrożeniu standardów obsługi pacjenta w Centrach Medycznych należących do PZU Zdrowie;
- wypracowaniu rozwiązań informatycznych niezbędnych do wsparcia procesów medyczno - operacyjnych placówek PZU Zdrowie (wdrożenie systemu Assistance oraz Portalu Świadczeniodawcy);
- wypracowanie modelu zarządzania siecią partnerów medycznych;
- wypracowaniu manuala oraz brandingu placówek własnych.

Połączenia spółek Grupy PZU w obszarze usług medycznych

W związku z budowaniem sieci placówek medycznych i ubezpieczeń zdrowotnych w roku 2016 oraz do dnia wydania niniejszego sprawozdania Grupa PZU powiększyła się o poniższe spółki:

- CM Cordis (100% udziałów, od 1 lutego 2016 roku) – realizuje usługi specjalistyczne dla pacjentów w Poznaniu;
- Polmedic (100% udziałów, od 30 listopada 2016) – świadczy usługi zdrowotne w Radomiu;
- Artimed NZOZ (100% udziałów, od 21 grudnia 2016 roku) – oferuje świadczenia medyczne dla mieszkańców Kielc.

Łączny koszt nabycia powyższych spółek wyniósł w 2016 roku 41 mln zł, w skonsolidowanym sprawozdaniu ujęto wartość firmy na kwotę 32 mln zł.

W 2016 roku dokonano połączenia spółek Nasze Zdrowie sp. z o.o. oraz CM Cordis sp. z o.o. ze spółką PZU Zdrowie SA.

3.8 Fundusze emerytalne (PTE PZU)

Sytuacja na rynku

Na koniec 2016 roku aktywa netto otwartych funduszy emerytalnych ukształtowały się na poziomie 153 mld zł i wzrosły o 9,2% w porównaniu do końca poprzedniego roku.

Działalność PTE PZU

Otwarty Fundusz Emerytalny PZU Złota Jesień, którym zarządza PTE PZU (PTE PZU) należy do największych uczestników rynku funduszy emerytalnych w Polsce. Na koniec 2016 roku OFE PZU był trzecim co do wielkości funduszem emerytalnym, zarówno pod względem liczby członków, jak i wartości aktywów netto:

- fundusz posiadał 2 188,1 tys. członków, tj. należało do niego 13,3% wszystkich uczestników otwartych funduszy emerytalnych;
- aktywa netto wynosiły 20 mld zł, czyli przedstawiały 13,0% ogólnej wartości aktywów działających w Polsce otwartych funduszy emerytalnych.

W ciągu 2016 roku ZUS przekazał OFE PZU 300 mln zł składek, czyli o 1,5% więcej niż w poprzednim roku.

Otwarte Fundusze Emerytalne - udział w aktywach netto stan na 31.12.2016 roku (w %)

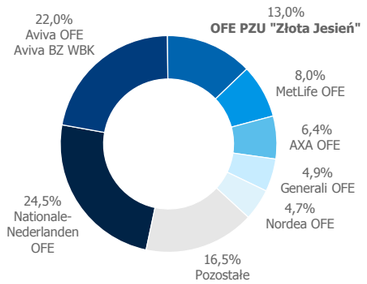

Źródło: Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami

Na koniec 2016 roku Dobrowolny Fundusz Emerytalny PZU prowadził 56,9 tys. rachunków IKZE, na których były zgromadzone aktywa o wartości 26 mln zł. W efekcie utrzymał on pozycję jednego z liderów w segmencie dobrowolnych funduszy emerytalnych. Stopa zwrotu wypracowana w 2016 roku wyniosła 16,2%.

Czynniki, w tym zagrożenia i ryzyka, które będą miały wpływ na działalność funduszy emerytalnych w 2017 roku

Główne wyzwania dla rynku funduszy emerytalnych w 2017 roku to:

- koniunktura na rynku kapitałowym, a w szczególności na GPW, wpływająca na wartość aktywów funduszy i wysokość opłat pobieranych przez PTE za zarządzanie;
- reforma systemu emerytalnego i wyniki ustawowego przeglądu systemu emerytalnego oraz ryzyko prawne z tym związane, w szczególności zakładany transfer 75% środków z OFE do nowoutworzonych IKE oraz 25% środków z OFE do Funduszu Rezerwy Demograficznej;
- przygotowanie się powszechnych towarzystw emerytalnych do zmian organizacyjno-prawnych wynikających z przekształcenia otwartych funduszy emerytalnych w fundusze inwestycyjne polskich akcji, a samych towarzystw w towarzystwa funduszy inwestycyjnych;
- możliwości wynikające z realizacji założeń określonych w Planie Budowy Kapitału i Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, których przeprowadzenie będzie uzależnione od opracowania szczegółowych rozwiązań i wejścia w życie niezbędnych zmian legislacyjnych;
- aktywny udział w pracach nad przyjęciem rozwiązań zwiększających efektywność funkcjonowania III filaru i wpływających na zwiększenie jego atrakcyjności, jak również kształtowanie w świadomości społecznej potrzeb dotyczących dodatkowego oszczędzania na przyszłą emeryturę.

3.9 Pozostałe obszary działalności

PZU Pomoc

PZU Pomoc SA (PZU Pomoc) jest spółką pomocniczą dla spółek zależnych z Grupy PZU, powołaną w celu prowadzenia usług typu assistance polegających na udzielaniu pomocy klientowi w ramach likwidacji szkód.

Na koniec 2016 roku spółka posiadała wiodącą pozycję w rynku pośrednictwa sprzedaży pojazdów uszkodzonych z zastosowaniem platformy aukcyjnej online.

PZU Pomoc posiada 30% udziałów w GSU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych. W ramach tego podmiotu rozwijane są programy rabatowe, motywacyjne i lojalnościowe kierowane do branży górniczej.

PZU CO

PZU CO jest spółką pomocniczą dla spółek Grupy PZU, powołaną w celu prowadzenia usług: poligraficznych, informatycznych, Data Center, Contact Center, pomocniczych związanych z ubezpieczeniami i funduszami emerytalno-rentowymi, stałego pośredniczenia przy zawieraniu umów ubezpieczenia, umów finansowych i inwestycyjnych oraz umów assistance oraz usług kadrowo-płacowych.

PZU Finance AB

Działalność na rynku dłużnym Grupy PZU realizowana jest poprzez PZU Finance AB z siedzibą w Sztokholmie (Szwecja). Spółka została utworzona w 2014 roku i jest w 100% zależna od PZU. Podstawowym zakresem działalności spółki jest gromadzenie funduszy pożyczkowych poprzez emisję obligacji lub innych instrumentów dłużnych oraz udzielanie finansowania dla spółek z Grupy PZU.

16 października 2015 roku PZU Finance AB wyemitował pięcioletnie euroobligacje na kwotę 350 mln euro Obligacje te zostały zasymilowane i tworzą jedną serię z obligacjami o wartości nominalnej 500 mln euro wyemitowanymi przez PZU Finance AB (publ) 3 lipca 2014 roku, tzw. „tap”.

ROZ 8.3 FINANSOWANIE DŁUŻNE

PZU Finanse

PZU Finanse Sp. z o.o. jest spółką usługową, powołaną w celu prowadzenia ksiąg rachunkowych dla spółek zależnych z Grupy PZU (z wyłączeniem PZU i PZU Życie).

Ogrodowa-Inwestycje

Ogrodowa-Inwestycje Sp. z o.o. (Ogrodowa-Inwestycje) jest właścicielem biurowca City-Gate (Ogrodowa 58, Warszawa) i wynajmuje powierzchnie biurowe klientom zewnętrznym oraz spółkom z Grupy PZU.

Grupa Armatura

Grupa PZU jest zaangażowana kapitałowo w spółkę Armatura Kraków S.A. (Armatura Kraków) od października 1999 roku. Obecnie właścicielem 100% akcji Armatury Kraków jest fundusz inwestycyjny PZU FIZ AN BIS 2.

Armatura Kraków SA (Armatura Kraków) jest spółką dominującą w Grupie Kapitałowej Armatura. W skład Grupy Armatura wchodzą: Armatura Kraków SA, Armatoora SA, Aquaform SA, Aquaform Bauprodukte, Aquaform Ukraine, Aquaform Romania, Morehome.pl. Grupa Armatura prowadzi swoją działalność poza obszarem usług finansowych i ubezpieczeniowych. Jest wiodącym producentem w branży sanitarnej i grzewczej w Polsce. Spółki tworzące Grupę Armatura specjalizują się w produkcji baterii łazienkowych i kuchennych, aluminiowych grzejników centralnego ogrzewania, szerokiej gamy zaworów oraz ceramiki sanitarnej.

Dnia 29 czerwca 2015 roku Armatura Kraków zbyła na rzecz PZU FIZAN BIS 2 spółkę Arm Property sp. z o.o., kończąc tym samym proces restrukturyzacji majątku nieprodukcyjnego Grupy Armatura Kraków.

1 czerwca 2016 roku Spółka Morehome.pl zawiesiła działalność na okres 24 miesięcy.

04

Strategia rozwoju

Słuchamy, dbamy i przewidujemy, dzięki czemu każdy kolejny dzień zbliża nas do potrzeb i oczekiwań naszych klientów.

W rozdziale:

1. Podsumowanie Strategii Grupy PZU 2020
2. Bazowe założenia strategii
3. Fundamentalne wartości strategii
4. Główne cele strategiczne
5. Kierunki rozwoju Grupy PZU
6. Realizacja kluczowych projektów oraz inicjatyw w 2016 roku
7. Wybrane mierniki Strategii Grupy PZU 2020

4.1 Podsumowanie Strategii Grupy PZU 2020

W 2016 roku miały miejsce zmiany osobowe w składach organów statutowych spółek Grupy PZU (ROZ 10. ŁAD KORPORACYJNY). Nowy Zarząd PZU, pod kierownictwem Michała Krupińskiego, dokonał przeglądu i aktualizacji dotychczasowej strategii. Zidentyfikowane zostały obszary, w których Zarząd widział możliwość kontynuacji dotychczasowych działań, obszary które mają potencjał poprawy, a także nowe, ambitne inicjatywy, które w długim terminie będą budować przewagi konkurencyjne PZU oraz wartość spółki dla akcjonariuszy.
Wnioski z dokonanego przeglądu strategii potwierdziły, że podstawowym filarem na którym powinna opierać się Grupa są ubezpieczenia. Ponadto rozpoznano większy niż dotychczas zakładano potencjał rozwoju działalności Grupy PZU w obszarach zdrowia i inwestycji. Dodatkowo, w odniesieniu do realizacji długoterminowych perspektyw rozwoju, podjęto decyzję o inwestycji w sektor bankowy w Polsce.

„Zamierzamy skoncentrować się na tym, co od ponad 200 lat stanowi tożsamość PZU, czyli na działalności ubezpieczeniowej. Naszym głównym zadaniem powinno być oferowanie klientom najlepszych i najbardziej innowacyjnych produktów ubezpieczeniowych, które zabezpieczą ich przyszłość, zdrowie oraz majątek. Dlatego motywem przewodnim naszych wszystkich działań będzie troska o to, aby nasza podstawowa działalność była w najwyższym stopniu rentowna, stabilna i ukierunkowana na przyszłość" – Michał Krupiński, 15 marca 2016.

Opublikowana 24 sierpnia 2016 roku Strategia Grupy PZU 2016-2020 została zbudowana w oparciu o następujące fundamenty: rentowność, wzrost oraz innowacje. Intencją Zarządu jest wzrost rentowności działalności ubezpieczeniowej oraz rozwój innowacyjnych narzędzi w zakresie zarządzania biznesem i obsługi klienta. Cele strategiczne zostały wyznaczone w formie ambitnych inicjatyw wzrostowych, również w takich obszarach jak PZU Zdrowie, PZU Inwestycje i sektor bankowy. Ich realizacja została zaplanowana w sposób pozwalający PZU na zabezpieczenie środków na dalszy zrównoważony rozwój oraz dostarczanie atrakcyjnego strumienia dywidend akcjonariuszom w długim okresie. Głównym miernikiem sukcesu ma być utrzymanie wysokiego wskaźnika zwrotu z kapitału (ROE).

„Strategia PZU 2020 – Rentowność, Wzrost, Innowacyjność"

Kierunki rozwoju Grupy PZU na lata 2016-2020

„PZU dzisiaj ma jedną z najwyższych rentowności w sektorze ubezpieczeniowym. Zdajemy sobie jednak sprawę z tego, że aby zapewnić inwestorom tak wysoką rentowność również w przyszłości, w kontekście szybkich zmian technologicznych, musimy inwestować w nasz rozwój. Musimy się ciągle rozwijać koncentrując się na kliencie i jego zmieniających się potrzebach" – Michał Krupiński, 24 sierpnia 2016.

Wszystkie ambicje ujęte w Strategii zostały skwantyfikowane i są okresowo monitorowane za pomocą precyzyjnie określonych mierników, pozwalających na bieżąco monitorować i korygować realizację podjętych założeń. ROZ 4.7 WYBRANE MIERNIKI STRATEGII GRUPY PZU 2020.

Kluczowe zmiany w stosunku do Strategii PZU 3.0 przyjętej w styczniu 2015 roku dotyczyły:

- zwiększenia nacisku na rentowność działalności podstawowej Grupy (ubezpieczenia), m.in. poprzez redukcję kosztów stałych o 400 mln zł do 2018 roku;
- przyspieszenia wzrostu skali Grupy PZU, w tym rozwoju filarów: Zdrowie oraz Inwestycje;
- ujęcia w Strategii Grupy PZU planu w zakresie inwestycji w sektor bankowy;
- zwiększenia roli innowacyjności w Grupie PZU jako narzędzia do realizacji celów w zakresie rentowności i wzrostu.

Polityka kapitałowa i dywidendowa integralną częścią Strategii Grupy PZU

4 października 2016 roku Strategia Grupy PZU 2020 została uzupełniona o Politykę kapitałową i dywidendową Grupy PZU na lata 2016-2020. Zgodnie z przedstawionymi założeniami, maksymalnie do 20% zysku będzie mogło zostać przeznaczone na rozwój organiczny oraz nie więcej niż 30% na finansowanie strategicznych transakcji fuzji i przejęć. Oznacza to, że Zarząd co roku będzie rekomendował Walnemu Zgromadzeniu (po zaopiniowaniu przez Radę Nadzorczą) przeznaczanie co najmniej 50% zysku netto na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. W przypadku niewykorzystania budżetu na akwizycje w danym roku obrotowym, może on zostać przeznaczony na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy.
ROZ 8.7 POLITYKA KAPITAŁOWA I DYWIDENDOWA GRUPY PZU

„Polityka dywidendowa stanowi ważny element Strategii Grupy PZU 2020. Celem zarządu jest aby PZU pozostało spółką wypłacającą atrakcyjne dywidendy w przyszłości. Osiągniemy to inwestując w rozwój organiczny i innowacje oraz realizując nasze cele strategiczne w ramach fuzji i przejęć. Chcemy przeznaczać co roku przynajmniej 50% zysku na wypłatę dywidendy. (…) Będziemy tak rozwijać Grupę, aby zapewnić akcjonariuszom PZU rosnący strumień dywidend" – Michał Krupiński, 4 października 2016.

Celem polityki kapitałowej i dywidendowej jest koncentracja na stopie zwrotu dla akcjonariuszy. Opiera się ona na efektywnym zarządzaniu kapitałem, maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy podmiotu dominującego (w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje), utrzymaniu docelowego wskaźnika Wypłacalność II na poziomie 200% i wskaźnika dźwigni finansowej nie więcej niż 35% oraz założeniu braku emisji akcji przez PZU w okresie obowiązywania polityki.

4.2 Bazowe założenia strategii

Strategię Grupy PZU 2020 opracowano przy następujących założeniach dotyczących kondycji polskiej gospodarki i sektora ubezpieczeń, w szczególności:

- umiarkowane tempo wzrostu gospodarczego w Polsce (około 3,0-3,5% w skali roku);
- wzrost inflacji od 2017 roku;
- wzrost stóp procentowych od 2017 roku;
- zmiana preferencji zakupowych – rosnąca waga kanału direct (urządzenia mobilne) oraz rynku porównywarek bazujących na szybkich procesach decyzyjnych;
- wprowadzenie zmian regulacyjnych, a w tym:
  - uporządkowanie rynku ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi,
  - wdrożenie rekomendacji dotyczącej standardu wypłacania zadośćuczynień z tytułu szkody niemajątkowej z umowy ubezpieczenia OC komunikacyjnego,
  - wprowadzenie od początku 2018 dyrektywy MiFID II, zakładającej transparentność w zakresie płaconych prowizji przy sprzedaży m.in. produktów inwestycyjnych;
- stabilne perspektywy w zakresie rozwoju rynku ubezpieczeń majątkowych i komunikacyjnych - zmniejszenie intensywności wojny cenowej w ubezpieczeniach komunikacyjnych i poprawę rentowności segmentu OC komunikacyjnego;
- stabilny wzrost na rynku funduszy inwestycyjnych - wzrost znaczenia nisko-kosztowych (z perspektywy klienta) i długoterminowych produktów inwestycyjnych;
- rosnący (dwucyfrowy) potencjał w obszarze ubezpieczeń i abonamentów medycznych.

Kluczowe kierunki strategiczne do 2020 roku

- **Koncentracja na wysokiej rentowności działalności ubezpieczeniowej przy jednoczesnym wzroście w wybranych segmentach rynku**
- **Redukcja kosztów stałych o 400 mln PLN do 2018 roku**
- **Skuteczna realizacja inicjatyw wzrostowych w obszarach zdrowie oraz inwestycje**
- **Zbudowanie grupy bankowej o dużej skali i rentowności**
- **Stworzenie jednej z najbardziej innowacyjnych grup ubezpieczeniowych w Europie**

4.3 Fundamentalne wartości strategii

Wspólna filozofia działania:

- Jesteśmy Fair – nasza oferta jest przejrzysta i spełnia realne oczekiwania klientów; stosujemy jasne zasady w działaniu organizacji.
- Jesteśmy Efektywni – oferujemy sprawną i przyjazną obsługę oraz konkurencyjne ceny; kontrolujemy koszty i dbamy o sprawne procesy.
- Jesteśmy Innowacyjni – stale dostosowujemy się do zmieniających się potrzeb naszych klientów; aktywnie poszukujemy usprawnień w funkcjonowaniu firmy.

Klient znajduje się w centrum strategii Grupy PZU. Koncentrację na kliencie (tzw. Klientocentryczność) wyraźnie widać w przyjętej misji strategicznej – „Jesteśmy po to by zapewnić naszym klientom spokój i bezpieczeństwo, klienci zawsze mogą na nas polegać". Chcemy być wszędzie tam, gdzie klient, aby móc wyprzedzać jego potrzeby, w sposób, jakiego od nas oczekuje. W praktyce, oznacza to przekształcenie PZU z organizacji skupionej wokół oferty produktowej w organizację odpowiadającą na potrzeby klientów.

Klienci

- Jesteśmy po to, by zapewnić naszym klientom spokój i poczucie bezpieczeństwa. Klienci zawsze mogą na nas polegać.
- Dzięki doskonałej znajomości klientów jesteśmy w stanie wychodzić naprzeciw ich potrzebom i racjonalnym oczekiwaniom, a dzięki dużej skali i efektywności dostarczyć im najlepszej jakości usługi po atrakcyjnej cenie.
- Ze względu na swoją pozycję rynkową, PZU jest „strażnikiem rynku" – realizujemy działania korzystne dla całego rynku i klientów, aktywnie wpływamy na jego rozwój oraz narzucamy standardy jakości obsługi.

Akcjonariusze

- Dzięki skali wynikającej z pozycji lidera rynku w Europie Środkowo-Wschodniej konsekwentnie dostarczamy ponadprzeciętne zyski naszym akcjonariuszom.

Pracownicy

- PZU jest miejscem pracy inspirującym ludzi do dawania z siebie tego, co najlepsze, umożliwiając zachowanie równowagi pomiędzy życiem zawodowym i prywatnym.

Zrównoważony rozwój

- **Potrzeby klientów naszym priorytetem**
- **Świadomy Partner w biznesie**
- **Odpowiedzialny pracodawca**
- **Zaangażowanie społeczne**
- **Kultura Compliance**
- **Oszczędność dla środowiska**

Zrównoważony rozwój

Realizacja założeń strategicznych pozostaje oparta na odpowiedzialnym zarządzaniu kapitałem – finansowym, ludzkim, społecznym, środowiskowym i intelektualnym. Zarząd kieruje się podstawową zasadą, że wzrost wartości PZU powinien być zgodny z interesami otoczenia oraz opierać się o zrównoważone i odpowiedzialne korzystanie zasobów.
ROZ 9. SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU

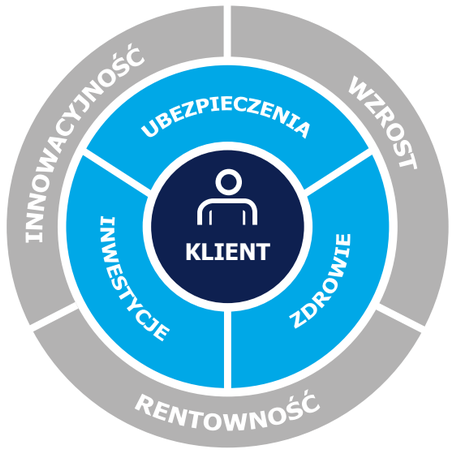

4.4 Główne cele strategiczne

W sierpniu 2016 roku nowy Zarząd i Rada Nadzorcza PZU zatwierdziły zaktualizowaną Strategię Grupy PZU na lata 2016-2020. Zarząd wyznaczył trzy główne kierunki strategiczne - rentowność, wzrost oraz innowacyjność. Ich realizacja ma dotyczyć zarówno głównego ubezpieczeniowego filaru działalności jak i komplementarnych obszarów, z wysokim potencjałem wzrostu tj. zarządzania aktywami i opieki zdrowotnej. Jednocześnie Zarząd zadeklarował, że realizacja przyjętych założeń powinna zwiększyć atrakcyjność inwestycyjną PZU nie tylko dla inwestorów dywidendowych, ale także dla inwestorów szukających spółek wzrostowych, o wysokim potencjale do generowania zysków kapitałowych na wycenie rynkowej akcji.

Rentowność

Nadrzędnym celem Grupy PZU w obszarze rentowności jest osiągnięcie zwrotu ROE (przypisanego jednostce dominującej) na poziomie 18%. Osiągnięcie tego wyniku jest w znacznej mierze skorelowane z inicjatywami wzrostowymi przedstawionymi poniżej. Do osiągnięcia tego celu będzie również kontrybuowała inicjatywa redukcji kosztów stałych w działalności ubezpieczeniowej w Polsce (PZU i PZU Życie) o 400 mln zł do końca 2018 roku.

Strategia Grupy PZU 2020 (rentowność biznesu)

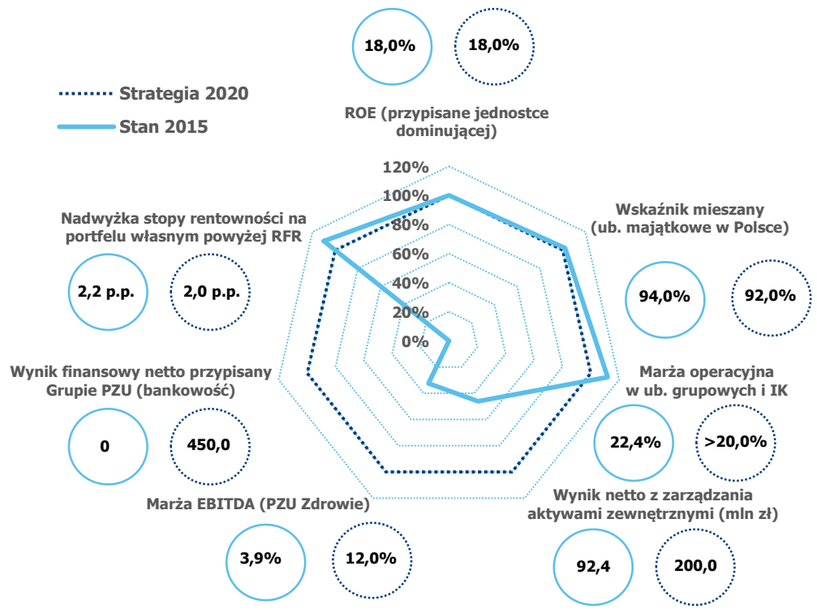

Wzrost

W segmencie ubezpieczeniowym Grupa PZU zamierza najmocniej rosnąć w obszarach rynku, w których udział PZU był poniżej naturalnego poziomu ok. 30%.
W komplementarnych filarach działalności, objętych Strategią Grupy PZU 2020, wzrost będzie realizowany poprzez rozwój organiczny i akwizycje, co umożliwi osiągnięcie wyższej niż średnia rynkowa dynamiki przychodów i zysków.

Innowacyjność

Bardzo ważną częścią strategii jest obszar innowacji, który zarówno jest ambicją z punktu widzenia przekształcenia PZU w jedną z najbardziej innowacyjnych grup ubezpieczeniowych w Europie, jak i celem będącym akceleratorem w realizacji głównych kierunków strategicznych: wzrostu i rentowności.

Budowa kultury innowacyjności w Grupie PZU będzie realizowana w szczególności poprzez:

- wykorzystanie zbiorów *Big Data* w procesie kwotowania, sprzedaży oraz obsługi;
- rozwinięcie elektronicznych kanałów dystrybucji i obsługi;
- wdrożenie efektywnego transferu *know-how* oraz rozwiązań technologicznych wewnątrz Grupy PZU poprzez lokalne centra innowacyjności: LINK4, Alior Bank oraz wybrane spółki zagraniczne;
- dostarczenie innowacyjnych rozwiązań w zakresie zarządzania ryzykiem w dużych przedsiębiorstwach (PZU Lab);
- rozwój kultury innowacyjności, która będzie wspierać generowanie nowych rozwiązań przez pracowników.

Realizacja poszczególnych projektów pozwoli na budowę kompleksowego cyfrowego modelu operacyjnego w Grupie PZU, który zwiększy elastyczność całej organizacji względem zmieniających się potrzeb klientów oraz poprawi pozycjonowanie w segmentach klientów młodych i klientów premium. Kompleksowa i wielokanałowa dystrybucja i obsługa klientów, w tym rozbudowa narzędzi CRM (Zarządzanie relacjami z klientem) oraz wykorzystanie dostępnych danych o klientach pozwoli na lepsze dostosowanie oferty Grupy do ich potrzeb. Wykorzystanie wydajnych narzędzi analitycznych i zbiorów *Big Data* umożliwi zarządzanie portfelem w oparciu o realny profil ryzyka danego klienta oraz wykorzystanie zaawansowanych metod zarządzania cenami w ubezpieczeniach majątkowych. Wobec rosnących oczekiwań, w obszarach, gdzie jest to wymagane i potrzebne, PZU wdroży procesy samoobsługi oraz nowe formy sprzedaży.

Strategia Grupy PZU 2020 (wielkość biznesu)

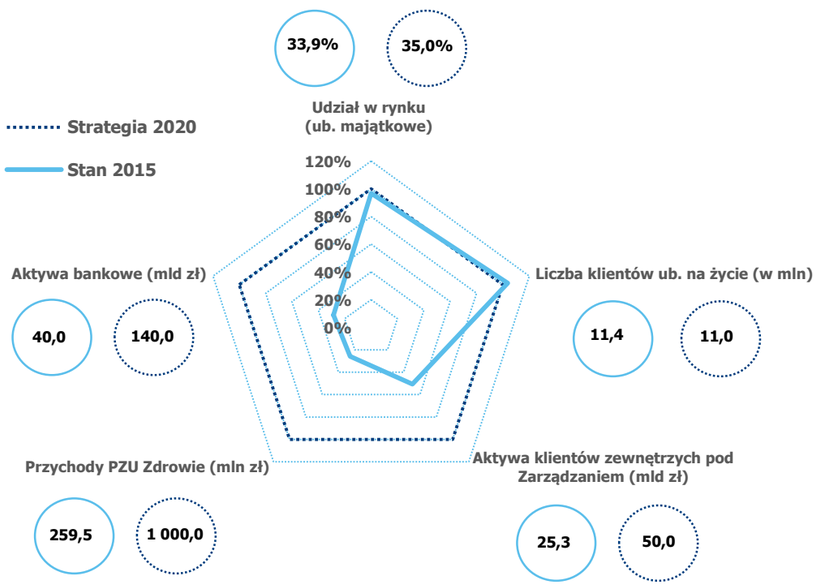

Grupa dostrzega też wysoki potencjał wzrostu sprzedaży produktów zdrowotnych, emerytalnych oraz majątkowych. Obraz 360° klienta oraz wykorzystanie dodatkowych interakcji umożliwi dosprzedaż lepiej dopasowanych produktów i usług oraz rozwój *cross-sellingu* SŁOWNIK. W dłuższej perspektywie działania te powinny przełożyć się na wzrost liczby posiadanych przez klienta produktów. Tak zwane średnie uproduktowienie klienta detalicznego w Grupie PZU powinno wzrosnąć do poziomu 1,64 w perspektywie 2020 roku.

Grupa PZU będzie też aktywnie wspierać budowę ekosystemu umożliwiającego rozwój polskiej przedsiębiorczości i innowacyjności zapewniając m.in.:

- wsparcie polskich przedsiębiorców i naukowców poprzez inicjatywy własne Grupy PZU lub współpracę w ramach innych inicjatyw wspierających innowacyjność (np. fundusz Witelo);
- poszukiwanie i wspieranie zewnętrznych inicjatyw synergicznych lub komplementarnych dla działań prowadzonych przez Grupę PZU;
- wsparcie finansowe dla inicjatyw przedsiębiorców na zasadach komercyjnych, w tym poprzez fundusze Venture Capital SŁOWNIK.

4.5 Kierunki rozwoju Grupy PZU

Strategia PZU została zdywersyfikowana w sposób pozwalający na generowanie stabilnych i przewidywalnych przepływów (ubezpieczenia majątkowe i na życie), jak i na uzyskanie ponadprzeciętnych zysków z komplementarnych przedsięwzięć (zarządzanie aktywami i opieka zdrowotna). Strategia w zakresie budowy skali Grupy to także działalność inwestycyjna, w tym m.in. w sektorze bankowym.
W perspektywie długoterminowej takie podejście powinno pozwolić na osiągnięcie przez akcjonariuszy oczekiwanej stopy zwrotu z akcji PZU, przy zachowaniu umiarkowanego poziomu ryzyka.

Ubezpieczenia majątkowe

Celem Strategii Grupy PZU jest umocnienie pozycji lidera na rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych w Polsce oraz poprawa rentowności (wskaźnika mieszanego) w tym segmencie.

Klient detaliczny

Grupie PZU zaufało blisko 16 milionów klientów w Polsce, dlatego segment klienta detalicznego jest niezwykle istotnym obszarem z punktu widzenia działań zmierzających do utrzymania wysokiego poziomu satysfakcji klienta, w szczególności poprzez właściwe i dynamiczne dopasowanie usług i produktów do szybko zmieniających się potrzeb.

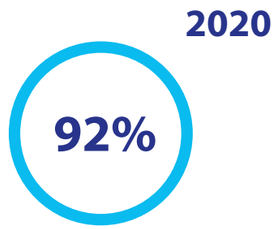

Rentowność ubezpieczeń majątkowych (wskaźnik mieszany)

Ambicją PZU jest utrzymanie pozycji lidera rynku dzięki poprawie sposobu zarządzania ceną i rentownością według kanałów oraz strategii dwóch marek w Polsce (PZU i LINK4). Zarząd PZU zamierza realizować te cele poprzez m.in.:

- trwałe przywrócenie rentowności w ubezpieczeniach komunikacyjnych oraz wzrost aktywności na rynku rentownych ubezpieczeń pozakomunikacyjnych poprzez lepsze rozpoznanie potrzeb klienta i elastyczną politykę cenową;
- koncentrację na utrzymaniu skali i wzroście w wewnętrznych kanałach sprzedaży (agenci wyłączni, placówki) oraz poprawę rentowności kanałów zewnętrznych poprzez lepsze dopasowanie kosztów obsługi do potencjału dystrybutora i zarządzanie rentownością w kanałach;
- wykorzystanie potencjału *cross-sellingu* SŁOWNIK Grupy PZU poprzez kompleksowe zarządzanie ofertą Grupy PZU (ubezpieczenia majątkowe, na życie, inwestycje, zdrowie, emerytalne) – rozwój narzędzi CRM wspierających wszystkie kanały sprzedaży detalicznej, w tym kanały bezpośrednie;
- wdrażanie innowacji produktowych w oparciu o nowe rozwiązania technologiczne.

Alternatywne kanały dotarcia do klientów

W celu dotarcia do jak najszerszej rzeszy klientów detalicznych, Grupa PZU wykorzystuje dwie marki w Polsce – PZU i LINK4 – o różnym pozycjonowaniu i różnej ofercie. Komplementarna oferta LINK4, wspiera pozycję Grupy PZU w kanale multiagencyjnym oraz porównywarkach internetowych. Strategia w tym zakresie przewiduje

systematyczną wymianę *know-how* rynkowego i organizacyjnego, w tym powołanie wspólnego centrum kompetencji w zakresie zarządzania cenami oraz stworzenie wewnętrznego centrum innowacyjności, gdzie LINK4 będzie niskokosztowym środowiskiem dla testowania nowych rozwiązań w Grupie PZU.

Klient korporacyjny

Strategia zakłada dynamiczny rozwój Grupy PZU w poszczególnych liniach biznesowych w ramach segmentu klienta korporacyjnego oraz w segmencie Mid-korpo (średniej wielkości korporacje działające na polskim rynku). Grupa PZU będzie partnerem biznesowym, o silnej pozycji eksperckiej, dostarczającym nie tylko produkty ubezpieczeniowe ale również doradzającym klientom na każdym etapie zarządzania ryzykiem.

Planowane jest zwiększenie skali działalności współpracy ze szpitalami, jednostkami samorządów terytorialnych oraz spółkami Skarbu Państwa poprzez rozwój Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych Polskiego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych (TUW PZUW).

Poprawa pozycji Grupy PZU w segmencie klienta korporacyjnego (ubezpieczenia majątkowe) będzie realizowana m.in. poprzez:

- wdrożenie systemowych rozwiązań umożliwiających optymalne zarządzanie portfelem klientów korporacyjnych, w tym zarządzanie rentownością w ramach segmentu oraz dynamiczny rozwój sprzedaży produktów pozakomunikacyjnych;
- dynamiczny rozwój biznesu w segmencie Mid-korpo (średniej wielkości korporacje działające na polskim rynku), zarówno w ubezpieczeniach komunikacyjnych, jak i pozakomunikacyjnych;
- rozwój współpracy ze szpitalami, jednostkami samorządów terytorialnych oraz spółkami Skarbu Państwa poprzez stworzenie dedykowanej oferty ochrony ubezpieczeniowej (blisko 500 mln zł składki PZUW TUW w 2020 roku);
- wdrożenie zaawansowanych usług doradztwa w zakresie zarządzania ryzykiem (PZU Lab).

Ubezpieczenia na życie

W ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych na życie celem jest utrzymanie wolumenu liczby klientów oraz wysokiej rentowności na poziomie min. 20%, pomimo silnej presji konkurencyjnej. Osiągnięcie tej ambicji będzie realizowane m.in. poprzez:

- aktywne zarządzanie rentownością w ramach portfela klientów;
- rozwój oferty w zakresie produktów, procesów oraz dystrybucji, ze szczególnym uwzględnieniem segmentu MSP (Małych i Średnich Przedsiębiorstw);
- rozwój procesów obsługowych z wykorzystaniem nowych technologii oraz stopniowe wprowadzenie samoobsługi w ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych;
- zwiększenie efektywności *cross/up sellingu* SŁOWNIK na płaszczyźnie obszaru majątkowego i życiowego;
- rozwój sprzedaży indywidualnych ochronnych ubezpieczeń na życie.

2020

> 20%

Marża operacyjna w ub. grupowych i IK

Inwestycje

Zarządzanie aktywami dla klientów

W ramach Grupy PZU, działalność w obszarze zarządzania aktywami prowadzona jest pod marką PZU Inwestycje. PZU ma aspiracje stać się czołowym zarządzającym aktywami w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. Do 2020 roku PZU Inwestycje będzie zarządzać aktywami o wartości blisko 100 mld zł. W tym aktywa klientów zewnętrznych osiągną wartość co najmniej 50 mld zł (TFI oraz OFE). Do 200 mln zł zwiększy się też kontrybucja biznesu zarządzania aktywami zewnętrznymi do wyniku finansowego Grupy PZU. Cele te zostaną osiągnięte między innymi dzięki:

- nowym produktom i powszechnej dostępności produktów PZU Inwestycje w Polsce, w tym poprzez rozwój własnych kanałów dystrybucji (np. Internet);
- udostępnieniu klientom możliwości udziału w inwestycjach własnych Grupy PZU;
- znacząco wyższemu udziałowi TFI PZU w rynku w Polsce - wzrost udziału w aktywach funduszy rynku kapitałowego o min. 1 p.p. w każdym roku;
- rozwojowi poprzez konsolidację sektora w Polsce.

Potencjalny zakup udziałów w Pioneer Pekao Investment Management SA, Pekao Pioneer PTE S.A. i Dom Inwestycyjny Xelion sp. z o.o. - jako jedna z konsekwencji podpisania umowy na zakup akcji Banku Pekao (ROZ 3.4 BANKOWOŚĆ) - ułatwi osiągnięcie celów strategicznych PZU w obszarze zarządzania aktywami. Wejście tych podmiotów w struktury Grupy PZU w 2017 roku zwiększy aktywa w zarządzaniu PZU o ok. 19 mld zł.

Grupa PZU w Strategii 2020 w obszarze zarządzania aktywami dostrzega również potencjał zwiększenia oszczędności przez Polaków. W lipcu 2016 roku został ogłoszony rządowy Program Budowy Kapitału, który jest kompleksowym planem tworzenia dobrowolnego kapitałowego systemu oszczędzania w Polsce oraz długoterminowych produktów inwestycyjnych. Program ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa finansowego Polaków i stabilności systemu finansów publicznych oraz rozwój lokalnego rynku kapitałowego i podniesienie potencjału rozwoju gospodarki. W ramach programu planowane jest stworzenie powszechnych dobrowolnych pracowniczych i indywidualnych programów kapitałowych w ramach III filaru systemu emerytalnego, publicznych funduszy nieruchomości, nowego typu obligacji Skarbu Państwa w formie obligacji premiowych i infrastrukturalnych oraz obniżenie podatku od dochodów z długoterminowych (powyżej 12 miesięcy) inwestycji kapitałowych.

W tym kontekście Program Budowy Kapitału niesie duży potencjał dla realizacji sprzedaży produktów oszczędnościowych (szczegóły tego programu powinny być doprecyzowane do końca 2017 roku). Jeżeli ten scenariusz zacznie się realizować to Grupa PZU zaoferuje klientom atrakcyjne i efektywne narzędzia inwestycyjne, w tym znacząco ułatwi dostęp do globalnych rynków. PZU Inwestycje ma wszelkie predyspozycje do tego by zostać liderem programów emerytalno-oszczędnościowych.

Działalność lokacyjna

Strategia Grupy PZU w obszarze inwestycji definiuje również rentowność inwestycji środków własnych. Realizacja tego celu została skwantyfikowana jako średnioroczna rentowność (do roku 2020) ponad RFR „stopę wolną od ryzyka" (liczoną jako różnica pomiędzy roczną, księgową stopą zwrotu z lokat inwestowanych na rachunek i ryzyko PZU i PZU Życie, tj. m. in. bez portfela spółek podporządkowanych i produktów inwestycyjnych na ryzyko klienta, a średniorocznym poziomem WIBOR6M).

Aktywa klientów zewnętrznych pod zarządzaniem (mld zł)

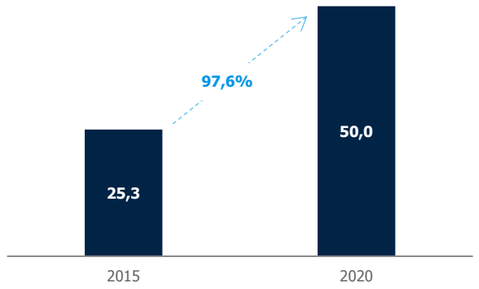

Wynik netto z zarządzania aktywami zewnętrznymi (mln zł)

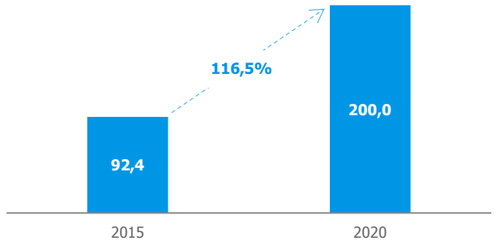

Wzrost efektywności inwestycyjnej realizowanej przy założonym apetycie na ryzyko zostanie osiągnięty m.in. poprzez:

- większą dywersyfikację portfela aktywów (rynkową, kredytową, sektorową i walutową);
- optymalizację klasyfikacji aktywów;
- wzrost efektywności procesów inwestycyjnych determinujących średnio i długoterminowy kształt portfela lokat;
- oportunistyczne wykorzystanie pozabankowej niszy finansowania przedsiębiorstw (np. przy transakcjach M&A) w celu poprawy profilu zysk/ryzyko;
- wdrożenie nowego systemu *front-office* umożliwiającego obsługę pełnego cyklu (oprócz księgowości) zarządzania aktywami w sposób automatyczny.

2016 - 2020

> 2 p.p.

Nadwyżka stopy rentowności na portfelu własnym powyżej RFR

Strategia została zbudowana przy uwzględnieniu następujących pryncypiów:

- zabezpieczenie wypłaty zobowiązań ubezpieczeniowych;
- ostrożność inwestycyjna (zgodnie z zasadą *Prudent Person Principle* wg dyrektywy *Solvency* II SŁOWNIK);
- długoterminowa dywersyfikacja ryzyk w portfelu;
- ograniczenie zmienności wyniku inwestycyjnego i zapewnienie stabilności realizacji polityki dywidendowej.

Zdrowie

Do 2020 roku PZU Zdrowie stanie się wiodącym zintegrowanym operatorem opieki koordynowanej. Oznacza to, że będzie dostarczać klientom pełną gamę usług w zakresie ochrony zdrowia. Główne cele w tym obszarze strategii to:

- zbudowanie kompleksowej oferty ubezpieczeń zdrowotnych uzupełnionych o abonamenty i usługi typu *fee-for-service*;
- zapewnienie unikalnego i przyjaznego dla klienta modelu obsługi w oparciu o sieć placówek medycznych, podzieloną wg parametrów jakościowych oraz efektywności kosztowej, uzupełnioną o sieć własną;
- stworzenie nowoczesnych narzędzi współpracy z siecią podwykonawców (portal dla świadczeniodawcy, rozwój systemu Assistance, magistrala komunikacyjna z placówkami, kalendarze online);
- zbudowanie portalu dla Pacjenta oferującego funkcje *self-service* w sieci zewnętrznej oraz własnej, a w kolejnym etapie umożliwienie zakupu usług medycznych w ogólnopolskiej sieci PZU Zdrowie wszystkim ubezpieczonym w Grupie PZU;
- zintegrowanie sieci własnej placówek i umocnienie jej pozycji rynkowej – promocja marki PZU Zdrowie i maksymalizacja przychodów.

Realizacja tych założeń zostanie wdrożona na bazie:

- rozwoju oferty w oparciu o kluczowe przewagi Grupy PZU: bazę 16 mln klientów, silną sieć sprzedaży oraz wysoką rozpoznawalność marki;
- kontynuacji realizacji planu akwizycji – zakup placówek o stabilnej rentowności i generowanie efektów synergii (założenia dot. wydatków akwizycyjnych: 330 mln zł do 2020 roku).

Rosnąca skala biznesu będzie miała odzwierciedlenie w systematycznej poprawie rentowności PZU Zdrowie, a planowany wzrost przychodów PZU Zdrowie pozwoli znacznie zbliżyć się do liderów rynku prywatnej opieki zdrowotnej w Polsce.

Przychody PZU Zdrowie (mln zł)

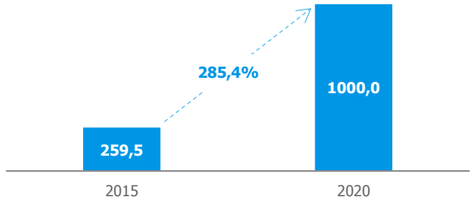

Marża EBITDA PZU Zdrowie

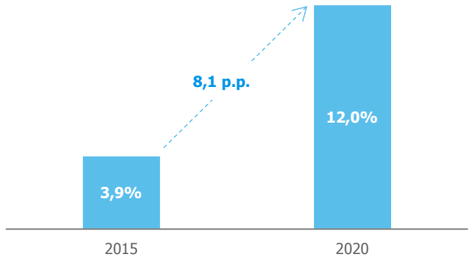

Bankowość

Zgodnie z celami strategicznymi do 2020 roku kontrybucja segmentu bankowego do wyniku finansowego Grupy PZU zwiększy się do 450 mln zł, a aktywa bankowe osiągną 140 mld zł. W związku z zakupem Banku Pekao, mierniki te zostaną osiągnięte i przekroczone już w 2017 roku. Grupa PZU traktuje zaangażowanie w sektor bankowy przede wszystkim jako inwestycję. Zarząd PZU dostrzega atrakcyjność inwestycyjną tego sektora w szczególności w:

- długoterminowych perspektywach wzrostu (niski poziom zadłużenia w postaci kredytów, stabilny wzrost gospodarczy oraz stabilna rentowność przy umiarkowanym poziomie ryzyka) a także
- niskim poziomie konsolidacji, który daje możliwość zajęcia strategicznej pozycji rynkowej i budowy skali pozwalającej na uzyskiwanie wysokich stóp zwrotu w długim okresie.

Aktywa bankowe (mld zł)

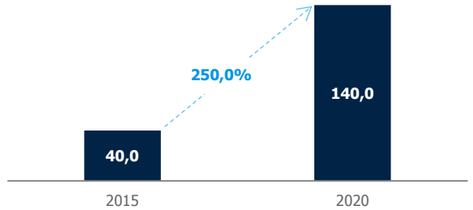

Wynik finansowy przypisany Grupie PZU w mln zł (segment bankowy)

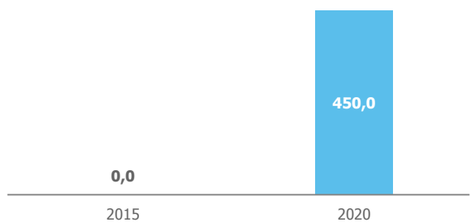

PZU chce uczestniczyć we wzroście polskiego sektora bankowego, dlatego opracowany został projekt, w ramach którego na bieżąco monitorowane były potencjalne cele wpisujące się w plany strategiczne Grupy PZU.

Zaangażowanie w banki

Zgodnie z umową podpisaną 30 maja 2015 roku Grupa PZU jest akcjonariuszem Alior Banku z udziałem na koniec 2016 roku na poziomie 29,45%. Alior Bank stanowił platformę konsolidacyjną przy zakupie wydzielonej części Banku BPH obejmującą jego podstawową działalność, bez portfela kredytów hipotecznych i Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych. Podpisanie umowy na zakup akcji Banku BPH miało miejsce 31 marca 2016 roku. PZU jako akcjonariusz wspierał finansowo Alior Bank w tej transakcji. 4 listopada 2016 roku nastąpiło prawne połączenie Alior Banku z wydzieloną częścią Banku BPH. Fuzja operacyjna powinna zakończyć się w 2017 roku. Po połączeniu aktywa banku osiągną poziom ok. 61 mld zł, co uplasuje Alior Bank na 9. miejscu w sektorze bankowym. (ROZ 3.4 BANKOWOŚĆ)

8 grudnia 2016 roku PZU ogłosił podpisanie umowy z UniCredit dotyczącej zakupu 20% akcji Banku Pekao (wspólnie z Polskim Funduszem Rozwoju PFR - 32,8%). Bank Pekao to drugi pod względem wielkości aktywów bank w Polsce. Transakcja powinna zostać zakończona w II kwartale 2017 roku, po ziszczeniu się warunków zawieszających wskazanych w umowie sprzedaży, które obejmują w szczególności uzyskanie zgód organów antymonopolowych w Polsce i na Ukrainie oraz zgód lub decyzji Komisji Nadzoru Finansowego. Celem PZU jest konsolidacja banku Pekao w sprawozdaniu finansowym. (ROZ 3.4 BANKOWOŚĆ)

„Po sfinalizowaniu transakcji PZU stanie się największą grupą finansową w Europie Środkowo – Wschodniej będącą liderem zarówno w ubezpieczeniach, sektorze bankowym i zarządzaniu aktywami. Jestem przekonany, że istnienie tak mocnej instytucji finansowej z siedzibą w Warszawie w znaczący sposób wpłynie na stabilność finansową i perspektywy odpowiedzialnego rozwoju polskiej gospodarki. Instytucja ta będzie miała unikatowe możliwości, aby dzięki swojej sile i skali budować wartość dla naszych akcjonariuszy, klientów i pracowników" – Michał Krupiński, 8 grudnia 2016

Inwestycja w pakiet akcji Banku Pekao stanowiła dla PZU bardziej efektywny sposób wykorzystania kapitału nadwyżkowego w porównaniu do możliwego zwrotu z dotychczasowej działalności lokacyjnej. Uzgodniona cena nabycia w wysokości 123 złotych za jedną akcję była bardzo atrakcyjna. Wskaźnik ceny do wartości księgowej wyniósł ok. 1,3x na podstawie wartości księgowej Banku Pekao (w dacie planowanego zamknięcia transakcji). Cena nabycia była o 2,4% niższa w porównaniu do ceny sprzedaży pakietu 10% akcji Banku Pekao przez UniCredit w lipcu 2016 roku oraz o 3,3% niższa niż średnia cena akcji Pekao na GPW w okresie ostatnich sześciu miesięcy (przed podpisaniem umowy w dniu 8 grudnia 2016 roku). Po sfinalizowaniu transakcji oczekuje się, że już w latach 2017-2018 wzrośnie zarówno ROE jak i zysk na akcję (EPS) dla Grupy PZU.

Jednocześnie wraz z zamknięciem transakcji zakupu akcji Banku Pekao przekroczony zostanie poziom aktywów z działalności bankowej[1] określony w Strategii Grupy PZU 2020 (140 mld zł), co będzie skutkować rewizją założeń w szczególności w obszarach bankowości i zarządzania aktywami. W związku z powyższym w 2017 roku planowana jest aktualizacja części mierników realizacji strategii.
4.7 WYBRANE MIERNIKI STRATEGII GRUPY PZU 2020.

Potencjał współpracy w modelu bankowym

Grupie PZU zależy na zwiększeniu wartości Alior Banku i Banku Pekao. Banki te pozostaną odrębnymi podmiotami. Nie ma planów ich łączenia, ponieważ to dwa różne modele biznesowe. Alior jest bankiem młodym, szybko rosnącym, otwartym na innowacje, z ambicjami wyznaczania nowych kierunków rozwoju polskiej bankowości. Natomiast Bank Pekao to drugi największy bank w Polsce, z wieloletnią historią, o silnej pozycji kapitałowej, osiągający jedne z najlepszych wyników w sektorze oraz oferujący atrakcyjne zwroty z dywidend.

PZU planuje generować dodatkową wartość z tych inwestycji także na poziomie współpracy w dziedzinie *cross-sellingu* produktów ubezpieczeniowych za pośrednictwem sieci placówek/klientów Banku Pekao i Alior Banku oraz zarządzania aktywami czego wynikiem będzie wzrost przychodów zarówno dla PZU jak i banków. Możliwe będą również potencjalne synergie ze sprzedaży produktów bankowych klientom PZU. Dzięki tym akwizycjom, Grupa PZU będzie mogła stać się liderem zdywersyfikowanych usług finansowych w Polsce.

[1] Aktywa Alior Banku po fuzji z BPH plus aktywa Banku Pekao wyniosą około 238 mld zł.

	PZU	Bank Pekao	ALIOR BANK
Liczba klientów (mln)	~16 mln	~ 5,4 mln	~ 4,1 mln
Liczba placówek	414	928	1 772

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych banków za okres 1 stycznia 2016 - 31 grudnia 2016

4.6 Realizacja kluczowych projektów oraz inicjatyw w 2016 roku

W 2016 roku Grupa realizowała następujące cele w poszczególnych Obszarach Biznesowych:

Działania zrealizowane w 2016 roku

Kluczowe obszary	Podsumowanie działań i osiągnięć w 2016 roku
Ubezpieczenia	1. Umocnienie pozycji lidera na rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych przez PZU. Według danych KNF za III kwartał 2016 roku udział PZU w rynku (działalność bezpośrednia) wyniósł 33,0% (wzrost o 1,6 p.p. r/r). 2. Udział LINK4 w rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych na poziomie 2,2% na koniec III kwartału 2016 roku (wzrost o 0,3 p.p. r/r). 3. Utrzymanie pozycji lidera w ubezpieczeniach na życie ze składką okresową. Udział w rynku wyniósł 45,0% po III kwartale 2016 roku (rok temu 43,9%). W całym rynku ubezpieczeń na życie udział PZU Życie w III kwartale 2016 roku wyniósł 33,7% (wzrost o 4,5 p.p. r/r). 4. Ugruntowanie pozycji rynkowej na Litwie i Łotwie. Udział spółki litewskiej w rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych wyniósł 29,5% (spadek o 1,6 p.p. w porównaniu do poprzedniego roku), zaś udział na rynku łotewskim po III kwartale 2016 roku wzrósł w ujęciu rok do roku o 2,0 p.p. i wyniósł 27,2%. Udział w litewskim rynku ubezpieczeń na życie wyniósł 4,8% (wzrost o 0,4 p.p.). Udział Grupy PZU na estońskim rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych wyniósł w 2016 roku 14,5% odnotowując wzrost o 0,6 p.p. Ukraińska spółka majątkowa odnotowała po III kwartale 2016 roku wzrost udziału w rynku (3,7%) o 1,0 p.p. w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, natomiast spółka życiowa zarejestrowała spadek wielkości udziału (8,5% względem 8,6% r/r). 5. Kontynuacja prac wdrożeniowych związanych z wprowadzeniem nowego systemu polisowego (projekt Everest), który powinien poprawić elastyczność i konkurencyjność PZU. W kwietniu 2016 roku wdrożono kolejne wydanie systemu, które obejmowało udostępnienie dalszych produktów (m.in. umowy generalne, Cargo, D&O) oraz zmiany w dotychczasowych funkcjonalnościach i produktach. Ponadto wdrożono kolejne zewnętrzne kanały dystrybucji, w tym kanał multiagentów i *bancassurance*, zakończono wdrożenie własnego kanału sprzedaży korporacyjnej, oraz uruchomiono portal „moje.pzu.pl" z funkcjonalnością sprzedaży internetowej. W ostatnim kwartale 2016 roku przeniesiono na platformę Everest sprzedaż realizowaną kanałami *off-line* (m.in. leasingi komunikacyjne i majątkowe, dealerzy centralni czy ubezpieczenia finansowe). 6. Aktywna obecność na rynku TUW PZUW od 29 lutego 2016 roku, kiedy to rozpoczęto wykonywanie działalności ubezpieczeniowej wystawiając pierwszą polisę oraz dalszy dynamiczny rozwój potwierdzony udziałem w rynku na poziomie 0,5% już w pierwszym roku funkcjonowania. 7. Wdrożenie narzędzia analitycznego do taryfikacji, które będzie wykorzystywane do zwiększenia efektywności taryf komunikacyjnych. 8. Podpisanie porozumienia o współpracy badawczo-rozwojowej w ramach "Rady naukowej" z Politechniką Warszawską. 9. Wdrożenie rozwiązań IT, które mają na celu poprawę efektywności obsługi klientów życiowych. 10. Zakończenie procesu wdrażania nowoczesnych Oddziałów PZU – dobrze widocznych i wspólnych dla całej Grupy. W sumie uruchomiono 190 Oddziałów funkcjonujących w nowym modelu. 11. Zakończenie prac mających na celu ujednolicenie i podniesienie standardu wizualizacji biur Agentów Wyłącznych. Łącznie od początku projektu oddano 1 143 biura w nowym standardzie. 12. Rozpoczęcie prac nad stworzeniem produktu do ciągłej ochrony technologicznej w połączeniu z ochroną ubezpieczeniową od skutków związanych z cyber-atakami.

Działania zrealizowane w 2016 roku

Inwestycje	1. TFI PZU na drugim miejscu na rynku pod względem wartości aktywów netto w zarządzaniu (AuM). Na koniec 2016 roku wartość AuM TFI PZU wyniosła ponad 22 mld zł, co stanowiło 8,6% aktywów zgromadzonych przez krajowe TFI. 2. Wzrost wielkości aktywów pod zarządzaniem klientów zewnętrznych z 6,8 mld zł na koniec 2015 roku do 7,0 mld zł na koniec 2016 roku. Udział aktywów klientów zewnętrznych TFI PZU w aktywach rynku TFI (z wyłączeniem aktywów niepublicznych) na koniec 2016 roku wyniósł 4,8% (4,6% na koniec 2015 roku). 3. TFI PZU liderem w segmencie pracowniczych programów emerytalnych wśród krajowych towarzystw funduszy inwestycyjnych. Na koniec 2016 TFI PZU zarządzało aktywami o wartości blisko 4 mld zł (PPE, GPE, PPO, ZPI) – wzrost AuM o 17,2% w stosunku do stanu na koniec 2015 roku. 4. Wartość aktywów netto OFE PZU Złota Jesień na koniec 2016 roku na poziomie 20,0 mld zł. 5. Zysk netto PTE PZU na koniec 2016 roku na poziomie 60,3 mln zł. 6. Utworzenie funduszu Witelo w ramach współpracy z partnerami biznesowymi. Fundusz będzie inwestował środki w czołowe fundusze typu Venture Capital SŁOWNIK w celu promowania Polski jako miejsca do inwestycji i realizacji innowacyjnych projektów. 7. Przygotowanie nowej strategii inwestycyjnej obejmującej strategiczną alokację aktywów, organizację i procesy związane z zarządzaniem portfelem lokat Grupy PZU. 8. Realizacja prac związanych z wdrożeniem inicjatyw biznesowych mających na celu rozwijanie współpracy pomiędzy Alior Bank a PZU.
Zdrowie	1. Przychody PZU Zdrowie na koniec 2016 roku na poziomie 363,8 mln zł, co oznacza wzrost o 40,2% względem roku poprzedniego. 2. Wzrost składki przypisanej brutto z grupowych ubezpieczeń zdrowotnych o 38,4% w porównaniu do 2015 roku. 3. Przejęcie 3 podmiotów medycznych (CM Cordis, Polmedic oraz Artimed NZOZ) przez PZU Zdrowie. 4. Prace nad wdrożeniem narzędzia do współpracy z placówkami medycznymi. 5. Wdrożenie narzędzi do zarządzania siecią placówek medycznych własnych i współpracujących z PZU Zdrowie oraz zarządzania ruchem klientów na infolinii medycznej. 6. Rozpoczęcie prac nad umożliwieniem konsultantom Infolinii Medycznej komunikację online w zakresie umawiania świadczeń medycznych z rozproszoną siecią placówek medycznych.
Bankowość	1. Rozliczenie nabycia trzeciej transzy akcji spółki Alior Bank. W wyniku transakcji Grupa PZU posiada pakiet kontrolny, tj. 29,45%. 2. Deklaracja wsparcia z PZU w związku z zawarciem i realizacją przez Alior Bank, spółkę zależną PZU, Umowy Sprzedaży Akcji i Podziału dotyczącej nabycia wydzielonej działalności Banku BPH. Aktywa połączonych banków (Alior Bank i Bank BPH) osiągną poziom ok. 61 mld zł. 3. Podpisanie umowy w sprawie nabycia przez Grupę PZU i Polski Fundusz Rozwoju PFR 32,8% akcji Banku Pekao. W wyniku umowy Grupa PZU zakupi ok. 20% akcji, natomiast Polski Fundusz Rozwoju PFR nabędzie 12,8% akcji banku. 4. Kontrybucja segmentu bankowego do wyniku operacyjnego Grupy PZU na poziomie 691 mln zł na koniec 2016 roku.

Działania zrealizowane w 2016 roku

Czynniki wspierające	Podsumowanie działań i osiągnięć w 2016 roku
Sprawna obsługa, efektywne operacje, elastyczne IT	1. 82% klientów Grupy PZU zadowolonych z przebiegu likwidacji szkód i świadczeń (badanie satysfakcji na próbie 4,3 tys. klientów przeprowadzone w IV kwartale 2016 roku). 2. Prace nad wdrożeniem Systemu Identyfikacji Fraudów dla obszaru ubezpieczeń komunikacyjnych. 3. Zakończenie wdrożenia nowego systemu kadrowo-płacowego, w tym portalu samoobsługowego dla pracowników - pierwszy krok do standaryzacji i usprawnienia procesów HR w całej firmie. 4. Wdrożenie aplikacji do samolikwidacji szkód przez klientów. 5. Rozpoczęcie prac związanych z modernizacją infrastruktury Hurtowni Danych. 6. Realizacja prac związanych z przeorientowaniem PZU z organizacji produktowej na działającą według segmentów klientów. 7. Rozpoczęcie prac nad portalem samoobsługowym obejmującym produkty w ramach całej Grupy PZU. 8. Kontynuacja procesów sprzedaży nieruchomości zbędnych z punktu widzenia działalności statutowej PZU i PZU Życie.
Organizacja odpowiedzialna społecznie	1. Kontynuacja przyjętych kierunków działań społecznych – bezpieczeństwo, zdrowie i aktywny styl życia oraz dziedzictwo narodowe. 2. Zaangażowanie Grupy PZU w inicjatywy biegowe kluczową formą promocji aktywnego trybu życia oraz profilaktyki zdrowotnej wśród Polaków. PZU był strategicznym partnerem m. in. PZU Maratonu Warszawskiego, PZU Półmaratonu Warszawskiego, PZU Gdynia Półmaratonu czy PZU Cracovia Półmaraton Królewski. Wszystkim biegom sponsorowanym przez PZU towarzyszyła charytatywna akcja „Podziel się kilometrem" polegająca na zachęcaniu Polaków do pomagania innym poprzez własną aktywność fizyczną. 3. PZU mecenasem kultury - dbałość o zachowanie polskiego dziedzictwa kulturowego, poprzez sprawowanie mecenatu m.in. nad Zamkiem Królewskim w Warszawie, Muzeum Łazienki Królewskie, Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Narodowym w Krakowie, Muzeum Narodowym w Warszawie, Teatrem Narodowym czy Teatrem Wielkim - Operą Narodową. 4. Podpisanie nowej umowy prewencyjnej z GOPR. Umowa będzie obowiązywać do 2019 roku. W ramach przekazanych przez PZU środków zakupione zostaną m.in.: nowe quady i plecaki wyprawowe dla wszystkich grup ratowniczych w południowej Polsce.
Kultura efektywności kosztowej	1. Spadek kosztów administracyjnych segmentów działalności ubezpieczeniowej w Polsce o 26 mln zł na koniec 2016 roku, tj. -1,8% r/r. 2. Poprawa wskaźnika kosztów administracyjnych segmentów działalności ubezpieczeniowej w Polsce o 0,7 p.p. na koniec 2016 roku wskaźnik ten wyniósł 8,1% 3. Poprawa wskaźnika kosztów administracyjnych w spółkach zagranicznych o 2,9 p.p. Na koniec 2016 roku wskaźnik ten wyniósł 11,0%.
Polityka kapitałowa i inwestycyjna oraz zintegrowany system zarządzania ryzykiem	1. Wypłata dywidendy w wysokości 1,80 mld zł, tj. 2,08 zł na akcję. 2. Zatwierdzenie Polityki kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU na lata 2016 - 2020 zgodnie z którą wskaźnik wypłaty dywidendy będzie na poziomie nie niższym niż 50% zysku netto. 3. Podtrzymanie przez S&P Global Ratings ratingu PZU i PZU Życie na poziomie A-. Jest to ocena o jeden stopień powyżej ratingu kraju. 4. Efektywnie i adekwatnie dostosowanie systemu zarządzania ryzykiem i zgodności do zmieniającej się struktury organizacyjnej Grupy PZU i otoczenia legislacyjnego.

4.7 Wybrane mierniki Strategii Grupy PZU 2020

ROE[1]

2015	2016	2020 S
18%	**15,0%**	**18%**

WIELKOŚĆ BIZNESU

UBEZPIECZENIA MAJĄTKOWE

Udział rynkowy Grupy PZU[2]

2015	2016	2020 S
33,9%	**35,9%**[12]	**35%**

UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE

Liczba klientów PZU Życie (mln)

2015	2016	2020 S
11,4	**11,2**	**11**

INWESTYCJE

Aktywa klientów zewnętrznych pod zarządzaniem (mld PLN)

2015	2016	2020 S
25,3	**27**	**50**

ZDROWIE

Przychody (mln PLN)

2015	2016	2020 S
259,5	**363,8**[7]	**1 000**

BANKOWOŚĆ

Aktywa (mld PLN)

2015	2016	2020 S
40	**61**	**140**

RENTOWNOŚĆ BIZNESU

Wskaźnik mieszany[3]

2015	2016	2020 S
94%	**95%**	**92%**

Marża w ub. grupowych i IK

2015	2016	2020 S
22,4%	**25,8%**	**>20%**

Wynik netto z zarządzania aktywami zewnętrznymi (mln PLN)

2015	2016	2020 S
92,4	**83,8**	**200**

Marża EBITDA[6]

2015	2016	2020 S
3,9%	**7,2%**	**12%**

Wynik finansowy netto przypisany Grupie PZU (mln PLN)

2015	2016	2020 S
-	**193**	**450**

Koszty stałe (mln PLN)

2015	2016	2018 S
-	**78**	**400**

Nadwyżka stopy rentowności na portfelu własnym powyżej RFR

2015	2016	2020 S[4]
2,2 p.p.	**0,6 p.p.**	**2,0 p.p.**

Wskaźnik wypłacalności Solvency II[5]

2015	2016	2020 S
276%	**253%**[11]	**>200%**

Wskaźnik NPS klienta detalicznego vs. konkurencja

2015	2016	2020 S
+8,6 p.p.	**+9,1 p.p.**[8]	**> konkurencja**

Uproduktowienie klienta detalicznego

2015	2016	2020 S
1,49	**1,51**	**1,64**

Wskaźnik zaangażowania pracowników

2015	2016	2020 S
49%[9]	**b.d** [10]	**55%**

CELE GRUPOWE

[1] ROE przypisane jednostce dominującej
[2] Działalność bezpośrednia
[3] PZU łącznie z TUW PZUW oraz LINK4
[4] Średnia w okresie strategii
[5] Środki własne po pomniejszeniu o przewidywane dywidendy i podatki od aktywów
[6] Bez kosztów transakcyjnych
[7] Dane w ujęciu rocznym niezależnie od momentu nabycia; przychody oddziałów prezentowane zarządczo analogicznie jak pozostałych placówek, tj. z uwzgl. przychodów od PZU Zdrowie
[8] Średnia nadwyżka z okresu: I kw, II. kw, III kw, IV kw 2016 roku
[9] Wartość miernika po 2014 - ostatnie badanie
[10] Brak badania w 2016 roku
[11] Dane po trzech kwartałach 2016 roku, nieaudytowane
[12] Dane po trzech kwartałach 2016 roku

05

Organizacja, infrastruktura oraz zasoby ludzkie

Choć Grupa PZU nieustannie się zmienia, to trzonem biznesu pozostają ubezpieczenia. To wokół ubezpieczeń funkcjonuje podstawowy model biznesowy oparty na efektywnych kanałach sprzedaży oraz sprawnej obsłudze szkód. Jednocześnie od kilku lat działalność PZU to również sieć placówek medycznych, a od niedawna także działalność bankowa – segment Grupy PZU rozwijany pod niezależnymi markami.

W rozdziale:

1. Model biznesowy Grupy PZU
2. Model biznesowy – Ubezpieczenia
3. Model biznesowy – Bankowość
4. Zarządzanie kadrami
5. Zarządzanie markami Grupy PZU

5.1 Model biznesowy Grupy PZU

Podstawowy model biznesowy Grupy PZU to:

- Ubezpieczenia – pozostają głównym i najważniejszym filarem działalności Grupy PZU. Każdego dnia PZU dba o to by oferowane produkty były dopasowane do potrzeb klientów, a jakość obsługi w przypadku zdarzenia objętego ubezpieczeniem na najwyższym poziomie.
- Działalność lokacyjna – zebrana składka inwestowana jest zgodnie z zasadą „ostrożnego inwestora". To oznacza, że środki lokowane są w sposób zapewniający bezpieczeństwo, jakość, płynność przy jednoczesnym zachowaniu rentowności.

Jednocześnie w ramach głównych obszarów działalności należy wyróżnić:

- Inwestycje – pod marką PZU Inwestycje (w ramach działalności TFI PZU oraz PTE PZU) Grupa oferuje klientom szereg rozwiązań inwestycyjnych, oszczędnościowych, a także zabezpieczenia emerytalnego.
- Bankowość – udział w sektorze bankowym traktowany jest jako inwestycja, ponieważ Grupa chce uczestniczyć we wzroście polskiego sektora bankowego, a dzięki zyskom inwestycyjnym wygenerować wartość dla akcjonariuszy. Alior Bank został wybrany ze względu na wysoką efektywność operacyjną i innowacyjność.
- Zdrowie – Grupa oferuje klientom ubezpieczenia zdrowotne oraz pakiety prywatnej opieki medycznej w ramach działalności PZU Zdrowie. Spółka koncentruje się na wdrażaniu rozwiązań mających na celu m.in. skrócenie oczekiwania na wizytę lekarską, poszerzenie zakresu nowoczesnych metod leczenia oraz oferty usług.

5.2 Model biznesowy – Ubezpieczenia

Kanały sprzedaży

Organizacja sieci sprzedaży PZU gwarantuje efektywność sprzedaży, zapewniając jednocześnie wysoką jakość świadczonych usług. W Polsce Grupa PZU posiada największą na rynku ubezpieczycieli sieć placówek sprzedażowo – obsługowych.

Na koniec 2016 roku sieć dystrybucji Grupy PZU obejmowała:

- agentów na wyłączność – w Polsce własna sieć agencyjna PZU składała się z 8 758 agentów na wyłączność wraz z osobami fizycznymi wykonującymi czynności agencyjne. Poprzez kanał agencyjny prowadzi się sprzedaż głównie w segmencie klienta masowego, ze szczególnym uwzględnieniem ubezpieczeń komunikacyjnych i majątkowych oraz ubezpieczeń indywidualnych (ubezpieczeń na życie). W krajach bałtyckich (Grupa PZU prowadzi działalność na rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych na Litwie, Łotwie oraz w Estonii odpowiednio poprzez Lietuvos Draudiamas, AAS Balta oraz PZU Estonia oddział Lietuvos Draudimas, a na rynku ubezpieczeń życiowych poprzez Lietuva GD) sieć agencyjna Grupy składała się z ok. 1 100 agentów, podczas gdy na Ukrainie (PZU prowadzi działalność zarówno na rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych oraz na rynku ubezpieczeń na życie odpowiednio poprzez spółki PZU Ukraina i PZU Ukraina życie) było to blisko 700 agentów.
- multiagencje – 3 232 multiagencji współpracuje z Grupą PZU na polskim rynku ubezpieczeń, które realizują głównie sprzedaż dla klienta masowego (w tym kanale sprzedawane są wszystkie rodzaje ubezpieczeń, a w szczególności komunikacyjne i majątkowe) oraz indywidualne ubezpieczenia na życie. Natomiast w krajach bałtyckich spółki z Grupy współpracują z 2 multiagencjami, a na Ukrainie jest to 10 multiagencji.
- brokerów ubezpieczeniowych – w Polsce PZU, a w szczególności Pion Klienta Korporacyjnego, współpracował z blisko 1 100 brokerami ubezpieczeniowymi. W przypadku krajów bałtyckich, gdzie kanał brokerski jest jednym z głównych kanałów dystrybucji ubezpieczeń, spółki z Grupy współpracowały z ponad 300 brokerami, podczas gdy spółki ukraińskie współpracowały z ok. 40 brokerami.
- bancassurance i programy partnerstwa strategicznego – w zakresie ubezpieczeń ochronnych w 2016 roku Grupa PZU w Polsce współpracowała z 15 bankami oraz z 17 partnerami strategicznymi. Kontrahenci Grupy PZU są liderami w swoich branżach oraz posiadają bazy klientów o dużym potencjale. W obszarze partnerstwa strategicznego współpraca dotyczyła przede wszystkim firm z branży telekomunikacyjnej i energetycznej, za pośrednictwem których oferowano ubezpieczenia sprzętu elektronicznego oraz usługi assistance. W krajach bałtyckich PZU współpracował z 3 bankami i 14 partnerami strategicznymi. Na Ukrainie było to odpowiednio 6 banków i 3 partnerów strategicznych.

Sieć dystrybucji

Procent składki przypisanej brutto Grupy PZU	93% Polska		6% Kraje Bałtyckie	1% Ukraina
	ub. majątkowe	ub. na życie		
Pracownicy	✕✕	✕✕✕	✕	✕✕✕
Agenci na wyłączność	✕✕✕	✕	✕✕✕	✕
Multiagencje / brokerzy	✕✕✕	✕	✕✕	✕✕✕
Direct	✕✕	✕	✕	✕
Banki	✕	✕✕	✕	✕✕
Partnerzy Strategiczni	✕		✕	✕✕✕

Skala od 1 do 3, przy czym 3 oznacza największy udział w składce przypisanej brutto.

Jak zgłosić szkodę?

	Polska	Kraje Bałtyckie	Ukraina
Internet	✓	✓	
infolinia	✓	✓	✓
osobiście w oddziale	✓	✓	✓
w warsztacie należącym do sieci naprawczej spółki	✓	✓	✓
w mobilnym biurze	✓		✓
pocztą tradycyjną, pocztą elektroniczną lub faxem	✓	✓	✓

Likwidacja szkód

Obsługa szkody jest dla klienta momentem prawdy, który weryfikuje jakość zakupionego od ubezpieczyciela produktu. Spełnienie oczekiwań klienta w procesie obsługi szkody/sprawy stanowi klucz do zbudowania jego więzi z PZU. Dlatego też w 2016 roku w Grupie PZU podjęto szereg działań, aby usprawnić i skrócić ten proces.

W Polsce obsługa szkód i świadczeń odbywa się w 6 centrach kompetencyjnych, które działają na terenie całego kraju. Opiera się głównie na informacji elektronicznej i nie jest powiązana z miejscem zamieszkania ubezpieczonego/zdarzenia. Centra kompetencyjne obsługują określone typy szkód, co służy większej specjalizacji i wpływa na wzrost satysfakcji klientów. Jednostki te specjalizują się m.in. w obsłudze szkód majątkowych, komunikacyjnych i osobowych, szkód klientów korporacyjnych, świadczeń, szkód polegających na całkowitej kradzieży pojazdów osób fizycznych, oraz szkód w ramach usługi BLS (bezpośredniej likwidacji szkód). Wyodrębniona jednostka zajmuje się obsługą techniczną szkód komunikacyjnych i majątkowych. Podobny model obsługi szkód funkcjonuje w PZU Estonia, gdzie działają 3 centra kompetencyjne. Scentralizowano jedynie obsługę określonych typów szkód, takich jak: szkody osobowe, duże szkody majątkowe oraz morskie. W pozostałych spółkach z Grupy działających w krajach bałtyckich oraz na Ukrainie proces obsługi szkód i świadczeń jest w całości scentralizowany.

W 2014 roku PZU stał się prekursorem BLS na polskim rynku ubezpieczeniowym. Aktualnie realizuje ją w dwóch formach: indywidualnie i w ramach porozumienia. Porozumienie w zakresie BLS wypracowane przez PIU, objęło do końca 2016 roku, łącznie z PZU, osiem towarzystw ubezpieczeniowych. Skupiają one blisko 70% rynku ubezpieczeń OC komunikacyjnych, mierzonego składką przypisaną brutto. Wprowadzone od kwietnia 2015 roku porozumienie, które jest oparte na ryczałtach, znacznie uprościło rozliczanie wypłaconych odszkodowań pomiędzy ubezpieczycielami. PZU utrzymał także wprowadzone wcześniej własne rozwiązanie BLS dla swoich klientów poszkodowanych przez ubezpieczonych w zakładach, które nie przystąpiły do porozumienia. Na rynku ukraińskim PZU także było prekursorem BLS, pierwszej wypłaty w tej formie PZU Ukraina dokonał w grudniu 2016 roku. Porozumienie w zakresie BLS wypracowane przez ukraińskie biuro motorowe obejmuje dziś 17 zakładów ubezpieczeń. Skupiają one blisko 80% rynku ubezpieczeń OC mierzonego składką przypisaną brutto. Z kolei w Estonii bezpośrednia likwidacja szkód regulowana jest ustawą o ubezpieczeniach OC od początku 2015 roku. Na Łotwie zaś, klient chcący korzystać z bezpośredniej likwidacji szkód musi wykupić dodatek do swojego ubezpieczenia.

PZU zbudował największą w Polsce sieć podmiotów, które organizują usługi wynajmu pojazdu zastępczego, pomocy drogowej oraz usługi parkingowe. Od 2015 roku na Litwie Lietuvos Drauidmas, jako jedyny ubezpieczyciel organizuje takie usługi zarówno dla posiadaczy ubezpieczenia AC oraz OC. PZU jako pierwszy na rynku ubezpieczeniowym w Polsce uruchomił własną flotę pojazdów zastępczych. W ofercie jest 300 pojazdów z napędem hybrydowym marki Toyota Auris, gwarantujących komfort i bezpieczeństwo eksploatacji oraz ekologiczne użytkowanie. Dzięki temu uzyskano wysoki standard udostępniania samochodu zastępczego według rynkowych stawek dla wszystkich klientów PZU.

Proces samoobsługi szkody

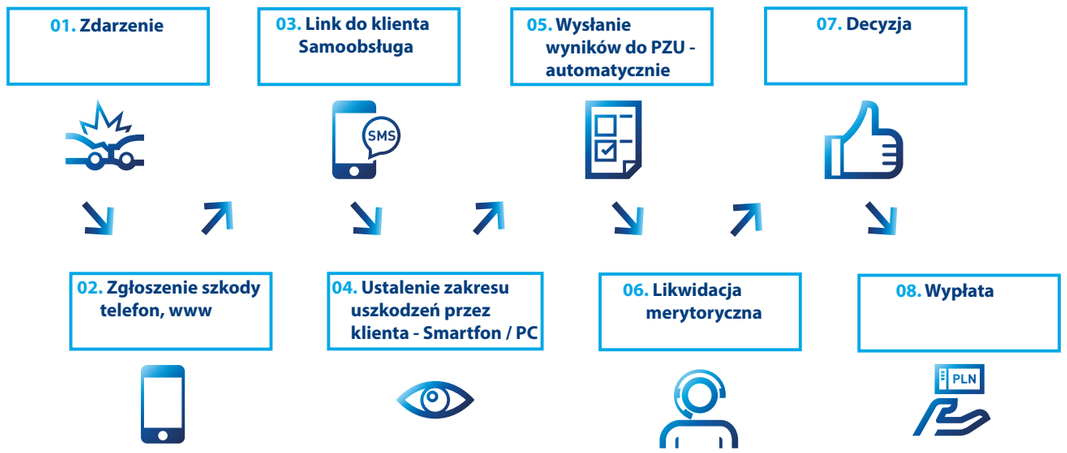

Organizacja, infrastruktura oraz zasoby ludzkie

Rok 2016 był kolejnym rokiem współpracy z zakładami naprawczymi w zakresie powypadkowych napraw pojazdów na terenie krajów w których Grupa PZU prowadzi działalność ubezpieczeniową. W Polsce każdy klient, który zleci naprawę w sieci naprawczej PZU Pomoc, otrzymuje Certyfikat jakości, gwarantujący wykonanie naprawy w oparciu o najwyższe standardy. PZU nadal rozwija ofertę pomocy klientom w zagospodarowaniu pozostałości po szkodach, które mogą sprzedać na platformie Pomoc Online. Klienci otrzymują propozycję sprzedaży pozostałości za najwyższą uzyskaną kwotę oferty kupna przez wiarygodne podmioty, które na stałe współpracują z administratorem platformy (podobne rozwiązanie dostępne jest także dla klientów PZU Estonia).

Dodatkowo PZU wdraża samoobsługę szkody, którą klient samodzielnie aktywuje poprzez link otrzymany SMS-em lub mailem. W szkodach lub świadczeniach NNW klient akceptuje lub odrzuca zaproponowaną kwotę świadczenia. W szkodach komunikacyjnych i majątkowych oraz serwisach, które naprawiają sprzęt uszkodzony w wyniku przepięcia, klient przed podjęciem decyzji może również w kilku krokach samodzielnie oszacować wysokość odszkodowania. Informacja trafia on-line do Opiekuna Sprawy, który realizuje wypłatę. Usługa pozwala w prosty i wygodny sposób uczestniczyć w decyzji o wypłacie, przyspiesza również sam proces, skracając okres oczekiwania na pieniądze. Badania satysfakcji prowadzone wśród klientów PZU Życie pokazują, że ubezpieczeni bardzo pozytywnie odbierają tę usługę. W 2016 roku ponad 30% klientów, których sprawy kwalifikowały się na tę formę obsługi, zdecydowało się z niej skorzystać. Podobne usprawnienia wprowadzają spółki PZU z krajów bałtyckich.

W 2016 roku PZU wprowadził kolejne uproszczenia w kontaktach z klientem, m.in. zrezygnował z tradycyjnej korespondencji, rozpowszechnił telefoniczną oraz elektroniczną formę kontaktu, a przede wszystkim dostosował korespondencję do zasad prostego języka.

Dużym ułatwieniem dla klienta, jest także wizualizacja etapów obsługi sprawy w Internetowym Statusie sprawy/szkody – dostępna dla klientów Grupy w Polsce. Logując się na stronie www.pzu.pl do szkody/sprawy klient może dowiedzieć się, w ilu krokach PZU zrealizuje proces obsługi, na czym będą one polegały, na jakim etapie jest obecnie jego sprawa oraz jakie czynności już się zadziały. Dodatkowo na stronie www.pzu.pl zamieszczone są video porady dotyczące obsługi szkody przez Internet. Krótkie filmy z udziałem pracowników PZU pokazują klientom, jak w kilku prostych krokach zgłosić sprawę, a następnie sprawdzić jej status czy też jak skorzystać z posiadanego ubezpieczenia NNW jeżeli dojdzie do wypadku. PZU - Wideoporada - Likwidacja szkody przez Internet

Innowacyjnym rozwiązaniem, które wspiera obsługę szkód osobowych z ubezpieczeń OC jest grupa Organizatorów Pomocy Poszkodowanym w Wypadkach (Opiekunów PZU). Są to mobilni pracownicy, którzy na terenie Polski spotykają się w domach osób poszkodowanych, aby ustalić faktyczną sytuację życiową oraz potrzeby wynikające z doznanego wypadku, za który PZU ponosi odpowiedzialność cywilną. Opiekunowie PZU wyjaśniają poszkodowanym jakie przysługują im prawa i jakie powinni przedstawić dokumenty. Dla osób poważnie poszkodowanych organizują szeroko rozumianą rehabilitację medyczną, społeczną i zawodową. Doradzają jak dostosować najbliższe otoczenie do potrzeb osoby niepełnosprawnej, jak dokonać właściwego wyboru urządzeń kompensujących dysfunkcje i inwalidztwo. Udzielają wsparcia w uzyskaniu świadczeń od instytucji państwowych (PFRON, ZUS, KRUS, MOPS, MOPR).

Kolejną innowacją, nad którą pracuje PZU, jest stworzenie systemu do obsługi szkód upraw rolnych przy wykorzystaniu zdjęć satelitarnych i lotniczych. Ma to szczególne znaczenie przy wystąpieniu w krótkim czasie zwiększonej liczby szkód upraw rolnych. Poprzez to rozwiązanie PZU skróci proces oczekiwania klientów na decyzję odszkodowawczą.

Ważnym obszarem działania w procesach obsługi szkód i świadczeń jest przeciwdziałanie przestępstwom ubezpieczeniowym. PZU stale ulepsza rozwiązania, które ograniczają wypłaty nienależnych świadczeń, zahamują praktyki fałszowania przez klientów dokumentacji składanej przy zgłoszeniu roszczenia, jak również oświadczeń dotyczących stanu zdrowia, a także uproszczą wiele procesów.

Innowacje

Przez ostatnie lata Grupa PZU intensywnie pracuje nad wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań nakierowanych na jak najlepsze doświadczenia klienta. Wsparciem w realizacji tego celu jest utworzone z końcem 2013 roku Laboratorium Innowacji. Obecnie w ramach Laboratorium Innowacji trwają prace nad wdrożeniem strategii innowacyjności dla całej Grupy PZU zakładającej m.in. budowanie kultury innowacyjności oraz współpracę z innymi spółkami z Grupy m.in. LINK4, Alior Bank oraz spółkami zagranicznymi.

Własna sieć agencyjna PZU składała się z **8 758** agentów na wyłączność wraz z osobami fizycznymi wykonującymi czynności agencyjne

w krajach bałtyckich sieć agencyjna liczyła ok. **1 100** agentów,

a na Ukrainie blisko **700**

Na polskim rynku ubezpieczeń z Grupą PZU współpracuje **3 232** multiagencji

w krajach bałtyckich Grupa współpracuje z **2** multiagencjami,

podczas gdy na Ukrainie jest ich **10**

PZU w Polsce współpracował z **1 100** brokerami ubezpieczeniowymi

w krajach bałtyckich, gdzie kanał brokerski jest jednym z głównych kanałów dystrybucji, spółki z Grupy współpracowały z nieco ponad **300** brokerami, a ukraińskie z ok. **40**

Grupa PZU w Polsce współpracowała z **15** bankami

z kolei w krajach bałtyckich PZU współpracował z **3** bankami,

a z **6** na Ukrainie

Na koniec 2016 roku Alior Bank razem z Bankiem BPH posiadał **1 128** placówki

w tym **342** tradycyjnych oddziałów bankowych.

Średnioroczne zatrudnienie w Grupie PZU w 2016 roku wyniosło **27,0 tys.** pracowników (w przeliczeniu na pełne etaty), w tym

10,8 tys. zatrudniały spółki PZU i PZU Życie

Ponad **30%** klientów PZU Życie, których sprawy kwalifikowały się na samoobsługę szkody, zdecydowało się z niej skorzystać

W 2016 roku pracownicy mieli dostęp do ponad **100** szkoleń e-learningowych

Jednym z największych innowacyjnych działań Grupy jest Platforma Everest PZU. To największy w Europie Środkowo-Wschodniej projekt informatyczny, będący jednocześnie największą transformacją biznesową Grupy. Platforma to nowoczesne narzędzie, służące do sprzedaży ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych, oceny ryzyka ubezpieczeniowego oraz zarządzania polisami i rozliczeniami, którego wdrożenie PZU rozpoczął w 2014 roku. Pełen proces wdrożenia we wszystkich kanałach zakończy się w I kwartale 2017 roku. Dzięki platformie Grupa dysponuje możliwością szybszej dystrybucji informacji, pozwalając tym samym sprzedawcom lepiej rozpoznawać i rozumieć potrzeby klientów z poszczególnych segmentów. Usprawniając i unowocześniając środowisko pracy agentów i pracowników Grupy (ograniczenie zużycia papieru o 70% w porównaniu do okresu sprzed wdrożenia), Platforma Everest przyczynia się do podniesienia efektywności operacyjnej co dodatkowo rozszerza możliwości przedstawienia klientom konkurencyjnej oferty.

„Innowacja wyróżnia lidera od naśladowcy"

Steve Jobs, założyciel APPLE

W minionym roku po pilotażach w zewnętrznych kanałach dystrybucji (multiagenci, dealerzy) wdrożono ponad 13 tys. pośredników. Platforma Everest została wdrożona również w kanale *bancassurance* i w segmencie klienta korporacyjnego.

W ramach prowadzonych działań rozwoju Platformy Everest, kontynuowano rozbudowę udostępnionej pośrednikom oferty produktowej – w 2016 roku wprowadzono nowe i udoskonalone produkty, adresujące potrzeby klientów segmentu korporacyjnego oraz małych i średnich przedsiębiorstw. W ostatnim kwartale roku na Platformę przeniesiono także sprzedaż realizowaną kanałami *off-line* (m.in.: *leasing* komunikacyjny i majątkowy, *bancassurance* oraz ubezpieczenia finansowe).

Grupa PZU nie ustaje w pracy nad kolejnymi innowacjami i z końcem 2016 roku rozpoczęła pracę nad platformą Self Service dla klienta indywidualnego - PZU GO. Platforma ma umożliwić klientom dostęp do oferowanych produktów i usług online (zakup ubezpieczeń, usług medycznych, produktów inwestycyjnych czy oszczędnościowych) przez wszystkie spółki z Grupy, a także późniejsze z nich korzystanie (zgłoszenie szkody, umówienie wizyty lekarskiej, sprawdzenie wyceny jednostek funduszy lub innych produktów, czy opłacenie składki). Z kolei Grupa, dzięki wdrożeniu platformy mając zagregowaną informację o swoich klientach będzie mogła szybciej dystrybuować informacje oraz rozpoznawać ich indywidualne potrzeby.

Korzyści z uruchomienia Platformy Everest

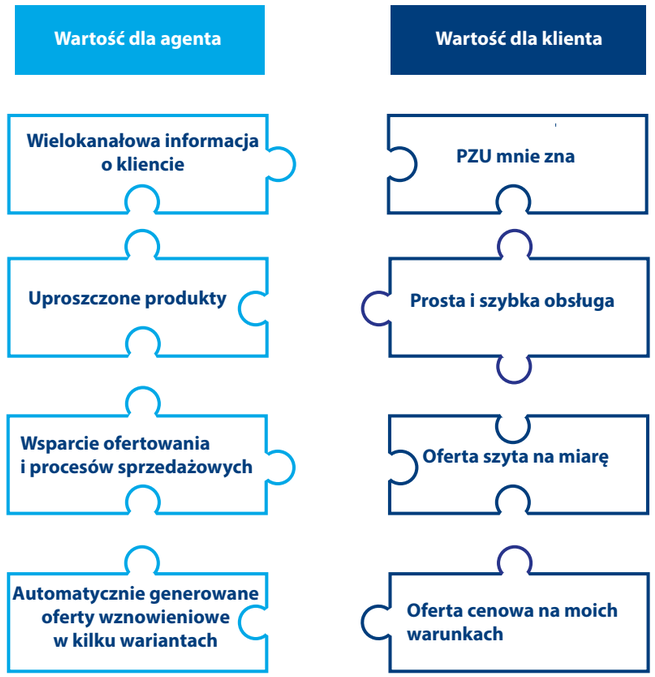

Z kolei LINK4 w minionym roku wdrożył rozwiązanie promujące bezpieczną jazdę oraz ecodriving dla klientów indywidualnych i mini flot. Dzięki rozpoczętej współpracy z firmą oferującą system nawigacji GPS w telefonach komórkowych spółka do zakupionej polisy (w okresie objętym promocją) dodaje roczną licencję na nawigację i zawartą w niej sekcję „Bezpieczna jazda z LINK4".

5.3 Model biznesowy – Bankowość

Alior Bank jest innowacyjnym i uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym, obsługującym osoby fizyczne, prawne i inne podmioty będące osobami krajowymi i zagranicznymi. Podstawowa działalność banku obejmuje prowadzenie rachunków bankowych, udzielanie kredytów i pożyczek pieniężnych, emitowanie bankowych papierów wartościowych oraz prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych. Bank prowadzi także działalność maklerską, doradztwo i pośrednictwo finansowe, aranżację emisji obligacji korporacyjnych oraz świadczy inne usługi finansowe.

Kanały dystrybucji

Na koniec grudnia 2016 roku Alior Bank dysponował 286 oddziałami – w tym 7 oddziałami Private Banking i 11 Regionalnymi Centrami Biznesu oraz 495 placówkami partnerskimi (franczyza). Dodatkowo sieć dystrybucji Alior Banku powiększyła się o 56 oddziałów i 291 placówek partnerskich w związku z nabyciem wydzielonej działalności Banku BPH. Produkty banku oferowane były również w sieci około 3 tys. placówek pośredników finansowych oraz 10 tys. pośredników ratalnych.

Alior Bank wykorzystuje także kanały dystrybucji oparte na nowoczesnej platformie informatycznej, obejmującej: bankowość online, bankowość mobilną oraz centra obsługi telefonicznej.

Oferta banku była również dostępna w sieci placówek pośredników finansowych takich jak m.in.: Expander, Open Finance, Sales Group, Dom Kredytowy Notus. Chociaż dostępna oferta różni się w zależności od pośrednika, to zasadniczo składa się na pożyczki gotówkowe, kredyty konsolidacyjne i kredyty hipoteczne oraz kredyty ratalne.

Istotnym wsparciem dla powyższej sieci dystrybucji są 573 punkty obsługi, w których oferowane są produkty banku pod marką: T-Mobile Usługi Bankowe dostarczane przez Alior Bank. W ramach ww. punktów obsługi, wg stanu na 31 grudnia 2016 roku pełną obsługę bankową świadczyło 77 dedykowanych placówek T-Mobile Usługi Bankowe, gdzie klienci mogą skorzystać z takich produktów bankowych jak: pożyczka, karta kredytowa, limit w koncie, lokaty, konta walutowe, rachunki dla klienta indywidualnego i biznesowego.

Na koniec 2016 roku bank dysponował 71 placówkami umiejscowionymi w marketach Tesco, w których oferowane były produkty kredytowe pod marką Tesco Finanse. Bank planuje wzmocnić współpracę z Tesco rozbudowując sieć sprzedaży o kolejne lokalizacje w sklepach należących do partnera oraz stopniowo rozszerzając portfolio produktów i usług dostępnych dla klientów supermarketu.

T-Mobile Usługi Bankowe

Współpraca z T-Mobile skutkowała znacznym wzrostem przychodów i akcji kredytowej w 2016 roku. Sprzedaż kredytów wzrosła o 94% r/r, a przychodów o 60% r/r. Sprzedano ponad 9 razy więcej kart kredytowych niż rok wcześniej, co przełożyło się na wzrost wolumenu o 530% r/r. Proces finansowania słuchawek objął ponad 112 tysięcy urządzeń telekomunikacyjnych. W październiku, T-Mobile Usługi Bankowe uruchomiło zupełnie nową aplikację bankowości mobilnej. Zaprojektowana w ścisłej zgodności z zasadą mobile first oferuje pełnię funkcjonalności tradycyjnej bankowości elektronicznej.

Innowacje

Alior Bank od początku istnienia stawiał na innowacje. Wsparciem w poszukiwaniu i realizacji innowacyjnych rozwiązań jest utworzony w 2015 roku zespół Innovation Lab, który odpowiada za rozwój innowacji w banku. Jednym z owoców pracy zespołu jest aplikacja mobilna Trusted Advice oparta o platformę stworzona z myślą o segmencie klienta private banking, zapewniająca klientom najwyższy komfort

obsługi. Aplikacja Trusted Advice została po raz pierwszy zaprezentowana na Mobile World Congress w Barcelonie.

Sukces Trusted Advice stał się motywacją do podjęcia kolejnych działań zmierzających do wykorzystania tabletów w kreowaniu nowego sposobu obsługi klienta oraz optymalizacji środowiska pracy bankierów. W ramach projektu transformacja ma objąć do czerwca 2017 roku całą sieć sprzedaży.

Na przestrzeni 2016 roku Alior Bank otrzymał również liczne nagrody za innowacje. Na uwagę zasługuje projekt Dronn, który otrzymał główną nagrodę w międzynarodowym konkursie „Retail Banker International" w kategorii „Najlepsza technologia wykorzystywana w bezpośredniej obsłudze klienta".

Dronn inaczej Wirtualny Doradca to system sztucznej inteligencji wspierający zdalny kontakt z klientami. „Wirtualny Doradca" jest połączeniem automatycznego rozpoznawania mowy, analizy semantycznej, syntezy mowy, a także systemu przetwarzania języka naturalnego oraz technologii biometrycznej identyfikacji głosowej. „Wirtualny Doradca" to system sztucznej inteligencji – wirtualny przedstawiciel banku, zaprojektowany tak, by prowadzić z klientami spójną rozmowę, czyli reagować na odpowiedzi i zadawać dopasowane do nich pytania. W Alior Banku wykorzystywany jest w miękkiej windykacji, nakłaniając klientów do spłaty zadłużenia, a także w badaniach marketingowych.

5.4 Zarządzanie kadrami

Stan zatrudnienia

Średnioroczne zatrudnienie w Grupie PZU w 2016 roku wyniosło 27,0 tys. pracowników w przeliczeniu na pełne etaty, w tym 10,8 tys. pracowników zatrudniały spółki PZU i PZU Życie, a 10,2 tys. pracowników zatrudniał Alior Bank.

Według stanu na koniec 2016 roku wśród zatrudnionych w spółkach z Grupy PZU[1] przeważały kobiety, które stanowiły blisko 65% ogólnej liczby zatrudnionych. Ponad 77% pracowników legitymowało się wykształceniem wyższym. Stabilna pozostaje także struktura wiekowa pracowników. Na koniec roku ok.77% pracowników było w wieku do 44 lat.

[1] Dotyczy wybranych spółek z Grupy: PZU, TUW PZUW, Link4, PZU Życie, Alior Bank, TFI PZU, PTE PZU, Lietuvos Draudimas, oddział Lietuvos Draudimas PZU Estonia, AAS Balta, PZU Litwa Życie, Ukraina, Ukraina Życie

Zatrudnienie w wybranych spółkach z Grupy PZU wg wieku (w %)

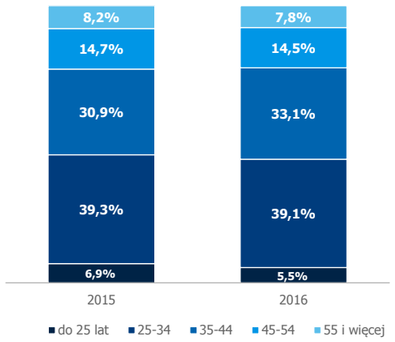

Zatrudnienie w wybranych spółkach z Grupy PZU wg poziomu wykształcenia (w %)

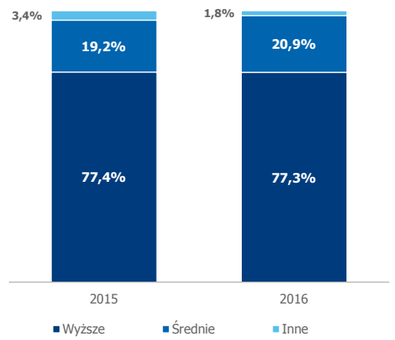

9 marca 2017 roku Zarządy PZU i PZU Życie podjęły decyzję o kontynuacji procesu restrukturyzacji zatrudnienia w PZU i PZU Życie. Zarządy PZU i PZU Życie zwróciły się do związków zawodowych, działających przy PZU i PZU Życie o przystąpienie do prac nad porozumieniami w sprawie zwolnień grupowych.

Przeprowadzenie restrukturyzacji zatrudnienia w PZU i PZU Życie planowane jest w okresie od 24 marca do 18 grudnia 2017 roku. Restrukturyzacja ma objąć do 1 944 osób, w tym szacuje się, że redukcja zatrudnienia dotyczyć będzie do 956 pracowników PZU i PZU Życie z różnych grup zawodowych.

Koszty związane z wypłatą świadczeń na rzecz pracowników zwalnianych w związku z restrukturyzacją zatrudnienia zostały oszacowane w budżetach PZU i PZU Życie na 2017 rok i zostaną ujęte w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy PZU za rok 2017.

Ostateczna liczba objętych restrukturyzacją pracowników oraz związane z nią koszty i oszczędności będą znane po zakończeniu przez PZU i PZU Życie procesu konsultacji ze związkami zawodowymi.

25 listopada 2016 roku Zarząd Alior Banku podjął decyzję o rozpoczęciu procesu restrukturyzacji. Rozważane działania restrukturyzacyjne mogą potrwać do końca 2017 roku i objąć nie więcej niż 2 600 pracowników. Na koniec 2016 roku bank utworzył rezerwę restukturyzacyjną na 268 mln zł.

Polityka wynagrodzeń

Polityka wynagrodzeń PZU ma za zadanie zapewniać pracownikom wynagrodzenie adekwatne do ich stanowiska, kompetencji i umiejętności oraz zachęcać do realizacji długoterminowych celów Grupy. Jednocześnie ma za zadanie zapobiec konfliktom interesów oraz eliminować potencjalny negatywny wpływ systemów wynagrodzeń na zarządzanie ryzykiem.

„Jeżeli szefowie nauczą się zarządzać relacjami pracowniczymi i zespołami, zrozumieją motywacje ludzi, to potem niewiele będzie im trzeba, by nadawać rozwojowi firmy właściwy bieg"

Ireneusz Kaczmarczyk, doktor nauk humanistycznych, socjolog

Wynagrodzenia w Grupie PZU kształtowane są w odniesieniu do zakresu zadań oraz poziomu odpowiedzialności pracownika, a ich konkurencyjność rynkowa podlega corocznej ocenie. Ważnym elementem systemu wynagradzania jest także część zmienna, która podlega ograniczeniom w zakresie możliwej do przyznania kwoty maksymalnej – w określonej relacji procentowej do stałego wynagrodzenia zasadniczego. Podstawą do określenia łącznej wysokości wynagrodzenia zmiennego jest ocena efektów pracy danego pracownika (biorąc pod uwagę kryteria finansowe oraz niefinansowe) i danej jednostki organizacyjnej w połączeniu z wynikami Grupy. Część zmienna wynagrodzenia kształtowana w oparciu o powyższe czynniki różni się w zależności, której z grup pracowników dotyczy.

Ponadto w ramach systemu wynagradzania PZU oferuje pracownikom bardzo bogaty pakiet świadczeń dodatkowych jak również wspiera aktywność pozazawodową pracowników Grupy PZU (między innymi poprzez PZU Sport Team czy wolontariat pracowniczy). ROZ 9. SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU

Rekrutacja, szkolenia i budowanie wizerunku preferowanego pracodawcy

Chcąc wesprzeć pracowników w podnoszeniu ich kompetencji potrzebnych na danym stanowisku pracy w PZU 2016 roku zorganizowano:

- szkolenia e-learningowe – pracownicy i kadra menedżerska posiadają dostęp do szerokiego katalogu kursów e-learningowych, z których mogą korzystać bez żadnych ograniczeń. Szkolenia dostarczane były w różnych multimedialnych i angażujących formach: szkolenia e-learningowe, animacje edukacyjne, e-booki, symulacje i gry edukacyjne. W sumie pracownicy mieli dostęp do ponad 100 różnych szkoleń;
- program Menedżer 2.0, którego celem było rozwijanie kadry menedżerskiej średniego szczebla (ponad 1 500 menedżerów) z zakresu budowania świadomości menedżerskiej, budowania zaangażowania zespołu, efektywności biznesowej zespołu oraz umiejętności coachingowych niezbędnych w roli menedżera. Kontynuacją i rozwinięciem szkoleń stacjonarnych była interaktywna i zgrywalizowana platforma Inspiratorium Menedżer 2.0, wykorzystująca najnowsze trendy zastosowania elementów i mechanizmów znanych z gier w celu wspierania nawyku samokształcenia i pozyskiwania wiedzy oraz mechanizmów sieci społecznościowych dla stworzenia interaktywnej przestrzeni wymiany wiedzy, doświadczeń, pomysłów i inspiracji. W 2016 roku program koncentrował się na efektywności zespołu oraz wykorzystywaniu narzędzi coachingowych w roli menadżera;
- program Lider 2.0, którego celem było umocnienie kompetencji wyższej kadry kierowniczej w roli wszechstronnych liderów. W 2016 roku program koncentrował się na rozwoju innowacyjności. Składał się z dwóch elementów: indywidualnych sesji oraz szkoleń stacjonarnych realizowanych w formie grupowych warsztatów;
- program „Wyzwania zarządzania" – program przeznaczony dla nowych menedżerów. Celem szkoleń było dostarczenie

podstawowego warsztatu umiejętności menedżerskich niezbędnych do skutecznego realizowania zadań na stanowisku kierowniczym;

- program szkoleń PLUS (Profesjonalizm – Ludzie – Umiejętności – Szkolenia) – na podstawie oceny DNA pracownika (model kompetencyjny PZU), dobierane były szkolenia, które miały na celu rozwój kluczowych kompetencji. Każdy program zawierał kilkanaście modułów szkoleniowych rozwijających kompetencje, takie jak: klient, wynik, odpowiedzialność, rozwój, współpraca. Kafeteria szkoleniowa obejmowała 12 obszarów tematycznych. Program zawierał ofertę dwudniowych szkoleń stacjonarnych, uzupełnionych o interaktywne formy rozwoju. W 2016 roku w szkoleniach organizowanych w ramach programu wzięło udział w sumie 2 600 osób;
- dodatkowo w ramach podnoszenia kompetencji oraz wymiany doświadczeń między spółkami ubezpieczeniowymi z Grupy w Polsce (PZU, LINK4), a spółkami zagranicznymi zorganizowano szereg warsztatów mających na celu wymianę wiedzy m.in. z obszaru finansów, sprzedaży masowej, obsługi szkód i świadczeń czy marketingu.

W ramach wielokrotnie nagradzanej kampanii PZU Przyciągamy Najlepszych (2014-2017), firma kontynuuje również kompleksowe działania promujące markę pracodawcy, adresowane do studentów i profesjonalistów. Ubiegłoroczna odsłona kampanii nosiła tytuł „Praca w PZU dobrze wróży", której podstawą był film rekrutacyjno-wizerunkowy.

W 2016 roku kontynuowano również popularne społecznościowe konkursy Studencki Projekt Roku oraz Inwestycja w Przyszłość, dzięki którym firma wspiera najaktywniejszych studentów oraz najpopularniejsze projekty akademickie. Eksperci PZU dzielili się swoją wiedzą i doświadczeniem podczas licznych prezentacji branżowych oraz szkoleń dla studentów (m.in. Dni Otwartego Biznesu w PZU), a całość działań wizerunkowych jak co roku wspierali aktywni i kreatywni Ambasadorzy i Doradcy Grupy PZU.

Wizerunkowe działania firmy jako pracodawcy wyróżnione zostały w 2016 roku w konkursach branżowych EB Kreator, EB Excellence Award i EB Stars, a w dwóch niezależnych badaniach HRM Institute oraz Goldman Recruitment Grupa PZU została wskazana jako bezdyskusyjny lider zarządzania marką pracodawcy w Polsce. Bieżące projekty można śledzić w serwisach karierowych na Facebooku, LinkedIn'ie oraz Instagramie.

5.5 Zarządzanie markami Grupy PZU

PZU to najbardziej rozpoznawalna marka w Polsce. Według badań spontanicznej znajomości marki PZU osiąga wynik 89%, a w przypadku badań wspomaganej znajomości marki 100%[2]. Choć kojarzona głównie z ubezpieczeniami to pod parasolem Grupy PZU znajduje się kilka marek. Różnią się one zarówno stosowanymi systemami wizualnymi, grupami docelowymi oraz modelami biznesowymi.

Marką dominującą jest marka korporacyjna PZU, która w 2012 roku przeszła wizualną metamorfozę. Tą marką sygnowana jest sama Grupa PZU, a także większość jej spółek prowadzących działalność na polskim rynku (PZU, PZU Życie, PTE PZU, TFI PZU, PZU Pomoc, PZU Zdrowie, PZU Centrum Operacji), a także część spółek zagranicznych – spółki na Ukrainie oraz oddział w Estonii.

W architekturze Grupy PZU funkcjonuje także grupa marek tzw. rodziny PZU. Rodzinę tworzą spółki, których nazwy nie nawiązują do marki dominującej, jak np. AAS Balta i TUW PZUW. Jednak ich logotypy wizualnie zbliżone są do marki korporacyjnej. Dodatkowo spółki te wykorzystują podobne systemy identyfikacji wizualnej.

Ostatnim poziomem architektury marek jest grupa marek niezależnych. Do tej kategorii należą w ramach Grupy PZU marki, które nazwą i wizualizacją różnią się od marki korporacyjnej jak Lietuvos Draudimas oraz LINK4. Obie spółki wyróżnia wysoka wspomagana rozpoznawalność marki na poziomie 98% odpowiednio na rynku litewskim oraz polskim.

[2] Badanie instytutu Gfk Polonia, 2016 rok

Architektura marek Grupy PZU (model „parasola korporacyjnego")

06

Skonsolidowane wyniki finansowe

2016 rok to dla Grupy PZU okres dynamicznego rozwoju sprzedaży (wzrost składki przypisanej brutto o 10,1% rok do roku), umocnienia pozycji lidera polskich ubezpieczeń oraz utrzymania wysokiej rentowności ubezpieczeń na życie. Widoczne są również efekty działań strategicznych w postaci zwiększenia zaangażowania w sektor bankowy – kontrybucja Alior Banku do wyniku operacyjnego Grupy w 2016 roku na poziomie 691 mln zł oraz ograniczenia poziomu kosztów administracyjnych dla działalności ubezpieczeniowej w Polsce.

W rozdziale:

1. Główne czynniki mające wpływ na osiągnięty wynik finansowy
2. Dochody
3. Odszkodowania i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe
4. Koszty akwizycji i administracyjne
5. Struktura aktywów i pasywów
6. Udział segmentów branżowych w tworzeniu wyniku

6.1 Główne czynniki mające wpływ na osiągnięty wynik finansowy

W 2016 roku Grupa PZU uzyskała wynik brutto na poziomie 3 031 mln zł wobec 2 944 mln zł w poprzednim roku (wzrost o 3,0%). Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej wyniósł 1 947 mln zł wobec 2 343 mln zł w 2015 roku (spadek o 16,9%).

Z wyłączeniem zdarzeń jednorazowych[1] wynik netto spadł o 8,9% względem ubiegłego roku. Zysk z działalności operacyjnej za 2016 rok wyniósł 3 034 mln zł i był wyższy o 94 mln zł w stosunku do wyniku za 2015 rok.

Zysk z działalności operacyjnej kształtowany był w szczególności przez:

- wzrost składki przypisanej brutto w grupie ubezpieczeń komunikacyjnych w segmencie klienta masowego i korporacyjnego w efekcie wzrostu średniej składki oraz liczby ubezpieczeń oraz w ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych, w szczególności w obszarze Zdrowie;
- niższą rentowność w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych jako efekt wzrostu szkodowości;
- wyższą rentowność w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontunuowanych w związku z rosnącym portfelem ubezpieczeń przy niższej szkodowości produktów ochronnych;
- rentowność w segmencie ubezpieczeń masowych na zbliżonym poziomie do poprzedniego roku - wzrost szkodowości w ubezpieczeniach rolnych w efekcie wystąpienia licznych szkód powodowanych siłami natury (negatywne skutki przezimowań) skompensowany wzrostem składki zarobionej netto;
- niższe dochody na działalności inwestycyjnej (bez działalności bankowej), w szczególności w związku z przeceną pakietu akcji Grupy Azoty z portfela akcji długoterminowych;
- wprowadzenie podatku od instytucji finansowych od 2016 roku;
- spadek kosztów administracyjnych w segmentach działalności ubezpieczeniowej w Polsce dzięki utrzymywaniu dyscypliny kosztowej.

Na porównywalność wyników oraz sumy bilansowej rok do roku w sposób istotny wpłynęło rozpoczęcie konsolidacji Alior Bank w grudniu 2015 roku oraz transakcja nabycia przez Alior Bank wydzielonej części Banku BPH obejmującej jego podstawową działalność. Segment bankowy kontrybułował do wyniku operacyjnego Grupy PZU w 2016 roku kwotą 691 mln zł. Suma bilansowa Grupy PZU wzrosła o około 20 mld zł a udziały niekontrolujące o blisko 2 mld zł (stan na 31 grudnia 2016 roku) w tym głównie za sprawą połączenia Alior Banku z wydzieloną częścią Banku BPH, które nastąpiło 4 listopada 2016 roku.

W ramach poszczególnych pozycji wyniku operacyjnego Grupa PZU odnotowała:

- wzrost składki przypisanej brutto do poziomu 20 219 mln zł. W porównaniu z poprzednim rokiem składka była wyższa o 10,1% głównie w grupie ubezpieczeń komunikacyjnych w segmencie klienta masowego i korporacyjnego w związku ze wzrostem średniej składki i liczby ubezpieczeń oraz w ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych, w szczególności w obszarze Zdrowie. Po uwzględnieniu udziału reasekuratorów i zmiany stanu rezerw składki, składka zarobiona netto wyniosła 18 625 mln zł i była o 7,1% wyższa niż w 2015 roku;
- wyższy wynik netto na działalności inwestycyjnej dzięki dochodom z lokat wygenerowanym na działalności bankowej - rozpoczęcie konsolidacji Alior Bank oraz połączenie Alior Bank z wydzieloną działalnością Banku BPH. Wynik netto na działalności inwestycyjnej wyniósł 3 587 mln zł i był o 106,3% wyższy niż w 2015 roku. Z wyłączeniem działalności bankowej poziom dochodów na działalności inwestycyjnej był niższy niż w analogicznym okresie poprzedniego roku głównie na skutek przeceny pakietu akcji Grupy Azoty z portfela akcji długoterminowych, oraz ujemnych różnic kursowych od własnych dłużnych papierów wartościowych bilansowanych jednoczesnym wzrostem wyceny portfela aktywów denominowanych w EUR i lepszym wynikiem na notowanych instrumentach kapitałowych w szczególności ze względu na poprawę koniunktury na GPW;
- wzrost kosztów odsetkowych do poziomu 773 mln zł względem 117 mln zł w ubiegłym roku związany w szczególności z rozpoczęciem konsolidacji Alior Banku, połaczeniem Alior Bank z wydzieloną działalnością BPH oraz emisją własnych dłużnych papierów wartościowych na kwotę 350 mln euro w październiku 2015 roku.
- wyższy poziom odszkodowań i wypłaconych świadczeń. Ukształtowały się one na poziomie 12 732 mln zł, co oznacza że wzrosły o 7,4% w porównaniu z 2015 rokiem. Wzrost w szczególności dotyczył ubezpieczeń dotowanych upraw rolnych w segmencie klienta masowego w I półroczu 2016 roku jako efekt wystąpienia licznych szkód powodowanych siłami natury (negatywne skutki przezimowań);
- wyższe koszty akwizycji (wzrost o 237 mln zł) zarówno w segmencie klienta masowego jak i korporacyjnego, związane w szczególności z wyższą sprzedażą;
- wzrost kosztów administracyjnych do poziomu 2 843 mln zł względem 1 658 mln zł w 2015 roku wynikał z rozpoczęcia konsolidacji Alior Bank oraz połączenia Alior Bank z wydzieloną działalnością BPH. Jednocześnie odnotowano spadek kosztów administracyjnych o 26 mln zł w porównaniu do roku ubiegłego w segmentach działalności ubezpieczeniowej w Polsce;
- wyższe ujemne saldo pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych w wysokości 740 mln zł głównie w wyniku rozpoczęcia konsolidacji Alior Bank, połączenia z wydzieloną działalnością BPH oraz wprowadzenia podatku od instytucji finansowych- obciążenie Grupy PZU (łączenie na działalności ubezpieczeniowej oraz bankowej) tym podatkiem w 2016 roku wyniosło 395 mln zł.

„Problemem nie jest zarabianie pieniędzy samo w sobie (...). Problemem jest zarabiać je, robiąc coś, czemu warto poświęcić całe życie."

Carlos Ruiz Zafon, pisarz

[1] Zdarzenia jednorazowe obejmują: efekt konwersji polis umów wieloletnich na umowy roczne odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P., i wyższe niż średnia z ostatnich 3 lat odszkodowania w ubezpieczeniach rolnych , aktualizację założeń co do przyszłych wypłat stosowanych do kalkulacji rezerw, zysk z tytułu okazyjnego nabycia wydzielonej części banku BPH, koszt rezerwy restrukturyzacyjnej w Alior Bank a dla ubiegłego roku wynik na sprzedaży PZU Litwa, wpływ na rachunek zysków i strat, z tytułu objęcia konsolidacją Alior Banku.

Podstawowe wielkości ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat	2016	2015	2014	2013	2012
	w mln zł	w mln zł	w mln zł	w mln zł	w mln zł
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	20 219	18 359	16 885	16 480	16 243
Składki zarobione netto	18 625	17 385	16 429	16 249	16 005
Przychody netto z tytułu prowizji i opłat	523	243	351	299	237
Wynik netto na działalności inwestycyjnej	3 587	1 739	2 647	2 479	3 613
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(12 732)	(11 857)	(11 542)	(11 161)	(12 219)
Koszty akwizycji	(2 613)	(2 376)	(2 147)	(2 016)	(2 000)
Koszty administracyjne	(2 843)	(1 658)	(1 528)	(1 406)	(1 440)
Koszty odsetkowe	(773)	(117)	(147)	(104)	(127)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(740)	(419)	(370)	(220)	(31)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	3 034	2 940	3 693	4 119	4 039
Zysk (strata) brutto	3 031	2 944	3 692	4 120	4 039
Podatek dochodowy	(614)	(601)	(724)	(826)	(785)
Zysk (strata) netto	2 417	2 343	2 968	3 295	3 254
Zyski (straty) netto przypisane właścicielom jednostki dominującej	1 947	2 343	2 968	3 293	3 255

* dane przekształcone za lata 2012 - 2014

Wynik operacyjny Grupy PZU w 2016 roku (mln zł)

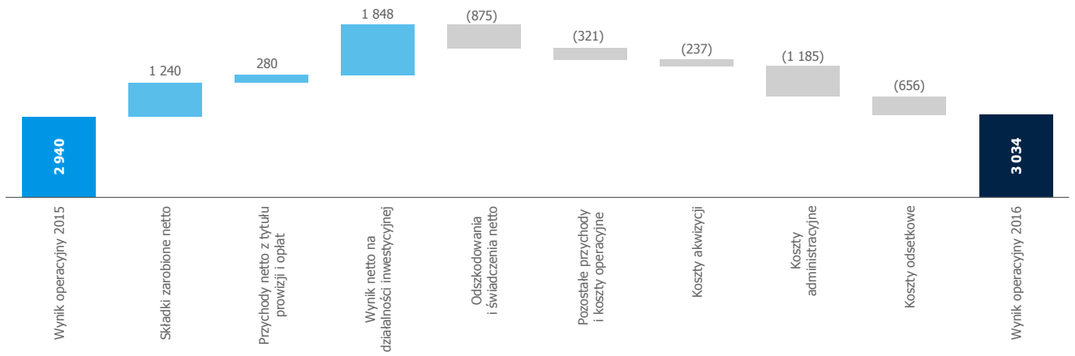

6.2 Dochody

Składki

W 2016 roku Grupa PZU zebrała składki brutto o wartości 20 219 mln zł, czyli o 10,1% wyższe niż w 2015 roku.

W ramach poszczególnych segmentów zanotowano:

- wyższą w porównaniu do 2015 roku sprzedaż w segmencie klienta masowego o 1 433 mln zł (z wyłączeniem składki między segmentami), w tym głównie w obrębie ubezpieczeń komunikacyjnych w konsekwencji wzrostu średniej składki oraz liczby ubezpieczeń;
- wzrost składki w segmencie klienta korporacyjnego względem 2015 roku o 371 mln zł (z wyłączeniem składki między segmentami), w tym głównie w obrębie ubezpieczeń komunikacyjnych w konsekwencji wzrostu średniej składki oraz liczby ubezpieczeń oraz ubezpieczeń od ognia i innych szkód majątkowych oraz pozostałych OC (efekt pozyskania kilku umów o wysokiej wartości jednostkowej);
- wzrost sprzedaży w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych - wyższa składka okresowa o 86 mln zł głównie w wyniku rozwoju ubezpieczeń grupowych ochronnych (wzrost średniej składki i średniej ilości umów dodatkowych na ubezpieczonego) oraz pozyskania składki w ubezpieczeniach zdrowotnych zawieranych w formie grupowej (nowi klienci w ubezpieczeniach ambulatoryjnych);
- w segmencie ubezpieczeń indywidualnych spadek składki o 60 mln zł w porównaniu do poprzedniego roku, głównie w indywidualnych produktach *unit-linked* w kanale *bancassurance*;
- wzrost przypisu składki zebranej przez spółki zagraniczne względem 2015 roku o 31 mln zł, w tym głównie rozwój sprzedaży w segmencie krajów bałtyckich skompensowany dezinwestycją spółki PZU Litwa we wrześniu 2015 roku.

Przychody netto z tytułu prowizji i opłat

Przychody netto z tytułu prowizji i opłat w 2016 roku wniosły 523 mln zł do wyniku Grupy PZU, czyli były o 280 mln zł wyższe niż w poprzednim roku. Obejmowały one przede wszystkim:

- przychody netto z tytułu prowizji i opłat dla działalności bankowej w wysokości 330 mln zł w tym głównie: prowizje maklerskie, przychody i koszty związane z obsługą rachunków bankowych, kart płatniczych i kredytowych, wynagrodzenie z tytułu pośrednictwa sprzedaży ubezpieczeń;
- przychody z tytułu zarządzania aktywami OFE Złota Jesień, które wyniosły 93 mln zł (spadek o 7,9% w porównaniu z poprzednim rokiem w wyniku spadku aktywów netto OFE PZU);
- przychody i opłaty od funduszy oraz towarzystw funduszy inwestycyjnych w wysokości 102 mln zł, czyli o 13 mln zł niższe niż w poprzednim roku głównie w związku ze zmianą liczby funduszy objętych konsolidacją względem porównywalnego okresu.

Segmenty ubezpieczeń (mln zł), lokalne standardy rachunkowości	Przypis składki brutto (na zewnątrz)				
	2016	2015	2014	2013	2012
RAZEM	**20 219**	**18 359**	**16 885**	**16 480**	**16 243**
Razem ub. majątkowe i osobowe - Polska (składka przypisana na zewnątrz)	**10 878**	**9 074**	**8 367**	**8 269**	**8 451**
Ubezpieczenia masowe Polska	**8 742**	**7 309**	**6 560**	**6 534**	**6 614**
OC komunikacyjne	3 635	2 595	2 373	2 453	2 567
AC komunikacyjne	2 147	1 727	1 579	1 549	1 598
Inne produkty	2 960	2 987	2 608	2 531	2 449
Ubezpieczenia korporacyjne Polska	**2 136**	**1 765**	**1 807**	**1 735**	**1 838**
OC komunikacyjne	532	367	354	372	394
AC komunikacyjne	712	510	461	479	544
Inne produkty	892	888	992	885	899
Razem ubezpieczenia na życie - Polska	**7 949**	**7 923**	**7 808**	**7 745**	**7 454**
Ub. Grupowe i kontynuowane - Polska	**6 775**	**6 689**	**6 539**	**6 415**	**6 364**
Ub. Indywidualne - Polska	**1 174**	**1 234**	**1 269**	**1 330**	**1 090**
Razem ub. majątkowe i osobowe - Ukraina i Kraje bałtyckie	**1 305**	**1 288**	**632**	**388**	**338**
Ukraina ub. majątkowe i osobowe	**173**	**138**	**133**	**157**	**142**
Kraje bałtyckie ub. majątkowe i osobowe	**1 132**	**1 150**	**499**	**230**	**196**
Razem ubezpieczenia na życie* - Ukraina i Kraje bałtyckie	**88**	**74**	**78**	**78**	**-**
Ukraina ub. na życie*	**37**	**31**	**41**	**47**	**-**
Litwa ub. na życie*	**51**	**43**	**37**	**32**	**-**

* konsolidacja spółek od 1 stycznia 2013 roku

Struktura składki przypisanej brutto Grupy PZU (w %)

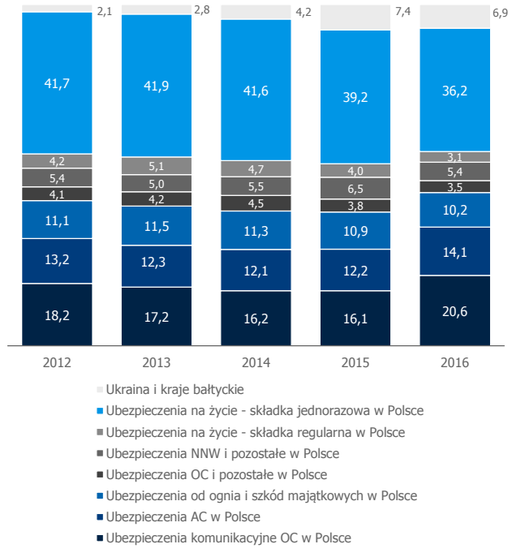

Wynik netto na działalności inwestycyjnej i koszty odsetkowe

W 2016 roku wynik netto na działalności inwestycyjnej Grupy PZU wyniósł 3 587 mln zł wobec 1 739 mln zł w 2015 roku (wzrost o 106,3%). Wyższy wynik to przede wszystkim efekt uwzględniania działalności prowadzonej przez sektor bankowy (m.in. przychodów odsetkowych, w tym od kredytów oraz wyniku handlowego) na skutek rozpoczęcia konsolidacji Alior Banku.

Po uwzględnieniu kosztów odsetkowych oraz wyłączając wpływ Alior Banku i pakietu Grupy Azoty wynik netto na działalności inwestycyjnej w 2016 roku wyniósł 1 454 mln zł i był wyższy niż wynik ubiegłego roku o 74 mln zł, na co wpływ miały przede wszystkim następujące czynniki:

- lepszy wynik na notowanych instrumentach kapitałowych w szczególności ze względu na poprawę koniunktury na GPW – wzrost indeksu WIG o 11,4% wobec spadku o 9,6% w analogicznym okresie roku ubiegłego;
- spadek wyniku z odsetkowych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej na skutek spadku cen polskich obligacji skarbowych – wynikającego w dużej mierze ze zmiany perspektyw dla globalnych stóp procentowych;
- niższy poziom portfela obligacji utrzymywanych do terminu wymagalności w efekcie przejściowego ograniczenia reinwestycji w środowisku niskich stóp procentowych;
- wysoki poziom ujemnych różnic kursowych od własnych dłużnych papierów wartościowych w efekcie aprecjacji kursu EUR względem PLN bilansowany jednoczesnym wzrostem wyceny portfela aktywów denominowanych w EUR.

Na koniec 2016 roku wartość portfela lokat[2] Grupy PZU z wyłączeniem wpływu Alior Banku wynosiła 50 407 mln zł wobec 52 248 mln zł na koniec 2015 roku.

Grupa prowadzi działalność inwestycyjną zgodnie z wymogami ustawowymi przy zachowaniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, płynności i rentowności. Dłużne skarbowe papiery wartościowe stanowiły ponad 60% portfela lokat z wyłączeniem Alior Banku zarówno na 31 grudnia 2016 roku jak i na 31 grudnia 2015 roku.

[2] Portfel lokat obejmuje aktywa finansowe (łącznie z produktami inwestycyjnymi, z wyłączeniem należności od klientów z tytułu kredytów), nieruchomości inwestycyjne (włącznie z częścią prezentowaną w kategorii aktywa przeznaczone do sprzedaży), ujemną wycenę instrumentów pochodnych oraz zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu.

Zmiana wyniku netto na działalności inwestycyjnej po uwzględnieniu kosztów odsetkowych (w mln zł)

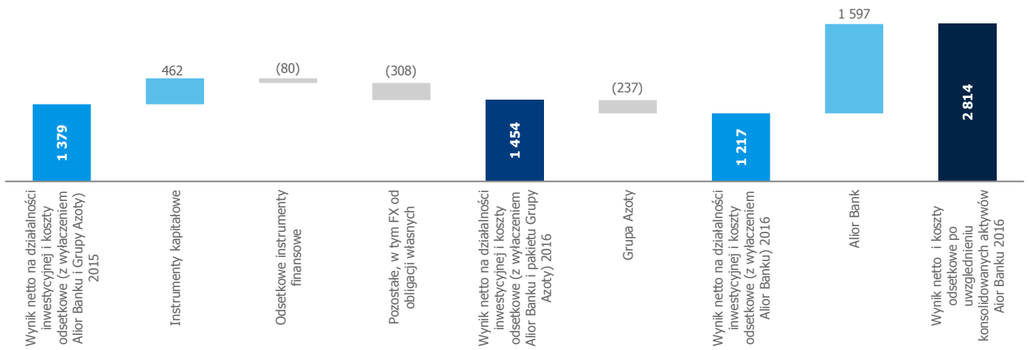

W roku 2016 działalność inwestycyjna Grupy PZU koncentrowała się na kontynuacji realizacji założeń strategicznych, w szczególności optymalizacji rentowności działalności inwestycyjnej poprzez większą dywersyfikację portfela lokat.

Struktura portfela lokat z wyłączeniem wpływu Alior Banku* (w %)

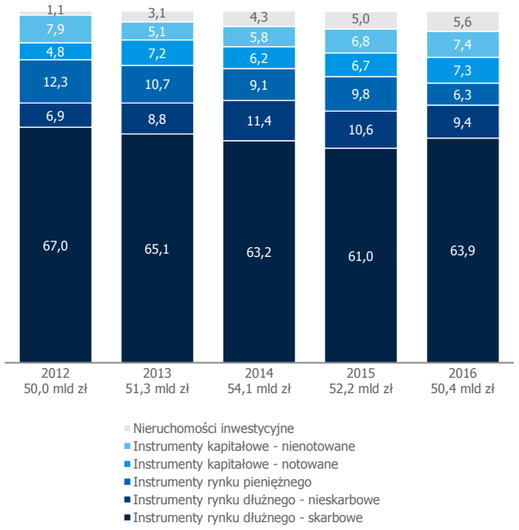

* Instrumenty pochodne związane ze stopą procentową, kursami walut oraz cenami papierów wartościowych prezentowane odpowiednio w kategoriach Instrumenty rynku dłużnego – skarbowe, Instrumenty rynku pieniężnego oraz Instrumenty kapitałowe notowane oraz nienotowane.

Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

W 2016 roku saldo pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych było ujemne i wynosiło 740 mln zł wobec także ujemnego w 2015 roku na poziomie 419 mln zł. Wpływ na poziom tego wyniku miały następujące czynniki:

- włączenie Alior Bank do wyników Grupy PZU oraz połączenie Alior Bank z wydzieloną działalnością BPH w tym uwzględnienie w 2016 roku kosztu rezerwy restrukturyzacyjnej związanej z transakcją połączenia banków w wysokości 268 mln zł;
- wprowadzenie podatku od instytucji finansowych – obciążenie Grupy PZU (łącznie na działalności ubezpieczeniowej oraz bankowej) tym podatkiem w 2016 roku wyniosło 395 mln zł;
- uwzględnienie kosztów wartości niematerialnych i prawnych zidentyfikowanych w wyniku transakcji zakupu udziałów w Alior Bank przez PZU w wysokości 46 mln zł oraz wydzielonej części BPH (2 mln zł).

Powyższe czynniki zostały częściowo skompensowane:

- zyskiem z tytułu okazyjnego nabycia wydzielonej części banku BPH w wysokości 508 mln zł zawierającym w szczególności: różnicę pomiędzy ceną nabycia a przejętymi aktywami netto wg wartości księgowej w wysokości 282 mln zł; wycenę do wartości godziwej składników aktywów i pasywów w kwocie 313 mln zł;
- niższymi o 119 mln zł kosztami amortyzacji wartości niematerialnych zidentyfikowanych w wyniku transakcji przejęcia spółek ubezpieczeniowych oraz medycznych.

6.3 Odszkodowania i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

W 2016 roku wartość netto odszkodowań i świadczeń oraz przyrostu stanu rezerw Grupy PZU wyniosła 12 732 mln zł. W stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku wartość odszkodowań łącznie ze zmianą stanu rezerw była wyższa o 7,4%. Do zmiany wartości odszkodowań i świadczeń netto przyczyniły się następujące czynniki:

- wzrost wartości odszkodowań i świadczeń w grupie ubezpieczeń pozostałych szkód rzeczowych w segmencie klienta masowego, w tym głównie ubezpieczeń dotowanych upraw rolnych jako efekt wystąpienia licznych szkód powodowanych siłami natury (negatywne skutki przezimowań), które miały miejsce w I półroczu 2016 roku;
- wzrost wartości odszkodowań i świadczeń w ubezpieczeniach OC komunikacyjnych w segmencie klienta masowego, głównie jako efekt wzrostu portfela ubezpieczeń.

Z kolei, na spadek wartości odszkodowań i świadczeń netto miał wpływ niższy wzrost rezerw matematycznych w kolejnych transzach produktu indywidualnego o charakterze strukturyzowanym oferowanym w sieci własnej Grupy PZU związany ze spadkiem w 2016 roku przychodów z tytułu składki przypisanej brutto, po rekordowym pod tym względem ubiegłym roku.

6.4 Koszty akwizycji i administracyjne

Koszty akwizycji w 2016 roku wzrosły o 237 mln zł w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego i osiągnęły poziom 2 613 mln zł.

Wzrost ten dotyczył w szczególności bezpośrednich kosztów akwizycji i był rezultatem wyższej sprzedaży w segmencie klienta masowego i korporacyjnego.

Koszty administracyjne Grupy w 2016 roku ukształtowały się na poziomie 2 843 mln zł względem 1 658 mln zł w 2015 czyli były o 71,5% wyższe w relacji do poprzedniego roku. Wzrost wynikał w głównej mierze z rozpoczęcia konsolidacji Alior Bank, koszty Grupy PZU wzrosły z tego tytułu o 1 199 mln zł. Jednocześnie odnotowano pozytywny efekt w porównaniu do roku ubiegłego w segmentach działalności ubezpieczeniowej w Polsce w związku z utrzymywaniem wysokiej dyscypliny kosztowej spadek kosztów administracyjnych o 26 mln zł m.in. w odniesieniu do kosztów nieruchomości oraz marketingu częściowo skompensowany zmianą prezentacji wynagrodzenia za wykonywanie czynności administracyjnych w umowach *bancassurance* w wysokości około 78 mln zł r/r (wcześniej prezentowane w kosztach akwizycji). W segmencie krajów bałtyckich i na Ukrainie odnotowano spadek o 34 mln zł głównie w efekcie dezinwestycji w PZU Litwa w II półroczu 2015 roku.

6.5 Struktura aktywów i pasywów

31 grudnia 2016 roku suma aktywów Grupy PZU wynosiła 125 345 mln zł i była o 18,9% wyższa w porównaniu ze stanem na koniec 2015 roku. Wzrost związany był w głównej mierze z połączeniem Alior Bank z wydzieloną częścią banku BPH.

Aktywa

Głównym elementem aktywów Grupy były lokaty (aktywa finansowe oraz nieruchomości komercyjne).

Wynosiły one łącznie 107 038 mln zł i były wyższe o 18,4% w porównaniu do stanu na koniec poprzedniego roku. Przedstawiały one 85,4% sumy aktywów Grupy, wobec 85,8% na koniec 2015 roku. Wzrost wartości lokat dotyczył w szczególności działalności bankowej i związany był z transakcją połączenia Alior Bank z wydzieloną częścią banku BPH oraz rozwojem działalności kredytowej – wzrost należności od klientów z tytułu kredytów o 14 775 mln zł oraz zwiększenia zaangażowania w instrumenty dłużne o 4 634 mln zł (wynikające m.in. z emisji akcji 10 czerwca br. przez Alior Bank na łączną kwotę 2,2 mld zł oraz wzrostu depozytów dla klientów niebankowych).

Należności Grupy PZU, w tym należności z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych oraz bieżącego podatku dochodowego, ukształtowały się na poziomie 5 703 mln zł i stanowiły 4,5% aktywów. Dla porównania, na koniec 2015 roku wynosiły 3 338 mln zł (3,2% aktywów Grupy), a ich wzrost wynikał w głównej mierze z nierozliczonych transakcji dotyczących instrumentów finansowych.

Aktywa trwałe w postaci wartości niematerialnych, wartości firmy oraz rzeczowych aktywów trwałych zostały wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wysokości 4 513 mln zł. Stanowiły one 3,6% aktywów. Ich saldo wzrosło w 2016 roku o 6,8% w porównaniu do 2015 roku głównie w kategorii rzeczowych aktywów trwałych w związku z zakupem wydzielonej działalności Banku BPH.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa PZU posiadała 2 973 mln zł środków pieniężnych i ich ekwiwalentów (2,4% aktywów). Na koniec 2015 roku wartość ich ukształtowała się na poziomie 2 440 mln zł a wzrost salda wynikał ze strategii handlowej płynności portfela denominowanego w euro, dla którego podjęto decyzję o pozostawieniu środków pieniężnych

Struktura aktywów Grupy PZU (w %)

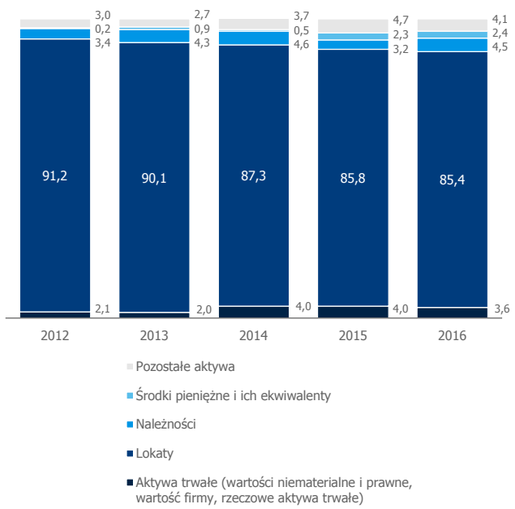

na bieżącym rachunku bankowym, z uwagi na nieopłacalność dokonywania depozytów o ujemnym oprocentowaniu. Równocześnie odnotowano spadek środków pieniężnych zgromadzonych w banku centralnym przez Alior Bank.

Saldo kategorii aktywa przeznaczone do sprzedaży w wysokości 1 189 mln zł dotyczyło części portfela nieruchomości inwestycyjnych przeznaczonych do sprzedaży.

Pasywa

Podobnie jak w przypadku struktury aktywów, struktura pasywów na koniec 2016 roku uległa zmianom na skutek dalszego rozwoju działalności w sektorze bankowym. Udział rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w sumie bilansowej zmalał w porównaniu do końca 2015 roku z 39,2% do 33,7% na koniec 2016 roku.

Na koniec 2016 roku poziom rezerw techniczno – ubezpieczeniowych wzrósł o 914 mln zł w szczególności ze względu na:

- podwyższenie rezerwy składki w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych wynikającego głównie z rozwoju sprzedaży ubezpieczeń komunikacyjnych w Polsce;
- wyższe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w produktach *unit-linked* indywidualnych i grupowych, zarówno oferowanych w kanale własnym jak i bancassurance, wynikające z dodatniego wyniku z działalności lokacyjnej oraz sprzedaży przekraczającej poziom wypłacanych świadczeń,
- wzrost rezerw szkodowych w ubezpieczeniach komunikacyjnych w Polsce związany z rozwojem portfela.

Wzrosty rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zostały częściowo skompensowane:

- w ubezpieczeniach na życie w Polsce niższymi rezerwami w bankowych produktach strukturyzowanych oraz depozytowych w związku zakończeniem okresu ubezpieczenia kolejnych transz produktu oraz brakiem sprzedaży;
- spadkiem rezerw w ubezpieczeniach indywidualnych ochronnych związanym z dożywaniem najstarszych umów z wysoką jednostkową rezerwą.

Na koniec 2016 roku skonsolidowane kapitały własne osiągnęły wartość 17 127 mln zł i ukształtowały się na poziomie wyższym w porównaniu do końca 2015 roku (wzrost o 13,3%). Wzrost skonsolidowanych kapitałów własnych dotyczył udziałów niekontrolujących, które m.in. w związku z emisją akcji przez Alior Bank w I półroczu 2016 roku oraz połączeniem z wydzieloną częścią banku BPH osiągnęły wartość 4 117 mln zł i wzrosły o 87,6% względem końca 2015 roku. Kapitały przypadające udziałowcom jednostki dominującej utrzymały się na zbliżonym poziomie do poprzedniego roku osiągając poziom 13 010 mln zł – efekt podziału zysku za 2015 rok w tym przeznaczenia na wypłatę dywidendy 1 796 mln zł skompensowany wynikiem wypracowanym w 2016 roku w wysokości 1 947 mln zł (zysk przypisany właścicielom jednostki dominującej).

Struktura pasywów Grupy PZU (w %)

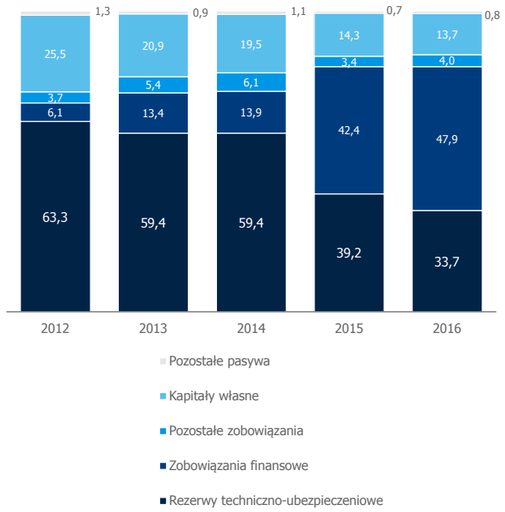

Największym składnikiem pasywów na koniec 2016 roku były zobowiązania finansowe, których udział wzrósł względem poprzedniego roku z 42,4% do 47,9%. Ich saldo wyniosło 60 030 mln zł i obejmowało w szczególności:

- zobowiązania wobec klientów 51 241 mln zł (głównie z tytułu depozytów - wzrost w związku z rozwojem działalności bankowej);
- kontrakty inwestycyjne, które spadły do 396 mln zł wobec 546 mln zł na koniec 2015 roku. Obniżenie wartości o 150 mln zł względem 2015 roku związane jest m.in. z wycofaniem tego rodzaju produktów z oferty;
- zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych w wysokości 3 680 mln zł (łącznie 850 mln euro);

- zobowiązania podporządkowane Alior Bank z tytułu pożyczki oraz wyemitowanych obligacji o wartości bilansowej 1 027 mln zł na koniec 2016 roku. Wzrost zobowiązań względem 2015 roku o 268 mln zł związany z kolejnymi emisjami obligacji przez Alior Bank w 2016 roku;
- zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu w wysokości 178 mln zł na koniec 2016 roku – znaczący spadek względem salda z 2015 roku w wysokości 3 794 mln zł.

Saldo pozostałych zobowiązań i rezerw na koniec 2016 roku wyniosło 5 994 mln zł względem 4 304 mln zł na koniec 2015 roku. Wzrost dotyczył w szczególności zobowiązań z tytułu nierozliczonych transakcji na instrumentach finansowych w wysokości 932 mln zł.

Rachunek przepływów pieniężnych

Przepływy pieniężne netto na koniec 2016 roku osiągnęły wartość 480 mln zł i spadły o 1 611 mln zł w porównaniu do ubiegłego roku. Spadek ten dotyczył w szczególności przepływów pieniężnych netto z działalności inwestycyjnej.

Istotne pozycje pozabilansowe

Aktywa warunkowe Grupy PZU wyniosły na koniec 2016 roku 40 mln zł, z czego znaczące saldo stanowią gwarancje wystawione przez Bank Millennium SA dla PZU i PZU Życie. W ramach umowy o linię gwarancyjną z dnia 7 października 2013 roku zawartej pomiędzy PZU a Bankiem Millennium SA, bank udziela gwarancji bankowych (wadialnych i należytego wykonania umowy) dla jednostek organizacyjnych PZU występujących w postępowaniach przetargowych na usługi ubezpieczeniowe oraz gwarancji należytego wykonania umów najmu powierzchni biurowych.

Wartość zobowiązań warunkowych na koniec 2016 roku wynosiła 16 364 mln zł.

Istotny wzrost względem ubiegłego roku był efektem rozwoju działalności w segmencie bankowym. Wartość zobowiązań warunkowych udzielonych klientom Alior Banku wyniosła 14 484 mln zł. Na saldo zobowiązań warunkowych Grupy PZU złożyło się 12 979 mln zł zobowiązań warunkowych z tytułu limitów odnawialnych w rachunkach ROR oraz kart kredytowych oraz 1 514 mln zł udzielonych poręczeń i gwarancji.

Ponadto, na saldo zobowiązań warunkowych składają się roszczenia, na które nie utworzono rezerw, w tym dotyczące roszczeń ubezpieczeniowych. Saldo zobowiązań warunkowych z tyt. roszczeń wyniosło 624 mln zł w 2016 roku i obejmowało 169 mln zł roszczeń dotyczących pozwu o odszkodowanie z tytułu pozbawienia prawa do dywidendy, o której mowa w punkcie 48.1 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za rok 2016.

6.6 Udział segmentów branżowych w tworzeniu wyniku

Na potrzeby zarządzania Grupą PZU, zostały wyodrębnione następujące segmenty branżowe:

- ubezpieczenia korporacyjne (majątkowe i pozostałe osobowe) – segment ten obejmuje szeroki zakres produktów ubezpieczeń majątkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych, dostosowanych do potrzeb klienta i z indywidualną wyceną ryzyka oferowanych przez PZU, TUW PZUW oraz LINK4 dużym podmiotom gospodarczym;
- ubezpieczenia masowe (majątkowe i pozostałe osobowe) – składają się na niego produkty ubezpieczeń majątkowych, wypadkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych. PZU oraz LINK4 świadczy je klientom indywidualnym oraz podmiotom z sektora małych i średnich firm;
- ubezpieczenia na życie: grupowe i indywidualnie kontynuowane – PZU Życie oferuje je grupom pracowników i innym grupom formalnym (np. związkom zawodowym). Do umowy ubezpieczenia przystępują osoby pozostające w stosunku prawnym z ubezpieczającym (np. pracodawcą, związkiem zawodowym) oraz ubezpieczenia indywidualnie kontynuowane, w których ubezpieczający nabył prawo do indywidualnej kontynuacji ubezpieczenia w fazie grupowej. Obejmuje on następujące rodzaje ubezpieczeń: ochronne, inwestycyjne (niebędące jednak kontraktami inwestycyjnymi) oraz zdrowotne;
- indywidualne ubezpieczenia na życie – PZU Życie świadczy je klientom indywidualnym. Umowa ubezpieczenia dotyczy konkretnego ubezpieczonego, który podlega indywidualnej ocenie ryzyka. Są to ubezpieczenia ochronne, inwestycyjne (niebędące kontraktami inwestycyjnymi) i zdrowotne;
- inwestycje – raportujący wg PSR – obejmujący działalność lokacyjną w zakresie środków własnych Grupy PZU, rozumianych jako nadwyżka lokat nad rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi w spółkach ubezpieczeniowych Grupy PZU mających siedzibę w Polsce, powiększoną o nadwyżkę dochodów osiągniętą ponad stopę wolną od ryzyka z inwestycji odpowiadających wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych PZU, LINK4 i PZU Życie w produktach ubezpieczeniowych, czyli nadwyżkę dochodów z lokat PZU, LINK4 i PZU Życie, ponad dochody alokowane według cen transferowych do segmentów ubezpieczeniowych. Ponadto, segment Inwestycje, obejmuje dochody z innych wolnych środków finansowych w Grupie PZU (w tym konsolidowane fundusze inwestycyjne);
- segment Kraje bałtyckie – ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe oraz na życie świadczone na terenie Litwy, Łotwy i Estonii;
- kontrakty inwestycyjne – składają się na nie produkty PZU Życie nietransferujące istotnego ryzyka ubezpieczeniowego i niespełniające definicji kontraktu ubezpieczeniowego. Są to niektóre produkty z gwarantowaną stopą zwrotu oraz niektóre produkty w formie ubezpieczeniowego produktu kapitałowego – *unit-linked*;
- pozostałe – obejmują jednostki objęte konsolidacją i niezakwalifikowane do żadnego segmentu powyżej.

Ubezpieczenia korporacyjne

W 2016 roku segment ubezpieczeń korporacyjnych (składający się z PZU, LINK4 oraz TUW PZUW) osiągnął 229 mln zł wyniku na ubezpieczeniach, czyli o 26,1% mniej, niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

Na poziom wyniku segmentu w 2016 roku wpływ miały przede wszystkim następujące czynniki:

- wzrost składki zarobionej netto o 11,1%, przy jednoczesnym wzroście składki przypisanej brutto o 22,2% w stosunku do 2015 roku odnotowano głównie w:
  - ubezpieczeniach komunikacyjnych w konsekwencji wzrostu średniej składki oraz liczby ubezpieczeń;
  - ubezpieczeniach od ognia i innych szkód majątkowych oraz OC pozostałe, jako efekt pozyskania kilku umów o wysokiej wartości jednostkowej (w tym przystąpienie do TUW PZUW kilku dużych podmiotów z branży węglowej i energetycznej);
- wzrost wartości odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych o 21,9% w stosunku do analogicznego okresu 2015 roku, co przy wzroście składki zarobionej netto o 11,1%, oznacza pogorszenie wskaźnika szkodowości o 5,7 p.p do poziomu 64,7%. Wzrost odnotowano głównie w grupie ubezpieczeń różnych ryzyk finansowych oraz odpowiedzialności cywilnej (zgłoszenie kilku dużych roszczeń). Mimo wzrostu wartości odszkodowań, efekt ten częściowo został skompensowany poprawą wskaźnika szkodowości w grupie OC komunikacyjnych;
- poziom dochodów z lokat alokowanych do segmentu według cen transferowych spadł o 5,0% do poziomu 115 mln zł, co podyktowane było niższym poziomem rynkowych stóp procentowych bilansowanym częściowo aprecjacją kursu EUR względem PLN;
- wzrost kosztów akwizycji (bez prowizji reasekuracyjnych) o 73 mln zł, tj. 25,3% w porównaniu do 2015 roku będący głównie wynikiem wyższych bezpośrednich kosztów akwizycji, to konsekwencja znacznie wyższej dynamiki sprzedaży;
- nieznaczny spadek kosztów administracyjnych do poziomu 125 mln zł, tj. o 1,6% w porównaniu z rokiem ubiegłym, głównie w efekcie ograniczenia kosztów w wyniku stosowania dyscypliny kosztowej m.in. w zakresie kosztów marketingu oraz nieruchomości.

Wynik na ubezpieczeniach segmentu ubezpieczeń korporacyjnych (w mln zł)

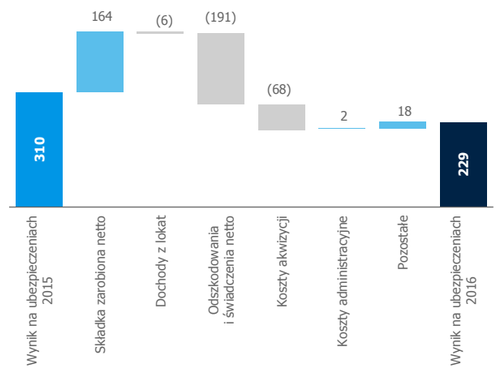

Ubezpieczenia masowe

W 2016 roku wynik na ubezpieczeniach w segmencie ubezpieczeń masowych wyniósł 659 mln zł i był o 0,2% wyższy, niż w poprzednim roku. Poszczególne elementy wyniku na ubezpieczeniach kształtowały się następująco:

- wzrost składki zarobionej netto o 15,4% do poziomu 7 836 mln zł, przy jednoczesnym wzroście składki przypisanej brutto o 19,9% r/r (z wyłączeniem składki pochodzącej ze spółek zależnych Grupy +19,6% r/r), wynikał przede wszystkim z:
  - zwiększenia sprzedaży ubezpieczeń komunikacyjnych, jako efekt wzrostu średniej składki w następstwie wprowadzanych stopniowo od końca 2015 roku zmian

w średniej cenie ubezpieczeń oraz wyższej liczby ubezpieczeń oferowanych przez PZU, jak i LINK4;
  - dosprzedaży ubezpieczeń dodatkowych, w tym ubezpieczenia świadczenia pomocy, oferowanego głównie w ramach pakietu z ubezpieczeniami komunikacyjnymi;
  - przyrostu składki z ubezpieczeń pozostałych szkód rzeczowych oraz odpowiedzialności cywilnej, w tym w ubezpieczeniach mieszkaniowych PZU DOM częściowo niwelowany niższą sprzedażą ubezpieczeń rolnych (efekt silnej konkurencyjności rynku);
- zwiększenie wartości odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych netto w 2016 roku o 18,8%, co przy wyższej o 15,4% składce zarobionej netto, przełożyło się na wzrost wskaźnika szkodowości o 1,9 p.p. w relacji do 2015 roku. Zmiana ta kształtowana była głównie przez:
  - wzrost wartości odszkodowań i świadczeń z ubezpieczeń upraw rolnych w następstwie wystąpienia w I półroczu 2016 roku licznych szkód powodowanych siłami natury (odszkodowania z tytułu ujemnych skutków przezimowań były o ponad 230 mln wyższe, niż średnia z ostatnich 3 lat);
  - wyższy poziom odszkodowań i świadczeń w ubezpieczeniach OC komunikacyjnych, głównie jako efekt wzrostu portfela ubezpieczeń;
- dochody z lokat alokowane według cen transferowych do segmentu ubezpieczeń masowych wyniosły 517 mln zł, czyli zmniejszyły się rok do roku o 0,2%, głównie w wyniku niższego poziomu rynkowych stóp procentowych częściowo bilansowanego aprecjacją kursu EUR względem PLN;
- koszty akwizycji w segmencie ubezpieczeń masowych wyniosły w 2016 roku 1 551 mln zł i wzrosły w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku o 168 mln zł (12,1%). Czynnikiem determinującymi zmianę poziomu kosztów akwizycji był wyższy poziom bezpośrednich kosztów akwizycji (w tym efekt rosnącego portfela ubezpieczeń). Jednocześnie, w ubezpieczeniach bankowych odnotowano spadek bezpośrednich kosztów akwizycji, będący efektem zmiany zasad rozliczeń z bankami w ramach umów bancassurance – od 1 kwietnia zgodnie z wymogami ustawy o działalności ubezpieczeniowej zostały zmienione zasady wynagradzania ubezpieczających w umowach grupowych;
- koszty administracyjne w segmencie kształtowały się na poziomie 634 mln zł, co oznacza spadek w stosunku do ubiegłego roku o 31 mln zł, tj. 4,7% przede wszystkim, jako efekt stosowania dyscypliny kosztowej (m.in. w zakresie kosztów nieruchomości oraz marketingu) częściowo kompensowany przez zmiany w umowach grupowych bancassurance i w ich efekcie, rozpoznania wynagrodzenia za wykonywanie czynności administracyjnych w wysokości około 50 mln zł.

Wynik na ubezpieczeniach segmentu ubezpieczeń masowych (w mln zł)

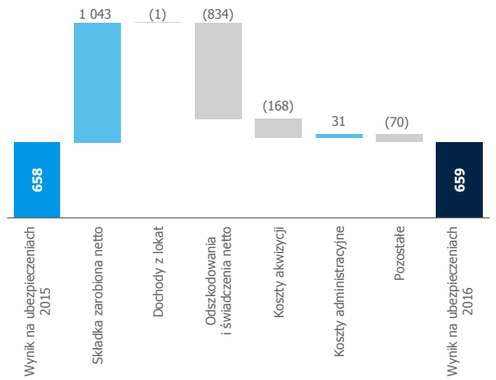

Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane

Wynik na ubezpieczeniach segmentu ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych wyniósł 1 785 mln zł i był o 13,3% wyższy niż w poprzednim roku. Poszczególne elementy wyniku na ubezpieczeniach kształtowały się w następujący sposób:

- wzrost składki ubezpieczeniowej przypisanej brutto o 86 mln zł (+1,3%) wynikał przede wszystkim z:
  - rozwoju ubezpieczeń grupowych ochronnych (wzrost średniej składki oraz średniej ilości umów dodatkowych przypadających na ubezpieczonego);
  - pozyskania składki w ubezpieczeniach zdrowotnych zawieranych w formie grupowej (nowi klienci w ubezpieczeniach ambulatoryjnych oraz sprzedaż wariantów produktu lekowego); PZU ubezpiecza około 1,3 mln klientów w tego rodzaju produktach;
  - dosprzedaży ubezpieczeń dodatkowych oraz podwyższania sumy ubezpieczenia w produktach indywidualnie kontynuowanych;
- dochody z lokat – obejmujące dochody alokowane według cen transferowych oraz dochody z produktów o charakterze inwestycyjnym – wyniosły 680 mln zł, czyli zwiększyły się rok do roku o 13% głównie w wyniku wyższych dochodów w produktach typu *unit-linked* (głównie PPE) w efekcie lepszej koniunktury na rynku akcji – wzrost indeksu WIG o 11,4% wobec spadku o 9,6% w analogicznym okresie roku ubiegłego. Dochody alokowane według cen transferowych obniżyły się w niewielkim stopniu;
- niewielkie zmiany rok do roku w pozycji odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe wraz ze zmianą stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto, która zamknęła się w 2016 roku kwotą 4 686 mln zł (spadek r/r o 0,7% tj. 32 mln zł). Zmiana była w szczególności rezultatem:
  - wyższego wzrostu rezerw w portfelu grupowych ubezpieczeń emerytalnych PPE w efekcie znacznie lepszych osiąganych w 2016 roku wyników inwestycyjnych przy stabilnym poziomie przypisu składki oraz niższej wartości wypłaconych transferów;
  - niższego tempa konwersji polis umów wieloletnich na roczne umowy odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P. W rezultacie, uwolnionych zostało 40 mln zł rezerw, czyli o 35 mln zł mniej niż w analogicznym okresie 2015 roku;
  - wzrostu wartości świadczeń w ubezpieczeniach zdrowotnych, jako efekt dynamicznego rozwoju tego portfela umów;

  Jednocześnie na niższą wartość tej pozycji sprawozdawczej wpłynęły:
  - w wyniku spadającego w ostatnich latach poziomu orzekanych świadczeń z tytułu trwałego uszczerbku dokonano weryfikacji i aktualizacji założeń, co do oczekiwanych przyszłych wypłat z tego tytułu stosowanych do kalkulacji rezerw dla tego ryzyka, co pozwoliło na uwolnienie w grudniu 2016 roku 216 mln zł rezerw, głównie w ubezpieczeniach kontynuowanych;
  - niższy poziom odszkodowań i świadczeń, głównie z tytułu zgonu oraz trwałego uszczerbku w ubezpieczeniach indywidualnie kontynuowanych;
- koszty akwizycji w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych wyniosły w 2016 roku 329 mln zł i spadły w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku o 27 mln zł (7,6%). Czynnikami determinującymi ograniczenie poziomu bezpośrednich i pośrednich kosztów akwizycji była modyfikacja umowy agencyjnej w kanale bancassurance, w efekcie której dokonano zmiany prezentacji wynagrodzenia za wykonanie czynności agencyjnych polegających na uczestniczeniu w administrowaniu umów ubezpieczeń ochronnych (przeniesienie z kosztów akwizycji do kosztów administracyjnych kwoty 28 mln zł);
- wyższe o 8 mln zł (1,4%) koszty administracyjne w trakcie 2016 roku w porównaniu do analogicznego okresu 2015 roku wynikały przede wszystkim ze zmiany umowy agencyjnej w kanale bancassurance i w efekcie, zmiany prezentacji wynagrodzenia za wykonywanie czynności agencyjnych polegających na uczestniczeniu w administrowaniu umów ubezpieczeń ochronnych (kwota 28 mln zł, wcześniej ujmowana w kosztach akwizycji). Ww. negatywny czynnik był równoważony przez ograniczenie kosztów stałych w wyniku stosowania dyscypliny kosztowej m.in. w zakresie kosztów nieruchomości oraz wsparcia sprzedaży.

Po wyłączeniu czynnika jednorazowego związanego z efektem konwersji umów długoterminowych na kontrakty odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typu P, wynik na ubezpieczeniach segmentu w trakcie 2016 roku wyniósł 1 745 mln zł wobec 1 500 mln zł w analogicznym okresie 2015 roku (wzrost o 16,3%). Wyłączenie również czynnika jednorazowego aktualizacji założeń, co do oczekiwanych przyszłych wypłat z tytułu TU stosowanych do kalkulacji rezerw w IK oznacza wynik w 2016 roku na poziomie 1 529 mln zł, co oznacza wzrost rok do roku o 1,9%. Główne przyczyny poprawy wyniku to rosnący portfel ubezpieczeń, polepszenie szkodowości portfela ochronnego oraz dyscyplina w obszarze kosztów.

Wynik na ubezpieczeniach segmentu ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych (w mln zł)

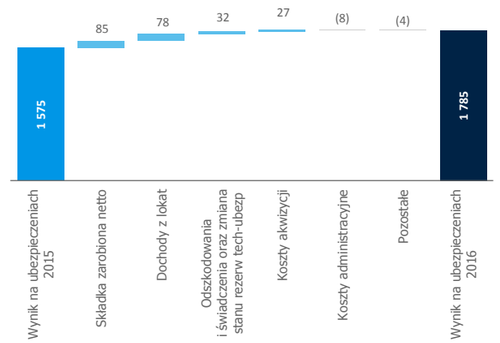

Ubezpieczenia indywidualne

W 2016 roku wynik na ubezpieczeniach segmentu indywidualnych ubezpieczeń na życie wyniósł 244 mln zł, czyli był o 18,4% wyższy niż w poprzednim roku. Główne czynniki kształtujące poziom wyniku na ubezpieczeniach segmentu to:

- spadek składki przypisanej brutto w stosunku do 2015 roku o 60 mln zł (-4,9%) był rezultatem:
  - mniejszej wartości subskrypcji produktu strukturyzowanego w kanale własnym w porównaniu z rekordowym pod tym względem 2015 rokiem;
  - niższych wpłat na rachunki w ubezpieczeniach *unit-linked* oferowanych razem z Bankiem Millennium;
  - dalszego spadku wpłat w wycofanym ze sprzedaży pod koniec 2014 roku produkcie *unit-linked* Plan na Życie.

  Pozytywne efekty przyniosły:
  - wysoki, w szczególności w IV kwartale 2016 roku, poziom wpłat na rachunki IKE;
  - wysoka sprzedaż indywidualnych produktów ochronnych, w szczególności w Oddziałach Grupy PZU;
  - wprowadzenie do oferty pod koniec 2015 roku nowego produktu unit-linked Cel na Przyszłość;
- dochody z lokat składają się z dochodów alokowanych według cen transferowych oraz z dochodów z produktów o charakterze inwestycyjnym. W segmencie ubezpieczeń indywidualnych wzrosły one rok do roku o 37 mln zł do poziomu 288 mln zł, przede wszystkim jako efekt lepszego wyniku zanotowanego na IKE oraz jednostkach uczestnictwa w produktach typu *unit-linked* w kanale bankowym. Dochody alokowane według cen transferowych obniżyły się w niewielkim stopniu;
- wartość odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych wraz ze zmianą stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto ukształtowała się na poziomie 1 043 mln zł, tj. obniżyły się one o 4,4% w porównaniu z analogicznym okresem 2015 roku. Przyczynił się do tego przede wszystkim niższy wzrost rezerw matematycznych związany ze spadkiem w 2016 roku przychodów z tytułu składki przypisanej brutto w kolejnych transzach produktu o charakterze strukturyzowanym oferowanym w sieci własnej Grupy PZU, po rekordowym pod tym względem ubiegłym roku. Jednocześnie efekt ten był częściowo kompensowany wyższym wzrostem rezerw w produktach typu *unit-linked* jak IKE i Cel na Przyszłość na skutek bardzo dobrych wyników sprzedażowych, poprawy wyników inwestycyjnych oraz umiarkowanego poziomu wykupów;
- znaczący spadek kosztów akwizycji w tym segmencie (o 16 mln zł, tj. o 13,0%) wynikał przede wszystkim z modyfikacji systemu wynagrodzeń sieci agencyjnej (bardziej równomierny rozkład w czasie kosztu zawarcia umów) oraz niższej r/r sprzedaży nowych umów produktów ochronnych w tym kanale, a także w mniejszym stopniu z niższego wolumenu sprzedaży ubezpieczeń typu *unit-linked* w kanale *bancassurance*;
- koszty administracyjne w segmencie ukształtowały się na poziomie 59 mln zł, co oznacza spadek w stosunku do ubiegłego roku o 1 mln zł, tj. 1,7% przede wszystkim jako efekt wzrostu efektywności sieci agencyjnej w obsłudze produktów indywidualnych, a dodatkowo ograniczenia kosztów stałych w wyniku stosowania dyscypliny kosztowej m.in. w zakresie kosztów nieruchomości oraz wsparcia sprzedaży.

Wynik na ubezpieczeniach segmentu ubezpieczeń indywidualnych (w mln zł)

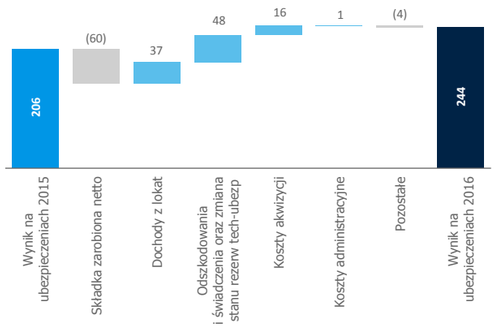

Inwestycje

Dochody segmentu inwestycje stanowią działalność lokacyjną w zakresie środków własnych Grupy PZU rozumianych jako nadwyżka lokat nad rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi w spółkach ubezpieczeniowych Grupy PZU mających siedzibę w Polsce (PZU, LINK4 i PZU Życie) powiększoną o nadwyżkę dochodów osiągniętą ponad stopę wolną od ryzyka z inwestycji odpowiadających wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych PZU, LINK4 i PZU Życie w produktach ubezpieczeniowych, czyli nadwyżkę dochodów z lokat PZU, LINK4 i PZU Życie ponad dochody alokowane według cen transferowych do segmentów ubezpieczeniowych.

Ponadto, segment Inwestycje obejmuje dochody z innych wolnych środków finansowych w Grupie PZU (w tym konsolidowane fundusze inwestycyjne).

Dochody z działalności operacyjnej segmentu inwestycje (wyłącznie operacje na zewnątrz) wyniosły - 570 mln zł i były niższe niż w 2015 roku przede ze względu na gorszy o 479 mln zł wynik pakietu akcji Grupy Azoty z portfela akcji długoterminowych oraz utrzymujący się niski poziom stóp rynkowych.

Segment bankowy

Według stanu na koniec grudnia 2016 roku, PZU, wraz z jednostkami zależnymi, był w posiadaniu 29,45% w kapitale własnym Alior Bank. 18 grudnia 2015 roku objęto konsolidacją Alior Bank, natomiast segment bankowy w ramach wyników Grupy PZU został wydzielony 1 stycznia 2016 roku. Poniższe porównanie do roku 2015 roku ma na celu jedynie omówienie trendów, ponieważ wynik banku kontrybuował do wyniku Grupy PZU od początku 2016 roku.

Działalność biznesowa Alior Banku w 2016 roku stała przede wszystkim pod znakiem dynamicznego wzrostu sumy bilansowej o 21,2 mld zł do 61,2 mld zł (tj. o 53% w ujęciu rok do roku)

Głównymi pozycjami generującymi wzrost sumy bilansowej Alior Banku były po stronie aktywów, należności od klientów – wzrost w ujęciu r/r o 14,8 mld zł (w tym wpływ konsolidacji wyników wydzielonej części Banku BPH na poziomie 9,2 mld zł) oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży – wzrost w ujęciu r/r o 5,1 mld zł, tj. o 120%, a po stronie zobowiązań, depozyty klientów – wzrost o 17,7 mld zł (w tym wpływ konsolidacji wyników wydzielonej części Banku BPH na poziomie 12,7 mld zł) oraz kapitały – wzrost o 2,7 mld zł (wynikający głównie z podwyższenia kapitału w oparciu o emisję akcji serii I oraz akumulacji wypracowywanych zysków).

W 2016 roku w segmencie bankowym zanotowano zysk z działalności operacyjnej (bez uwzględnienia amortyzacji wartości niematerialnych nabytych w transakcji przejęcia Alior Banku) na poziomie 691 mln zł, co oznacza wzrost o 305 mln zł w porównaniu do 2015 roku. Jednocześnie z uwagi na posiadanie przez Grupę PZU 29,45% udziałów w kapitale banku do wyniku przypisanego jednostce dominującej segment bankowy kontrybuował w br. 204 mln zł (bez uwzględnienia amortyzacji wartości niematerialnych nabytych w transakcji przejęcia Alior Banku).

Wynik z tytułu odsetek to główny składnik przychodów Grupy stanowiący 61% przychodów. Jego wzrost w ujęciu rocznym o 29,6% był konsekwencją organicznego wzrostu wolumenu kredytów dla klientów i towarzyszącemu mu zwiększaniu bazy depozytów klientowskich oraz przejęcia wydzielonej części Banku BPH. Pozytywny wpływ na poziom generowanych przychodów odsetkowych miało również prowadzenie adekwatnej polityki cenowej w zakresie zarówno produktów depozytowych, jak i kredytowych, w warunkach funkcjonowania Banku w środowisku niskich stóp procentowych.

Rentowność Grupy mierzona wskaźnikiem marży odsetkowej netto (NIM) utrzymywała się w 2016 roku na wysokim poziomie 4,1% i w porównaniu do marży odsetkowej uzyskanej w 2015 roku była niższa o 50 pb. Obniżenie marży było głównie związane z konsolidacją wyników finansowych wydzielonej części Banku BPH (konsolidacją został objęty wynik odsetkowy wydzielonej części Banku BPH wyłącznie za okres od 4 listopada 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku) oraz zmianą struktury aktywów polegającą na wzroście udziału aktywów dostępnych do sprzedaży w całości aktywów banku z poziomu 10,6% na koniec 2015 roku do poziomu 15,3% na koniec 2016 roku.

Jednocześnie średnia stopa oprocentowania kredytów wzrosła o 0,09 p.p. do poziomu 6,11%. W tym samym okresie średni koszt depozytów wzrósł do 1,46% tj. o 0,27 p.p.

Średnia stawka WIBOR 3M w 2016 roku wyniosła 1,70% i w porównaniu do średniej z 2015 roku była niższa o 0,04 p.p.

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości (ujęty w wyniku netto z inwestycji) w 2016 roku wyniósł -800 mln zł. Tym samym odpisy wzrosły o 123 mln zł w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego, co wynikało głównie ze wzrostu odpisów na należności od klientów sektora niefinansowego.

Wynik z tytułu prowizji Alior Banku osiągnięty w 2016 roku w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego praktycznie nie uległ zmianie i wyniósł 331 mln zł (-0,2% vs. 2015 roku). Na wynik prowizyjny złożyło się 591 mln zł przychodów prowizyjnych (wzrost w ujęciu rok do roku o 8,2%) oraz 260 mln zł kosztów prowizyjnych (wzrost r/r o 21,3%).

Głównym składnikiem przychodu z tytułu opłat i prowizji są prowizje związane z kredytami, rachunkami, przelewami, wpłatami, wypłatami i pożyczki, itp. Koszty działania Alior Banku w 2016 roku wyniosły 1 567 mln zł i były wyższe o 41,4% głównie ze względu na konsolidację wyników finansowych wydzielonej części banku BPH oraz ujęcie w ciężar kosztów rezerwy restrukturyzacyjnej o wartości 268 mln zł. Jednocześnie łączna wartość kosztów poniesionych przez Bank w związku z przejęciem wydzielonej działalności Banku BPH wyniosła w 2016 roku około 37 mln zł.

Wskaźnik kosztów do dochodów (C/I) wyniósł 49,1% i był niższy o 2 p.p. niż w analogicznym okresie roku ubiegłego (w obu przypadkach z wyłączeniem zdarzeń jednorazowych).

Na poziom zysku z działalności operacyjnej segmentu bankowego istotny wpływ miał również podatek od aktywów finansowych. Obciążenie z tytułu podatku bankowego w Alior Bank wyniosło w 2016 roku 131 mln zł.

Ubezpieczenia emerytalne

W 2016 roku zysk z działalności operacyjnej segmentu ubezpieczeń emerytalnych wyniósł 74 mln zł, czyli spadł o 8,7% w porównaniu do 2015 roku. Źródła wyniku operacyjnego to:

- przychody z tytułu prowizji i opłat, które ukształtowały się na poziomie ponad 110 mln zł, tj. spadły o 6,8% w porównaniu z poprzednim rokiem. Zmiana ta wynikała z:
  - spadku wynagrodzenia za zarządzanie o 7 mln zł w wyniku niższych średnich aktywów netto OFE PZU;
  - spadku przychodów z tytułu zwrotu środków z Funduszu Gwarancyjnego o 2 mln zł;
  - wzrostu przychodów z tytułu wycofania środków z rachunku rezerwowego o 1 mln.
- przychody netto z inwestycji wyniosły prawie 5 mln zł i były niższe o 2 mln zł z uwagi na spadek aktywów finansowych;
- koszty akwizycji i obsługi zamknęły się kwotą prawie 4 mln zł, tj. były o 29,7% wyższe niż w poprzednim roku. Wynikało to z prowadzonych działań informacyjnych OFE w 2016 roku;
- koszty administracyjne wyniosły prawie 41 mln zł, czyli były o 2,6% wyższe niż w poprzednim roku. Zmiana ta wynikała głownie z:
  - wzrostu kosztów z tytułu wpłaty środków do Funduszu Gwarancyjnego o 5 mln zł;
  - spadku kosztów rezerwy na wysyłkę informacji rocznej do członków OFE PZU za 2016 rok o blisko 3 mln zł w związku ze zmianą formy wysyłki (konto online);
  - spadku kosztów osobowych głównie za sprawą niższego średniego zatrudnienia i niższych kosztów wynagrodzenia premiowego.
- pozostałe przychody operacyjne wzrosły o 3 mln zł związku z otrzymaniem opłaty motywacyjnej (2 mln zł), przeszacowaniem rezerwy na zwrot opłat od składek nadpłaconych przez ZUS (prawie 1 mln zł) oraz rozwiązaniem rezerwy na wysyłkę informacji rocznej funduszy za 2015 rok (1 mln zł);
- pozostałe koszty operacyjne spadły o ponad 2 mln zł na skutek przeszacowania rezerwy dotyczącej zwrotu opłat od składek nadpłaconych przez ZUS.

Zysk z działalności operacyjnej segmentu ubezpieczeń emerytalnych (w mln zł)

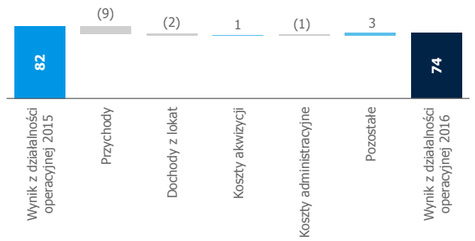

Kraje bałtyckie

Do dnia 30 września 2015 roku w wynikach segmentu Kraje bałtyckie partycypował PZU Litwa, co ma istotne znaczenie dla porównywalności danych finansowych w latach 2015-2016.

Z tytułu działalności w krajach bałtyckich, Grupa PZU wygenerowała w 2016 roku pozytywny wynik na ubezpieczeniach w wysokości 72 mln zł wobec 44 mln zł w poprzednim roku. Wynik ten ukształtowany został przez następujące czynniki:

- spadek składki przypisanej brutto. Wyniosła ona 1 183 mln zł wobec 1 193 w roku ubiegłym, przy czym PZU Litwa zgromadził w 2015 roku składkę w wysokości 231 mln zł. Pomijając wpływ PZU Litwa, składka w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych wzrosła r/r o 146 mln zł (tj. 14,8%). Tak dynamiczny przyrost składki był możliwy m.in. dzięki wzrostowi stawek w ubezpieczeniach komunikacyjnych w regionie, zwiększeniu składki w ubezpieczeniach majątkowych, w szczególności na Litwie gdzie spółka zaktywizowała sprzedaż oraz znacznemu wzrostowi przypisu z ubezpieczeń zdrowotnych na Łotwie. Składka w ubezpieczeniach na życie wzrosła o 8 mln zł (tj. 19,5%);
- przyrost dochodów z lokat. W 2016 roku wynik wyniósł 23 mln zł i był o 4,5% wyższy niż w roku minionym;
- wzrost odszkodowań i świadczeń netto. Osiągnęły one poziom 694 mln zł i były o 7 mln zł wyższe w stosunku do poprzednego roku – wartość odszkodowań i świadczeń PZU Litwa w roku ubiegłym wyniosła 149 mln zł. Wskaźnik szkodowości w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych ukształtował się na poziomie 62,0% co oznacza wzrost o 0,4 p.p. w stosunku do roku poprzedniego. Był to efekt m.in. dużych szkód oraz wzrostu częstości szkód (przede wszystkim na skutek złych warunków pogodowych zimą 2016 roku). W ubezpieczeniach na życie wartość świadczeń ukształtowała się na poziomie 41 mln zł i była o 40,1% wyższa niż w poprzednim roku, w szczególności na skutek wzrostu rezerw na ryzyko klienta;
- spadek kosztów akwizycji. Wydatki segmentu na ten cel wyniosły 251 mln zł. Współczynnik kosztów akwizycji liczony od składki zarobionej netto spadł o 0,1 p.p. i wyniósł 22,7%. Po wyeliminowaniu wpływu PZU Litwa w 2015 roku (48 mln zł), koszty akwizycji wzrosły r/r o 22,5%, tj. na poziomie podobnym do wzrostu składki przypisanej brutto;
- niższe koszty administracyjne. Wyniosły one 110 mln zł i spadły o 25,2% w stosunku do roku minionego – suma kosztów administracyjnych PZU Litwa wyniosła w 2015 roku 30 mln zł. Wraz ze spadkiem kosztów odnotowano obniżenie wskaźnika kosztów administracyjnych, który wyniósł 10,0% co oznacza spadek o 3,3 p.p. w stosunku do 2015 roku. Bez wpływu PZU Litwa spadek kosztów w segmencie krajów bałtyckich był nadal widoczny i wyniósł 6,4% r/r (przy jednoczesnym spadku wskaźnika o 0,6 p.p.). Obniżenie kosztów administracyjnych było możliwe dzięki utrzymaniu dyscypliny kosztowej, przede wszystkim w obszarze IT.

Wynik na ubezpieczeniach segmentu kraje bałtyckie (w mln zl)

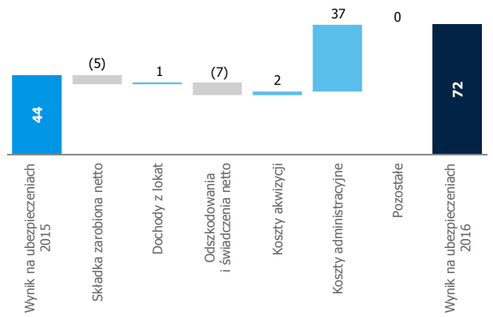

Ukraina

Segment Ukraina zakończył 2016 rok dodatnim wynikiem na ubezpieczeniach na poziomie 15 mln zł, wobec 12 mln zł w minionym roku.

Zmiana wyniku segmentu miała miejsce na skutek:

- przyrostu składki przypisanej brutto. Wyniosła ona 210 mln zł i wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 41 mln zł (tj. 24,3%). Przyrost składki w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych (25,4% r/r) nastąpił przede wszystkim w ubezpieczeniach majątkowych w efekcie podpisania nowego kontraktu z dużym klientem korporacyjnym oraz w ubezpieczeniach komunikacyjnych zarówno na skutek podniesienia sum ubezpieczeniowych jak i wzrostu taryf w ubezpieczeniach obowiązkowych. Składka w ubezpieczeniach na życie wzrosła o 6 mln zł (tj. 19,4%);
- niższego dochodu z działalności inwestycyjnej. Segment wygenerował z tego tytułu 23 mln zł, czyli o 43,9% mniej niż w 2015 roku, co spowodowane było m.in. dodatnimi różnicami kursowymi w portfelu lokat denominowanych w USD uwzględnionymi w dochodach inwestycyjnych w poprzednim roku;
- spadku odszkodowań i świadczeń netto. Wyniosły one 54 mln zł i były niższe o 27,0% niż w roku ubiegłym. Przy czym spadek związany był przede wszystkim z niższymi wypłatami świadczeń w spółce ubezpieczeń na życie, które ukształtowały się na poziomie 21 mln zł co oznacza spadek o 48,9% w porównaniu do 2015 roku. Wskaźnik szkodowści liczony od składki zarobionej netto wzrósł nieznacznie w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych (o 0,2 p.p.) i wyniósł 45,1%;
- wzrostu kosztów akwizycji. Ukształtowały się one na poziomie 60 mln zł wobec 47 mln zł w poprzednim roku. Poziom ich wzrostu wynikał ze wzrostu przypisu składki;
- wzrostu kosztów administracyjnych. Osiągnęły one wartość 24 mln zł. Dla porównania - w 2015 roku koszty administracyjne segmentu wynosiły 21 mln zł. Ich przyrost związany był m.in. z indeksacją wynagrodzeń, dewaluacją hrywny oraz inflacją. Współczynnik kosztów administracyjnych liczony od składki zarobionej netto wzrósł o 1,6 p.p. i wyniósł 22,0%.

Wynik na ubezpieczeniach segmentu Ukraina (w mln zl)

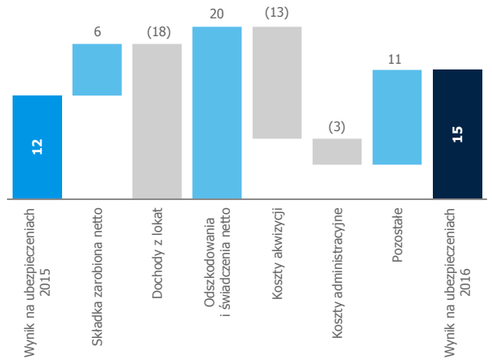

Kontrakty inwestycyjne

W sprawozdaniu skonsolidowanym kontrakty inwestycyjne ujmowane są zgodnie z wymogami MSR 39.

Wyniki segmentu kontrakty inwestycyjne prezentowane są według Polskich Standardów Rachunkowości, co oznacza, iż ujęto m.in. składki przypisane brutto, wypłacone świadczenia oraz zmianę rezerw techniczno – ubezpieczeniowych. Powyższe kategorie są eliminowane na poziomie skonsolidowanym.

Z tytułu kontraktów inwestycyjnych, tj. produktów PZU Życie niegenerujących istotnego ryzyka ubezpieczeniowego i niespełniających definicji kontraktu ubezpieczeniowego (takich jak niektóre produkty z gwarantowaną stopą zwrotu oraz niektóre produkty z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym – *unit-linked*) Grupa PZU uzyskała w 2016 roku 2 mln zł wyniku z działalności operacyjnej wobec 1 mln zł w roku poprzednim (wzrost o 100,0%).

Na wynik na ubezpieczeniach segmentu kontraktów inwestycyjnych w trakcie 2016 roku złożyły się następujące czynniki:

- składka przypisana brutto pozyskana z kontraktów inwestycyjnych spadła o 55 mln zł (-39,0%) w porównaniu do analogicznego okresu 2015 roku do poziomu 86 mln zł. Zmiany w zakresie składki przypisanej brutto wynikały przede wszystkim z wycofania z oferty od czerwca 2016 roku krótkoterminowych produktów na życie i dożycie w kanale własnym;
- poprawa dochodów z lokat. Wyniosły one 18 mln zł, czyli były o 12,5% wyższe niż w analogicznym okresie 2015 roku, głównie na skutek poprawy stopy zwrotu IKZE oraz funduszy w produktach *unit-linked* w kanale *bancassurance* bilansowanej zmniejszeniem stanu lokat produktów na życie i dożycie; jednocześnie spadek stanu aktywów produktów *unit-linked* negatywnie wpłynął na obniżenie przychodu z tytułu opłaty za zarządzanie wykazywanej również w tej pozycji sprawozdawczej;
- niższa o 47 mln zł wartość odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych wraz ze zmianą stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto na skutek znacznego spadku poziomu wpłat z tytułu składki przypisanej brutto w krótkoterminowych produktach na życie i dożycie w kanale własnym w efekcie wycofania produktu z oferty od czerwca 2016 roku (brak istotnego wpływu na wynik – analogiczny efekt po stronie przychodowej). Ukształtowały się one na poziomie 89 mln zł, czyli były o 34,6% niższe niż w poprzednim roku;
- mniejsze koszty akwizycji. Ukształtowały się one na poziomie 4 mln zł, czyli były o 60,0% niższe niż w poprzednim roku. Był to efekt braku nowej sprzedaży oraz spadku wartości aktywów w produktach typu *unit-linked* w kanale *bancassurance* (część wynagrodzenia dla banku jest uzależniona od poziomu aktywów), a dodatkowo również spadku zaangażowania sieci własnej w sprzedaż krótkoterminowych ubezpieczeń na życie i na dożycie o charakterze inwestycyjnym, a od czerwca wycofania tego typu produktów z oferty;
- brak zmian w zakresie kosztów administracyjnych. Zamknęły się one kwotą 9 mln zł, podobnie jak w 2015 roku.

Wynik na ubezpieczeniach segmentu kontrakty inwestycyjne (w mln zl)

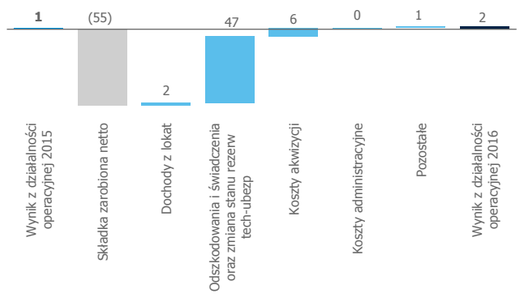

Wskaźniki rentowności

W 2016 roku zwrot z kapitałów własnych przypadający jednostce dominującej (PZU) ukształtował się na poziomie 15,0%. Wskaźnik ROE był niższy o 3,0 p.p. niż w poprzednim roku. Wartości wskaźników rentowności uzyskane w 2016 roku przez Grupę PZU przewyższają poziomy osiągnięte przez cały rynek (wg danych dla trzech kwartałów 2016 roku).

Wskaźniki sprawności działania

Jednym z podstawowych mierników efektywności i sprawności działania firmy ubezpieczeniowej jest wskaźnik mieszany COR (ang. Combined Ratio), liczony z racji swojej specyfiki dla sektora ubezpieczeń majątkowych i pozostałych ubezpieczeń osobowych (Dział II).

Wskaźnik mieszany Grupy PZU (dla ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych) utrzymuje się ostatnich latach na poziomie zapewniającym wysoką rentowność. W 2016 roku wskaźnik wzrósł głównie w związku z wyższą szkodowością w ubezpieczeniach rolnych w efekcie wystąpienia licznych szkód powodowanych siłami natury (negatywne skutki przezimowań).

	Wskaźniki sprawności działania	2016	2015	2014	2013	2012
1.	**Wskaźnik odszkodowań i świadczeń brutto (prosty)** (odszkodowania i świadczenia brutto/ składka przypisana brutto) x 100%	63,7%	66,9%	69,5%	67,9%	76,2%
2.	**Wskaźnik odszkodowań i świadczeń na udziale własnym** (odszkodowania i świadczenia netto /składka zarobiona na udziale własnym) x 100%	68,4%	68,2%	70,3%	68,7%	76,3%
3.	**Wskaźnik kosztów działalności segmentów ubezpieczeniowych** (koszty działalności ubezpieczeniowej/składka zarobiona na udziale własnym) x 100%	22,5%	23,3%	22,2%	20,5%	21,0%
4.	**Wskaźnik kosztów akwizycji segmentów ubezpieczeniowych** (koszty akwizycji/składka zarobiona na udziale własnym) x 100%	14,3%	14,1%	13,4%	12,3%	12,1%
5.	**Wskaźnik kosztów administracyjnych segmentów ubezpieczeniowych** (koszty administracyjne/składka zarobiona na udziale własnym) x 100%	8,3%	9,2%	8,8%	8,1%	8,9%
6.	**Wskaźnik mieszany w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych** (odszkodowania i świadczenia netto + koszty działalności ubezpieczeniowej) / składka zarobiona na udziale własnym x 100%	94,9%	94,5%	95,7%	87,8%	92,8%
7.	**Marża zysku operacyjnego w ubezpieczeniach na życie** (zysk operacyjny / składka przypisana brutto) x 100%	25,3%	22,3%	24,4%	22,3%	19,8%

Skonsolidowane wyniki finansowe

Podstawowe wskaźniki efektywności Grupy PZU	2016	2015	2014	2013	2012
Rentowność kapitałów (ROE) - przypadające jednostce dominującej (uroczniony zysk netto / średni stan kapitałów własnych) x 100%	15,0%	18,0%	22,6%	24,1%	24,1%
Rentowność kapitałów (ROE) - skonsolidowane (uroczniony zysk netto / średni stan kapitałów własnych) x 100%	15,0%	16,6%	22,6%	24,1%	24,0%
Rentowność aktywów (ROA) (uroczniony zysk netto / średni stan aktywów) x 100%	2,1%	2,7%	4,6%	5,6%	6,0%
Rentowność sprzedaży (wynik finansowy netto/składka przypisana brutto) x 100%	12,0%	12,8%	17,6%	20,0%	20,0%

07

Zarządzanie ryzykiem

Dużo czasu poświęcamy na stałe rozwijanie zaawansowanych procedur zarządzania ryzykiem. Są one dla nas ważne fundamentalnie, bo w końcu chodzi o to, żeby bezpieczni i spokojni byli nasi klienci, a nasze wyniki pozostały przewidywalne.

W rozdziale:

1. Cel zarządzania ryzykiem
2. System zarządzania ryzykiem
3. Apetyt na ryzyko
4. Proces zarządzania ryzykiem
5. Profil ryzyka Grupy PZU
6. Wrażliwość na ryzyko
7. Działalność reasekuracyjna
8. Zarządzanie kapitałem

7.1 Cel zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem w Grupie PZU ma na celu:
- podniesienie wartości Grupy PZU poprzez aktywne i świadome zarządzanie wielkością przyjmowanego ryzyka;
- zapobieganie przyjmowania ryzyka na poziomie, który mógłby zagrozić stabilności finansowej Grupy PZU.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie PZU jest oparte na analizie ryzyka we wszystkich procesach i jednostkach i jest ono integralną częścią procesu zarządzania.

Główne elementy zintegrowanego systemu zarządzania ryzykiem są spójne dla wszystkich ubezpieczeniowych spółek Grupy PZU i wdrożone tak, by zapewnić realizację planów strategicznych poszczególnych spółek jak i celów biznesowych całej Grupy PZU. Należą do nich m.in.:
- systemy limitów i ograniczeń akceptowalnego poziomu ryzyka, w tym poziom apetytu na ryzyko;
- procesy obejmujące identyfikację, pomiar i ocenę, monitorowanie i kontrolowanie, raportowanie oraz działania zarządcze dotyczące poszczególnych ryzyk;
- struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem, w której kluczową rolę odgrywają Zarządy i Rady Nadzorcze spółek oraz dedykowane Komitety.

Podmioty z pozostałych sektorów rynku finansowego są zobowiązane do stosowania standardów właściwych dla danego sektora. W przyjętych regulacjach wewnętrznych określają m.in.:
- procesy, metody i procedury umożliwiające pomiar i zarządzanie ryzykiem;
- podział obowiązków w procesie zarządzania ryzykiem;
- zakres oraz warunki i częstotliwość sporządzania sprawozdań dotyczących zarządzania ryzykiem.

PZU sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem Grupy PZU na podstawie zawartych z podmiotami Grupy porozumień o współpracy i przekazywanych na ich podstawie informacji. Zarządza ryzykiem na poziomie Grupy PZU w ujęciu zagregowanym, w szczególności w zakresie wymogów kapitałowych.

Dodatkowo w Grupie PZU istnieją procesy zapewniające efektywność zarządzania ryzykiem na poziomie Grupy. Zasady zarządzania ryzykiem w podmiotach zależnych Grupy PZU zawierają rekomendację PZU SA (podmiotu dominującego) w zakresie organizacji systemu zarządzania ryzykiem w podmiotach zależnych zarówno sektora ubezpieczeniowego jak i bankowego.

Zarządy podmiotów Grupy PZU są odpowiedzialne za realizowanie swoich obowiązków zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa krajowego i międzynarodowego, w szczególności za wdrożenie adekwatnego i efektywnego systemu zarzadzania ryzykiem.

Nadzór nad systemami zarządzania ryzykiem w poszczególnych podmiotach regulowanych sprawują Rady Nadzorcze. W podmiotach zależnych, w tym Alior Banku, PZU desygnuje do rad swoich przedstawicieli.

7.2 System zarządzania ryzykiem

System zarządzania ryzykiem w Grupie PZU oparty jest na:
- strukturze organizacyjnej – obejmującej podział kompetencji i zadań realizowanych przez organy statutowe, komitety oraz jednostki i komórki organizacyjne w procesie zarządzania ryzykiem;
- procesie zarządzania ryzykiem, w tym metodach identyfikacji, pomiaru i oceny, monitorowania i kontrolowania, raportowania ryzyka oraz podejmowania działań zarządczych.

Spójna w Grupie PZU i w poszczególnych podmiotach ubezpieczeniowych Grupy PZU struktura organizacyjna systemu zarządzania ryzykiem to cztery poziomy kompetencyjne.

Trzy pierwsze obejmują:
- Radę Nadzorczą, która sprawuje nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego procesu w ramach decyzji określonych w statucie danej spółki i regulaminie Rady Nadzorczej oraz za pośrednictwem powołanego Komitetu Audytu;
- Zarząd, który organizuje i zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem poprzez uchwalanie strategii, polityk, wyznaczanie apetytu na ryzyko, określenie profilu ryzyka i określenie tolerancji na poszczególne kategorie ryzyka;
- Komitety, które podejmują decyzje dotyczące ograniczania poziomu poszczególnych ryzyk do ram wyznaczonych przez apetyt na ryzyko. Komitety przyjmują procedury i metodyki związane z ograniczaniem poszczególnych ryzyk, a także akceptują limity ograniczające poszczególne rodzaje ryzyka.

Czwarty poziom kompetencyjny dotyczy działań operacyjnych i podzielony jest pomiędzy trzy linie obrony:
- pierwsza linia obrony – obejmuje bieżące zarządzanie ryzykiem na poziomie jednostek i komórek organizacyjnych spółek oraz podejmowanie decyzji w ramach procesu zarządzania ryzykiem;
- druga linia obrony – obejmuje zarządzanie ryzykiem poprzez wyspecjalizowane komórki zajmujące się identyfikacją, monitorowaniem i raportowaniem o ryzyku oraz kontrolą limitów;
- trzecia linia obrony – obejmuje audyt wewnętrzny, który przeprowadza niezależne audyty elementów systemu zarządzania ryzykiem oraz czynności kontrolnych wbudowanych w działalność.

Utworzony w 2016 roku Komitet Ryzyka Grupy PZU stanowi wsparcie (zarówno Rad Nadzorczych jak i Zarządów podmiotów zależnych) we wdrażaniu efektywnego systemu zarządzana ryzykiem, spójnego dla całej Grupy PZU. Celem działania Komitetu Ryzyka Grupy PZU jest koordynacja działań oraz nadzór nad systemem i procesami zarządzania ryzykami występującymi w Grupie PZU.

7.3 Apetyt na ryzyko

Apetyt na ryzyko w Grupie PZU został zdefiniowany jako wielkość ryzyka podejmowanego w celu realizacji celów biznesowych, natomiast jego miarą jest poziom potencjalnych strat finansowych, spadku wartości aktywów lub wzrostu wartości zobowiązań w okresie jednego roku.

Apetyt na ryzyko określa maksymalny poziom dopuszczalnego ryzyka przy wyznaczaniu limitów i ograniczeń na poszczególne ryzyka cząstkowe oraz poziom, po przekroczeniu którego

Proces zarządzania ryzykiem składa się z następujących etapów:

Identyfikacja
Rozpoczyna się wraz z propozycją rozpoczęcia tworzenia produktu ubezpieczeniowego, nabycia instrumentu finansowego, zmiany procesu operacyjnego, a także z chwilą wystąpienia każdego innego zdarzenia potencjalnie wpływającego na powstanie ryzyka. Proces identyfikacji występuje do momentu wygaśnięcia zobowiązań, należności lub działań związanych z danym ryzykiem. Identyfikacja ryzyka polega na rozpoznaniu rzeczywistych i potencjalnych źródeł ryzyka, następnie analizowanych pod względem istotności.

Pomiar i ocena ryzyka
Przeprowadzane są, w zależności od charakterystyki danego typu ryzyka oraz poziomu jego istotności. Pomiar ryzyka przeprowadzają wyspecjalizowane jednostki. Jednostka ds. ryzyka w każdej spółce odpowiada za rozwój narzędzi oraz za pomiar ryzyka w zakresie określającym apetyt na ryzyko, profil ryzyka i limity tolerancji.

Monitorowanie i kontrola ryzyka
Polega na bieżącym przeglądzie odchyleń realizacji od założonych punktów odniesienia (limitów, wartości progowych, planów, wartości z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń).

Raportowanie
Umożliwia efektywną komunikację o ryzyku i wspiera zarządzanie ryzykiem na różnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze
Działania te obejmują, m.in.: unikanie ryzyka, transfer ryzyka, ograniczanie ryzyka, określanie apetytu na ryzyko, akceptację poziomu ryzyka oraz narzędzia wspierające te działania, takie jak limity, programy reasekuracyjne czy przeglądy polityki underwritingowej.

podejmowane są określone działania zarządcze niezbędne do ograniczenia dalszego wzrostu ryzyka.

We wszystkich ubezpieczeniowych spółkach Grupy PZU wdrożono proces ustalania apetytu na ryzyko oraz limitów na poszczególne kategorie ryzyka zgodny z procesem grupowym. Zarząd w każdej ze spółek wyznacza apetyt na ryzyko, profil ryzyka oraz limity tolerancji odzwierciedlające jej plany strategiczne oraz cele całej Grupy PZU. Takie podejście zapewnia adekwatność i efektywność systemu zarządzania ryzykiem w Grupie PZU oraz zapobiega akceptacji ryzyka na poziomie, który mógłby zagrozić stabilności finansowej poszczególnych spółek lub całej Grupy. Za ustalenie odpowiedniego poziomu ryzyka w każdej ze spółek odpowiedzialny jest Zarząd, natomiast jednostka ds. ryzyka raz w roku dokonuje przeglądu wielkości apetytu na ryzyko, a wszystkie działania koordynowane są z poziomu Grupy PZU.

7.4 Proces zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem wyróżnione są dwa poziomy:

- poziom Grupy PZU – zapewnia, że Grupa PZU realizuje swoje cele biznesowe w sposób bezpieczny i dopasowany do skali ponoszonego ryzyka. Na tym poziomie monitorowane są limity oraz ryzyka specyficzne dla Grupy PZU, takie jak: ryzyko katastroficzne, ryzyko finansowe, ryzyko kontrahenta oraz koncentracja ryzyka. Grupa PZU zapewnia wsparcie we wdrażaniu zintegrowanego systemu zarządzania ryzykiem obejmującego wprowadzenie spójnych mechanizmów, standardów i organizacji funkcjonowania efektywnego systemu kontroli wewnętrznej (ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zgodności), systemu zarządzania ryzykiem (w szczególności w obszarze reasekuracji) oraz systemu zarządzania bezpieczeństwem w Grupie PZU oraz monitoruje ich bieżące stosowanie.

Schemat struktury organizacyjnej systemu zarządzania ryzykiem

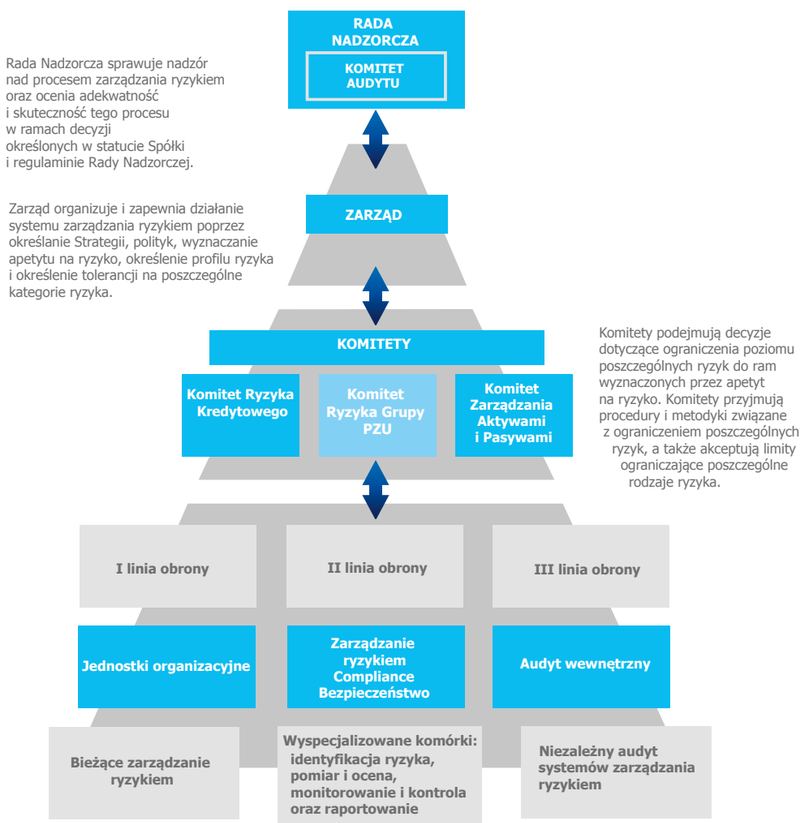

Dedykowane osoby z Grupy PZU współpracują z Zarządami spółek oraz z kierownictwem takich obszarów jak finanse, ryzyko, aktuariat, reasekuracja, inwestycje, compliance na podstawie właściwych porozumień o współpracy;

- poziom podmiotu – zapewnia, że podmiot Grupy PZU realizuje swoje cele biznesowe w sposób bezpieczny i dopasowany do skali ponoszonego przez ten podmiot ryzyka. Na tym poziomie monitorowane są limity oraz specyficzne kategorie ryzyka występujące w danym podmiocie oraz w ramach zintegrowanego systemu zarządzania ryzykiem wdrażane są mechanizmy, standardy i organizacja funkcjonowania efektywnego systemu kontroli wewnętrznej (ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zgodności), systemu zarządzania ryzykiem (w szczególności w obszarze reasekuracji) oraz systemu zarządzania bezpieczeństwem.

7.5 Profil ryzyka Grupy PZU

Do głównych ryzyk, na które narażona jest Grupa PZU należą: aktuarialne, rynkowe, kredytowe, koncentracji, operacyjne i ryzyko braku zgodności. Do głównych ryzyk związanych z działalnością Alior Banku należą następujące ryzyka: kredytowe, operacyjne i rynkowe (obejmujące ryzyka stopy procentowej, walutowe oraz cen towarów). Całkowite ryzyko Alior Banku stanowi ok 9% całkowitego ryzyka Grupy PZU, przy czym największa kontrybucja następuje w obszarze ryzyka kredytowego.

Ryzyko aktuarialne

Jest to możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wyniknąć z zawartych umów ubezpieczenia i umów gwarancji ubezpieczeniowych, w związku z niewłaściwymi założeniami dotyczącymi wyceny składek i tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Identyfikacja ryzyka rozpoczyna się wraz z procesem tworzenia produktu ubezpieczeniowego i towarzyszy mu aż do momentu wygaśnięcia zobowiązań z nim związanych. Identyfikacja ryzyka aktuarialnego odbywa się m. in. poprzez:

- analizę ogólnych warunków ubezpieczenia pod kątem przyjmowanego ryzyka i zgodności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa;
- analizę ogólnych/szczególnych warunków ubezpieczenia lub innych wzorców umów pod kątem ryzyka aktuarialnego przyjmowanego na ich podstawie;
- rozpoznanie potencjalnych ryzyk związanych z danym produktem w celu ich późniejszego pomiaru i monitorowania;
- analizę wpływu wprowadzenia nowych produktów ubezpieczeniowych na wymogi kapitałowe i margines ryzyka Spółki obliczonych według formuły standardowej;
- weryfikację i walidację zmian w produktach;
- ocenę ryzyka aktuarialnego przez pryzmat podobnych, istniejących produktów;
- monitorowanie istniejących produktów;
- analizę polityki underwritingowej, taryfikacyjnej, rezerw i reasekuracyjnej oraz procesu obsługi szkód i świadczeń.

Ocena ryzyka aktuarialnego polega na rozpoznaniu stopnia zagrożenia lub grupy zagrożeń stanowiących o możliwości powstania szkody oraz na dokonaniu analizy elementów ryzyka w sposób umożliwiający podjęcie decyzji o przyjęciu ryzyka do ubezpieczenia i ponoszenia odpowiedzialności. Celem oceny ryzyka (*underwritingu*) jest ocena przyszłej szkodowości oraz ograniczenie antyselekcji. Ocena ryzyka aktuarialnego obejmuje również działania związane z reasekuracją ryzyk o największym rozmiarze i zagrożeniu.

Pomiar ryzyka aktuarialnego dokonywany jest w szczególności, przy użyciu:

- analizy wybranych wskaźników;
- metody scenariuszowej – analizy utraty wartości spowodowanej przez zadaną zmianę czynników ryzyka;
- metody faktorowej – uproszczonej wersji metody scenariuszowej, zredukowanej do przypadku jednego scenariusza dla jednego czynnika ryzyka;
- danych statystycznych;
- miar ekspozycji i wrażliwości;
- wiedzy eksperckiej pracowników spółki.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka aktuarialnego polega na cyklicznej analizie poziomu ryzyka i określeniu stopnia wykorzystania ustalonych wartości granicznych tolerancji na ryzyko oraz limitów wskazanych w Strategii zarządzania ryzykiem w Grupie PZU.

Raportowanie ma na celu efektywną komunikację o ryzyku aktuarialnym i wspiera zarządzanie ryzykiem aktuarialnym na różnych poziomach decyzyjnych od pracownika do Rady Nadzorczej. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze przewidywane w procesie zarządzania ryzykiem aktuarialnym realizowane są, w szczególności poprzez:

- określenie poziomu tolerancji na ryzyko aktuarialne i jego monitorowanie;
- decyzje biznesowe i plany sprzedażowe;
- kalkulację i monitorowanie adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- strategię taryfową oraz monitorowanie istniejących szacunków i ocenę adekwatności składki;
- proces oceny, wyceny i akceptacji ryzyka aktuarialnego;
- stosowanie narzędzi ograniczania ryzyka aktuarialnego, w tym w szczególności reasekuracji i prewencji.

Ponadto, w celu ograniczania ryzyka aktuarialnego związanego z bieżącą działalnością podejmowane są w szczególności, następujące czynności:

- zdefiniowanie zakresów odpowiedzialności w ogólnych/szczególnych warunkach ubezpieczenia lub innych wzorcach umów w obszarze ubezpieczeń finansowych;
- zdefiniowanie wyłączeń odpowiedzialności w ogólnych/szczególnych warunkach ubezpieczenia lub innych wzorcach umów w obszarze ubezpieczeń finansowych;
- zdefiniowanie zakresów i wyłączeń odpowiedzialności w ogólnych warunkach ubezpieczenia;
- działania reasekuracyjne;
- adekwatna polityka taryfikacyjna;
- stosowanie odpowiedniej metodyki obliczania rezerw;
- stosowna procedura underwritingu;
- stosowna procedura obsługi świadczeń;
- decyzje i plany sprzedażowe;
- prewencja.

Ryzyko rynkowe

Jest to ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej, wynikającej bezpośrednio lub pośrednio z wahań poziomu i zmienności rynkowych cen aktywów, spreadu kredytowego, wartości zobowiązań i instrumentów finansowych.

Proces zarządzania ryzykiem spreadu kredytowego i ryzykiem koncentracji ma odmienną specyfikę od procesu zarządzania pozostałymi podkategoriami ryzyka rynkowego i został opisany w kolejnej części (Ryzyko kredytowe i koncentracji) wraz z procesem zarządzania ryzykiem niewypłacalności kontrahenta.

Ryzyko rynkowe w Grupie PZU pochodzi z trzech głównych źródeł:

- działalności związanej z dopasowaniem aktywów do zobowiązań (portfel ALM);
- działalności związanej z aktywną alokacją, tj. wyznaczaniem optymalnej średnioterminowej struktury aktywów (portfele AA);
- działalności bankowej w Alior Banku – w jej efekcie Grupa PZU istotnie zwiększyła narażenie na ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko kredytowe.

Działalność inwestycyjną w spółkach Grupy PZU reguluje szereg dokumentów zatwierdzonych przez Rady Nadzorcze, Zarządy i dedykowane Komitety.

Identyfikacja ryzyka rynkowego polega na rozpoznaniu rzeczywistych i potencjalnych źródeł tego ryzyka. Proces identyfikacji ryzyka rynkowego związanego z aktywami rozpoczyna się w momencie podjęcia decyzji o rozpoczęciu dokonywania transakcji na danym typie instrumentów finansowych. Jednostki, które podejmują decyzję o rozpoczęciu dokonywania transakcji na danym typie instrumentów finansowych, sporządzają opis instrumentu zawierający, w szczególności, opis czynników ryzyka. Przekazują go do jednostki ds. ryzyka, która na jego podstawie identyfikuje i ocenia ryzyko rynkowe.

Proces identyfikacji ryzyka rynkowego związanego z zobowiązaniami ubezpieczeniowymi rozpoczyna się wraz z procesem tworzenia produktu ubezpieczeniowego i jest związany z identyfikacją zależności wielkości przepływów finansowych z tego produktu od czynników ryzyka rynkowego. Zidentyfikowane ryzyka rynkowe podlegają ocenie ze względu na kryterium istotności tj. czy z materializacją ryzyka związana jest strata mogąca mieć wpływ na kondycję finansową.

Ryzyko rynkowe jest mierzone przy użyciu poniższych miar ryzyka:

- VaR, wartości narażonej na ryzyko, będącą miarą ryzyka kwantyfikującą potencjalną stratę ekonomiczną, która w horyzoncie jednego roku przy normalnych warunkach rynkowych nie zostanie przekroczona z prawdopodobieństwem 99,5%;
- formuły standardowej;
- miar ekspozycji i wrażliwości;
- skumulowanej miesięcznej straty.

Przy pomiarze ryzyka rynkowego wyróżnia się, w szczególności, następujące etapy:

- gromadzenie informacji o aktywach i zobowiązaniach generujących ryzyko rynkowe;
- wyliczenie wartości ryzyka.

Pomiar ryzyka dokonywany jest:

- dla miar ekspozycji i wrażliwości instrumentów;
- przy wykorzystaniu częściowego modelu wewnętrznego.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka rynkowego polega na analizie poziomu ryzyka i wykorzystania wyznaczonych limitów.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka rynkowego, efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w odniesieniu do ryzyka rynkowego polegają w szczególności na:

- dokonywaniu transakcji służących zmniejszeniu ryzyka rynkowego, tj. sprzedaż instrumentu finansowego, zamknięcie pozycji na instrumencie pochodnym, kupno zabezpieczającego instrumentu pochodnego;
- dywersyfikacji portfela aktywów, w szczególności ze względu na kategorię ryzyka rynkowego, terminy zapadalności instrumentów, koncentrację zaangażowania w jednym podmiocie, koncentrację geograficzną;
- stanowieniu ograniczeń i limitów ryzyka rynkowego.

Stanowienie limitów jest głównym narzędziem zarządczym mającym na celu utrzymanie pozycji ryzyka w ramach akceptowalnego poziomu tolerancji na ryzyko. Struktura limitów dla poszczególnych kategorii ryzyka rynkowego jak również dla poszczególnych jednostek organizacyjnych jest ustalana przez dedykowane komitety w taki sposób, aby były one spójne z tolerancją na ryzyko.

Ryzyko kredytowe i koncentracji

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej, wynikające z wahań wiarygodności i zdolności kredytowej emitentów papierów wartościowych, kontrahentów i wszelkich dłużników, materializujące się niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta lub wzrostem spreadu kredytowego.

Ryzyko koncentracji jest to ryzyko wynikające z braku dywersyfikacji portfela aktywów lub z dużej ekspozycji na ryzyko niewykonania zobowiązania przez pojedynczego emitenta papierów wartościowych lub grupę powiązanych emitentów.

Identyfikacja ryzyka kredytowego i koncentracji odbywa się na etapie podejmowania decyzji o zainwestowaniu w nowy typ instrumentu finansowego lub zaangażowaniu o charakterze kredytowym w nowy podmiot. Identyfikacja polega na analizie czy z daną inwestycją wiąże się ryzyko kredytowe lub koncentracji, od czego uzależniony jest jego poziom i zmienność w czasie. Identyfikacji podlegają rzeczywiste i potencjalne źródła ryzyka kredytowego i koncentracji.

Ocena ryzyka polega na oszacowaniu prawdopodobieństwa materializacji ryzyka oraz potencjalnego wpływu materializacji ryzyka na kondycję finansową.

Pomiar ryzyka kredytowego dokonywany jest przy użyciu:

- miar ekspozycji (wartość zaangażowania kredytowego brutto i netto oraz zaangażowanie kredytowe netto ważone okresem zapadalności);
- formuły standardowej.

Ryzyko koncentracji dla pojedynczego podmiotu jest kalkulowane zgodnie z formułą standardową.

Miarą łącznego ryzyka koncentracji jest suma ryzyk koncentracji pojedynczych podmiotów. W przypadku podmiotów powiązanych wyznacza się ryzyko koncentracji dla wszystkich podmiotów powiązanych łącznie.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka kredytowego i koncentracji polega na analizie bieżącego poziomu ryzyka, ocenie zdolności kredytowej i określeniu stopnia wykorzystania wyznaczonych limitów.

Monitorowanie jest wykonywane dla:

- zaangażowań z tytułu ubezpieczeń finansowych;
- zaangażowań reasekuracyjnych;
- limitów zaangażowania oraz limitów ryzyka VaR.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka kredytowego i koncentracji, efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są

dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w odniesieniu do ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji polegają w szczególności na:
- stanowieniu limitów ograniczających zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu, grupy podmiotów, sektorów, państw;
- dywersyfikacji portfela aktywów i ubezpieczeń finansowych w szczególności ze względu na państwo, sektor;
- przyjęciu zabezpieczenia;
- dokonywaniu transakcji służących zmniejszeniu ryzyka kredytowego, tj. sprzedaż instrumentu finansowego, zamknięcie instrumentu pochodnego, kupno zabezpieczającego instrumentu pochodnego, restrukturyzacja udzielonego zadłużenia;
- reasekuracji portfela ubezpieczeń finansowych.

Struktura limitów ryzyka kredytowego i koncentracji dla poszczególnych emitentów jest ustalana przez dedykowany komitet w taki sposób, by były one spójne z tolerancją na ryzyko.

W działalności bankowej udzielanie produktów kredytowych realizowane jest zgodnie z metodykami kredytowania właściwymi dla segmentu klienta i rodzaju produktu. Ocena zdolności kredytowej klienta poprzedzająca wydanie decyzji o udzieleniu produktu kredytowego przeprowadzana jest z wykorzystaniem systemu wspierającego proces kredytowy, narzędzi: scoringowego lub ratingowego; zewnętrznych informacji (np. bazy CBD DZ, CBD BR, BIK, BIG) i wewnętrznych baz Alior Banku. Udzielanie produktów kredytowych przebiega zgodnie z obowiązującymi procedurami operacyjnymi wskazującymi właściwe czynności wykonywane w procesie kredytowym, odpowiedzialne za nie jednostki oraz wykorzystywane narzędzia.

W celu minimalizacji ryzyka kredytowego ustanawia się zabezpieczenia odpowiednie do ponoszonego ryzyka kredytowego i elastyczne wobec możliwości klienta. Ustanowienie zabezpieczenia nie zwalnia z obowiązku badania zdolności kredytowej klienta.

Wartość zabezpieczeń uwzględniania przy ustalaniu odpisów z tytułu utraty wartości dla kredytów detalicznych i biznesowych w 2016 roku wynosiła 1 277 mln zł (w 2015 roku: 994 mln zł). Dla kredytów, dla których nie stwierdzono utraty wartości w 2016 roku wynosiła 15 456 mln zł (w 2015 roku: 13 600 mln zł). Wpływ braku uwzględnienia wartości zabezpieczeń na poziom odpisów z tytułu utraty wartości na 31 grudnia 2016 roku wyniósłby odpowiednio 183 mln zł (na 31 grudnia 2015 roku: 124 mln zł) w przypadku odpisów z tytułu utraty wartości oraz 78 mln zł (na 31 grudnia 2015 roku: 97 mln zł) w przypadku odpisów IBNR.

Natomiast Scoring kredytowy SŁOWNIK jest narzędziem wspierającym decyzje kredytowe dla klientów indywidualnych i mikroprzedsiębiorstw, a rating kredytowy w segmencie małych, średnich i dużych przedsiębiorstw.

Ryzyko operacyjne

Jest to możliwość poniesienia straty wynikającej z niewłaściwych lub błędnych procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych.

Identyfikacja ryzyka operacyjnego odbywa się, w szczególności, poprzez:
- gromadzenie i analizę informacji o incydentach ryzyka operacyjnego;
- samoocenę ryzyka operacyjnego;
- analizy scenariuszowe.

Ocena i pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się poprzez:
- określanie skutków wystąpienia incydentów ryzyka operacyjnego;
- szacowanie skutków wystąpienia potencjalnych incydentów ryzyka operacyjnego, które mogą wystąpić w działalności.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka operacyjnego realizowane jest głównie poprzez ustanowiony system wskaźników ryzyka operacyjnego umożliwiających ocenę zmian poziomu ryzyka operacyjnego w czasie oraz czynników mających wpływ na jego poziom w działalności.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka operacyjnego oraz efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w ramach reakcji na zidentyfikowane i ocenione ryzyko operacyjne polegają, w szczególności, na:
- ograniczaniu ryzyka poprzez podjęcie działań mających na celu minimalizację ryzyka, m.in. poprzez wzmocnienie systemu kontroli wewnętrznej;
- transferze ryzyka – w szczególności za pomocą zawarcia umowy ubezpieczenia;
- unikaniu ryzyka poprzez niepodejmowanie lub wycofanie się z określonej działalności biznesowej, w przypadku stwierdzenia zbyt wysokiego ryzyka operacyjnego, którego koszty ograniczenia są nieopłacalne;
- akceptacji ryzyka – aprobatę konsekwencji wynikających z ewentualnej materializacji ryzyka operacyjnego, jeśli nie zagraża ono przekroczeniu poziomu tolerancji na ryzyko operacyjne.

Aktualność planów ciągłości działania w spółkach Grupy PZU jest utrzymywana i cyklicznie testowana.

Ryzyko braku zgodności

Jest to ryzyko niedostosowania się lub naruszenia przez podmioty Grupy PZU lub osoby powiązane z podmiotami Grupy przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez podmioty Grupy PZU standardów postępowania, w tym norm etycznych, które skutkują lub mogą skutkować poniesieniem przez Grupę PZU lub osoby działające w jej imieniu sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności na poziomie PZU i PZU Życie dotyczy zarówno działań systemowych, realizowanych przez Biuro Compliance, jak również bieżącego zarządzania ryzykiem braku zgodności, za które odpowiadają kierujący jednostkami i komórkami organizacyjnymi w Spółkach. Identyfikowanie i ocena ryzyka braku zgodności realizowane są dla poszczególnych procesów wewnętrznych PZU i PZU Życie, zgodnie z podziałem odpowiedzialności za raportowanie. Dodatkowo Biuro Compliance identyfikuje ryzyko compliance na podstawie informacji wynikających z procesu legislacyjnego, ze zgłoszeń do rejestrów konfliktu interesów, prezentów i korzyści oraz nieprawidłowości, a także wpływających do Biura zapytań.

Wśród działań systemowych wskazać należy kwestie takie, jak:
- opracowywanie i wdrażanie założeń systemowych i spójnych z nimi regulacji wewnętrznych;
- rekomendowanie pozostałym podmiotom Grupy PZU rozwiązań w zakresie sposobu realizacji spójnej funkcji compliance oraz systemowego zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- monitorowanie procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności obejmującego w szczególności: dokonywanie analiz ryzyka braku zgodności, przegląd stanu realizacji wytycznych podmiotów zewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- udzielanie konsultacji oraz wydawanie interpretacji i wytycznych w zakresie stosowania przyjętych standardów postępowania oraz zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- planowanie i realizacja szkoleń oraz prowadzenie działań komunikacji wewnętrznej w zakresie zapewnienia zgodności;
- sporządzanie raportów i informacji w zakresie ryzyka braku zgodności.

Z kolei działania związane z bieżącym zarządzaniem oznaczają m.in.:
- identyfikację i ocenę ryzyka braku zgodności w nadzorowanym obszarze;
- pomiar ryzyka braku zgodności;
- ustalanie instrumentów zabezpieczających oraz ograniczających liczbę i skalę występujących nieprawidłowości;
- raportowanie do Biura Compliance zagrożeń i zdarzeń z zakresu ryzyka braku zgodności;
- podejmowanie działań mitygujących;
- stałe monitorowanie ryzyka braku zgodności.

Dodatkowo Biuro Compliance na poziomie PZU dba o spójne i jednolite standardy rozwiązań compliance we wszystkich podmiotach Grupy PZU, jak również monitoruje ryzyko braku zgodności w skali Grupy PZU.

W 2016 roku spółki Grupy PZU kontynuowały dostosowanie systemów zgodności do standardów wyznaczonych przez PZU, spółki ubezpieczeniowe podlegające pod reżim dyrektyw Solvency II dodatkowo swoje działania skupiały na dostosowaniu działalności do jej wymogów.

Za przekazywanie pełnej informacji na temat ryzyka braku zgodności w spółkach Grupy są odpowiedzialne jednostki ds. zgodności. Jednostki te mają za zadanie dokonanie oceny i pomiaru ryzyka braku zgodności oraz podjęcie odpowiednich działań zaradczych, które mitygują materializację tego ryzyka.

Spółki Grupy PZU przekazują na bieżąco informację na temat ryzyka braku zgodności do Biura Compliance PZU i PZU Życie. Biuro Compliance natomiast dokonuje m.in.:
- analizy raportów miesięcznych i kwartalnych otrzymanych od jednostek ds. zgodności spółek Grupy;
- oceny wpływu ryzyka braku zgodności spółek na Grupę PZU;

- analizy wykonania zaleceń wydanych spółkom z zakresu realizacji funkcji compliance;
- wsparcia jednostek ds. zgodności spółek Grupy PZU przy ocenie ryzyka braku zgodności;
- raportowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej PZU.

Ryzyko braku zgodności uwzględnia w szczególności ryzyko niedostosowania działalności spółek Grupy PZU do zmieniającego się otoczenia prawnego. Materializacja tego ryzyka może nastąpić w związku z brakiem jasnych i jednoznacznych przepisów lub ich całkowitym brakiem czyli z tzw. luką prawną. Może to powodować nieprawidłowości w działalności Grupy PZU, co w konsekwencji może przyczynić się do wzrostu kosztów (np. z uwagi na kary finansowe), jak i zwiększenia ryzyka utraty reputacji, a więc spadku wiarygodności Grupy na rynku (w efekcie możliwość poniesienia straty finansowej).

Z uwagi na szeroki zakres działalności Grupy PZU, na ryzyko utraty reputacji ma również wpływ ryzyko sporów sądowych o różnej wartości, które dotyczy przede wszystkim spółek ubezpieczeniowych wchodzących w skład Grupy.

Identyfikowanie i ocena ryzyka braku zgodności w spółkach Grupy realizowana jest dla poszczególnych procesów wewnętrznych tych spółek przez kierujących komórkami organizacyjnymi, zgodnie z podziałem odpowiedzialności za raportowanie. Dodatkowo jednostki ds. compliance w spółkach Grupy PZU identyfikują ryzyko braku zgodności na podstawie informacji wynikających ze zgłoszeń do rejestrów konfliktu interesów, prezentów i korzyści oraz nieprawidłowości, a także wpływających zapytań.

Ocena i pomiar ryzyka braku zgodności dokonywane są poprzez określenie skutków materializacji ryzyka:
- finansowych, wynikających m.in. z kar administracyjnych, wyroków sądowych, decyzji UOKiK, kar umownych oraz odszkodowań;
- niematerialnych, dotyczących utraty reputacji, w tym uszczerbku w zakresie wizerunku i marki Grupy PZU.

Monitorowanie ryzyka braku zgodności dokonywane jest w szczególności poprzez:
- analizę raportów otrzymywanych od kierujących jednostkami i komórkami organizacyjnymi;
- monitoring wymogów regulacyjnych i dostosowania działalności do zmieniającego się otoczenia prawnego spółek Grupy PZU;
- udział w pracach legislacyjnych w zakresie zmian obowiązujących powszechnie przepisów;
- podejmowanie aktywności w organizacjach branżowych;
- koordynację procesów kontroli zewnętrznej;
- koordynację realizacji obowiązków informacyjnych giełdowych (PZU) i ustawowych;
- popularyzację w Grupie PZU wiedzy z obszaru prawa konkurencji i ochrony konsumentów wśród pracowników z dostosowaniem do obszaru działalności;
- monitoring orzecznictwa antymonopolowego oraz postępowań prowadzonych przez Prezesa UOKiK;
- przegląd realizacji zaleceń jednostki ds. compliance Grupy PZU;
- zapewnienie spójnej realizacji funkcji compliance w Grupie PZU.

Działania zarządcze w zakresie reakcji na ryzyko braku zgodności obejmują w szczególności:
- akceptację ryzyka m.in. wobec zmian prawnych i regulacyjnych;
- ograniczanie ryzyka, w tym: dostosowanie procedur i procesów w kontekście wymogów regulacyjnych, opiniowanie i projektowanie regulacji wewnętrznych pod względem zgodności, uczestnictwo w procesie uzgadniania działań marketingowych;
- unikanie ryzyka poprzez zapobieganie angażowaniu w działania niezgodne z obowiązującymi wymogami regulacyjnymi, dobrymi praktykami rynkowymi lub mogące negatywnie wpłynąć na wizerunek.

W ramach ograniczania ryzyka braku zgodności na poziomie systemowym i bieżącym realizowane są m.in. następujące działania mitygujące:
- bieżąca realizacja efektywnej funkcji zgodności jako jednej z funkcji kluczowych w systemie zarządzania w spółkach Grupy PZU;
- udział w konsultacjach z organami ustawodawczymi i nadzoru (spółki nadzorowane Grupy PZU) na etapie tworzenia regulacji (konsultacje społeczne);
- delegowanie przedstawicieli spółek nadzorowanych Grupy PZU do udziału w pracach komisji przy organach nadzoru;
- prowadzenie projektów wdrożeniowych dla nowych regulacji;
- szkolenia pracowników spółek Grupy w zakresie nowych regulacji, standardów postępowania i rekomendowanych działań zarządczych;
- opiniowanie regulacji wewnętrznych spółek Grupy PZU i rekomendowanie ewentualnych zmian pod kątem ich zgodności z przepisami prawa i przyjętymi standardami postępowania;
- weryfikacja procedur i procesów w kontekście ich zgodności z przepisami prawa i przyjętymi standardami postępowania;
- wyprzedzające dostosowywanie dokumentacji do zbliżających się zmian wymogów prawnych;
- systemowy nadzór PZU nad realizacją funkcji zgodności w spółkach Grupy PZU.

7.6 Wrażliwość na ryzyko

Ryzyko dotyczące aktywów finansowych
Poniższa tabela podsumowuje wyniki analizy wrażliwości wyniku netto oraz kapitału z aktualizacji wyceny Grupy PZU na zmiany ryzyka stopy procentowej, ryzyka walutowego oraz ryzyka cen instrumentów kapitałowych. Analiza nie uwzględnia wpływu zmian stóp procentowych dla prezentowanych w zobowiązaniach umów ubezpieczeniowych ani kontraktów inwestycyjnych i należności Alior Bank od klientów.

W skład aktywów finansowych narażonych na ryzyko kursów walutowych wchodzą transakcje depozytowe oraz dłużne papiery wartościowe, stanowiące zabezpieczenie realizacji wydatków z tytułu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych denominowanych w walutach obcych, zaangażowania w instrumenty kapitałowe notowane na giełdach innych niż GPW, jednostki i certyfikaty funduszy inwestycyjnych, zaangażowania w instrumenty pochodne denominowane w walutach obcych oraz aktywa finansowe konsolidowanych zagranicznych spółek ubezpieczeniowych.

Ryzyko dotyczące stóp technicznych i śmiertelności
W tabeli na stronie 124 zaprezentowana została analiza wrażliwości wyniku netto oraz kapitałów własnych na zmianę założeń wykorzystywanych przy wyliczaniu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent. Analiza ta nie uwzględnia wpływu na wynik finansowy netto oraz kapitały własne zmian wyceny lokat uwzględnianych przy wyliczaniu wartości rezerwy.

Wrażliwość portfela aktywów (w mln zł)	Zmiana czynnika ryzyka	31 grudnia 2016		31 grudnia 2015	
		Wpływ na wynik finansowy netto	Wpływ na kapitał z aktualizacji wyceny	Wpływ na wynik finansowy netto	Wpływ na kapitał z aktualizacji wyceny
Ryzyko stopy procentowej	spadek 100 pb.	334	36	601	149
	wzrost 100 pb.	(316)	(34)	(548)	(142)
Ryzyko walutowe	wzrost 20%	143	103	89	15
	spadek 20%	(143)	(103)	(89)	(15)
Ryzyko cen instrumentów kapitałowych	wzrost 20%	595	308	545	207
	spadek 20%	(595)	(308)	(545)	(207)

Wrażliwość rezerw	Wpływ zmiany założeń na:			
	wynik finansowy netto		kapitały własne	
	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
Zmiana założeń dla rezerwy na skapitalizowaną wartość rent na udziale własnym w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (w mln zł)				
Stopa techniczna – podwyższenie o 0,5 p.p.	398	412	398	412
Stopa techniczna – obniżenie o 1,0 p.p.	(1 030)	(1 064)	(1 030)	(1 064)
Śmiertelność 110% obecnie założonej	124	127	124	127
Śmiertelność 90% obecnie założonej	(138)	(142)	(138)	(142)
Zmiana założeń dla ubezpieczeń rentowych w ubezpieczeniach na życie (w mln zł)				
Stopa techniczna - obniżenie o 1 p.p.	(29)	(32)	(29)	(32)
Śmiertelność 90% obecnie założonej	(11)	(12)	(11)	(12)
Zmiana założeń dla rezerw dotyczących kontraktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych z DPF w ubezpieczeniach na życie z wyłączeniem ubezpieczeń rentowych (w mln zł)				
Stopa techniczna - obniżenie o 1 p.p.	(2 112)	(2 157)	(2 112)	(2 157)
Śmiertelność 110% obecnie założonej	(891)	(902)	(891)	(902)
110% zachorowalności i wypadkowości	(153)	(179)	(153)	(179)

Działalność bankowa

Oszacowanie wielkości BPV dla Alior Bank, która określa szacowaną zmianę wyceny danej transakcji/pozycji w wyniku przesunięcia krzywej dochodowości równolegle o 1 p.b. zaprezentowano w poniższych tabelach:

Stan na 31 grudnia 2016 roku (dane w tys.)

Waluta	do 6 miesięcy	6 miesięcy - 1 rok	1 rok - 3 lata	3 - 5 lat	5 - 10 lat	Razem
PLN	(19)	305	605	111	(433)	569
Pozostałe waluty	(6)	9	(40)	(44)	(36)	(117)
Razem	**(25)**	**314**	**565**	**67**	**(469)**	**452**

Stan na 31 grudnia 2015 roku (dane w tys.)

Waluta	do 6 miesięcy	6 miesięcy - 1 rok	1 rok - 3 lata	3 - 5 lat	5 - 10 lat	Razem
PLN	(192)	17	370	(140)	30	85
Pozostałe waluty	(13)	(5)	(27)	(21)	(6)	(72)
Razem	**(205)**	**12**	**343**	**(161)**	**24**	**13**

Alior Bank w celu pomiaru ryzyka walutowego stosuje model wartości zagrożonej (VaR – Value at Risk), który oznacza potencjalną wartość straty na utrzymywanych pozycjach walutowych związanych ze zmianami kursów walutowych, przy zachowaniu założonego poziomu ufności oraz okresu utrzymania pozycji. Do wyznaczenia VaR Alior Bank stosuje metodę wariancji–kowariancji przy zachowaniu poziomu ufności równego 99%. Wielkość jest ustalana codziennie dla poszczególnych obszarów odpowiedzialnych za podejmowanie i zarządzanie ryzykiem, indywidualnie oraz łącznie. Na 31 grudnia 2016 roku maksymalna strata na posiadanym przez Bank portfelu walutowym (zarządzanym w ramach księgi handlowej), wyznaczona w oparciu o VaR w horyzoncie czasowym 10 dni, mogła wynieść 280 tys. zł (na 31 grudnia 2015 roku: 106 tys. zł), przy zakładanym poziomie ufności 99%.
Szerzej o ryzyku opisano w sprawozdaniu Alior Bank.

7.7 Działalność reasekuracyjna

Ochrona reasekuracyjna w ramach Grupy PZU zabezpiecza działalność ubezpieczeniową, ograniczając skutki wystąpienia zjawisk o charakterze katastroficznym, mogących w negatywny sposób wpłynąć na sytuację finansową zakładów ubezpieczeń. Zadanie to realizowano poprzez reasekuracyjne umowy obligatoryjne wraz z uzupełniającą je reasekuracją fakultatywną.

Umowy reasekuracyjne PZU

Na bazie zawartych umów reasekuracyjnych PZU ogranicza swoje ryzyko przed szkodami o charakterze katastroficznym (np. powódź, huragan) m.in. poprzez katastroficzną nieproporcjonalną umowę nadwyżki szkód oraz przed skutkami dużych pojedynczych szkód w ramach umów reasekuracji nieproporcjonalnej chroniącej portfele ubezpieczeń majątkowych, technicznych, morskich, lotniczych, odpowiedzialności cywilnej i odpowiedzialności cywilnej z ubezpieczeń komunikacyjnych. Ograniczenie ryzyka PZU jest realizowane także poprzez reasekurację portfela ubezpieczeń finansowych.

Do głównych partnerów udzielających PZU obligatoryjnej ochrony reasekuracyjnej w roku 2016 należą: Munich Re, Hannover Re, Scor oraz Swiss Re. Partnerzy reasekuracyjni PZU posiadają wysokie oceny ratingowe według agencji S&P/AM Best. Świadczy to o dobrej pozycji finansowej reasekuratora i zapewnia bezpieczeństwo Spółce.

Składka reasekuracyjna z umów obligatoryjnych PZU według ratingu S&P/AM Best

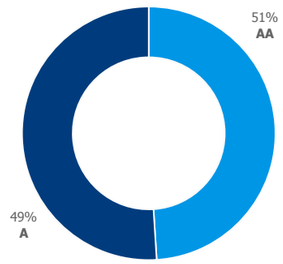

Działalność PZU w zakresie reasekuracji czynnej obejmuje pozostałe spółki ubezpieczeniowe Grupy PZU. Dalsze zaangażowanie w ochronę spółek bałtyckich oraz Link4 spowodowało wzrost przypisu składki z tego tytułu.

Ponadto, PZU pozyskuje składkę przypisaną brutto z reasekuracji czynnej w ramach działalności na rynku krajowym i zagranicznym, głównie poprzez reasekurację fakultatywną.

Umowy reasekuracyjne PZU Życie

W ramach umowy reasekuracji biernej, zawartej przez PZU Życie, realizowana jest ochrona portfela PZU Życie przed kumulacją ryzyk oraz ochrona pojedynczych polis z wyższymi sumami ubezpieczenia.

Składka reasekuracyjna z umów obligatoryjnych PZU Życie według ratingu Standard & Poor's

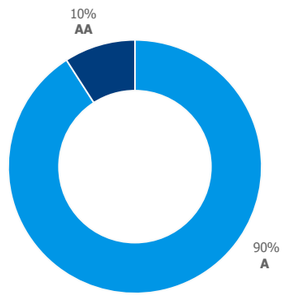

Partnerami udzielającymi PZU Życie ochrony reasekuracyjnej są QBE, RGA oraz Mapfre. Partnerzy reasekuracyjni posiadają wysokie oceny ratingowe według agencji S&P. Świadczy to o dobrej pozycji finansowej reasekuratora i zapewnia bezpieczeństwo Spółce.

Umowy reasekuracyjne spółek zagranicznych Grupy PZU oraz Link4 i TUW PZUW

Pozostałe spółki ubezpieczeniowe Grupy PZU, tj. PZU Ukraina, Lietuvos Draudimas, Lietuvos Draudimas Oddział w Estonii, AAS Balta, Link4 i TUW PZUW, posiadają ochronę reasekuracyjną dopasowaną do profilu prowadzonej działalności oraz swojej sytuacji finansowej. Każdy istotny portfel ubezpieczeń zabezpieczony jest odpowiednią umową obligatoryjną. Ochrona reasekuracyjna zapewniona jest w większości przez PZU, który transferuje na zewnątrz Grupy część przyjętego ryzyka.

7.8 Zarządzenie kapitałem

Grupa PZU dąży do efektywnego zarządzania kapitałem i maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy podmiotu dominującego, w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje.

W dniu 3 października 2016 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia Polityki kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU na lata 2016 – 2020. Wprowadzenie Polityki wynika z wdrożenia od 1 stycznia 2016 roku Dyrektywy 2009/138/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 listopada 2009 roku w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II), z późniejszymi zmianami, Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dnia 11 września 2015 roku oraz wygaśnięcia „Polityki kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU na lata 2013 – 2015" zaktualizowanej w maju 2014 roku.

Polityka zarządzania kapitałem opiera się na następujących zasadach:

- zarządzanie kapitałem (w tym kapitałem nadwyżkowym) Grupy PZU na poziomie PZU jako podmiotu dominującego;
- utrzymanie docelowych współczynników wypłacalności na poziomie 200% dla Grupy PZU, PZU SA oraz PZU Życie (wg. Wypłacalność II);
- utrzymanie wskaźnika dźwigni finansowej Grupy PZU na poziomie nie wyższym niż 0,35;
- zapewnienie środków na rozwój i akwizycje w najbliższych latach;
- brak emisji akcji przez PZU w okresie obowiązywania Polityki.

Współczynnik wypłacalności	III kw. 2016	2015
Solvency II		
Grupa PZU*	252,6%	276,1%
PZU*	266,3%	284,4%
PZU Życie*	458,8%	477,3%
CRR - Alior Bank		
łączny współczynnik wypłacalności	13,7%**	12,5%
Tier 1	11,3%**	9,7%

*dane nieaudytowane
**wg stanu na koniec 2016 roku

Wg stanu na koniec III kwartału 2016 roku oszacowany wskaźnik wypłacalności (liczony wg formuły standardowej Solvency II) wyniósł 252,6% [1]. Tak wysokie wskaźniki stawiają Grupę PZU wśród grup ubezpieczeniowych o najwyższej sile kapitałowej.

W Alior Bank, współczynnik wypłacalności oraz współczynnik Tier1 zostały obliczone na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (Rozporządzenie CRR), a także poszczególnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanego w ramach procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP).

[1] Dane nieaudytowane

08

PZU na rynku kapitałowym i rynku dłużnym

W 2016 roku zawarto ponad milion transakcji na akcjach PZU, wartość obrotu wyniosła 16,8 mld zł, średni spread zaledwie 9 p.b., a wolumen obrotu stanowił 106,4% akcji w wolnym obrocie, co plasuje PZU w czołówce najbardziej płynnych akcji na GPW.

W rozdziale:

1. Rynek akcji i obligacji
2. Notowania akcji PZU
3. Finansowanie dłużne PZU i Alior Banku
4. Sektor bankowy na GPW
5. Relacje inwestorskie PZU
6. Rekomendacje analityków dla akcji PZU
7. Polityka kapitałowa i dywidendowa Grupy PZU
8. Rating

8.1 Rynek akcji i obligacji

W 2016 roku polityka (zarówna krajowa jak i globalna) pozostawała głównym czynnikiem kształtującym ceny akcji i obligacji. W mniejszym stopniu niż w roku 2015 rynki kapitałowe były stymulowane przez decyzje banków centralnych. EBC (Europejski Bank Centralny) i FED (Bank Rezerwy Federalnej USA) utrzymały luźną politykę pieniężną, a do tego oczekiwania rynkowe wskazywały na jej łagodniejszy kurs w przyszłości, niż oceniano to wcześniej.

W styczniu 2016 roku polskim rynkiem kapitałowym wstrząsnęła decyzja agencji ratingowej S&P Global Ratings o pierwszej w historii obniżce ratingu Polski oraz nadanie negatywnej perspektywy ratingowej ROZ 8.8 RATING. Przełożyło się to na deprecjację polskiej waluty (EUR denominowane w PLN znalazło się na poziomach najwyższych od 4 lat), wzrost rentowności polskiego długu oraz spadki na giełdzie. Na początku grudnia 2016 roku agencja S&P patrzyła na Polskę już znacznie przychylniej, m.in. w zakresie wiarygodności polityki gospodarczej oraz stanu finansów publicznych, co przełożyło się na podniesienie perspektywy ratingowej do stabilnej.

Niepokoje inwestorów na GPW wzbudzały zapowiedzi reformy II filaru systemu emerytalnego (OFE) oraz kolejne scenariusze dotyczące obciążeń systemu bankowego w związku z przewalutowaniem kredytów frankowych, co w szczególności negatywnie wpływało na przeważony w bankach główny warszawski indeks WIG20.

W czerwcu 2016 roku globalne rynki kapitałowe i walutowe przeszły mocne turbulencje związane z decyzją Wielkiej Brytanii o opuszczeniu Unii Europejskiej. Ponadto sytuacji na polskiej giełdzie nie sprzyjały czynniki o charakterze globalnym, w tym m.in. obawy o dynamikę dalszej podwyżki stóp procentowych przez FED w USA, kryzys imigracyjny i jego pokłosie w Unii Europejskiej, spowolnienie gospodarcze w Chinach, pogarszającą się sytuację w Rosji, niesłabnący konflikt na Bliskim Wschodzie, czy też następstwa nieudanego zamachu stanu w Turcji.

Koniec 2016 roku charakteryzował się odpływem kapitału z obligacji skarbowych i wzrostami na polskim rynku akcji. Po ponad rocznej konsolidacji cena 10-letnich obligacji Skarbu Państwa (rentowność poruszające się w przedziale 2,6% - 3,3%), gwałtownie spadła wypychając rentowność do 3,6%

Indeks WIG / obligacje Skarbu Państwa (10 lat)

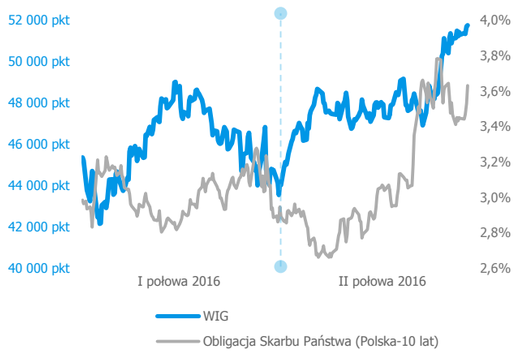

Źródło: Reuters

(wzrost o 71 p.b. kw./kw.) W tym samym czasie WIG20 wzrósł o 13,9% kw./kw. osiągając poziom 1 947,92 punktów. Poprawiającą się sytuację na rynkach akcji dodatkowo wspierały spekulacje, o potencjalnie szerszej niż początkowo zakładano stymulacji amerykańskiej gospodarki (tzw. reflacji, zakładającej impuls fiskalny w USA wpływający na przyspieszenie wzrostu gospodarczego oraz wzrost inflacji, a jednocześnie podnoszenie stóp procentowych przez FED i wzrost rentowności amerykańskich obligacji skarbowych) w związku z wygraną wyborów w USA przez Donalda Trumpa. ROZ 2.2 SYTUACJA NA RYNKACH FINANSOWYCH.

Indeks MSCI IMI*

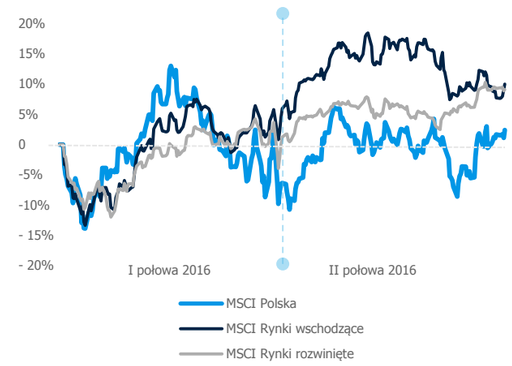

* MSCI IMI, gross (USD): indeks uwzględnia małe, średnie i duże spółki oraz reinwestycje dywidendy
Źródło: Reuters

Indeks MSCI Polska w 2016 roku charakteryzował się wysoką zmiennością na tle indeksu MSCI Rynków Wschodzących. Było to m.in. związane z przeważeniem spółek finansowych w tym portfelu (47,6% na koniec 2016 roku; w tym waga PZU 9,9%), które znajdowały się pod dużą presją m.in. w zakresie regulacji ustawowych. Na koniec 2016 roku Indeks MSCI Rynków Wschodzących wzrósł o 10,3% r/r , tj. o 1,5 p.p. więcej niż indeks MSCI Rynków Rozwiniętych. Indeks MSCI Polska również podążał za tym trendem, notując 3,2% wzrostu r/r.

Korelacja WIG20 z MSCI Rynki Wschodzące 05.2010 - 2016

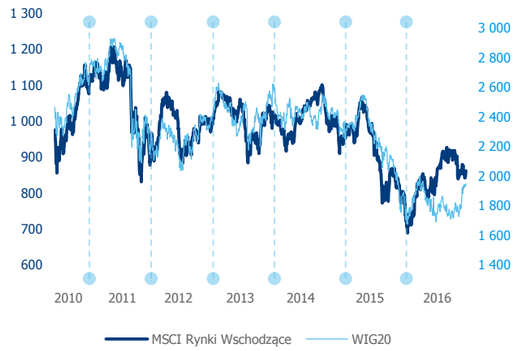

Źródło: Reuters

Długoterminowa korelacja indeksu WIG i MSCI Rynków Wschodzących (od maja 2010 roku do końca 2016 roku) wyniosła 88,9%. Dla roku 2015 roku ten współczynnik wynosił 92,0%, natomiast już w 2016 spadł prawie do zera. Dopiero pod koniec 2016 roku napływ kapitału na polską giełdę sprawił, że WIG20 ponownie zbliżył się do indeksu MSCI Rynków Wschodzących.

8.2 Notowania akcji PZU

PZU zadebiutował na GPW w Warszawie 12 maja 2010 roku. Od dnia debiutu wchodzi w skład indeksu WIG20 oraz WIG, WIG30, WIG-Poland, WIGdiv. Od 2012 roku akcje PZU należą do indeksu zrównoważonego rozwoju RESPECT (potwierdzenie obecności 14 grudnia 2016 roku).

Split akcji

30 listopada 2015 roku PZU przeprowadził operację „splitu" (podziału) akcji, polegającą na obniżeniu wartości nominalnej akcji z 1 zł do 0,1 zł. Operacja miała charakter czysto techniczny (tj. bez wpływu na wielkość kapitału zakładowego), po jej przeprowadzeniu cena akcji została zmniejszona dziesięciokrotnie, a liczba akcji uległa dziesięciokrotnemu zwiększeniu. Celem splitu było zwiększenie dostępności akcji PZU dla inwestorów indywidualnych oraz dywersyfikacja strukury akcjonariatu.

Indeksy GPW

Najważniejszy polski indeks WIG20 w 2016 roku poruszał się w przedziale pomiędzy 1 674-1 999 punktów, kończąc ostatnią sesję w roku na poziomie bliskim rocznego maksimum tj. 1 947 punktów (wzrost o 4,8% r/r). Indeks szerokiego rynku WIG zakończył 2016 rok notując 51 754 punktów, tj. wzrost 11,4% r/r, potwierdzając tym samym większą siłę małych i średnich spółek notowanych na GPW (mWIG zyskał 18,2% r/r). Wysoka dynamika była również widoczna w RESPECT Index, który zamknął się o 10,9% wyżej niż w 2015 roku.

Kurs akcji PZU

W 2016 roku akcje PZU pozostawały w czołówce najbardziej płynnych spółek na GPW. Z kapitalizacją ponad 28,7 mld złotych na koniec 2016 roku PZU był szóstą pod względem kapitalizacji spółek krajowych. Udział PZU w obrotach całego parkietu wyniósł 8,9% (4 miejsce).

Cena maksymalna akcji PZU w 2016 roku wyniosła 36,30 zł (według cen na zamknięciu). Dołek cenowy zarysował się niedługo po odcięciu z kursu akcji dywidendy (2,08 zł na akcję) z zysku za 2015 roku tj. 30 września 2016 roku. Cena akcji na zakończeniu tej sesji wyniosła 24,38 zł za akcję i była jednocześnie na historycznym minimum od debiutu PZU na giełdzie.

PZU na rynku kapitałowym i rynku dłużnym

Min/max ceny akcji PZU na zamknięciu sesji w latach 2010-2016

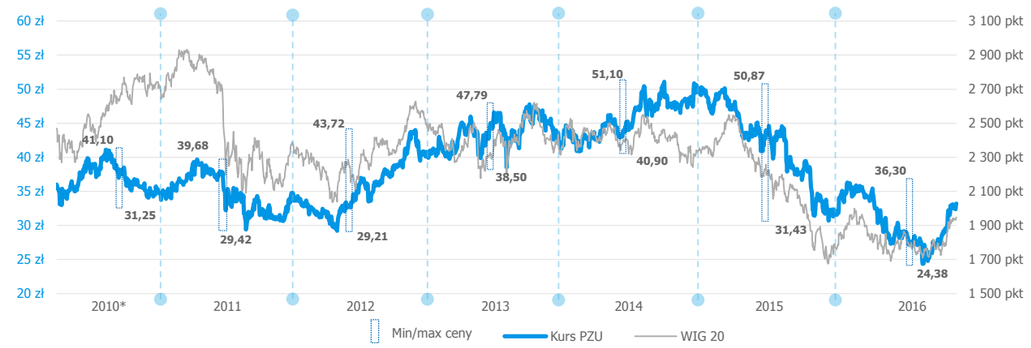

* Notowania akcji od dnia 12 maja 2010 roku (debiut PZU na GPW).
Źródło: Reuters

W I połowie 2015 roku WIG20 znalazł się w trendzie spadkowym, w ślad za tym podążała wycena PZU. Mocna próba odwrócenia tego trendu nastąpiła dopiero w IV kwartale 2016 roku, w którym PZU wzrósł aż o 36,2% kw./kw., tj. znacznie powyżej WIG20 i WIG, rosnących odpowiednio o 13,9% i 9,9% kw./kw. W konsekwencji zmienność cen akcji PZU w całym 2016 roku (liczona jako iloraz odchylenia standardowego do średniej ceny w tym okresie) wyniosła 10,3% i była niższa zaledwie o 68 p.b. niż w 2015 roku. Ryzyko systematyczne PZU wyrażone współczynnikiem Beta (kurs PZU względem indeksu WIG dla zmian dziennych) wyniósł w 2016 roku 1,18 (1,07 w 2015 roku). Na ostatniej sesji w 2016 roku WIG20 zanotował 4,8% wzrostu r/r, a akcje PZU były notowane na poziomie zbliżonym do ceny z końca 2015 roku, tj. 33,21 zł (-2,4% r/r).

Całkowita stopa zwrotu dla akcjonariuszy (TSR) w 2016 roku wyniosła 3,7% (dla porównania wartość tego wskaźnika na koniec 2015 roku była ujemna i wyniosła -23,8%). Stopa dywidendy (liczona do ceny akcji na koniec 2016 roku tj. 33,21 zł) wyniosła 6,26% (2,08 zł dywidendy na akcję), co jest prawie dwa razy wyższym wynikiem niż średnia dla WIG20 i WIG Banki, która wyniosła odpowiednio 2,8% i 3,1%[1].

Akcje PZU w 2016 roku utrzymywały wysoką płynność. Średni spread wyniósł zaledwie 9 p.b. (średnia dla 20 spółek o największej wartości obrotu wyniosła 18 p.b.). Średnia liczba transakcji akcjami PZU na sesję wyniosła 4 169 (25,3% wzrost r/r). Najwyższy wolumen obrotu tj. 11,5 mln sztuk zanotowano 24 sierpnia 2016 roku (przy wzroście kursu akcji na koniec sesji o 1,1%), tj. w dniu ogłoszenia Strategii Grupy PZU na lata 2016 – 2020. Dla porównania najwyższa wartość obrotu w 2015 roku (na jednej sesji) nie przekroczyła 7,7 mln sztuk akcji. Duże emocje widoczne były także po ogłoszeniu polityki dywidendowej (4 października 2016). W dniach 4-5 października 2016 roku łączne obroty wyniosły 16,5 mln akcji, a kurs wzrósł łącznie o 11,3%.

W 2016 roku inwestorzy dyskontowali niepewność związaną z potencjalnym zaangażowaniem PZU w konsolidację aktywów sektora bankowego w Polsce i możliwością dalszego otrzymywania atrakcyjnych dywidend z PZU. Uspokojenie tych nastrojów przyniosło ogłoszenie przez PZU polityki dywidendowej (4 października) ROZ 8.7 POLITYKA KAPITAŁOWA I DYWIDENDOWA oraz ogłoszenie podpisania umowy nabycia przez PZU pakietu akcji Banku Pekao (8 grudnia) ROZ 4.5 KIERUNKI ROZWOJU GRUPY PZU / Bankowość. Zarząd PZU zadeklarował, że chce nadal dostarczać akcjonariuszom atrakcyjny strumień rosnących dywidednd oraz że nie planuje zmian w Banku Pekao zarówno personalnych na poziomie Zarządu, jak również w zakresie polityki dywidendowej i strategii Banku. Po sesji giełdowej w dniu 8 grudnia wartość PZU zwiększyła się o 716,7 mln zł, (wzrost kursu akcji o 2,6%) przy wysokim wolumenie obrotu 10,5 mln akcji.

[1] Biuletyn statystyczny GPW 2016

Czynniki wpływające na kurs akcji PZU w 2016 roku

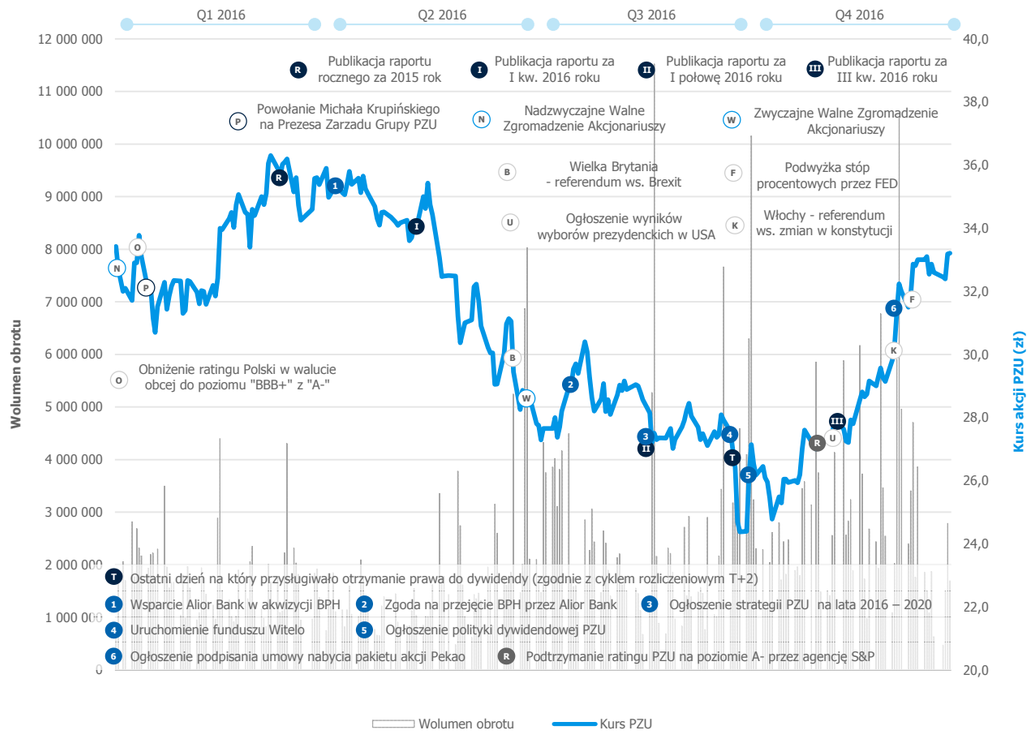

Kody Quick Response (QR) do transmisji video

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy

Ogłoszenie strategii PZU na lata 2016 – 2020

Ogłoszenie polityki dywidendowej PZU

Ogłoszenie podpisania umowy nabycia pakietu akcji Pekao

Wolumen obrotu PZU / liczba transakcji

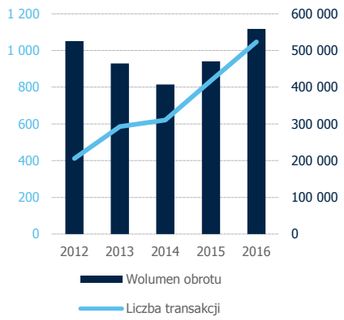

dane w tys. zł

Kapitalizacja PZU / wartość obrotu

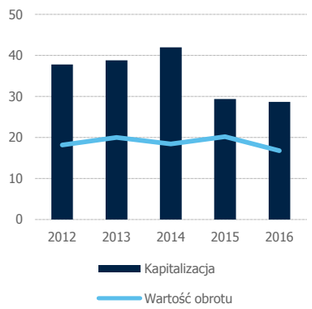

dane w mld zł

Kapitalizacja GPW / wartość obrotu

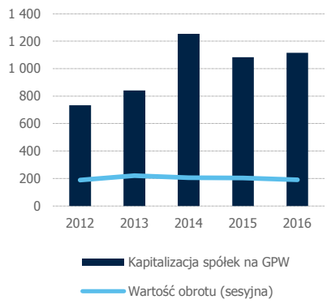

dane w mld zł

Statystyka akcji PZU	2016	2015	2014	2013	2012
Kurs maksymalny (zł)	36,30	50,87	51,10	47,79	43,72
Kurs minimalny (zł)	24,38	31,43	40,90	38,50	29,21
Kurs na ostatniej sesji w roku (zł)	33,21	34,02	48,60	44,90	43,70
Średni kurs na sesję (zł)	30,76	43,72	45,22	43,22	34,61
Wartość obrotów (mln zł)	16 754,98	20 144,56	18 400,72	19 970,38	18 152,22
Średnia wartość obrotu na sesję (mln zł)	66,8	80,3	73,9	80,9	73,2
Liczba transakcji (szt.)	1 046 398	835 471	621 224	585 205	411 635
Średnia liczba transakcji na sesję	4 169	3 329	2 495	2 369	1 660
Wolumen obrotu	558 496 833,0	470 048 842,0	407 247 220,0	464 899 980,0	525 648 380,0
Średni wolumen obrotu na sesję (szt.)	2 225 086,9	1 872 704,5	1 635 531,0	1 882 186,2	2 119 549,9
Kapitalizacja na koniec okresu (mln zł)	28 677,6	29 377,1	41 967,2	38 767,9	37 736,0

Wskaźniki

Na koniec 2016 roku kapitalizacja spółek krajowych na GPW wzrosła o 7,8% r/r do 557 mld zł (z uwzględnieniem 19 nowych podmiotów, które zadebiutowały na GPW w 2016 roku). Wskaźnik C/Z dla branży bankowej (najbardziej adekwatnej na GPW grupy porównawczej dla PZU) wyniósł 11,7, a C/WK 0,76[2]. Wskaźnik C/Z dla PZU wyniósł 14,7, natomiast C/WK 2,2.

[2] http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

Wskaźniki rynku kapitałowego dla akcji PZU*	2016	2015	2014	2013	2012
P/BV (C/WK) Cena rynkowa akcji / wartość księgowa na akcję	2,20	2,27	3,19	2,95	2,64
BVPS Wartość księgowa na akcję	15,07	14,97	15,25	15,20	16,52
P/E (C/Z) Cena / zysk netto na akcję	14,73	12,54	14,14	11,77	11,60
EPS (zł) Zysk (strata) netto właścicieli/ ilość akcji	2,25	2,71	3,44	3,82	3,77

* kalkulacja na danych Grupy PZU (wg. MSSF)

8.3 Finansowanie dłużne PZU i Alior Banku

PZU

Grupa PZU (za pośrednictwem w 100% zależnej spółki PZU Finance AB) wyemitowała euroobligacje na łączną kwotę 850 mln euro (pobierz prospekt), które są notowane na rynku regulowanym Irlandzkiej Giełdy Papierów Wartościowych (Official List, Main Securities Market) oraz na rynku Catalyst ASO GPW/Bondspot. Notowana seria obligacji (PZU0719) składa się z dwóch zasymilowanych serii (pod jednym kodem ISIN: XS1082661551) o wartości nominalnej 500 i 350 mln euro, wyemitowanych odpowiednio 3 lipca 2014 roku oraz 16 października 2015 roku.

Zobowiązania wynikające z obligacji zostały zabezpieczone gwarancją udzieloną przez PZU. Obligacje są oprocentowane według stałej stopy procentowej w wysokości 1,375% w skali roku, a kupon jest płacony raz w roku. Data wykupu przypada na 3 lipca 2019 roku.

Emisja euroobligacji stanowiła realizację strategii inwestycyjnej Grupy PZU w zakresie zarządzania dopasowaniem aktywów i pasywów w walucie euro. Środki pozyskane z emisji miały na celu zwiększenie zaangażowania portfela lokat w inwestycje denominowane w euro, zarządzanie pozycją walutową oraz wykorzystanie finansowania dłużnego – tańszego od kapitału własnego.

Wskaźnik zadłużenia Grupy PZU na 31 grudnia 2016 roku wyniósł 28,1% [3].

[3] Wskaźnik dźwigni finansowej Grupy PZU – iloraz zadłużenia z tytułu długoterminowych zobowiązań finansowych (z wyłączeniem zobowiązań z tytułu potrąceń) do sumy: zadłużenia z tytułu długoterminowych zobowiązań finansowych oraz kapitałów własnych Grupy PZU pomniejszonych o: stan wartości niematerialnych i prawnych, odroczonych kosztów akwizycji oraz aktywa z tytułu podatku odroczonego, wykazanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy PZU

Rentowność (YTM) obligacji PZU

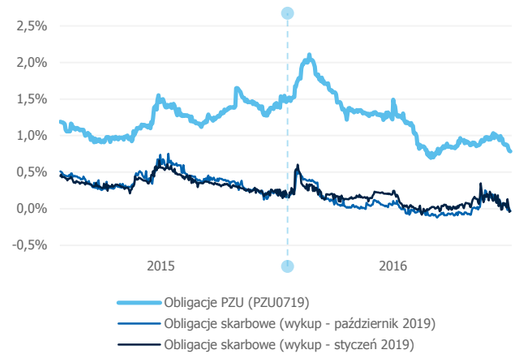

Ponadto, 14 marca 2017 roku Rada Nadzorcza PZU pozytywnie zaopiniowała wniosek Zarządu PZU do Walnego Zgromadzenia PZU w sprawie podjęcia uchwały dotyczącej emisji obligacji podporządkowanych o łącznej wartości nie wyższej niż 3 mld zł.

Alior Bank

W celu zapewnienia bezpiecznego poziomu współczynników adekwatności kapitałowej Alior Bank regularnie emituje instrumenty dłużne. Na 31 grudnia 2016 w Alior Bank funkcjonowały następujące programy pozyskiwania kapitału dłużnego:

- Program emisji obligacji własnych o wartości maksymalnej 2 mld zł;
- Publiczny Program Emisji Obligacji Podporządkowanych o wartości maksymalnej 800 mln zł.

W ramach ww. Publicznego Programu Emisji Obligacji Podporządkowanych w 2016 roku Alior Bank przeprowadził następujące emisje:

Nazwa serii	Nazwa skrócona	ISIN	Wartość nominalna serii	Waluta	Data emisji	Data wykupu	Rodzaj obligacji
P1A	ALR0522	PLALIOR00151	150 000 000	zł	2016-04-27	2022-05-16	podporządkowane
P1B	ALR0524	PLALIOR00169	70 000 000	zł	2016-04-29	2024-05-16	podporządkowane

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Alior Bank posiadał następujące zobowiązania w formie obligacji (prezentowane narastająco wg. daty emisji):

Nazwa serii	Nazwa skrócona	ISIN	Wartość nominalna serii	Waluta	Data emisji	Data wykupu	Rodzaj obligacji
B	ALR0421	PLMRTMB00026	67 200 000	zł	2013-04-29	2021-04-29	podporządkowane
F	ALR0924	PLALIOR00094	321 700 000	zł	2014-09-26	2024-09-26	podporządkowane
C	ALR1022	PLMRTMB00034	80 000 000	zł	2014-10-21	2022-10-21	podporządkowane
G	ALR0321	PLALIOR00102	192 950 000	zł	2015-03-31	2021-03-31	podporządkowane
H	ALR0617	PLALIOR00110	192 800 000	zł	2015-06-30	2017-06-30	zwykłe
H1	ALR0617	PLALIOR00110	57 200 000	zł	2015-06-30	2017-06-30	zwykłe
I	ALR1221	PLALIOR00136	150 000 000	zł	2015-12-04	2021-12-06	podporządkowane
I1	ALR1221	PLALIOR00136	33 350 000	zł	2015-12-04	2021-12-06	podporządkowane
EUR001	n/d	n/d	10 000 000	EUR	2016-02-04	2022-02-04	podporządkowane
P1A	ALR0522	PLALIOR00151	150 000 000	zł	2016-04-27	2022-05-16	podporządkowane
P1B	ALR0524	PLALIOR00169	70 000 000	zł	2016-04-29	2024-05-16	podporządkowane

Wszystkie powyższe serie obligacji podporządkowanych są kwalifikowane przez Alior Bank jako instrumenty kapitału Tier II, o którym mowa w art. 63 CRR.[4]

8.4 Sektor bankowy na GPW

Banki w Grupie PZU

W związku z zaangażowaniem PZU w sektor bankowy (ROZ 4. STRATEGIA ROZWOJU), sytuacja banków na GPW stała się materialnym czynnikiem, który może mieć znaczenie dla wyceny PZU na giełdzie.

[4] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 - Capital Requirements Regulation, CRR.

Banki na GPW w 2016 roku

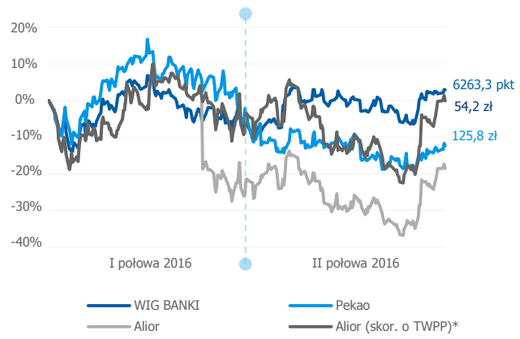

* Teoretyczna Wartość Prawa Poboru

Indeks WIG Banki[5]

Niskie stopy procentowe, podatek bankowy, wymagania dotyczące kredytów hipotecznych oraz ryzyko geopolityczne sprawiły, że w 2016 roku notowania banków znajdowały się pod presją strony popytowej rynku. Pomimo tego, Indeks WIG Banki na koniec 2016 roku urósł o 2,9% r/r (łączna waga Banku Pekao oraz Alior Bank w portfelu tego indeksu wyniosła ok. 32,0%).

„Wartość PZU tworzymy poprzez aktywną komunikację z uczestnikami rynku kapitałowego. Budujemy zaufanie i dbamy o dobre relacje."

W 2016 roku wycena Banku Pekao kontrybuowała negatywnie do indeksu WIG Banki. Cena akcji banku na ostatniej sesji w 2016 roku wyniosła 125,8 zł, tj. spadek o 12,3% r/r. Jednakże z punktu widzenia zawartej umowy, przyjmując cenę 123 zł, którą PZU zapłaci UniCredit za akcje Pekao (ROZ 3. DZIAŁALNOŚĆ GRUPY PZU), do ceny akcji banku na koniec 2016 roku, wycena wynegocjowanego pakietu (20,0% w kapitale banku) wzrosła o 2,3% (tj. 147,0 mln zł).

Analizując notowania akcji Alior Bank w 2016 roku należy uwzględnić przeprowadzoną emisję akcji (na potrzeby nabycia podstawowej działalności Banku BPH). Z technicznego punktu widzenia transakcja miała bezpośrednie przełożenie na kwotowanie akcji na GPW, tj. 19 maja 2016 roku nastąpiło odcięcie z kursu akcji Alior Bank „Teoretycznej Wartości Prawa Poboru[6]" w kwocie 12,4 zł na akcję. Po skorygowaniu historycznego kursu o wartość odcięcia, roczna stopa zwrotu z akcji Alior Bank wyniosła -0,1%.

[5] Indeks dochodowy (przy jego obliczaniu uwzględnia się zarówno ceny zawartych w nim akcji, jak i dochody z dywidend i praw poboru)
[6] https://www.gpw.pl/prawa_poboru_instrumenty

8.5 Relacje inwestorskie PZU

Dążąc do spełnienia najwyższych standardów w zakresie ładu informacyjnego oraz wychodząc naprzeciw potrzebom informacyjnym różnych grup interesariuszy, Zarząd PZU podejmuje liczne działania w obszarze relacji inwestorskich zmierzające do zwiększania transparentności spółki. Dlatego PZU konsekwentnie stosuje „Zasady prowadzenia polityki informacyjnej PZU względem uczestników rynku kapitałowego".

Struktura akcjonariatu

Na 31 grudnia 2016 roku akcjonariuszami posiadającymi znaczne pakiety akcji PZU byli Skarb Państwa RP (34,2% kapitału zakładowego) oraz Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva BZ WBK (5,1% kapitału zakładowego)
ROZ 10.6 KAPITAŁ ZAKŁADOWY I AKCJONARIUSZE PZU

Według badań przeprowadzonych na koniec 2016 roku struktura akcjonariatu PZU pozostawała stabilna. Udział inwestorów zagranicznych wzrósł o 1,2 p.p. do poziomu 33,1%. Zmiana w tej grupie to głównie zasługa kapitału z Ameryki Północnej, którego udział zwiększył się o 2,1 p.p. r/r i wyniósł 12,0%. Większą wagę inwestorów zagranicznych potwierdzają również dane GPW[7] dotyczące obrotów na całym rynku, które pokazują że na koniec 2016 roku ich udział (w rynku akcji) wyniósł 53% (+2 p.p. r/r), przy jednoczesnym spadku polskich inwestorów instytucjonalnych do 34% (-3 p.p. r/r).

[7] Źródło: https://static.gpw.pl/pub/files/inwestorzy_w_obrotach_GPW_prezentacja.pdf

Struktura akcjonariatu PZU - główne grupy inwestorów

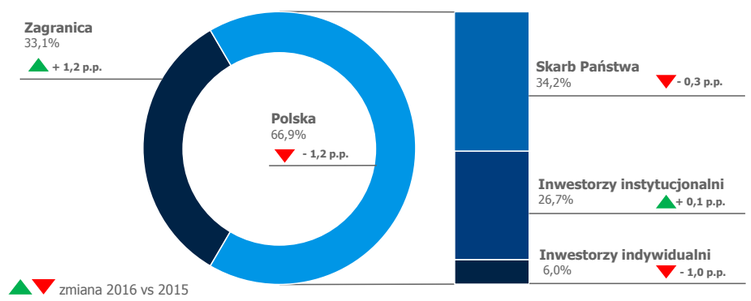

PZU na rynku kapitałowym i rynku dłużnym

Udział inwestorów instytucjonalnych (w akcjonariacie PZU w 2016 roku) z Europy (z wyłączeniem Skarbu Państwa) nieznacznie się zmniejszył, tj. o 0,8 p.p. i wyniósł 43,7%. Do najbardziej znaczących zmian w tej grupie (w ujęciu względnym) należy wzrost udziału inwestorów z Polski o 2,9 p.p. (do 66,9%) oraz rosnąca aktywność inwestorów z Wielkiej Brytanii, których udział wzrósł z 19,5% do 20,9%.

Udział polskich inwestorów instytucjonalnych pozostał na poziomie zbliżonym do roku 2015, tj. wyniósł 26,7% (wzrost o 0,1 p.p. r/r). W tym zarówno OFE jak i TFI zwiększyły swój udział o kilka punktów bazowych. Ich udział na koniec 2016 roku wyniósł odpowiednio 19,1% i 5,3%.

Struktura geograficzna akcjonariatu PZU (inwestorzy instytucjonalni)

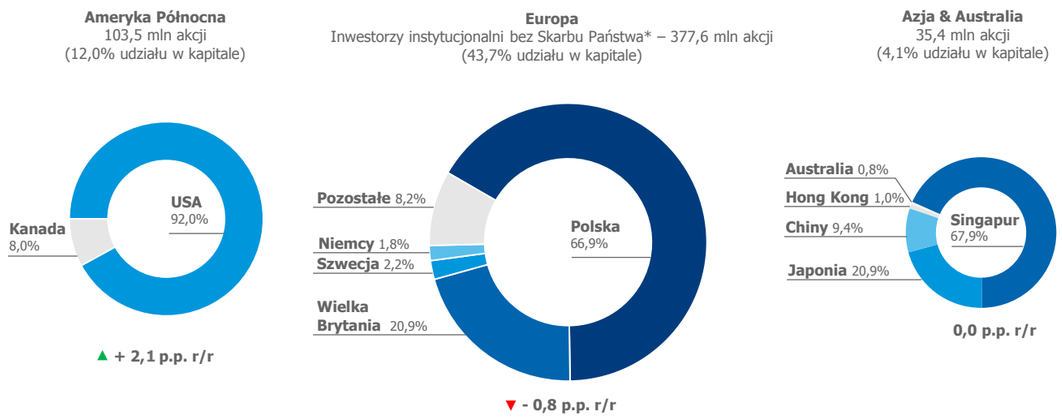

▲▼ zmiana 2016 vs 2015 * Skarb Państwa – 34,2% udziału w kapitale

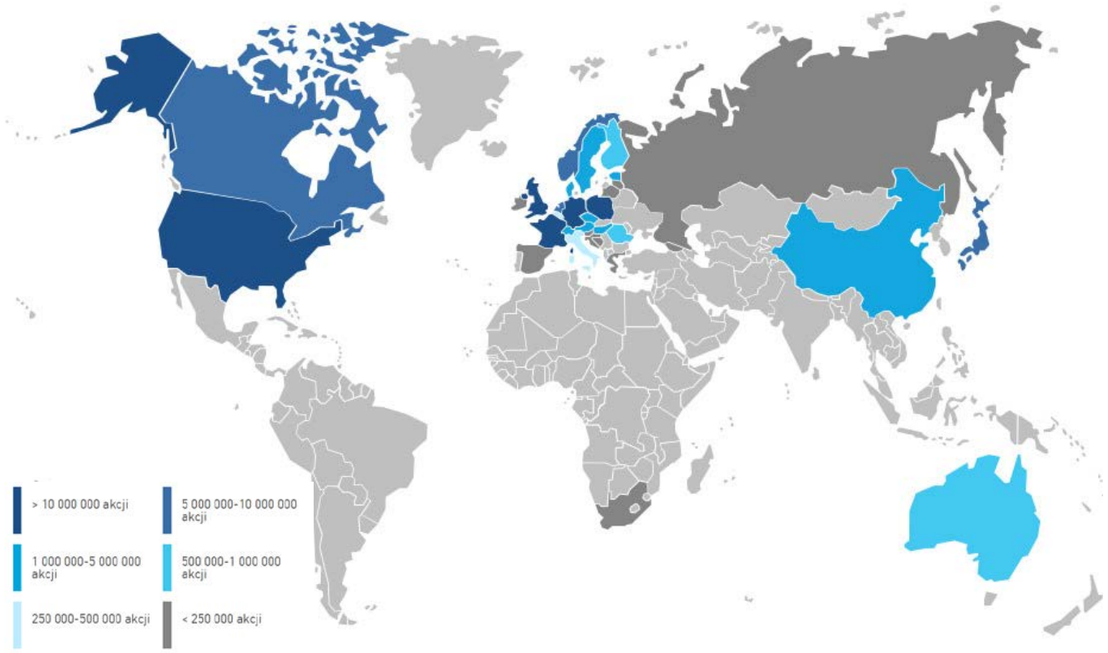

Inwestorzy z Ameryki Północnej 2014-2016

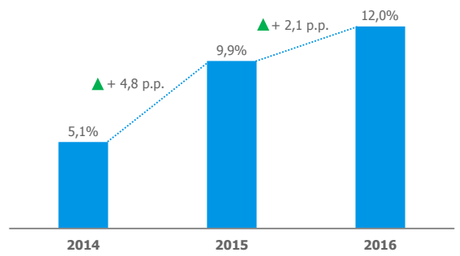

Inwestorzy indywidualni w 2016 roku stanowili ok. 6% akcjonariatu PZU, to jest o 1 p.p. mniej niż w 2015 roku. Niskie zaangażowanie tej grupy odzwierciedla trendy strukturalne na polskim rynku kapitałowym. W 2016 roku udział w obrotach akcji na GPW inwestorów indywidualnych wyniósł zaledwie 13% (podobnie jak w latach 2014-2015), dla porównania w roku 2010 (w którym miało miejsce IPO PZU SŁOWNIK) udział tej grupy w obrotach wynosił ok. 20%.

Udział inwestorów indywidualnych zlokalizowanych poza granicami Polski pozostał bez zmian w stosunku do 2015 roku i wyniósł 1,1%.

Komunikacja z uczestnikami rynku kapitałowego

Wyniki finansowe Grupy PZU (za 2015 rok, I kwartał 2016 roku, I półrocze 2016 roku oraz trzy kwartały 2016 roku) były prezentowane i omawiane przez Zarząd PZU na spotkaniach z analitykami rynku kapitałowego (każdorazowo również transmitowane na żywo za pośrednictwem internetu). Ponadto PZU przeprowadził dedykowane spotkania z transmisjami internetowymi na żywo z następujących wydarzeń:

- 24 sierpnia 2016 roku – ogłoszenie strategii na lata 2016-2020
- 4 października 2016 r. – ogłoszenie Polityki kapitałowej i dywidendowej PZU
- 8 grudnia 2016 r. – ogłoszenie podpisania umowy nabycia akcji Banku Pekao od UniCredit

W 2016 roku PZU po raz kolejny zaprezentował najważniejsze wydarzenia, osiągnięcia i plany w formie raportu rocznego online http://raportroczny2015.pzu.pl/. Raport otrzymał najwyższe wyróżnienie za najlepszy raport roczny w internecie, w prestiżowym konkursie Instytutu Rachunkowości i Podatków (IRIP).

Działania adresowane do inwestorów instytucjonalnych

W 2016 roku przedstawiciele PZU uczestniczyli w:

- 2 non-deal roadshows w Londynie i Nowym Jorku/Bostonie;
- 15 zagranicznych konferencjach finansowych z udziałem globalnych inwestorów instytucjonalnych;
- 5 konferencjach dla inwestorów instytucjonalnych w Warszawie;
- licznych spotkaniach inwestorskich w siedzibie spółki: 1on1, spotkaniach grupowych i telekonferencjach.

W 2016 roku odbyły się 163 spotkania z 288 inwestorami instytucjonalnymi oraz ponad 132 spotkań i telekonferencji z analitykami wydającymi rekomendacje dla akcji PZU.

Odwiedzone centra inwestycyjne w 2016 roku (liczba wizyt)

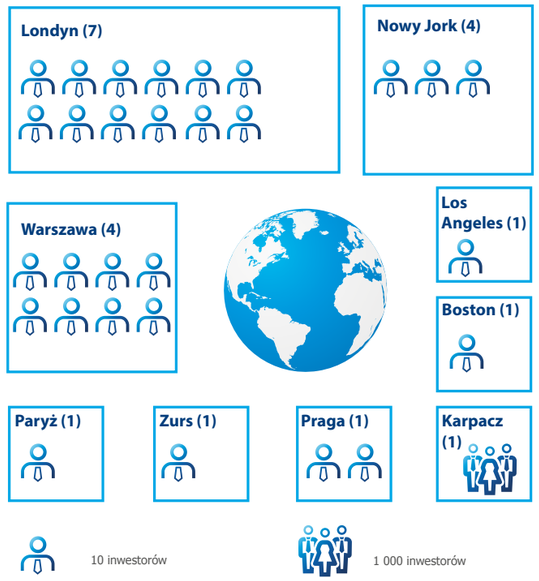

Działania adresowane do inwestorów indywidualnych

W 2016 roku PZU aktywnie wspierało inwestorów indywidualnych, w szczególności poprzez dostarczenie rzetelnej i aktualnej informacji na temat działalności PZU, branży ubezpieczeniowej oraz rynków finansowych. W tym zakresie PZU realizował zarówno projekty ukierunkowane na

efektywniejszą komunikację (m.in. raport online, newsletter, factsheet), jak i podejmował pro-aktywne działania mające na celu bezpośredni kontakt z przedstawicielami Spółki, w tym m.in.:

- uczestniczył w największej w Polsce konferencji dla inwestorów indywidualnych zorganizowanej przez Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych: XX edycji konferencji WallStreet w Karpaczu (ponad 1 000 zarejestrowanych inwestorów) – największym spotkaniu inwestorów indywidualnych w Europie Środkowo-Wschodniej;
- przeprowadził 4 czaty z inwestorami indywidualnymi z udziałem Członka Zarządu PZU, odpowiedzialnego za Pion Finansowy w Grupie PZU po każdorazowej publikacji wyników.

W 2016 roku PZU uczestniczył w Programie „10 na 10 – komunikuj się skutecznie", którego celem jest tworzenie wysokich standardów w zakresie komunikacji spółek giełdowych z inwestorami indywidualnymi.

Wyróżnienia i nagrody za działania RI

Działalność PZU w obszarze relacji inwestorskich jest wysoko oceniana zarówno przez inwestorów, analityków, jak i media. W 2016 roku PZU otrzymał w tej dziedzinie następujące nagrody i wyróżnienia:

- Pierwsze miejsce za raport roczny w internecie (drugi rok z rzędu), w kategorii Banki i Instytucje Finansowe, w konkursie The Best Annual Report organizowanym przez IRIP. W klasyfikacji ogólnej (The Best Annual Report 2015), na którą składa się łączna ocena za skonsolidowane sprawozdanie finansowe, sprawozdanie zarządu z działalności Grupy oraz raport online, PZU uplasował się na trzeciej pozycji;
- Trzecie miejsce dla Prezesa Zarządu Michała Krupińskiego w rankingu najlepszych CEO dla relacji inwestorskich w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej w badaniu Extel 2016;
- Trzecie miejsce (zarówno dla PZU jak i personalnie dla kierownika zespołu relacji inwestorskich – Piotra Wiśniewskiego) w rankingu najlepszych relacji inwestorskich w Polsce w badaniu Extel 2016. W badaniu Extel wzięło udział 16 tys. osób ze środowiska inwestorskiego z 75 krajów. W obszarze relacji inwestorskich przedstawiciele domów maklerskich i analitycy inwestycyjni ocenili 5,5 tys. osób oraz ponad 1,5 tys. firm. Wszystkie dane wykorzystywane w tworzeniu rankingu zostały poddane zewnętrznemu audytowi, gwarantującemu ich wiarygodność i prawidłowość;
- Wyróżnienie przyznane przez Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych w Programie „10 na 10 – komunikuj się skutecznie", za utrzymanie wysokich standardów komunikacji z rynkiem kapitałowym;
- Nagrody Rekinów Biznesu (w ramach pierwszej edycji Capital Market Forum) w dwóch kategoriach: „Debiut 25-lecia" oraz „Spółka dywidendowa".

Cele RI na 2017 rok

Główne cele relacji inwestorskich PZU na 2017 rok:

- umacnianie dobrych relacji pomiędzy Zarządem PZU, a środowiskiem inwestorskim;
- zapewnienie zrozumienia i aprobaty dla strategii biznesowej PZU wśród inwestorów i analityków;
- zapewnienie pojemnego i szerokiego rynku dla akcji i obligacji PZU – poprzez kontynuację działań pro-inwestorskich mających na celu budowę zdywersyfikowanej (geograficznie, liczebnie i profilowo) bazy znających spółkę i dobrze poinformowanych inwestorów;
- zapewnienie szerokiego pokrycia dla akcji PZU przez analityków banków inwestycyjnych i domów maklerskich (sell-side) oraz rzetelnej wyceny akcji PZU poprzez dostarczenie analitykom wysokiej jakości informacji dotyczącej działalności PZU, trendów w branży, czynników wpływających na wyniki finansowe oraz informacji zwrotnej po analizie wydanych przez nich rekomendacji;
- kreowanie standardów relacji inwestorskich, które mogą być wzorem do naśladowania dla innych spółek giełdowych;
- dostarczanie Zarządowi PZU regularnej informacji zwrotnej na temat postrzegania PZU wśród uczestników rynku kapitałowego oraz szerokiej wiedzy o obecnych i potencjalnych akcjonariuszach spółki;
- monitoring sentymentu inwestorów do akcji PZU oraz zmian w strukturze akcjonariatu w celu stosowania najbardziej adekwatnych działań i narzędzi relacji inwestorskich oraz oceny efektywności planów RI.

Stopa dywidendy dla akcji PZU wyniosła

6,3%

dywidenda na akcję wypłacona w 2016 roku wyniosła

2,08 zł

Wskaźnik C/Z (cena / zysk) dla akcji PZU na koniec 2016 roku wyniósł **14,7**

C/WK (cena/wartość księgowa) **2,2**

a kapitalizacja

28 677 mln zł

Średnia wartość obrotu akcjami PZU na sesję wyniosła

66,8 mln zł

a średnia liczba transakcji na sesję

4 169

Udział inwestorów zagranicznych w akcjonariacie PZU na koniec 2016 roku wyniósł

33,1%

udział inwestorów z Ameryki Północnej

12%

Udział OFE w akcjonariacie PZU wyniósł

19,1%,

a udział TFI

5,3%

Liczba konferencji dla inwestorów instytucjonalnych

15 zagranicznych

5 krajowych

2

non-deal roadshows w Londynie i Nowym Jorku/ Bostonie

Liczba rekomendacji dla akcji akcji PZU na koniec 2016 roku

9 kupuj

4 trzymaj

najwyższa cena docelowa

42,4 zł

a średnia

34,5 zł

Rating siły finansowej i rating kredytowy dla PZU i PZU Życie nadany przez S&P

A-

od 2014 roku rating PZU pozostaje o jeden stopień powyżej ratingu Polski dla zadłużenia w walucie obcej

8.6 Rekomendacje analityków dla akcji PZU

W 2016 roku rekomendacje dla akcji PZU wydawało 16 krajowych i zagranicznych instytucji finansowych. Łącznie analitycy *sell-side* SŁOWNIK wydali 27 rekomendacji. Najwięcej zostało wystawionych rekomendacji pozytywnych (55,6%) i neutralnych (33,3%).

Największy wpływ na wycenę akcji PZU przez analityków *sell-side* SŁOWNIK w 2016 roku miały założenia i przewidywania w zakresie nowej strategii, polityki dywidendowej oraz inwestycji realizowanych w sektorze bankowym (w szczególności po zmianach personalnych w zarządach spółek Grupy PZU) a także prognozowana zmiana rentowności w związku z dużą dynamiką cen na rynku ubezpieczeń komunikacyjnych oraz oczekiwania co do wysokości wyniku inwestycyjnego jako pochodna dużej zmienności rynków kapitałowych.

Na koniec 2016 roku było 13 aktualnych rekomendacji (9 kupuj i 4 trzymaj). Mediana ich cen docelowych („Target Price" – TP – cena docelowa) wyniosła 36,0 zł i była niższa o 16,3% w stosunku do mediany cen z początku roku. Maksymalna cena docelowa (TP) wyniosła 42,4 zł i była niższa o 14,8% od maksymalnej ceny docelowej ze stycznia 2016 roku, jednocześnie była wyższa aż o 27,8% w stosunku do ceny akcji PZU na ostatniej sesji w 2016 roku.

Rekomendacje analityków w 2016 roku były średnio o 19,7% wyższe od wyceny rynkowej PZU. W II połowie roku ta rozbieżność zaczęła szybko maleć. W październiku 2016 roku notowania akcji PZU wybiły się ponad minimalną cenę docelową z rekomendacji, co było m.in. związane z dobrym przyjęciem polityki dywidendowej PZU na lata 2016-2020. Dalszy dynamiczny wzrost kursu akcji sprawił, że w grudniu 2016 roku po ogłoszeniu zamiaru nabycia pakietu akcji Banku Pekao, średnia z wycen analityków była tylko o 4,0% wyższa od wyceny rynkowej akcji PZU na GPW. Znacznemu zmniejszeniu uległ także spread pomiędzy najwyższymi a najniższymi cenami docelowymi, co można interpretować jako symptom redukcji niepewności. Koniec roku to także spadek polaryzacji rekomendacji. Zdecydowanie większa niepewność na początku roku przejawiała się w szerszym spektrum zaleceń tj. przeważaj i niedoważaj. W grudniu 2016 roku pozostały tylko rekomendacje kupuj (69,2%) i neutralnie (30,8%).

Rozkład rekomendacji i cen docelowych (TP) wydanych w 2016 roku

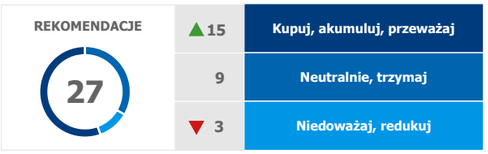

	2016-12-31	2016-01-01	zmiana	Odchylenie cen rekomendacji od ceny akcji
Najwyższa cena docelowa	42,4 zł	49,8 zł	-14,8%	27,8%
Mediana cen docelowych	36,0 zł	43,0 zł	-16,3%	8,4%
Średnia cen docelowych	34,5 zł	42,7 zł	-19,1%	4,0%
Najniższa cena docelowa	27,0 zł	35,0 zł	-22,9%	-18,7%

Oczekiwania analityków względem kursu akcji PZU 2017 roku na podstawie rekomendacji aktualnych na koniec grudnia 2016 roku

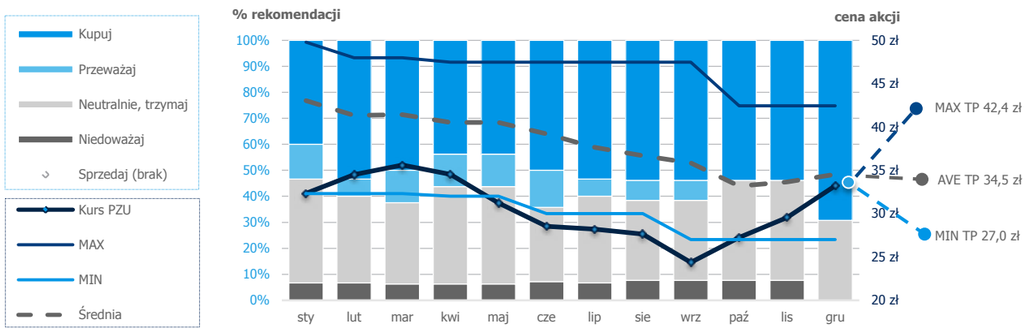

Instytucje wydające rekomendacje dla akcji PZU w 2016 roku

POLSKA

Instytucja	Analityk	Dane adresowe
Deutsche Bank	Marcin Jabłczyński	+48 22 579 87 33 marcin.jablczynski@db.com
DM BH (Citi)	Andrzej Powierża	+48 22 690 35 66 andrzej.powierza@citi.com
DM mBank	Michał Konarski	+48 22 697 47 37 michal.konarski@mdm.pl
DM PKO BP	Jaromir Szortyka	+48 22 580 39 47 jaromir.szortyka@pkobp.pl
DM Trigon	Maciej Marcinowski	maciej.marcinowski@trigon.pl
Haitong Bank	Kamil Stolarski	+48 22 347 40 48 kstolarski@espiritosantoib.pl
Ipopema Securities	Łukasz Jańczak	+48 22 236 92 30 lukasz.janczak@ipopema.pl

ZAGRANICA

Instytucja	Analityk	Dane adresowe
Credit Suisse*	Richard Burden	+44 20 7888 0499 richard.burden@credit-suisse.com
ERSTE	Thomas Unger	+43 50 1001 7344 thomas.unger@erstegroup.com
HSBC	Dhruv Gahlaut	+44 20 7991 6728 Dhruv.gahlaut@hsbcib.com
JP Morgan	Michael Huttner	+44 20 7325 9175 michael.huttner@jpmorgan.com
Raiffeisen Centrobank	Bernd Maurer	+43 1 51520 706 maurer@rcb.at
Societe Generale	Jason Kalamboussis	+44 207 762 4076 jason.kalamboussis@sgcib.com
UBS	Michael Christelis	+27 11 322 7320 michael.christelis@ubs.com

* do czerwca 2016

8.7 Polityka kapitałowa i dywidendowa Grupy PZU

3 października 2016 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia Polityki kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU na lata 2016 – 2020 („Polityka").

Wprowadzenie Polityki wynikało z wdrożenia od 1 stycznia 2016 roku Dyrektywy 2009/138/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 25 listopada 2009 roku w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II), z późniejszymi zmianami, Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z 11 września 2015 roku oraz wygaśnięcia „Polityki kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU na lata 2013 – 2015" zaktualizowanej w maju 2014 roku

Zgodnie z Polityką Grupa PZU dąży do:

- efektywnego zarządzania kapitałem poprzez optymalizację wykorzystania kapitału z perspektywy Grupy;
- maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy podmiotu dominującego w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje;
- zapewnienia wystarczających środków finansowych na pokrycie zobowiązań Grupy wobec klientów.

Polityka zarządzania kapitałem opiera się na następujących zasadach:

- zarządzanie kapitałem (w tym kapitałem nadwyżkowym) Grupy PZU na poziomie PZU jako podmiotu dominującego;
- utrzymanie docelowych współczynników wypłacalności na poziomie 200% dla Grupy PZU, PZU oraz PZU Życie (wg. Wypłacalność II);
- utrzymanie wskaźnika dźwigni finansowej Grupy PZU na poziomie nie wyższym niż 35%;
- zapewnienie środków na rozwój i akwizycje w najbliższych latach;
- brak emisji akcji przez PZU w okresie obowiązywania Polityki.

Polityka dywidendowa Grupy PZU opiera się na następujących zasadach:

- Grupa PZU dąży do efektywnego zarządzania kapitałem i maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy podmiotu dominującego, w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje;
- wysokość dywidendy proponowanej przez Zarząd podmiotu dominującego, wypłacanej przez PZU za dany rok obrotowy, ustalana jest w oparciu o skonsolidowany wynik finansowy Grupy PZU przypisany jednostce dominującej, przy czym:
  - nie więcej niż 20% powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) na cele związane z rozwojem organicznym i innowacjami oraz realizacją inicjatyw wzrostowych;
  - nie mniej niż 50% podlega wypłacie w ramach rocznej dywidendy;
  - pozostała część zostanie wypłacona w ramach rocznej dywidendy lub powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) w przypadku realizacji w danym roku istotnych nakładów związanych z realizacją założeń Strategii Grupy PZU, w tym w szczególności w ramach transakcji fuzji i przejęć;

z zastrzeżeniem iż:

- zgodnie z planami Zarządu oraz własną oceną ryzyk i wypłacalności podmiotu dominującego środki własne podmiotu dominującego oraz Grupy PZU po deklaracji lub wypłacie dywidendy, pozostają na poziomie, który zapewnia spełnienie warunków określonych w polityce kapitałowej;
- przy określeniu dywidendy uwzględniane są rekomendacje organu nadzoru w zakresie dywidendy.

Wypłata dywidendy z zysku za 2015 rok

30 czerwca 2016 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku, w której postanowiło przeznaczyć na wypłatę dywidendy kwotę 1 796 127 840,00 zł, tj. 2,08 zł na jedną akcję. Dniem, według którego ustalono listę akcjonariuszy uprawnionych do wypłaty był 30 września 2016 roku. Dywidenda została wypłacona 21 października 2016 roku.

Polityka dywidendowa i kapitałowa Grupy PZU

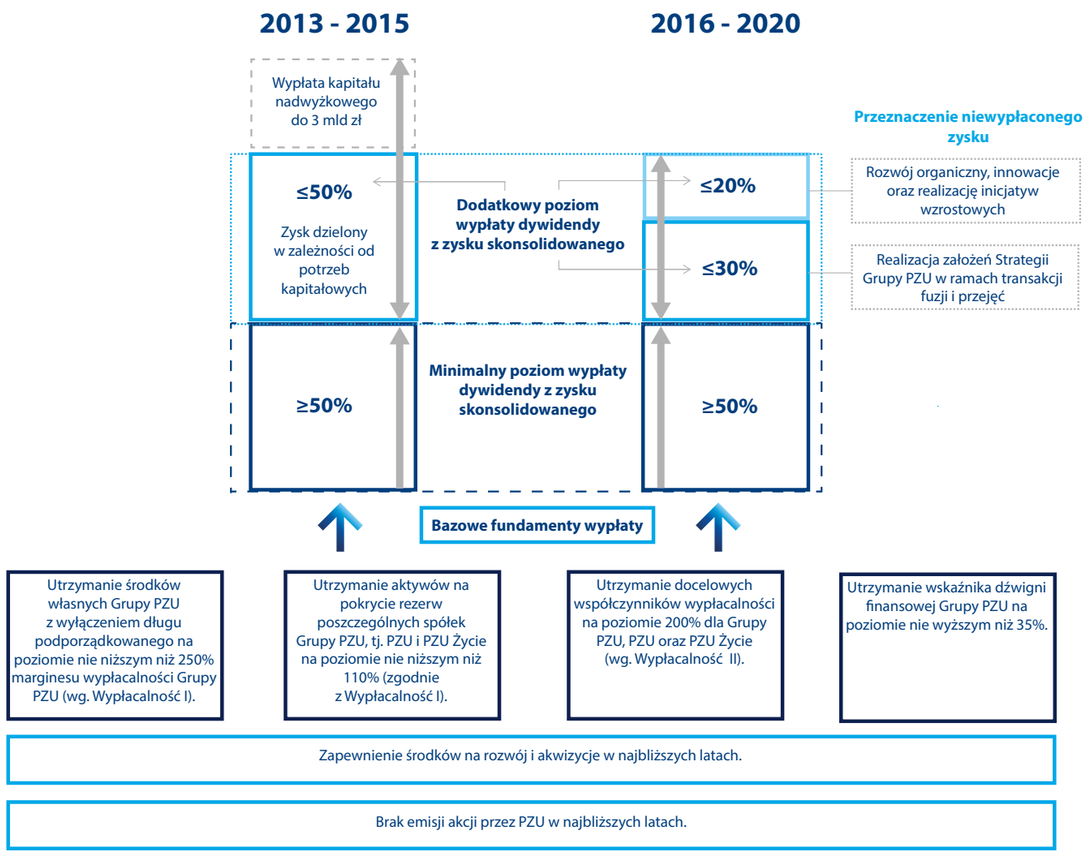

Zysk i dywidenda na akcję PZU 2010-2016

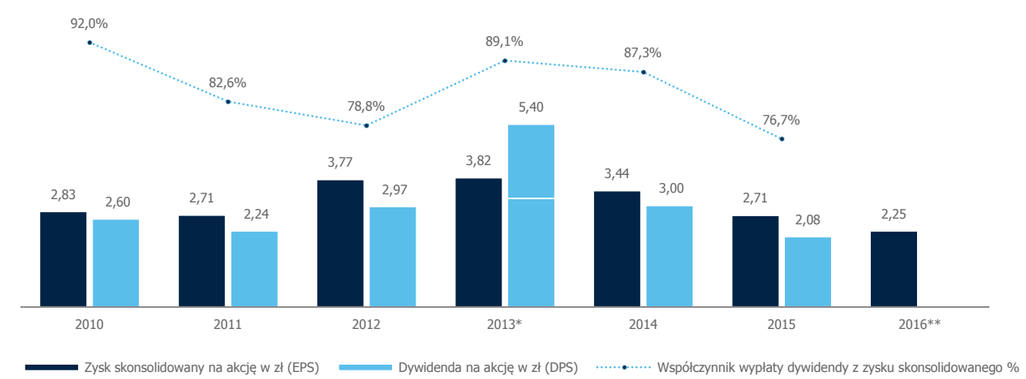

* w 2013 roku miała miejsce wypłata dywidendy z kapitałów nadwyżkowych (2 zł na akcję)
** do dnia sporządzenia niniejszego Sprawozdania z działalności Zarząd nie podjął uchwały w sprawie propozycji podziału zysku za 2016 rok.

Wypłaty dywidendy i całkowita stopa zwrotu dla akcjonariuszy (TSR) PZU (2010-2016)

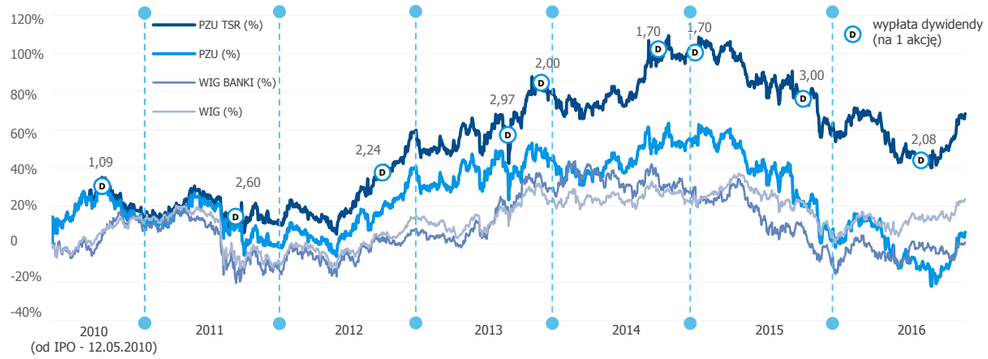

Wartość księgowa na akcję i skumulowana dywidenda brutto na akcję PZU (zł)

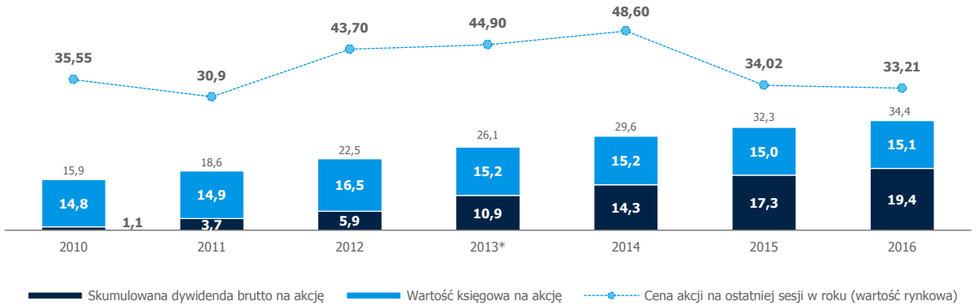

* w 2013 roku miała miejsce wypłata dywidendy z kapitałów nadwyżkowych (2 zł na akcję)

Rekomendacja KNF dla wypłaty dywidendy z zysku za 2016 rok

Podobnie jak we wcześniejszych latach, 6 grudnia 2016 roku Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła stanowisko w sprawie polityki dywidendowej banków, zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, powszechnych towarzystw emerytalnych, domów maklerskich i towarzystw funduszy inwestycyjnych w 2017 roku (pobierz).

Zgodnie z zaleceniem organu nadzoru, dywidendę powinny wypłacić tylko zakłady ubezpieczeń spełniające określone kryteria finansowe. Jednocześnie wypłata dywidendy powinna zostać ograniczona maksymalnie do 75% wysokości zysku wypracowanego w 2016 roku, przy czym pokrycie wymogu kapitałowego dla kwartału, w którym wypłacono dywidendę powinno utrzymywać się na poziomie co najmniej 110%. Jednocześnie KNF dopuszcza wypłatę dywidendy równą całemu wypracowanemu w 2016 roku zyskowi o ile pokrycie wymogu kapitałowego (po odliczeniu od środków własnych przewidywanych dywidend) na koniec 31 grudnia 2016 roku oraz dla kwartału, w którym wypłacono dywidendę będzie na poziomie co najmniej 175% dla zakładów prowadzących działalność w dziale I oraz co najmniej 150% dla zakładów prowadzących działalność w dziale II.

Do dnia sporządzenia niniejszego Sprawozdania z działalności Grupy PZU Zarząd nie podjął uchwały w sprawie propozycji podziału zysku za 2016 rok.

Dywidenda wypłacona przez PZU z zysku za lata obrotowe 2012-2016

	2016	2015	2014	2013	2012
Skonsolidowany zysk netto Grupy PZU (w mln zł)	2 417	2 343	2 968	3 295	3 254
Jednostkowy zysk PZU (w mln zł)	1 593	2 249	2 637	5 106	2 581
Wypłacona dywidenda za rok (w mln zł)	b.d.****	1 796	2 591	4 663	2 565
Dywidenda na 1 akcję za rok (w zł)*	b.d.****	2,08	3,00	5,40**	2,97
Dywidenda na 1 akcję wg. daty ustalenia prawa (w zł)**	2,08	3,00	3,40	4,97	2,24
Współczynnik wypłaty dywidendy z zysku skonsolidowanego za rok	b.d.****	76,7	87,3%	89,1%**	78,8%
Stopa dywidendy w roku (%) ***	6,3%	8,8%	7,0%	11,1%	5,1%
Całkowita stopa zwrotu dla akcjonariuszy (TSR)	3,7%	(23,8)%	15,8%	14,1%	48,7%

* zysk przypisany właścicielom jednostki dominującej
**dywidenda z kapitałów nadwyżkowych wypłacona w 2013 roku (2 zł na akcję), nieuwzględniona przy współczynniku wypłaty dywidendy
*** stopa liczona jako dywidenda wg. daty ustalenia prawa do dywidendy wobec ceny akcji na koniec danego roku
**** do dnia sporządzenia niniejszego Sprawozdania z działalności Zarząd nie podjął uchwały w sprawie propozycji podziału zysku za 2016 rok.

8.8 Rating

Rating emitenta

PZU i PZU Życie od 2004 roku podlegają regularnej ocenie przez agencję ratingową S&P Global Ratings (S&P). Rating nadany PZU i PZU Życie jest oceną wynikającą z analizy danych finansowych, pozycji konkurencyjnej, zarządzania i strategii korporacyjnej oraz sytuacji finansowej kraju. Rating zawiera również perspektywę ratingową (outlook), czyli przyszłą ocenę sytuacji spółki w przypadku zaistnienia określonych okoliczności. Od 25 marca 2014 roku PZU posiada rating o jeden stopień wyższy od ratingu Polski dla zadłużenia w walucie obcej.

21 stycznia 2016 roku agencja ratingowa S&P obniżyła rating siły finansowej PZU z poziomu „A" do poziomu „A-" z perspektywę ratingową na poziomie negatywnym. Decyzja o obniżeniu ratingu dla PZU była związana z decyzją o obniżeniu oceny ratingowej Polski i nie wynikała ze zmiany sytuacji finansowej Spółki.

31 października 2016 roku agencja ratingowa S&P podtrzymała długoterminowy rating kredytowy oraz rating siły finansowej PZU i PZU Życie na poziomie A- z perspektywą negatywną, jednocześnie usuwając go z listy „pod obserwacją", na którym znajdował się od 18 grudnia 2015 roku.

22 grudnia 2016 roku agencja ratingowa S&P potwierdziła rating siły finansowej i rating siły kredytowej dla PZU i PZU Życie na poziomie ‚A-'. Perspektywa ratingu pozostała negatywna. Potwierdzenie ratingu nastąpiło po opublikowanej przez Grupę PZU 8 grudnia 2016 roku informacji o podpisaniu umowy zakupu 20% akcji Banku Pekao.

Rating kraju

15 stycznia 2016 roku agencja ratingowa S&P obniżyła ocenę ratingową Polski z A- do BBB+ dla długoterminowych zobowiązań w walutach obcych oraz z A/A- do A-1/A-2 dla odpowiednio długo i krótkoterminowych zobowiązań w walucie lokalnej. Jednocześnie zmieniona została perspektywa ratingu z pozytywnej na negatywną. 2 grudnia 2016 roku perspektywa ratingowa została podniesiona do stabilnej.

Rating euroobligacji

20 czerwca 2014 roku agencja ratingowa S&P przyznała rating niezabezpieczonego zadłużenia na poziomie A- dla euroobligacji wyemitowanych przez PZU Finance AB. W październiku 2015 roku nastąpiła emisja obligacji PZU o wartości 350 mln euro. Obligacje te zostały zasymilowane i tworzą jedną serię z obligacjami o wartości nominalnej 500 mln euro wyemitowanymi przez PZU Finance AB (publ) 3 lipca 2014 roku, tzw. „tap". 12 października 2015 roku analitycy S&P określili rating nowej emisji również na poziomie A-. 21 stycznia 2016 roku, w związku z obniżeniem ratingu

Rating Polski

	Obecnie		Poprzednio	
Kraj	**Rating oraz perspektywa**	**Data przyznania / aktualizacji**	**Rating oraz perspektywa**	**Data przyznania / aktualizacji**
Rzeczpospolita Polska				
Rating wiarygodności kredytowej (długoterminowy w walucie lokalnej)	A- /Stabilna/	2 grudnia 2016	A- /Negatywna/	15 stycznia 2016
Rating wiarygodności kredytowej (długoterminowy w walucie zagranicznej)	BBB+ /Stabilna/	2 grudnia 2016	BBB+ /Negatywna/	15 stycznia 2016
Rating wiarygodności kredytowej (krótkoterminowy w walucie lokalnej)	A-2	2 grudnia 2016	A-2	15 stycznia 2016
Rating wiarygodności kredytowej (krótkoterminowy w walucie zagranicznej)	A-2	2 grudnia 2016	A-2	15 stycznia 2016

Rating PZU

	Obecnie		Poprzednio	
Nazwa zakładu	**Rating oraz perspektywa**	**Data przyznania / aktualizacji**	**Rating oraz perspektywa**	**Data przyznania / aktualizacji**
PZU				
Rating siły finansowej	A- /Negatywna/	22 grudnia 2016	A- /Watch Neg/	21 stycznia 2016
Rating wiarygodności kredytowej	A- /Negatywna/	22 grudnia 2016	A- /Watch Neg/	21 stycznia 2016
PZU Życie				
Rating siły finansowej	A- /Negatywna/	22 grudnia 2016	A- /Watch Neg/	21 stycznia 2016
Rating wiarygodności kredytowej	A- /Negatywna/	22 grudnia 2016	A- /Watch Neg/	21 stycznia 2016

Rating euroobligacji wyemitowanych przez PZU Finance AB (publ)

	Obecnie		Poprzednio	
	Rating oraz perspektywa	**Data przyznania / aktualizacji**	**Rating oraz perspektywa**	**Data przyznania / aktualizacji**
EUR 350 mln do 07/03/2019	BBB+	21 stycznia 2016	A- /Stabilna/	12 października 2015
EUR 500 mln do 07/03/2019	BBB+	21 stycznia 2016	A- /Stabilna/	20 czerwca 2014

PZU (co było konsekwencją obniżenia rating Polski), został również obniżony rating euroobligacji wyemitowanych przez PZU Finance AB (publ) do poziomu BBB+. Jest to nadal tzw. „rating inwestycyjny".

Rating Alior Bank

5 września 2013 roku agencja Fitch Ratings Ltd. nadała Alior Bank rating podmiotu ma poziomie BB z perspektywą stabilną. Rating utrzymany został na niezmienionym poziomie zgodnie z oceną nadaną 12 kwietnia 2016 roku.

Rating Alior Bank

Rating Alior Bank	Rating (Fitch)
Rating długoterminowy podmiotu (Long-Term Foreign Currency IDR)	**BB /Stabilna/**
Rating krótkoterminowy podmiotu (Short-Term Foreign Currency IDR)	B
Długoterminowy rating krajowy (National Long-Term Rating): BBB+(pol)	BBB+(pol) /Stabilna/
Krótkoterminowy rating krajowy (National Short-Term Rating): F2(pol)	F2(pol)
Viability Rating (VR)	bb
Rating wsparcia (Support Rating)	5
Minimalny rating wsparcia (Support Rating Floor)	'No Floor'

Kalendarium głównych wydarzeń korporacyjnych w 2017 roku

18

STYCZEŃ

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

15

MARZEC

Raport roczny 2016

17

MAJ

Raport za I kwartał 2017

2-4

CZERWIEC

21 Konferencja WallStreet dla inwestorów indywidualnych

24

SIERPIEŃ

Raport półroczny 2017

15

LISTOPAD

Raport za III kwartały 2017

WIĘCEJ

09

Społeczna odpowiedzialność biznesu

Jesteśmy częścią otaczającego nas świata. Wierzymy, że zrozumienie oczekiwań naszych klientów i innych interesariuszy, troska o rozwój pracowników, zaangażowanie w działalność społeczną i ochronę środowiska to nieodzowne elementy odpowiedzialnego biznesu i filary budowy wartości nowoczesnej firmy.

W rozdziale:

1. Odpowiadamy na potrzeby
2. Cenimy naszych ludzi
3. Wspieramy społeczeństwo
4. Dbamy o środowisko naturalne
5. Wybrane inicjatywy społecznej odpowiedzialności biznesu w pozostałych spółkach Grupy PZU

Grupa PZU jest liderem rynku ubezpieczeń w Polsce oraz jedną z największych instytucji finansowych w Europie Środkowo-Wschodniej. Bycie liderem zobowiązuje do odpowiedzialnego działania, ale dla PZU to też świadomy wybór i dobrowolna strategia. Zarząd stara się działać nie tylko jak przedsiębiorca, lecz również jak aktywny obywatel, reagujący na społeczne problemy i wyzwania. Wzrost wartości Grupy jest zgodny z interesami otoczenia oraz opiera się o zrównoważone i odpowiedzialne korzystanie z zasobów. Realizacja Strategii PZU 2020 jest oparta na odpowiedzialnym zarządzaniu kapitałem - finansowym, ludzkim, społecznym, środowiskowym i intelektualnym. ROZ 4. STRATEGIA ROZWOJU.

Długoterminowe, zrównoważone podejście do prowadzenia biznesu znajduje odzwierciedlenie w obecności PZU w indeksie spółek odpowiedzialnych społecznie RESPECT Index (indeks Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie). ROZ 8. PZU NA RYNKU KAPITAŁOWYM I DŁUŻNYM.

Misją PZU jest zapewnienie spokoju i poczucia bezpieczeństwa klientom. Realizacja tego celu nie byłaby możliwa bez ich zaufania. To ono jest fundamentem relacji, bo klient kupuje od PZU obietnicę, że w trudnej sytuacji otrzyma pomoc, że będzie mógł polegać na PZU. Działalność PZU ma jednak wpływ nie tylko na klientów. Równie ważni są pracownicy, akcjonariusze, dostawcy i społeczności lokalne, w których PZU jest obecne. Wszyscy ci ludzie również powinni mieć pewność, że mogą polegać na PZU.

„Każdy człowiek jest dla nas ważny i dlatego każdemu staramy się stworzyć lepszą przyszłość"

Etyka - całej firmy i każdego pracownika - jest fundamentem wszelkich działań Grupy PZU i warunkiem niezbędnym zrównoważonego rozwoju. Dążeniem PZU jest aby etyczne postępowanie odzwierciedlone było we wszystkich działaniach podejmowanych przez pracowników Grupy. PZU dąży do stworzenia kultury korporacyjnej, której ważnym elementem jest uczciwość, szczerość i szacunek. Punktem odniesienia w zakresie spraw związanych z etyką są zarówno formalne dokumenty (Dobre praktyki PZU), jak i przyjęte trzy główne wartości:

- jesteśmy fair - stosujemy jasne zasady, a nasza oferta jest przejrzysta i spełnia realne oczekiwania klientów,
- jesteśmy innowacyjni - ciągle poszukujemy usprawnień i stale dopasowujemy się do zmieniających się potrzeb klientów,
- jesteśmy efektywni - kontrolujemy koszty i dbamy o sprawne procesy, a klientom oferujemy sprawną i przyjazną obsługę oraz konkurencyjne ceny.

Wartości te stanowią wspólną filozofię działania i są podstawą strategii Grupy PZU 2020 (ROZ 4. STRATEGIA ROZWOJU). Dobre praktyki zostały przyjęte i są stosowane przez większość spółek Grupy w tym wszystkie spółki ubezpieczeniowe (PZU, PZU Życie, LINK4, Lietuvos Draudimas, PZU Litwa Życie, ASS Balta, PZU Estonia, PZU Ukraina, PZU Ukraina na Życie).

Zrównoważony rozwój i odpowiedzialne społecznie podejście do prowadzenia biznesu są jednocześnie drogą do wypracowania najlepszej możliwej propozycji wartości dla klientów Grupy PZU jak i odpowiedzią na oczekiwania pozostałych interesariuszy. Działania podejmowane w obszarze CSR SŁOWNIK wspierają realizację celów biznesowych, budują reputację, kapitał społeczny oraz wizerunek marki.

W codziennej działalności Grupa PZU kieruje się czterema zasadami:

- odpowiadamy na potrzeby - dostarczamy najwyższej jakości produkty, które w najlepszy możliwy sposób odpowiadają oczekiwaniom klientów;
- cenimy naszych ludzi - ciągle rozwijamy umiejętności i kompetencje swoich pracowników, stwarzając im jednocześnie dogodne warunki do realizowania osobistych zainteresowań;
- wspieramy społeczeństwo - dążymy do budowania stałych, długoterminowych relacji z lokalnymi społecznościami poprzez wspieranie inicjatyw, które w pozytywny sposób wpływają na otoczenie;
- dbamy o środowisko naturalne - bierzemy odpowiedzialność za otoczenie, w którym działamy.

9.1 Odpowiadamy na potrzeby

Grupa PZU już od ponad 200 lat dąży do spełnienia oczekiwań i zachowania najwyższego poziomu obsługi swoich klientów. Respektuje wszystkie zasady wprowadzone przez Polską Izbę Ubezpieczeń w dokumencie Zasady Dobrych Praktyk Ubezpieczeniowych.

Relacje z klientami

Chcąc zapewnić bezpieczeństwo i gwarancję najwyższej jakości współpracy ze swoimi klientami i innymi interesariuszami PZU na bieżąco analizuje dane płynące z dostępnych kanałów komunikacyjnych oraz innych źródeł informacji. Wnioski płynące z tych analiz pozwalają nieustannie usprawniać procesy biznesowe i doskonalić relacje z klientami. Narzędzia, które PZU wykorzystuje do analizowania potrzeb i oczekiwań klientów to między innymi:

- badania satysfakcji klientów – PZU i PZU Życie przeprowadzają systematyczne i szeroko zakrojone badania satysfakcji i lojalności swoich klientów. Grupa PZU przeprowadza ankiety satysfakcji w każdym procesie oraz kanale sprzedażowym. Dzięki temu może jeszcze lepiej zrozumieć rynek. Dotychczasowe badania zostały przeprowadzone z udziałem ponad 40 tys. ankietowanych, a ich wyniki pozwoliły nie tylko lepiej poznać potrzeby klientów, ale także zidentyfikować mocne strony organizacji oraz obszary, które wymagają zmian i udoskonaleń. W 2016 roku badania wykazały, że poziom zadowolenia klientów PZU, na rzecz których w ciągu ostatnich 12 miesięcy prowadzona była przez Grupę likwidacja szkody lub miały miejsce wypłaty świadczenia, jest o 8 p.p. wyższy niż u konkurentów. Wśród klientów Grupy wskaźnik NPS (Net Promoter Score) SŁOWNIK wyniósł 7%[1]. Wśród klientów LINK4 wskaźnik NPS wyniósł 6%, i był wyższy o 4 p.p. niż u konkurentów na rynku direct[2];
- badania jakości obsługi klientów – PZU regularnie śledzi jakość obsługi klientów w swoich Oddziałach oraz poprzez agentów i partnerów PZU. Wnioski z tych obserwacji służą przygotowaniu programów szkoleń z zakresu obsługi klienta, w tym dla agentów i partnerów, tak by zapewnić stałe podnoszenie jakości tej obsługi;
- spotkania z klientami – PZU cyklicznie spotyka się z klientami i pyta o opinię na temat produktów i usług, jakości obsługi, sposobów komunikacji z klientem, materiałów marketingowych czy działalności społecznej. Głos klienta to w PZU bardzo ważny element budowania oferty oraz standardów obsługi;
- media społecznościowe i reklamacje klientów – PZU komunikuje się z interesariuszami m.in. poprzez blogi eksperckie czy serwisy społecznościowe takie jak Facebook, Twitter, Linkedin czy Instagram. Platformy te umożliwiają lepszy kontakt ze zróżnicowanymi grupami odbiorców i pozwalają dzięki temu lepiej identyfikować obszary wymagające dalszych usprawnień. Z drugiej strony wykorzystanie nowoczesnych kanałów komunikacji wzmacnia wizerunek PZU jako przyjaznej i nowoczesnej firmy, otwartej na komentarze i dyskusję z interesariuszami. „Chcemy być wszędzie tam, gdzie są nasi klienci";
- audyty jakości komunikacji z klientami – razem z Pracownią Prostej Polszczyzny z Uniwersytetu Wrocławskiego PZU przeprowadza audyty języka komunikacji z klientami. Bada, czy komunikuje się z nimi w sposób efektywny, przyjazny i zrozumiały a także czy mówi tym samym językiem, którym posługuje się piszący klient. Ważnym elementem są tutaj badania komunikacji w social media, który staje się coraz bardziej popularnym kanałem kontaktu;
- modele *data mining* – zaawansowana analityka, wspierana przez praktyczną wiedzę biznesową ekspertów pozwoliła zbudować modele, które skutecznie odnajdują poszukiwane informacje w hurtowniach danych. Modele *data mining* bezpośrednio wspierają wszelkie procesy marketingowe i sprzedażowe.

Zapewniając swoim klientom jak najlepszą dostępność usług Grupa PZU stara się jednocześnie wspierać lokalne społeczności. Znaczna część placówek PZU zlokalizowana jest w miejscowościach poniżej 15 tys. mieszkańców i jest istotnym czynnikiem stymulującym rozwój tych miejscowości i ich społeczności. W dążeniu do jak najlepszej dostępności produktów i usług PZU - jako pierwszy ubezpieczyciel w Polsce - wprowadził w wybranych oddziałach obsługę w Polskim Języku Migowym. Usługa oferowana we współpracy z firmą

[1] Badanie realizowane miesięcznie przez GFK Polonia na zlecenie PZU. Przedstawione dane są skumulowanym wynikiem pomiarów miesięcznych od stycznia do grudnia 2016 roku
[2] Badanie realizowane miesięcznie przez GFK Polonia na zlecenie PZU. Przedstawione dane są skumulowanym wynikiem pomiarów miesięcznych od stycznia do grudnia 2016 roku

Migam.org oparta jest na połączeniu wideo z tłumaczem przy pomocy tabletu. Funkcjonuje ona już w ośmiu wybranych oddziałach ZOBACZ. Wdrożone przez PZU rozwiązanie umożliwia lepszą i bardziej komfortową obsługę klientów niesłyszących i niedosłyszących.

Relacje z dostawcami

PZU przykłada dużą wagę do kształtowania właściwych relacji z dostawcami i kooperantami. W szczególności Grupa koncentruje się na zapewnieniu jak najlepszej współpracy z agentami stawiając do ich dyspozycji programy wsparcia, szkolenia (takie jak Akademia Agenta) oraz nowy portal służący komunikacji wewnętrznej z siecią agentów Grupy. Szkoleni są także kandydaci na agentów. Z drugiej strony PZU jasno komunikuje oczekiwanie przestrzegania przez dostawców, kooperantów i agentów wszelkich przepisów i regulacji prawnych właściwych dla prowadzonej przez nich działalności.

Współpraca z przemysłem

Dynamicznie rozwijające się otoczenie rynkowe wymusza ciągłe udoskonalanie własnych produktów, procesów oraz adaptacji strategii rozwoju. Polskie przedsiębiorstwa oczekują od firm ubezpieczeniowych perfekcyjnej obsługi oraz innowacyjnych i dopasowanych do ich potrzeb rozwiązań. Centrum badawczo - rozwojowe PZU Lab powstało w odpowiedzi na te wymagania oraz wynika bezpośrednio ze strategii Grupy PZU, która skupia się wokół rozwoju i innowacyjnych rozwiązań. Celem projektu jest zwiększenie świadomości polskich firm w zakresie zarządzania ryzykiem oraz promowanie „dobrych praktyk" wśród klientów. PZU chce być partnerem biznesowym, o silnej pozycji eksperckiej, dostarczającym nie tylko produkty ubezpieczeniowe ale również doradzającym klientom na każdym etapie zarządzania ryzykiem.

Bezpieczeństwo informacji w Grupie PZU i w relacjach z interesariuszami

Grupa PZU przywiązuje najwyższą wagę do kwestii bezpieczeństwa przetwarzanych przez nią informacji, w tym powierzonych jej przez klientów i innych interesariuszy. Jako lider polskiego rynku ubezpieczeń, PZU szczególnie dba o zabezpieczenie danych klientów: przestrzega przepisów o ochronie danych osobowych i wypełnia wszystkie wymogi prawa dotyczące legalności przetwarzania danych osobowych, rejestracji zbiorów i bezpieczeństwa systemów informatycznych, w których przetwarzane są dane osobowe.

W Grupie PZU obowiązują wewnętrzne procedury, które regulują kwestie bezpieczeństwa informacji, w tym danych osobowych klientów. W relacjach z agentami, współpracownikami i innymi kooperantami PZU wymaga najwyższych standardów ochrony interesów swoich klientów, w szczególności w zakresie przetwarzania danych zgodnie z prawem.

Platforma Everest - kolejny krok ku idealnym relacjom z klientami

Wdrażając nowy system informatyczny Grupa PZU, wyposaża sprzedawców w wiedzę, pozwalającą sprawniej i szybciej niż dotychczas odpowiadać na potrzeby klienta i przygotować dla niego kompletną ofertę. Szerzej w ROZ 5.2 MODEL BIZNESOWY – UBEZPIECZENIA.

9.2 Cenimy naszych ludzi

Motywujące środowisko pracy

PZU przykłada bardzo dużą wagę do tego by środowisko, w którym działają jego pracownicy, pomagało znajdować i umacniać ich motywację a przez to podnosić wartość wykonywanej przez nich pracy i osiągać najwyższą efektywność w interesie klientów, akcjonariuszy i całego otoczenia Organizacji. Efektywny i zmotywowany zespół jest w PZU najważniejszym elementem realizacji celów strategii. Konsekwentne wzmacnianie kapitału intelektualnego i socjalnego poprzez rozwój talentów pracowników Grupy, wpływa bezpośrednio na podnoszenie głównych wskaźników efektywności i jest jednym z kluczowych warunków dla zapewnienia przyszłego wzrostu wartości firmy.

„Trzeba tworzyć ciekawe środowisko, w którym ludzie interesują się historią, którą tworzą"

Carlos Goshn. CEO Renault/Nissan

W ramach zapobiegania wypadkom ubezpieczeniowym oraz zapobiegania ich skutkom wsparliśmy

ponad 2600

przedsięwzięć o charakterze prewencyjnym

Zrealizowaliśmy

66 projektów

w ramach wolontariatu pracowniczego

wsparliśmy

8 336 beneficjentów

w tym 660 zwierzaków

W wolontariat zaangażowanych było

707 naszych pracowników

którzy zaprosili do swoich projektów 255 osób spoza PZU

spędziliśmy na wolontariacie

5 500 godzin

Kartę kibica Alior Banku posiada już ponad

50 000

fanów

karta pełni funkcję identyfikatora, zastępuje tradycyjny, papierowy bilet, a także służy jako karta płatnicza pre-paid

Podczas sponsorowanych przez nas imprez biegowych, zebraliśmy razem

158 100 zł

w strefach

Podziel Się Kilometrem

dzięki czemu pomogliśmy

13 beneficjentom

Poziom zadowolenia naszych klientów w procesie likwidacji szkody lub wypłaty świadczenia był

9,1 p.p.

wyższy niż u konkurentów

Rezygnacja z gazet papierowych

– **16** dzienników, **48** tygodników i dwutygodników, **79** miesięczników i **11** kwartalników

przyczyniła się do rocznej redukcji papieru o

13 ton

Dobrym przykładem jest projekt budowy kultury korporacyjnej Contact Center Grupy PZU. Inicjatywa została powołana w 2015 roku. Zakłada ona budowę niepowtarzalnej kultury organizacyjnej jednostki Contact Center, wyróżniającej ją na tle firmy i jednocześnie pozostającej w zgodzie z wartościami Grupy PZU. Zostało stworzone przyjazne miejsce o inspirującej atmosferze, dające szansę na realizację pasji i wymianę doświadczeń. Wszystkie realizowane inicjatywy to inicjatywy oddolne - wymyślone, zaplanowane i zrealizowane przez pracowników, np. inicjatywy w ramach programu „Ludzie z pasją": m.in. warsztaty języka migowego prowadzone przez osobę niedosłyszącą, warsztaty fotograficzne organizowane przez osoby fotografujące, spływ kajakowy zorganizowany przez osoby pasjonujące się turystyką, szkolenie z Excel'a zorganizowane przez pasjonata tego programu. Są to wydarzenia, w których jednorazowo uczestniczy kilkadziesiąt osób, projekt wspiera je organizacyjnie, dostarczając narzędzia i komunikację. Inicjatywy realizowane są w 4 obszarach:

- obszar zaangażowania - inicjatywy budujące satysfakcję i zaangażowanie pracowników (*team building*), np. turniej piłki nożnej, przegląd teatralny (zespoły Contact Center przygotowały przedstawienia dla dzieci, biletem wstępu były materiały i zabawki dla domu dziecka), dress Code Inaczej (dni tematyczne z atrakcjami i możliwością przebierania się), konkursy;
- obszar rozwoju kompetencji - inicjatywy budujące i rozwijające kompetencje i talenty pracowników, np. szkolenia otwarte (kreatywne myślenie, techniki walki ze stresem, współpraca), program rozwojowy dla liderów, program rozwojowy dla wybranych konsultantów;
- obszar komunikacji - inicjatywy usprawniające komunikację wewnętrzną i umożliwiające wzajemnie poznawanie się, np. śniadania „Kontaktuj na dzień dobry" z kadrą menadżerską czy zarządem, dedykowany mailing i skrzynka kontaktowa, wewnętrzna strona intranetowa, cykliczne badanie satysfakcji ZOOM w celu pozyskiwania informacji zwrotnych, spójne zarządzanie komunikacją na zewnątrz Contact Center;
- obszar warunków pracy - inicjatywa mająca na celu podniesienie komfortu pracy w Contact Center, uwzględniająca m.in. zmiany aranżacyjne oraz tworzenie urozmaiconej przestrzeni kreowanej przez samych użytkowników oraz modyfikacja efektywnościowych systemów wynagradzania, pozwalających na podniesienie stawki wynagrodzenia w zależności od osiąganych wyników z uwzględnieniem specyfiki danej infolinii.

Polityka równych szans

Zgodnie z Dobrymi praktykami PZU każdy pracownik ma równe szanse. Na tej zasadzie opierają się relacje we wszystkich procesach – od rekrutacji, przez ocenę wyników, awans, rozwój zawodowy, aż po udział w szkoleniach. Pracownicy mają równe szanse i możliwości - płeć, wiek, stopień sprawności, narodowość, wyznanie, przekonania polityczne, przynależność związkowa, pochodzenie etniczne, orientacja seksualna ani charakter zatrudnienia nie mają tutaj znaczenia.

Wewnętrzne szkolenia i możliwości rozwoju kariery są dostępne dla wszystkich. Podczas procesu rekrutacji rozpatrywane są wszystkie aplikacje, które spełniają wymagania i oczekiwania co do wiedzy, umiejętności i zdolności.

Zastosowanie tych zasad pozwala na jasne powiązanie efektywności z podwyżkami, ofertą rozwojową i awansami, a także wyposażyło menedżerów w narzędzia zarządzania motywacją pracowników. Co równie istotne, każdy pracownik aktywnie uczestniczy w ocenie, ma możliwość wymiany opinii z przełożonym oraz bierze pełną odpowiedzialność za swój indywidualny rozwój.

Rozwój osobisty i zawodowy

Inicjatywy nakierowane na rozwój osobisty i możliwie najwyższą satysfakcję z pracy, wzmacniają motywację pracowników oraz tworzą fundament rynkowych sukcesów Grupy. W ramach wsparcia osobistego i zawodowego rozwoju pracowników w 2016 roku zorganizowanych i uruchomionych zostało wiele programów, które pomagały rozwijać zdolności w wymagających tego obszarach. Przykładem inicjatyw są program PLUS oraz programy adresowane do kadry menadżerskiej - Menadżer 2.0 i Lider 2.0.

ROZ 5.4 ZARZĄDZANIE KADRAMI

Zaangażowanie pracowników

Zaangażowany pracownik PZU to taki, który myśli o celowości swoich działań, o ich konsekwencjach dla organizacji i jej klientów oraz o tym, co może zrobić, by wspólnie osiągnąć jeszcze większy sukces. Aby uczynić PZU bardziej przyjaznym miejscem pracy, pracownicy wraz ze swoimi przełożonymi opracowali listę działań, które mogą w tym pomóc. Jedną z najlepiej przyjętych inicjatyw było utworzenie Sport Team. W ramach Stowarzyszenia działa obecnie 11 sekcji Sport Teamu: biegowa, rowerowa, narciarska, squashowa, siatkarska, crossfit, piłkarska, żeglarska, koszykówki, tenisa stołowego, triathlonowa a w planie są jeszcze dwie kolejne: taneczna oraz nordic walking. Wszystkie zrzeszają prawie 800 osób – pracowników Grupy PZU (PZU / PZU Życie / PZU CO / PTE PZU / TFI PZU / PZU Pomoc / PZU Zdrowie) w miastach – Warszawa, Łódź, Poznań, Opole, Wrocław, Katowice, Kraków, Rzeszów. Reprezentacja PZU Sport Teamu regularnie zajmuje czołowe miejsca w amatorskich turniejach i imprezach otwartych, jak i organizowanych dla pracowników różnych korporacji. Największe sukcesy w 2016 roku to:

- dwa pierwsze miejsca w 38 PZU Maratonie Warszawskim w kategorii „Ubezpieczeniowców - kobiety" oraz jedenaste miejsce w kategorii „Ubezpieczeniowców - mężczyźni";
- drugie miejsce w Eikiden 2016 w kategorii firm ubezpieczeniowych;
- awans do 1. ligi Let's Go (piłka nożna) i drugie miejsce w 1. lidze Let's Go;
- pierwsze miejsce (piłka nożna) w Olimpiadzie Rynku Kapitałowego w Zakopanem;
- pierwsze miejsce (piłka nożna) w Halowych Mistrzostwach Izabelina;
- drugie miejsce oraz nagrody indywidualne dla najlepszego strzelca i najlepszego podającego w Halowej Lidze Bankowo - Finansowej;
- pierwsze miejsca w IX regatach żeglarskich Konfederacji Lewiatan zarówno w klasie jachtów 24/25 stóp oraz w klasyfikacji generalnej.

Wolontariat pracowniczy

Grupa PZU zachęca swoich pracowników do aktywnego wolontariatu i wspierania lokalnych społeczności i organizacji. Akcje przez nich podejmowane pomagają budować trwałe, wieloletnie relacje, które pozytywnie oddziaływują na struktury Grupy.

W 2016 roku w ramach wolontariatu pracowniczego zrealizowanych zostało 66 projektów, skierowanych do ponad 8 tysięcy beneficjentów. Większość akcji skierowanych było do dzieci, zwłaszcza tych dotkniętych nieuleczalnymi chorobami, z placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz z najuboższych rodzin. Pracownicy PZU nie zapominają również o zwierzętach - wsparli łącznie ponad 600, głównie psów i kotów, kupując jedzenie, wyposażenie, remontując kojce i wybiegi, ale przede wszystkim spędzając z nimi czas.

W akcje wolontariackie angażują się także Członkowie Zarządu PZU. Na Gwiazdkę 2016 wspólnie spakowali i wręczyli słodycze, książki i zabawki dla dzieci z Oddziału Rehabilitacyjnego Mazowieckiego Centrum Neuropsychiatrii w Zagórzu.

Najistotniejszym projektem 2016 roku był „Wolontariat to radość działania" - konkurs dla pracowników oraz agentów PZU. Do zdobycia był grant w wysokości 5 tys. zł z przeznaczeniem na realizację autorskich projektów. W 2016 roku zostało zrealizowanych 40 projektów, skierowanych do lokalnych organizacji pozarządowych i ich podopiecznych.

9.3 Wspieramy społeczeństwo

Zaangażowanie społeczne to ważny aspekt działalności Grupy PZU. U podstaw tej działalności leży założenie, że działania społeczne powinny wynikać bezpośrednio z działalności PZU, z tego na co ma wpływ. Na co dzień Grupa zajmuje się ubezpieczaniem mienia i działań klientów, zapewniając im spokój i poczucie bezpieczeństwa. Dlatego naturalnym jest przyjęcie zobowiązania do poprawy bezpieczeństwa w Polsce oraz kształtowania odpowiedzialnych i bezpiecznych zachowań. Działania społeczne prowadzone są pod hasłem „Wspieramy to, co ważne". PZU słucha klientów, lokalnych społeczności, w których działają oraz różnych organizacji, a następnie wspólnie z nimi podejmuje decyzje o wspieraniu tego, co ważne, zapewniając wsparcie zarówno finansowe jak i poprzez udostępnienie wiedzy i doświadczenia swoich pracowników. Nawiązuje ze swoimi partnerami długofalowe relacje, aby upewnić się, że wspierane przez Spółkę inicjatywy są stale udoskonalane.

PZU, przy współudziale Fundacji PZU oraz korzystając z funduszu prewencyjnego, promuje zdrowy tryb życia, edukuje w zakresie bezpieczeństwa, wspiera rozwój medycyny oraz realizuje działania filantropijne, które są stałym elementem strategii zaangażowania społecznego Grupy.

Działalność prewencyjna

W ramach działalności prewencyjnej PZU podejmuje szereg inicjatyw mających na celu poprawę bezpieczeństwa oraz minimalizowanie prawdopodobieństwa zaistnienia, a jeśli już zaistnieją - skutków zdarzeń, których następstwem jest konieczność likwidacji różnego rodzaju szkód.

Grupa PZU od lat wspiera Policję, Ochotniczą i Zawodową Straż Pożarną, dofinansowując zarówno sprzęt potrzebny do ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, jak i specjalistyczne szkolenia zawodowe. W „Bezpiecznych domach PZU" przedszkolaki i uczniowie uczą się bezpiecznych zachowań (umiejętnego poruszania w zadymionych pomieszczeniach, stosowania do znaków komunikacyjnych i ewakuacyjnych, ratowania siebie i innych a nie przedmiotów). Funkcjonuje już siedem takich placówek w trzech województwach: mazowieckim, małopolskim, podkarpackim. Dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem „Misie ratują dzieci" poszkodowane w wypadkach drogowych dzieci otrzymują kompleksową opiekę rehabilitacyjno-psychologiczną w Ośrodku Terapeutycznym w Dźwirzynie k/Kołobrzegu. Dzieciom uczestniczącym w wypadkach i kolizjach drogowych służby ratownicze przekazują ufundowane przez PZU maskotki Misiów Ratowników.

Z funduszu prewencyjnego Grupa wspiera także działalność organizacji ratowniczych – GOPR i WOPR – pomagając między innymi w zakupie sprzętu i doskonaleniu kwalifikacji ratowniczych, a także w akcjach edukacyjnych. Aktywnie angażuje się w akcję Polskiego Stowarzyszenia Freeskiingu, które m.in. systematycznie organizuje niekomercyjne szkolenia lawinowe. Prowadzą je doświadczeni ratownicy górscy pod opieką merytoryczną naczelnika Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (TOPR). Wzięło w nich udział już prawie 1500 osób. PZU promuje także Lawinowe ABC. Projekt realizowany przez TOPR i Tatrzański Park Narodowy (TPN), który uczy świadomego planowania wycieczek i kontrolowania sytuacji lawinowej. Grupa PZU podpisała nową umowę prewencyjną z GOPR, która będzie obowiązywała do 2019 roku. W jej ramach ubezpieczyciel w 2017 roku przekazał pieniądze na zakup 7 quadów i 700 plecaków wyprawowych dla GOPR dla wszystkie grup ratowniczych w południowej Polsce.

PZU od 2015 roku prowadzi program „Niestraszki" w formie szerokiej platformy edukacyjnej. Dzięki niej dzieci mogą bawiąc się także uczyć. Wspólnie z Niestraszkami poznają świat i uczą się o zagrożeniach. Tworzą animowane bajki z morałem, uczestniczą w przedstawieniach edukacyjnych. Na platformie niestraszki.pzu.pl dostępne są też audiobooki, kolorowanki, gry i zabawy, a także konkursy i porady dla rodziców. Za pomocą postaci Niestraszków w 2016 roku zostały przeprowadzone szerokie działania mające na celu edukację dzieci w zakresie odpowiednich zachowań w domu, na drodze, na wyjazdach czy w internecie. Niestraszki informowały o ważnych rzeczach, wspierając rodziców w uczeniu dzieci zasad bezpieczeństwa. Prowadzone w tym zakresie aktywności obejmowały:

- Sceny Kulturalne - PZU jako partner akcji, zrealizował największy i najbardziej widoczny projekt letni na polskim wybrzeżu, wspierający rodziców w edukacji dzieci. Były to przede wszystkim całodniowe animacje i aktywności dla najmłodszych zorganizowane wokół tematyki bezpieczeństwa. W niestarszkowej strefie bezpieczeństwa każdy dzień miał innego patrona - w dzień Stacha Tracha dzieci przez zabawę uczyły się o bezpieczeństwie na drodze, dzień Julka Pechulka to informacje o bezpieczeństwie podczas wakacyjnych wyjazdów, Tadek Niekradek opiekował się dniem bezpieczeństwa w domu, Zuzka Wiruska dniem bezpieczeństwa nad morzem, a w dzień Loli Poli dzieci uczyły się jak oszczędzać pieniądze, wodę i prąd. Wszystkie razem uczyły jak bezpiecznie korzystać z internetu. W ramach akcji wystawiono 70 edukacyjnych, bezpłatnych przedstawień teatralnych „Przygody Niestraszków", w których udział wzięło ponad 28 tys. widzów.
- Bezpieczne wakacje (zobacz)- PZU nie tylko edukuje, ale także realnie pomaga rodzicom dbać o bezpieczeństwo ich dzieci. Podczas wakacji, w największych nadmorskich miejscowościach przeprowadzono ogólnopolskie badanie wiedzy rodziców i dzieci o bezpieczeństwie. Na bazie badania powstał raport, którego wyniki potwierdziły, że rodzice potrzebują wsparcia w edukacji dzieci. W trosce o bezpieczeństwo dzieci PZU rozdał także ponad 3 500 tysiąca opasek „niezgubek" i uruchomił specjalną aplikację, które uchronią dzieci przed zgubieniem się w tłumie.

- Warsztaty z Duckie Deck - PZU zaangażował się w wyjątkowy, edukacyjny projekt dla dzieci łączący nowoczesne technologie z zabawą. Zrealizowano 26 dni warsztatów w okresie od kwietnia do grudnia w największych miastach na terenie całej Polski. Zaangażowanych zostało ponad 100 tys. dzieci i rodziców, a ponad 1 200 dzieci wzięło udział w Niestraszkowych warsztatach z tworzenia animowanych bajek.
- TVP ABC - w grudniu 2016 roku PZU zrealizował przy współpracy z TVP ABC edukacyjny program dla dzieci. Jego celem było podnoszenie świadomości dzieci w zakresie bezpiecznych zachowań.

Działalność prozdrowotna

W 2016 roku zarówno PZU, jak i PZU Życie współpracowały ze szpitalami, organizacjami pozarządowymi i mediami realizującymi projekty zdrowotne oraz dofinansowując zakupy sprzętu medycznego.

Prewencyjna działalność prozdrowotna ma za zadanie zminimalizowanie negatywnych skutków zdarzeń poprzez szerzenie wiedzy o bezpieczeństwie i promocji zdrowia m.in. podczas wspieranych przez PZU biegów masowych.

Biegom sponsorowanym przez PZU towarzyszyła charytatywna akcja „Podziel się kilometrem" która polegała na zachęceniu Polaków do pomagania innym poprzez własną aktywność fizyczną. Zgodnie z propagowanym hasłem zadaniem każdej osoby było pokonanie dowolnego dystansu na mechanicznej bieżni, orbitreku lub rowerku. Za każdy przebyty kilometr PZU

przekazywał 10 złotych na cel charytatywny. W akcji mógł wziąć udział każdy, a dla najmłodszych zostały przygotowane specjalne urządzenia.

PZU angażuje się w tworzenie rozwiązań ratujących życie Polaków oraz aktywizujących społeczeństwo do udzielania pomocy. Dzięki współpracy pomiędzy Polską Koalicją Pacjentów Onkologicznych, a Grupą PZU możliwe było utworzenie w 2016 roku ONKOfunduszu - ogólnopolskiego portalu społecznościowego wsparcia chorych na nowotwory. Serwis połączy darczyńców z pacjentami poszukającymi środków na dodatkową terapię i rehabilitację i będzie stanowić uzupełnienie publicznego finansowania terapii onkologicznych.

W 2016 roku PZU wsparł również VI Międzynarodowe Igrzyska Sportowe „Onko-Olimpiada". To jedyna impreza sportowa na świecie dla młodych zawodników zmagających się z chorobą nowotworową. Udział w zawodach dla dzieci i młodzieży to możliwość powrotu do normalnego życia po długotrwałym leczeniu. Podczas kilkudniowych zawodów 300 dziecięcych pacjentów z oddziałów onkologicznych z Polski oraz wybranych z Litwy, Rumunii, Słowacji, Turcji i Ukrainy walczyło o olimpijskie medale w takich dyscyplinach jak: lekkoatletyka, pływanie, łucznictwo, piłka nożna, badminton, tenis stołowy. Pomysłodawcą i organizatorem imprezy jest Fundacja Spełnionych Marzeń.

Kultura i sztuka

W 2016 roku PZU wystąpił jako sponsor i mecenas wydarzeń kulturalnych zarówno o zasięgu ogólnopolskim, jak i lokalnym, koncentrując swoją uwagę na inicjatywach związanych z polskim dziedzictwem narodowym i kulturowym. Grupa sprawuje między innymi mecenat nad Zamkiem Królewskim w Warszawie, Muzeum Łazienki Królewskie oraz Muzeum Narodowym w Krakowie. PZU od lat pomaga w zakupie eksponatów muzealnych oraz zapewnia wsparcie promocyjne i koncepcyjne. Będąc Mecenasem Kultury Polskiej, Grupa wzięła także aktywny udział w organizacji Nocy Muzeów, przygotowując dla zwiedzających specjalne strefy PZU promujące w niestandardowy sposób sztukę i kulturę.
W 2016 roku mecenatem Grupy objęta została także Galeria Sztuki XIX Wieku w Muzeum Narodowym w Warszawie. Jako mecenas Muzeum PZU troszczy się o poprawę bezpieczeństwa – zarówno jego bezcennych zbiorów, jak i odwiedzających gości. Grupa PZU patronowała także obchodom rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, a od 2015 roku jest również Mecenasem Muzeum Powstania Warszawskiego, wnosząc w ten sposób wkład w podtrzymywanie pamięci o tym szczególnym wydarzeniu w historii Polski.

Więcej na temat wybranych programów i projektów na stronie internetowej PZU.

Fundacja PZU

Fundacja PZU od 2004 roku realizuje działania filantropijne Grupy PZU, które są elementem jej strategii zaangażowania społecznego. Celem Fundacji jest promowanie edukacji dzieci i młodzieży, wspieranie talentów oraz wyrównywanie szans osób z różnych względów upośledzonych, a także zwiększanie dostępu do dóbr kultury i życia społecznego, czyli szeroko rozumiany rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Zgodnie ze swoim mottem „Blisko ludzi i ich potrzeb" dofinansowuje projekty realizowane przez instytucje i organizacje pozarządowe w całej Polsce, jak i za granicą, wspierając je merytorycznie, organizacyjnie oraz finansowo. Działalność Fundacji PZU skupia się w następujących obszarach: edukacji, zdrowiu i pomocy społecznej, kulturze i historii oraz bezpieczeństwie.

W 2016 roku Fundacja PZU przekazała dotacje o łącznej kwocie 14,6 mln zł na dofinansowanie 414 projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe i instytucje z całej Polski.

Fundacja PZU współpracuje z Krajowym Funduszem na rzecz Dzieci, którego celem już od 30 lat jest pomoc zdolnej młodzieży, poprzez umożliwianie jej nieodpłatnego udziału w organizowanych przez Fundusz zajęciach oraz dofinansowywanie realizacji wybranych przedsięwzięć służących rozwojowi intelektualnemu.

Fundacja PZU jest również partnerem głównym projektu „BohaterON - włącz historię", który jest realizowany we współpracy z Fundacją ROSA. Celem przedsięwzięcia jest upamiętnienie i uhonorowanie uczestników Powstania Warszawskiego. Fundacja PZU, angażując się w ten projekt dostrzega możliwość zbudowania dialogu pokoleń i przypomnienia postaw Powstańców, których doświadczenie stanowi cenną lekcję historii. To także możliwość utrwalenia ponadczasowego charakteru patriotyzmu i rozwoju świadomości narodowej, co wpisuje się w jeden z podstawowych celów realizowanych przez Fundację.

9.4 Dbamy o środowisko naturalne

Z uwagi na finansowy charakter działalności (ROZ 3. DZIAŁALNOŚĆ GRUPY PZU) bezpośredni wpływ Grupy PZU na środowisko naturalne jest ograniczony. Inicjatywy podejmowane przez PZU mają dwojaki charakter: odpowiedzialnego zarządzania zasobami naturalnymi wewnątrz organizacji oraz budowania wrażliwości i świadomości ekologicznej wśród interesariuszy - pracowników, klientów, partnerów biznesowych, dostawców, przedstawicieli lokalnych społeczności. Na przykład PZU oferuje gwarancję ubezpieczeniową wykonania zobowiązań z tytułu usuwania i likwidacji negatywnych skutków oraz szkód w środowisku. Przedmiotem gwarancji jest zobowiązanie PZU do zapłaty określonej w gwarancji kwoty w przypadku, gdy podmiot na wniosek, którego została udzielona nie usunął negatywnych skutków w środowisku powstałych w wyniku prowadzonej działalności oraz nie zapłacił całości lub części wierzytelności wynikającej z kosztów poniesionych w związku z naprawieniem szkody w środowisku. Produkt ten mając charakter bodźca ekonomicznego wspiera proekologiczną działalność przedsiębiorstw, które prowadząc działalność gospodarczą są narażone na ponoszenie kosztów wynikających z konieczności przywrócenia środowiska do stanu pierwotnego.

Kryterium ekologii i ochrony środowiska w szczególności determinuje decyzje i działania Grupy PZU w obszarze administracji, logistyki i zarządzania nieruchomościami.
W obowiązującej polityce zakupowej PZU przyjął też wymóg obligatoryjnego umieszczania w umowach standardowych klauzul etycznych, społecznych i środowiskowych.

Wybrane inicjatywy z zakresu zarządzania obszarem środowiskowym:

- „rower zastępczy" – w ramach tej inicjatywy od 2012 roku PZU oferuje swoim klientom wybór między samochodem zastępczym, a rowerem, który otrzymują na własność, w przypadku kolizji w wyniku której ich pojazd musi zostać poddany naprawie. Celem tej nowatorskiej oferty jest propagowanie zdrowego trybu życia, ale także odzwierciedla dbałość firmy o środowisko;

- wprowadzenie do floty samochodowej pojazdów o napędzie hybrydowym – napęd spełnia najwyższe obowiązujące w Unii Europejskiej normy spalania EURO 5, a samochody przy właściwej technice jazdy spalają w mieście jedynie około 4 l/100km;
- ekonomiczne gospodarowanie zasobami i surowcami – ważną częścią tych działań jest jak najszersze wykorzystywanie elektronicznych nośników informacji i dążenie do ograniczenia zużycia papieru w działalności biznesowej. W ostatnich latach m.in. dzięki zastosowaniu nowych drukarek, które automatycznie drukują dwustronnie oraz wykorzystaniu nieaktualnych podkładów biurowych do wydruku biurowego udało się zmniejszyć zużycie papieru. Rezygnacja z gazet papierowych - 116 dzienników, 48

tygodników i dwutygodników, 79 miesięczników i 11 kwartalników - przyczyniła się do rocznej redukcji papieru o 13 ton. Z myślą o zmniejszeniu zużycia energii instalowane są energooszczędne źródła światła oraz energooszczędne piece grzewcze. Nacisk kładziony jest także na odpowiedzialne zarządzanie odpadami i dążenie do ich pełnego recyklingu;

- wybór siedziby back office z dbałością o aspekty ekologiczne – budynek Konstruktorska Business Center, w którym mieści się nowa siedziba *back office* PZU, jest zasilany w całości energią z odnawialnych źródeł oraz oferuje ponad 30 stanowisk do ładowania samochodów elektrycznych. Budynek zaprojektowano ze szczególnym naciskiem na dbałość o środowisko naturalne - posiada certyfikat BREEAM SŁOWNIK. Kategorie oceniane w ramach certyfikatu to m.in.: jakość powietrza, zużycie energii i wody, niski poziom wytwarzanych odpadów, zastosowanie ekologicznych materiałów czy zapewnienie dobrych warunków pracy;
- działania edukacyjne prowadzone wśród pracowników – główne inicjatywy w tym zakresie to: akcje edukujące pracowników na temat ograniczania zużycia surowców, recyclingu, np. angażowanie pracowników do zbiórki telefonów komórkowych oraz kampanie na rzecz ochrony środowiska.

9.5 Wybrane inicjatywy społecznej odpowiedzialności biznesu w pozostałych spółkach Grupy PZU

Spółki ubezpieczeniowe w krajach bałtyckich oraz LINK4

Świadomość odpowiedzialnego działania wśród pozostałych spółek ubezpieczeniowych Grupy PZU (w szczególności spółek w krajach bałtyckich oraz LINK4) jest również wysoka. Pozycja AB Lietuvos Draudimas oraz AAS BALTA - spółek na Litwie i Łotwie - zobowiązuje podobnie jak rola PZU w Polsce. Jednak odpowiedzialne działanie to przede wszystkim sposób myślenia, który zasady społecznej odpowiedzialności biznesu wprowadza w codziennej działalności. Większość działań z zakresu CSR SŁOWNIK jest prowadzona w następujących obszarach:

- tworzenie przyjaznego miejsca pracy,
- działania na rzecz szeroko pojętego bezpieczeństwa w szczególności ruchu drogowego,
- wsparcie społeczności lokalnych,
- promocja zdrowego i aktywnego stylu życia,
- ochrona środowiska naturalnego.

AB Lietuvos Draudimas

Misją AB Lietuvos Draudimas jest „być zaufanym ekspertem i liderem, który wyznacza nowe kierunki na rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych oraz nieustannie tworzy i dostarcza innowacyjne rozwiązania dla wszystkich litewskich mieszkańców i przedsiębiorstw". Firma działa jako społecznie odpowiedzialny przedsiębiorca i pracodawca. W 2016 roku działania CSR SŁOWNIK prowadzone były w następujących kluczowych projektach: „Stwórzmy bezpieczny świat" (poprawa bezpieczeństwa na drogach), „Wsparcie społeczności lokalnych" (inicjatywy mające na celu wzmocnienie poczucia wspólnoty ze społecznościami lokalnymi, wolontariat pracowniczy), „Razem tworzymy historię" (wsparcie projektów narodowych, promowanie nowoczesnego dziedzictwa, edukacja finansowa, integracja społeczna młodzieży). Wspierając projekty i uczestnicząc w różnego rodzaju kampaniach spółka stara się łączyć jak najwięcej osób i organizacji wokół wspólnego celu aby razem rozwiązywać problemy, chronić otoczenie, oraz stymulować zmiany, które pomagają tworzyć bezpieczniejszą przyszłość i zrównoważone społeczeństwo.

W 2016 roku Lietuvos Draudimas uczestniczył w następujących kampaniach społecznych:

- „Zero agresji" - kampania motywująca do zmniejszenia agresji na drogach. Na koniec 2015 roku postawiono 85 specjalnych znaków drogowych w 25 miastach na Litwie. W 2016 roku został zrealizowany eksperyment społeczny, który miał pokazać, jak ważne jest uprzejme zachowanie podczas jazdy samochodem.

- „Chroń mnie" - co roku, we wrześniu, uczniowie wszystkich szkół są ubezpieczani przez Lietuvos Draudimas od następstw nieszczęśliwych wypadków na drogach. Kampania organizowana jest od 2000 roku wspólnie z gminnymi ośrodkami lokalnymi, które specjalnie oznakowują przejścia dla pieszych w pobliżu szkół. W ciągu ostatnich 10 lat liczba kolizji drogowych na Litwie, w których ucierpiały dzieci, zmniejszyła się trzykrotnie.

- „Kup ubezpieczenie mienia - zasadź drzewo" - głównym celem jest posadzenie około 50 000 drzew.

W odpowiedzi na potrzeby klientów spółka uruchomiła również internetowy portal samoobsługowy i aktywnie zachęca do komunikacji z użyciem nowoczesnych narzędzi. Zdalna administracja kontem klienta na portalu ogranicza zużycie druków, faktur i dokumentacji papierowej, skraca czas odpowiedzi oraz znacznie ułatwia proces obsługi szkodowej.

AAS BALTA

AAS BALTA jako jeden z liderów rynku ubezpieczeniowego i odpowiedzialny pracodawca chce też aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa łotewskiego. W 2016 roku spółka w ramach wolontariatu pracowniczego wspierała sześć projektów społecznych o zasięgu krajowym. AAS BALTA angażuje się w programy mające na celu wzrost bezpiecznych zachowań w życiu codziennym. Promując bezpieczeństwo w ruchu drogowym corocznie organizuje konkurs dla przedsiębiorców pod hasłem „Najbezpieczniejsza flota samochodowa". W ramach projektu „Bezpieczeństwo nad wodą" przeprowadzono akcję edukacyjną na temat zasad bezpieczeństwa nad wodą oraz na wszystkich plażach publicznych w Rydze i na terenie gminy zostały umieszczone znaki informacyjne przypominające o bezpiecznych postawach. Od trzech lat spółka wspiera program „Karta Rodziny 3+". Jest to krajowy program wsparcia dla rodzin łotewskich z trójką lub więcej dzieci. Ponadto spółka współpracuje z państwowym centrum krwiodawstwa, uczestniczy w licznych akcjach charytatywnych i sponsoringowych, wspiera schroniska dla zwierząt oraz akcje sadzenia drzew.

W 2016 roku AAS BALTA został wyróżniony Złotą Kategorią w łotewskim indeksie zrównoważonego rozwoju (InCSR) oraz był jedną z 24 firm na Łotwie, które uzyskały tytuł „Firma przyjazna rodzinie". Ta prestiżowa nagroda jest przyznawana przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dla firm, które promują równowagę między życiem zawodowym i rodzinnym oraz tworzą przyjazne miejsce pracy.

LINK4

LINK4 jest pionierem i liderem ubezpieczeń direct w Polsce. Rozwija także działalność poprzez inne kanały dystrybucji. Zgodnie z misją spółki jej pracownicy „zamieniają swoją pasję na przyjazne i innowacyjne rozwiązania dla bezpieczeństwa klientów". Spółka ma ambicje wyznaczać kierunek dla przyszłości ubezpieczeń. Chcąc zapewnić bezpieczeństwo i gwarancję najwyższej jakości pracownicy dużo czasu poświęcają na analizę potrzeb klientów, dopasowywanie produktów oraz badania satysfakcji i jakości obsługi. LINK4 jako pierwsze towarzystwo ubezpieczeń direct otrzymał certyfikat ISO 9001:2001 w obszarze likwidacji szkód.

Jako odpowiedzialny pracodawca spółka tworzy przyjazne miejsce pracy dla swoich pracowników, umożliwiając im rozwój i podnoszenie kwalifikacji. W LINK4 działają liczne programy rozwojowo-motywacyjne. Organizowane są zajęcia i imprezy mające na celu integrację pracowników oraz ich rodzin, np.: w każde ferie zimowe odbywa się dzień w firmie dla dzieci, w lato coroczny piknik rodzinny z prezentami dla najmłodszych, a we wrześniu rodzice mogą skorzystać z dodatkowego dnia wolnego od pracy z okazji rozpoczęcia szkoły i przedszkola. W LINK4 funkcjonuje też stały kącik dla dzieci w Departamencie HR i odbywają się m.in. zajęcia jogi. Interesujące są również takie akcje jak: zdrowe dni z owocami sezonowymi, czy „okolicznościowe prezenty". Specjalnym wydarzeniom dla pracowników towarzyszyły w ostatnim roku dodatkowe atrakcje, m.in: fotobudka, lody, czy gorąca czekolada serwowana w biurze.

Podpisując w 2016 roku Kartę Różnorodności LINK4 stał się sygnatariuszem i partnerem międzynarodowej inicjatywy wspierającej różnorodność w miejscu pracy.

LINK4 angażuje się w liczne działania na rzecz społeczeństwa. Aktywnie wspiera działania Fundacji im. Bartka Kruczkowskiego „Organiści" promującej transplantologię w Polsce oraz działania Fundacji Dzieciom „Zdążyć z Pomocą". Spółka organizuje liczne akcje charytatywne, w które angażuje pracowników. W ostatnim roku menedżerowie firmy wzięli udział mi.in. w remoncie sali gimnastycznej ośrodka stowarzyszenia niepełnosprawnych w Żelechowie oraz w warsztatach artystycznych dla niepełnosprawnych czy po raz kolejny w zbiórce krwi dla Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa. Akcje charytatywne są również inicjowane przez samych pracowników, którzy w ostatnim roku zorganizowali kiermasz przedświąteczny, brali udział w Szlachetnej Paczce, zbierali pieniądze na schronisko dla zwierząt. Dodatkowo pracownicy zbierali pieniądze dla koleżanek i kolegów z pracy, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej.

W 2016 roku LINK4 wsparł też ciekawy oddolny projekt społeczny „Serce Twojego samochodu". Autorami inicjatywy była czwórka maturzystów klasy z rozszerzonym przedmiotem ratownictwo medyczne z LXXV LO. im Jana III Sobieskiego w Warszawie, którzy postanowili zainterweniować wobec braku obowiązku posiadania apteczki pierwszej pomocy jako niezbędnego wyposażenia samochodu prywatnego. Zorganizowali oni akcję rozdawania apteczek kierowcom, żeby przekonać ich, że ta niewielka i stosunkowo niedroga skrzyneczka może niejednej osobie uratować życie.

Spółka włączyła się także w obchody 72 rocznicy Powstania Warszawskiego. W sierpniu 2016 roku przeprowadziła kampanię informacyjną „Pamiętamy" – głównie w mediach internetowych i prasowych.

Zasady społecznej odpowiedzialności w Alior Banku
Alior Bank przykłada dużą wagę do stosowania zasad społecznej odpowiedzialności w codziennej działalności. Priorytetem są dobre relacje z klientami i pracownikami. Bank angażuje się w działalność edukacyjną, kulturalną i charytatywną oraz akcje sponsoringowe.

Od początku swojego istnienia Alior Bank jest organizacją zorientowaną na klientów poprzez doradztwo oparte na korzyściach i dopasowaniu produktów do ich oczekiwań. Dzięki takiemu podejściu Alior Bank odgrywa wiodącą rolę na polskim rynku bankowym w zakresie utrzymywania i promowania wysokich standardów jakości obsługi, co potwierdzają liczne wyróżnienia oraz nagrody.

Pracownicy są ważnym kapitałem Alior Banku. Realizując nową strategię HR podejmowane są działania nastawione na poprawę doświadczeń pracowników w całym cyklu zatrudnienia, a także kształtowanie kultury organizacji wspierającej proces transformacji. Pracownicy mają możliwość specjalizowania się jako eksperci w wybranej dziedzinie lub zarządzania zespołem, rozwijając tym samym umiejętności menedżerskie. Elementem dialogu służącego budowaniu relacji z pracownikami było badanie wewnętrzne „Alior Bank pod lupą". Jego celem była diagnoza obecnej kultury organizacyjnej banku, preferencji w zakresie oferty pracowniczej oraz ocena jakości narzędzi i procesów. Uzyskane wnioski pozwalają na weryfikację dotychczas podjętych działań oraz kształtowanie polityki personalnej na szczeblu lokalnym, jak ogólnobankowym.

Świadczenia pracownicze oferowane przez Alior Bank w 2016 roku skoncentrowane były wokół trzech filarów: wspierania rodzin pracowników, promocji uprawiania sportu oraz inspirowania rozwoju zawodowego kobiet.

W czasie ferii zimowych 2016 dzieci pracowników Centrali w Warszawie, Krakowie i Gdańsku miały możliwość udziału w półkoloniach. Dzięki zorganizowaniu zajęć dla dzieci rodzice mieli większy komfort pracy w ciągu dnia. W maju i czerwcu 2016 w Gdańsku, Krakowie i Warszawie odbyły się pikniki, na które zaproszeni zostali pracownicy Alior Banku wraz z rodzinami. Były one doskonałą okazją do lepszego poznania się i integracji zespołów przy poczęstunku i zabawach sportowych, także w odniesieniu do pracowników rozproszonej sieci sprzedaży Alior Banku w tych regionach.

W ramach wspierania sportowych inicjatyw pracowników, w Banku działa 11 sekcji sportowych. Każda z nich zrzesza grupę pracowników wokół idei czynnego uprawiania danej dyscypliny oraz promocji i propagowania jej w szerszym gronie.

W 2016 roku kontynuowany był również program rozwoju kariery skierowany do kobiet. Jego nadrzędnym celem jest budowanie kultury organizacji, w której kobiety mogą w pełni wykorzystać swój potencjał poprzez wymianę doświadczeń i transfer wiedzy.

Alior Bank jako instytucja kładąca nacisk na społeczną odpowiedzialność biznesu od lat wspiera lokalne społeczności, angażując się w szereg inicjatyw. Działalność ta ma na celu nie tylko pomoc w realizacji poszczególnych projektów, ale również upowszechnianie wiedzy na temat społecznej odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju wśród pracowników, klientów, partnerów biznesowych oraz akcjonariuszy banku. Co ważne, pracownicy coraz częściej sami zgłaszają projekty, które w ich oczach są ważne i odzwierciedlają wartości reprezentowane przez bank. W efekcie, z roku na rok więcej inicjatyw wewnętrznych łączy się z zewnętrznymi akcjami.

Bank angażuje się w programy edukacyjne skierowane do różnych grup wiekowych, m.in. do dzieci. W styczniu 2016 roku w ramach współpracy z Fundacją Ekomini w jednej ze szkół podstawowych województwa dolnośląskiego rozpoczęły się pilotażowe zajęcia edukacyjne prowadzone przez ekspertów z Alior Banku, mające na celu popularyzację zagadnień związanych z przedsiębiorczością i finansami.

W kwietniu 2016 roku Alior Bank po raz kolejny wsparł akcję „Czytam w podróży", której ideą jest promocja czytelnictwa oraz upowszechnianie twórczości Zbigniewa Herberta. W ubiegłoroczną edycję wydarzenia zaangażowały się setki wolontariuszy, którzy w środkach komunikacji miejskiej, na przystankach oraz dworcach rozdawali zakładki do książek z tekstem wiersza jednego z najwybitniejszych polskich poetów XX wieku. W ramach współpracy z Fundacją im. Zbigniewa Herberta w akcji aktywnie uczestniczyli pracownicy Alior Banku. W ponad 320 oddziałach wręczali klientom zakładki, promując twórczość autora „Pana Cogito" i zachęcając do czytania w drodze, zarówno do szkoły, pracy, jak i miejsca wymarzonego urlopu.

Alior Bank objął mecenat nad II edycją festiwalu „Stolica Języka Polskiego" w Szczebrzeszynie, która odbyła się na przełomie lipca i sierpnia 2016 r. Wydarzenie, popularyzujące polską literaturę klasyczną i współczesną jako ważny element społecznej i narodowej tożsamości, osiągnęło rangę jednego z najważniejszych festiwali literackich w Polsce. Jego drugą edycją odwiedziło 12 tysięcy gości. Alior Bank objął także patronatem koncert Zbigniewa Wodeckiego z zespołem Mitch&Mitch Orchestra and choir.

W 2016 r. Alior Bank został mecenasem iluminacji świątecznej warszawskiego Nowego Światu. Po raz drugi bank zadbał o wyjątkowy wygląd tej reprezentacyjnej ulicy. Dzięki iluminacji aż do początku lutego warszawiacy oraz turyści mogli spacerować Nowym Światem, oglądając niezwykłe świąteczne dekoracje.

Z okazji Świąt Bożego Narodzenia Alior Bank zorganizował także akcję charytatywną „Świeć przykładem – pomóż dzieciom". Na specjalnie stworzonej stronie 50 tysięcy razy rozświetlono świąteczną gwiazdę, dzięki czemu pięć wybranych placówek wychowawczych i opiekuńczych z: Gdańska, Krakowa, Krasnegostawu, Szczecina oraz Warszawy otrzymało wsparcie w wysokości 50 000 zł.

Alior Bank po raz kolejny zaangażował się w „Mikołajkowy Blok Reklamowy" – akcję charytatywną Fundacji Polsat. Świąteczny spot banku promujący nową formułę pożyczki został wyemitowany w paśmie reklamowym, z którego dochód trafi do podopiecznych Fundacji. „Mikołajkowy Blok Reklamowy" obejrzało w 2016 roku ponad 6 mln widzów. Udało się zebrać kwotę 1,2 mln zł, która w całości zostanie przekazana na leczenie i rehabilitację chorych dzieci.

W 2016 roku – już drugi rok z rzędu – Alior Bank został sponsorem i partnerem Smogathonu, czyli wydarzenia mającego na celu walkę z zanieczyszczeniem środowiska za pomocą technologii wywodzących się z rożnych dziedzin nauki i biznesu. Inną aktywnością o charakterze mecenatu było objęcie sponsoringiem pierwszego w Polsce konkursu programistycznego na pomysł połączenia nowych technologii ze światem kultury, „HackArt". Konkurs organizowany był we współpracy z najznakomitszymi warszawskimi ośrodkami: Teatrem Syrena, Narodową Galerią Sztuki - Zachęta, Muzeum Warszawy oraz orkiestrą Sinfonia Varsovia.

Jako oficjalny sponsor Reprezentacji Polski w Piłce Nożnej Alior Bank kontynuuje współpracę z Polskim Związkiem Piłki Nożnej. W 2016 roku ponad 50 tysięcy fanów posiadało wydawaną przez Bank Kartę Kibica, która pełni funkcję identyfikatora, zastępuje tradycyjny, papierowy bilet, a także służy jako karta płatnicza pre-paid. To kluczowy element powiązany z multimedialną platformą „Łączy nas piłka", której oficjalnym partnerem jest również Alior Bank.

Więcej informacji na temat akcji i programów, w które angażował się Alior Bank w 2016 roku można znaleźć w Raporcie Rocznym Alior Bank.

10

Ład korporacyjny

Rozumiemy, że rolą lidera jest ustanawianie najwyższych standardów dla całej branży. Spełniamy tę funkcję, nie tylko stosując się do szeregu kodeksów, ale pracując nad ich ciągłym doskonaleniem. Wierzymy, że jest to element mądrych zmian, które możemy wnieść do otaczającego nas świata.

W rozdziale:

1. Zbiory zasad ładu korporacyjnego stosowane przez PZU
2. Stosowanie Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW
3. Stosowanie Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych
4. System kontroli w procesie sporządzania sprawozdań finansowych
5. Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych
6. Kapitał zakładowy i akcjonariusze PZU, akcje będące w posiadaniu członków władz
7. Statut PZU
8. Walne Zgromadzenie, Rada Nadzorcza i Zarząd
9. Wynagrodzenia członków władz

10.1 Zbiory zasad ładu korporacyjnego stosowane przez PZU

PZU od dnia dopuszczenia akcji do obrotu na rynku regulowanym, stosuje się do zasad ładu korporacyjnego wyrażonych w dokumencie Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW.

Dokument ten został przyjęty przez Radę Giełdy Papierów Wartościowych 4 lipca 2007 roku i w ostatnich latach był kilkukrotnie zmieniany. Od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2015 roku obowiązywał dokument przyjęty uchwałą Rady GPW w sprawie uchwalenia zmian Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW z 21 listopada 2012 roku.

13 października 2015 roku Rada GPW podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia nowego zbioru zasad ładu korporacyjnego pod nazwą „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016". Nowe zasady weszły w życie 1 stycznia 2016 roku.

Aktualna treść dostępna jest na stronie internetowej poświęconej zasadom ładu korporacyjnego spółek notowanych na GPW www.corp-gov.gpw.pl, jak również na korporacyjnej stronie internetowej PZU (www.pzu.pl), w sekcji dedykowanej akcjonariuszom PZU – „Relacje inwestorskie".

Sposób prowadzenia działalności gospodarczej oraz kształtowania relacji z interesariuszami PZU wytycza również zbiór zasad wyrażony w Zasadach Dobrych Praktyk Ubezpieczeniowych uchwalonych 8 czerwca 2009 roku przez Walne Zgromadzenie Polskiej Izby Ubezpieczeń, zrzeszającej zakłady ubezpieczeń funkcjonujące na polskim rynku. Dokument dostępny jest stronie internetowej: http://piu.org.pl

Ponadto zasady kształtowania relacji z interesariuszami kształtuje własny kodeks Dobrych Praktyk w PZU. Dokument dostępny jest na stronie internetowej: http://www.pzu.pl

22 lipca 2014 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych („Zasady"). Zasady stanowią zbiór wytycznych, które powinny być stosowane przez podmioty nadzorowane od 1 stycznia 2015 roku w ramach obowiązującego prawa oraz z uwzględnieniem zasady proporcjonalności.

Zasady oraz informacja o ich stosowaniu dostępne są na stronie internetowej PZU http://www.pzu.pl/grupa-pzu/pzu-sa/zasady-ladu-korporacyjnego

10.2 Stosowanie Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW

W 2016 roku PZU przestrzegał rekomendacji i zasad wyrażonych w Dobrych Praktykach Spółek Notowanych na GPW 2016, z wyłączeniem rekomendacji IV.R.2., dotyczącej umożliwienia akcjonariuszom udziału w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poprzez:

- transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym,
- dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia,
- wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.

Obecnie akcjonariusze PZU mogą śledzić transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym. Spółka nie zdecydowała się natomiast na wprowadzenie tzw. eWZA. W ocenie PZU istnieje wiele czynników natury technicznej oraz prawnej, które mogą wpłynąć na prawidłowy przebieg obrad walnego zgromadzenia. Wątpliwości prawne dotyczą możliwości identyfikacji akcjonariuszy i badania legitymacji uczestników WZA. Ryzyko wystąpienia problemów technicznych np. z połączeniem internetowym lub potencjalną zewnętrzną ingerencją w systemy informatyczne, może zaburzyć prace walnego zgromadzenia oraz wywołać wątpliwości co do skuteczności uchwał podejmowanych w jego trakcie. Wystąpienie wskazanych ryzyk może wpłynąć na prawidłowe stosowanie przedmiotowej zasady w pełnym zakresie.

Ponadto PZU nie dotyczy:

- zasada I.Z.1.10, dotycząca zamieszczania na korporacyjnej stronie internetowej prognoz finansowych – jeżeli spółka podjęła decyzję o ich publikacji - opublikowanych w okresie co najmniej ostatnich 5 lat, wraz z informacją o stopniu ich realizacji, ponieważ wg stanu na dzień publikacji niniejszego raportu PZU nie publikował prognoz finansowych oraz szacunków;
- zasada III.Z.6., dotycząca przypadku niewyodrębnienia w spółce organizacyjnie funkcji audytu wewnętrznego, ponieważ w PZU SA funkcja ta została wyodrębniona organizacyjnie;
- rekomendacja IV.R.3., dotycząca sytuacji, gdy papiery wartościowe wyemitowane przez spółkę są przedmiotem obrotu w różnych krajach (lub na różnych rynkach) i w ramach różnych systemów prawnych, ponieważ papiery wartościowe PZU SA są przedmiotem obrotu wyłącznie na rynku polskim.

Informacja na temat stanu stosowania przez PZU rekomendacji i zasad zawartych w Zbiorze Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016 została opublikowana przez Spółkę 24 marca 2016 roku.POBIERZ

10.3 Stosowanie Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych

Zarząd i Rada Nadzorcza PZU zadeklarowały gotowość stosowania Zasad w obiektywnie najszerszym możliwym zakresie, z uwzględnieniem zasady proporcjonalności oraz zasady „zastosuj lub wyjaśnij", wynikających z ich treści. Przedmiotowe deklaracje Zarząd i Rada Nadzorcza PZU potwierdziły podejmując stosowne uchwały.

Informację o stosowaniu Zasad, Zarząd i Rada Nadzorcza PZU przedstawiły w trakcie Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy PZU, które odbyło się 30 czerwca 2015 roku. ZWZ PZU zadeklarowało, że Walne Zgromadzenie działając w ramach przysługujących mu kompetencji będzie kierowało się „Zasadami Ładu Korporacyjnego", w brzmieniu wydanym przez Komisję Nadzoru Finansowego 22 lipca 2014 roku, z zastrzeżeniem zasad, od których stosowania ZWZ PZU odstąpiło.

Na stronie internetowej PZU została zamieszczona szczegółowa informacja o stosowaniu Zasad przez PZU, w tym o zasadach, których stosowanie będzie częściowe, tj.:

- w odniesieniu do zasady zawartej w § 8 ust. 4. Zasad, dot. ułatwiania udziału wszystkim udziałowcom w Walnym Zgromadzeniu, między innymi poprzez zapewnienie możliwości elektronicznego aktywnego udziału w posiedzeniach, należy podkreślić, iż obecnie akcjonariusze PZU mogą śledzić transmisję obrad Walnego Zgromadzenia, natomiast Emitent nie zdecydował się na wprowadzenie tzw. eWZA; w ocenie PZU istnieje wiele czynników natury technicznej oraz prawnej, które mogą wpłynąć na prawidłowy przebieg obrad Walnego Zgromadzenia. Wątpliwości prawne dotyczą możliwości identyfikacji akcjonariuszy i badania legitymacji uczestników WZA; ryzyko wystąpienia problemów technicznych np. z połączeniem internetowym lub potencjalną zewnętrzną ingerencją w systemy informatyczne, może zaburzyć prace Walnego Zgromadzenia oraz wywołać wątpliwości co do skuteczności uchwał podejmowanych w jego trakcie; wystąpienie wskazanych ryzyk może wpłynąć na prawidłowe stosowanie przedmiotowej zasady w pełnym zakresie;
- w odniesieniu do zasady zawartej w § 21 ust. 2. Zasad, mówiącej, iż w składzie organu nadzorującego powinna być wyodrębniona funkcja przewodniczącego, który kieruje pracami organu nadzorującego a wybór przewodniczącego organu nadzorującego powinien być dokonywany w oparciu o doświadczenie oraz umiejętności kierowania zespołem przy uwzględnieniu kryterium niezależności, należy podkreślić, iż zgodnie z Kodeksem spółek handlowych (ksh) i Statutem PZU, w składzie Rady Nadzorczej PZU została wyodrębniona funkcja przewodniczącego; skład Rady Nadzorczej PZU, w tym funkcja przewodniczącego kształtowane są zgodnie z kryteriami niezależności wskazanymi w Uobr SŁOWNIK; wybór przewodniczącego Rady Nadzorczej dokonywany jest na podstawie kryterium posiadanej wiedzy, doświadczenia oraz umiejętności, które potwierdzają kompetencje niezbędne do należytego wykonywania obowiązków nadzorowania; zastosowanie kryterium niezależności w przypadku przewodniczącego zgodnie z wyjaśnieniem Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF) przedmiotowej zasady może budzić wątpliwości co do potencjalnej kolizji z przepisami prawa dotyczącymi uprawnień akcjonariuszy;
- w odniesieniu do zasady zawartej w § 49 ust. 3 Zasad, dot. powoływania i odwoływania w instytucji nadzorowanej osoby kierującej komórką audytu wewnętrznego oraz osoby kierującej komórką do spraw zapewnienia zgodności za zgodą organu nadzorującego lub komitetu audytu, należy wskazać, iż PZU stosuje zasady określone w § 14 Zasad w pełnym zakresie, co oznacza, że Zarząd PZU jest jedynym organem uprawnionym i odpowiedzialnym za zarządzanie działalnością spółki; ponadto zgodnie z przepisami prawa pracy, czynności z zakresu prawa pracy wykonuje organ zarządzający; z uwagi na powyższe w PZU przyjęto rozwiązanie, które przewiduje, że wybór oraz odwołanie osoby kierującej komórką audytu wewnętrznego dokonywany jest przy uwzględnieniu opinii Komitetu Audytu Rady Nadzorczej; w tożsamy sposób powoływana i odwoływana jest osoba kierująca komórką do spraw

zapewnienia zgodności; Zarząd przy tych decyzjach zasięga opinii Komitetu Audytu.

ZWZ PZU odstąpiło od spełniania:

- zasady określonej w § 10 ust. 2 w brzmieniu: „Wprowadzanie uprawnień osobistych lub innych szczególnych uprawnień dla udziałowców instytucji nadzorowanej powinno być uzasadnione i służyć realizacji istotnych celów działania instytucji nadzorowanej. Posiadanie takich uprawnień przez udziałowców powinno być odzwierciedlone w podstawowym akcie ustrojowym tej instytucji."
  – odstąpienie od stosowania zasady uzasadnione jest niezakończonym procesem prywatyzacji Spółki przez Skarb Państwa;
- zasady określonej w § 12 ust. 1 w brzmieniu: „Udziałowcy są odpowiedzialni za niezwłoczne dokapitalizowanie instytucji nadzorowanej w sytuacji, gdy jest to niezbędne do utrzymania kapitałów własnych instytucji nadzorowanej na poziomie wymaganym przez przepisy prawa lub regulacje nadzorcze, a także gdy wymaga tego bezpieczeństwo instytucji nadzorowanej."
  – odstąpienie od stosowania zasady uzasadnione jest niezakończonym procesem prywatyzacji Spółki przez Skarb Państwa;
- zasady określonej w § 28 ust. 4 w brzmieniu: „Organ stanowiący dokonuje oceny, czy ustalona polityka wynagradzania sprzyja rozwojowi i bezpieczeństwu działania instytucji nadzorowanej."
  – odstąpienie od stosowania zasady uzasadnione jest zbyt szerokim zakresem podmiotowym polityki wynagradzania podlegającym ocenie organu stanowiącego. Polityka wynagradzania osób pełniących kluczowe funkcje nie będących członkami organu nadzorującego i organu zarządzającego, powinna podlegać ocenie ich pracodawcy albo mocodawcy, którym jest Spółka reprezentowana przez Zarząd i kontrolowana przez Radę Nadzorczą.

Ponadto PZU nie dotyczy spełniania:

- zasady określonej w § 11 ust. 3 w brzmieniu: „W przypadku, gdy decyzję o transakcji z podmiotem powiązanym podejmuje organ stanowiący wszyscy udziałowcy powinni posiadać dostęp do wszelkich informacji niezbędnych dla oceny warunków, na jakich jest ona przeprowadzana oraz jej wpływu na sytuację instytucji nadzorowanej."
  – w PZU Walne Zgromadzenie nie decyduje o transakcjach z podmiotami powiązanymi;
- zasady określonej w § 49 ust. 4 w brzmieniu: „W instytucji nadzorowanej, w której nie funkcjonuje komórka audytu lub komórka do spraw zapewnienia zgodności uprawnienia wynikające z ust. 1-3 przysługują osobom odpowiedzialnym za wykonywanie tych funkcji."
  – w PZU funkcjonują komórki audytu i do spraw zapewnienia zgodności;
- zasady określonej w § 52 ust. 2 w brzmieniu: „W instytucji nadzorowanej, w której nie funkcjonuje komórka audytu lub komórka do spraw zapewnienia zgodności lub nie wyznaczono komórki odpowiedzialnej za ten obszar, informacje, o których mowa w ust. 1 przekazują osoby odpowiedzialne za wykonywanie tych funkcji."
  – w PZU funkcjonują komórki audytu i do spraw zapewnienia zgodności;
- zasad określonych w Rozdziale 9 – Wykonywanie uprawnień z aktywów nabytych na ryzyko klienta, gdyż PZU nie oferuje produktów, które dotyczą zarządzania aktywami na ryzyko klienta.

10.4 System kontroli w procesie sporządzania sprawozdań finansowych

Proces sporządzania sprawozdań finansowych jest realizowany w ramach Pionu Finansów PZU, w którym funkcjonują biura Centrali PZU (w tym Biuro Rachunkowości) oraz jednostki centralne działające w oparciu o regulaminy. Pion Finansowy PZU nadzorowany jest przez Członka Zarządu PZU.

Elementami pozwalającymi na realizację procesu są przyjęte przez Zarząd PZU zasady (polityka) rachunkowości, zakładowy plan kont wraz z komentarzem, inne szczegółowe akty wewnętrzne, określające główne zasady ewidencji zdarzeń gospodarczych PZU oraz dedykowane systemy sprawozdawcze.

Przygotowanie danych w systemach źródłowych podlega sformalizowanym procedurom operacyjnym i akceptacyjnym, które określają zakres kompetencji poszczególnych osób.

Proces sprawozdawczy realizowany jest przez wykwalifikowanych pracowników posiadających stosowną wiedzę i doświadczenie.

PZU prowadzi monitoring zmian w regulacjach zewnętrznych dotyczących m.in. zasad (polityki) rachunkowości i wymogów sprawozdawczych zakładów ubezpieczeń oraz przeprowadza odpowiednie procesy dostosowawcze w tych obszarach.

Proces zamykania ksiąg i sporządzania sprawozdań finansowych jest regulowany szczegółowymi harmonogramami, obejmującymi kluczowe czynności i punkty kontrolne wraz z przypisaniem odpowiedzialności za terminowe i poprawne wykonanie.

Kluczowe kontrole w procesie sporządzania sprawozdań finansowych obejmują:

- kontrole oraz stały monitoring jakości danych wejściowych, wspierane przez systemy finansowe, w których zdefiniowano reguły poprawności danych, zgodnie z przyjętymi w PZU aktami wewnętrznymi regulującymi zasady kontroli poprawności danych księgowych;
- *mapping* danych z systemów źródłowych na sprawozdania finansowe, wspomagający prawidłową prezentację danych;
- przegląd analityczny sprawozdań finansowych przez specjalistów w celu konfrontacji z wiedzą o biznesie i przeprowadzanych transakcjach gospodarczych;
- przegląd formalny sprawozdań finansowych w celu potwierdzenia zgodności z obowiązującymi regulacjami prawnymi i praktyką rynkową w zakresie wymaganych ujawnień.

Organizacja i prawidłowość procesu sporządzania sprawozdań finansowych badana jest okresowo przez audyt wewnętrzny.

Koordynacja działań w zakresie procesów skonsolidowanej sprawozdawczości finansowej jest zaadresowana m.in. poprzez strukturę organizacyjną Pionu Finansów w Centralach PZU i PZU Życie, który ma charakter wspólny, tzn. zorganizowany jest na zasadzie unii personalnej. W przypadku wszystkich konsolidowanych jednostek zależnych PZU sprawuje funkcje kontrolne za pośrednictwem Zarządów i Rad Nadzorczych tych spółek.

Proces skonsolidowanej sprawozdawczości finansowej uregulowany jest szeregiem aktów wewnętrznych. Regulują one zasady (polityki) rachunkowości przyjęte w Grupie PZU i stosowane standardy sprawozdawcze. Ponadto podlega on szczegółowym harmonogramom, obejmującym kluczowe czynności i punkty kontrolne wraz z przypisaniem odpowiedzialności za ich terminowe i poprawne wykonanie.

Komitet audytu

Rada Nadzorcza PZU powołuje Komitet Audytu, w składzie trzech Członków Rady, w tym co najmniej jeden Członek Niezależny oraz co najmniej jeden Członek posiadający kwalifikacje w dziedzinie rachunkowości lub rewizji finansowej w rozumieniu i zgodnie z wymogami Uobr SŁOWNIK. Komitet Audytu ma charakter doradczy i opiniodawczy wobec Rady Nadzorczej i jest powoływany w celu zwiększenia efektywności wykonywania przez Radę Nadzorczą czynności nadzorczych w zakresie badania prawidłowości sprawozdawczości finansowej, efektywności systemu kontroli wewnętrznej, w tym audytu wewnętrznego oraz systemu zarządzania ryzykiem.

Biegły rewident wybrany przez Radę Nadzorczą w oparciu o rekomendację Komitetu Audytu wykonuje przeglądy półrocznych jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych oraz bada roczne jednostkowe i skonsolidowane sprawozdania finansowe.

10.5 Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych

18 lutego 2014 roku Rada Nadzorcza PZU dokonała wyboru firmy KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. z siedzibą w Warszawie, ul. Inflancka 4A, 00-189 Warszawa, wpisanej przez Krajową Izbę Biegłych Rewidentów na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod numerem 3546, jako podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.

Wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych (w tys. zł)	1 stycznia - 31 grudnia 2016	1 stycznia - 31 grudnia 2015
badanie rocznego sprawozdania finansowego	1 365	1 488
inne usługi poświadczające	1 350	248
usługi doradztwa podatkowego	-	-
pozostałe usługi	27	27
Razem	**2 742**	**1 763**

Zakres zawartej umowy obejmuje w szczególności:

- badanie rocznych sprawozdań jednostkowych PZU oraz rocznych skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy PZU;
- przegląd śródrocznych jednostkowych sprawozdań PZU oraz śródrocznych skonsolidowanych sprawozdań Grupy PZU.

Prace, o których mowa powyżej dotyczą trzech kolejnych lat obrotowych kończących się odpowiednio w dniach: 31 grudnia 2014 roku, 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2016 roku z możliwością przedłużenia współpracy na dwa kolejne lata obrotowe kończące się odpowiednio w dniach: 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2018 roku.

10.6 Kapitał zakładowy i akcjonariusze PZU, akcje będące w posiadaniu członków władz

30 czerwca 2015 roku ZWZ PZU podjęło uchwałę w sprawie podziału (splitu) wszystkich akcji PZU poprzez obniżenie wartości nominalnej każdej akcji PZU z 1 zł do 0,10 zł oraz zwiększenie liczby akcji PZU składających się na kapitał zakładowy z 86 352 300 do 863 523 000. Podział akcji nastąpił poprzez wymianę wszystkich akcji w stosunku 1:10. Podział akcji nie wpłynął na wysokość kapitału zakładowego PZU.

3 listopada 2015 roku Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował odpowiednią zmianę w Statucie PZU.

24 listopada 2015 roku Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. („KDPW") podjął na wniosek PZU uchwałę nr 789/15, w sprawie określenia 30 listopada 2015 roku jako dnia podziału 86 348 289 akcji PZU o wartości nominalnej 1 zł każda, na 863 482 890 akcji PZU o wartości nominalnej 0,10 zł każda.

W związku z powyższym, kapitał zakładowy PZU dzieli się na 863 523 000 akcji zwykłych o wartości nominalnej 0,10 zł każda dających prawo do 863 523 000 głosów na Walnym Zgromadzeniu.

27 kwietnia 2016 roku do PZU wpłynęło zawiadomienie z Ministerstwa Skarbu Państwa, informujące o zmniejszeniu udziału Skarbu Państwa w ogólnej liczbie głosów oraz kapitale zakładowym PZU. Zgodnie z przedmiotowym zawiadomieniem na 31 marca 2016 roku udział ten wyniósł 34,19%.

Zgodnie z raportem bieżącym Nr 17/2017 na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu PZU, które rozpoczęło się 18 stycznia 2017 roku i zakończyło się 8 lutego 2017 roku, akcjonariuszami posiadającymi znaczne pakiety akcji byli Skarb Państwa, który posiadał 295 217 300 akcji, co stanowiło 34,19% kapitału zakładowego PZU i uprawniało do 295 217 300 głosów na Walnym Zgromadzeniu oraz Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva BZ WBK, który posiadał 44 260 000 akcji, co stanowiło 5,13% kapitału zakładowego PZU i uprawniało do 44 260 000 głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Zarząd PZU nie posiada żadnych informacji o zawartych umowach, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.

PZU nie dokonywał emisji, wykupów ani spłat dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych oraz nie wyemitował papierów wartościowych dających akcjonariuszom specjalne uprawnienia kontrolne.

W latach 2013-2016 w PZU nie występowały programy akcji pracowniczych.

Zgodnie ze Statutem prawo głosowania akcjonariuszy zostało ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na Walnym Zgromadzeniu więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w PZU w dniu odbywania Walnego Zgromadzenia, z zastrzeżeniem, że dla potrzeb ustalania obowiązków nabywców znacznych pakietów akcji przewidzianych w ustawie o ofercie publicznej oraz w ustawie o działalności ubezpieczeniowej, takie ograniczenie prawa głosowania uważane będzie za nieistniejące. Ograniczenie prawa głosowania nie dotyczy:

- akcjonariuszy, którzy w dniu powzięcia uchwały Walnego Zgromadzenia wprowadzającej ograniczenie, byli uprawnieni z akcji reprezentujących więcej niż 10% ogólnej liczby głosów;
- akcjonariuszy działających z akcjonariuszami określonymi w punkcie powyżej na podstawie zawartych porozumień dotyczących wspólnego wykonywania prawa głosu z akcji.

Dla potrzeb ograniczenia prawa do głosowania, głosy akcjonariuszy, między którymi istnieje stosunek dominacji lub zależności, są sumowane zgodnie z zasadami opisanymi w Statucie.

W przypadku wątpliwości wykładni postanowień dotyczących ograniczenia prawa do głosowania należy dokonywać zgodnie z art. 65 § 2 kc.

Zgodnie ze Statutem PZU, wyżej wymienione ograniczenia prawa głosowania akcjonariuszy wygasną w momencie, gdy udział akcjonariusza, który w dniu powzięcia uchwały walnego zgromadzenia wprowadzającej ograniczenie był uprawniony z akcji reprezentujących więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w PZU, spadnie w kapitale zakładowym spółki poniżej poziomu 5%.

Prawa własności papierów własnościowych PZU nie są ograniczone.

Struktura akcjonariatu PZU na 31.12.2015 roku

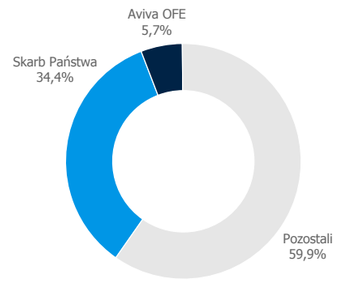

Źródło: Raport bieżący 3/2016

Struktura akcjonariatu PZU na 31.12.2016 roku

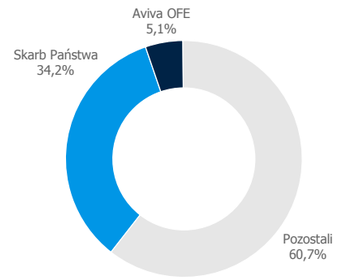

Źródło: Raport bieżący 17/2017

Akcje lub uprawnienia do nich posiadane przez osoby zarządzające i nadzorujące oraz Dyrektorów Grupy PZU

Zarówno na dzień wydania niniejszego Sprawozdania z działalności, jak i na dzień przekazania Sprawozdania z działalności za 2015 rok (tj. 15 marca 2016 roku) żaden z członków Zarządu, Rady Nadzorczej lub Dyrektorów Grupy nie posiadał akcji PZU lub uprawnień do nich.

10.7 Statut PZU

Zmiana Statutu

Zmiana Statutu PZU należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia i wymaga podjęcia uchwały większością trzech czwartych głosów, zgody KNF w przypadkach wskazanych w UoU SŁOWNIK oraz wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego. Kompetencje do ustalenia jednolitego zmienionego tekstu należą do Rady Nadzorczej.

10.8 Walne Zgromadzenie, Rada Nadzorcza i Zarząd

Walne Zgromadzenie

Walne Zgromadzenie jest najwyższym organem PZU. Sposób funkcjonowania, jak również uprawnienia Walnego Zgromadzenia, reguluje Kodeks spółek handlowych (ksh) oraz Statut.

Treść Statutu dostępna jest na korporacyjnej stronie internetowej PZU (www.pzu.pl) w sekcji dedykowanej akcjonariuszom PZU – „Relacje inwestorskie" w zakładce „Spółka".

Walne Zgromadzenie nie uchwaliło swojego regulaminu.

Walne Zgromadzenie jest organem uprawnionym do podejmowania decyzji dotyczących spraw w zakresie organizacji i funkcjonowania Emitenta. Uchwały podejmowane przez Walne Zgromadzenie zapadają bezwzględną większością głosów z wyjątkiem szczególnych przypadków przewidzianych przez ksh bądź Statut.

Do kompetencji Walnego Zgromadzenia należy, oprócz innych spraw zastrzeżonych przez ksh lub Statut, podejmowanie uchwał w sprawach:

- rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Emitenta oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy oraz udzielenie absolutorium poszczególnym członkom organów Spółki z wykonania przez nich obowiązków;
- podziału zysku lub pokrycia straty;
- postanowień dotyczących roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru;
- zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego;
- umorzenia akcji i emisji obligacji;
- tworzenia kapitałów rezerwowych i rozstrzygania o ich użyciu lub sposobie ich użycia;
- podziału Spółki, połączenia Spółki z inną spółką, likwidacji lub rozwiązania Spółki;
- powołania i odwołania członków Rady Nadzorczej, z zastrzeżeniem osobistego uprawnienia Skarbu Państwa do powołania i odwołania jednego członka Rady Nadzorczej;
- ustalania zasad wynagradzania członków Rady Nadzorczej;
- nabycia lub zbycia przez Emitenta nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym o wartości przekraczającej równowartość 30,0 mln euro (trzydziestu milionów euro) brutto.

Zgodnie ze Statutem, większości trzech czwartych głosów wymagają uchwały Walnego Zgromadzenia dotyczące:

- zmiany Statutu;
- obniżenia kapitału zakładowego;
- zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego.

Większości 90% głosów oddanych wymagają uchwały Walnego Zgromadzenia:

- mające za przedmiot uprzywilejowanie akcji;
- w sprawach połączenia się Emitenta poprzez przeniesienie całego jego majątku na inną spółkę;
- łączenia się poprzez zawiązanie innej spółki;
- rozwiązania Spółki (w tym na skutek przeniesienia siedziby lub zakładu głównego Spółki za granicę);
- likwidacji, przekształcenia oraz obniżenia kapitału zakładowego Spółki w drodze umorzenia części akcji bez równoczesnego jego podwyższenia.

Walne Zgromadzenie obraduje w formie:

- Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia, które powinno odbyć się w terminie sześciu miesięcy po upływie każdego roku obrotowego;
- Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia, które zwoływane jest w przypadkach określonych w powszechnie obowiązujących przepisach prawa oraz w Statucie.

Walne Zgromadzenia odbywają się w Warszawie i są zwoływane przez ogłoszenie dokonywane na stronie internetowej PZU oraz w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących zgodnie z przepisami ustawy z 19 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzenia instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, tj. w formie raportów bieżących. Ogłoszenie powinno być dokonane co najmniej na dwadzieścia sześć dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. Ogłoszenie wraz z materiałami prezentowanymi akcjonariuszom udostępnianie jest od dnia zwołania Walnego Zgromadzenia, na korporacyjnej stronie internetowej PZU (www.pzu.pl) w sekcji dedykowanej akcjonariuszom PZU – „Relacje inwestorskie" w zakładce „Walne Zgromadzenia". Prawidłowo zwołane Walne Zgromadzenie jest ważne bez względu na liczbę obecnych akcjonariuszy. Głosowania są jawne. Tajne głosowanie zarządza się przy wyborach oraz nad wnioskami o odwołanie członków organów Emitenta lub likwidatorów Emitenta, w sprawach ich osobistej odpowiedzialności wobec Spółki, jak również w sprawach osobowych lub, z wyłączeniem przypadków, w których wymóg głosowania jawnego wynika z ustawy, na żądanie choćby jednego z akcjonariuszy obecnych lub reprezentowanych na Walnym Zgromadzeniu. Prawa akcjonariuszy i sposób ich wykonywania na Walnym Zgromadzeniu określone są w ksh oraz w Statucie. Prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają tylko osoby będące akcjonariuszami emitenta na szesnaście dni przed jego datą (dzień rejestracji uczestnictwa). Akcjonariusze mają prawo uczestniczyć i wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika. Pełnomocnictwo do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu wymaga udzielenia na piśmie lub w postaci elektronicznej. Jedna akcja PZU daje prawo do jednego głosu, z uwzględnieniem ograniczeń odnośnie wykonywania prawa głosu, opisanych w Statucie Spółki.

Akcjonariusz może głosować odmiennie z każdej z posiadanych akcji.

Każdy z akcjonariuszy może podczas obrad zgłaszać projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad.

Precyzyjny opis procedur dotyczących uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu zamieszczany jest zawsze, zgodnie z wymogami ksh, w ogłoszeniu o Walnym Zgromadzeniu udostępnianym na korporacyjnej stronie internetowej PZU (www.pzu.pl) w sekcji dedykowanej akcjonariuszom PZU – „Relacje inwestorskie" w zakładce „Walne Zgromadzenie".

Skład, kompetencje i sposób funkcjonowania Rady Nadzorczej

Skład

Zgodnie ze Statutem w skład Rady Nadzorczej wchodzi od siedmiu do jedenastu członków. Liczbę członków Rady Nadzorczej określa Walne Zgromadzenie.

Członkowie Rady są powoływani przez Walne Zgromadzenie na okres wspólnej kadencji trwającej trzy kolejne pełne lata obrotowe.

Co najmniej jeden członek Rady Nadzorczej musi posiadać kwalifikacje w dziedzinie rachunkowości lub rewizji finansowej w rozumieniu i zgodnie z wymogami Uobr SŁOWNIK, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym. Dodatkowo, co najmniej jeden członek Rady Nadzorczej powinien spełniać określone w Statucie kryteria niezależności (członek niezależny), dotyczące m.in. powiązań na tle zawodowym lub pokrewieństwa zwłaszcza z osobami zarządzającymi lub nadzorującymi PZU i podmiotów z Grupy PZU. Członek niezależny ma obowiązek przedłożenia pisemnego oświadczenia dotyczącego spełnienia wszystkich kryteriów niezależności przewidzianych w Statucie oraz poinformowania Spółki o zaprzestaniu spełniania tych kryteriów. Ponadto, Statut przyznaje Skarbowi Państwa uprawnienie do powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej w drodze pisemnego oświadczenia składanego Zarządowi. Uprawnienie to wygaśnie z chwilą, gdy Skarb Państwa przestanie być akcjonariuszem spółki.

1 stycznia 2016 roku w Radzie Nadzorczej PZU funkcję pełnili:

- Zbigniew Ćwiąkalski - Przewodniczący Rady;
- Paweł Kaczmarek – Wiceprzewodniczący Rady;
- Dariusz Filar – Sekretarz Rady;
- Zbigniew Derdziuk – Członek Rady;
- Dariusz Kacprzyk – Członek Rady;
- Jakub Karnowski – Członek Rady;
- Aleksandra Magaczewska – Członek Rady;
- Alojzy Nowak – Członek Rady;
- Maciej Piotrowski – Członek Rady.

Kryteria niezależnego członka Rady Nadzorczej wypełniali Dariusz Kacprzyk oraz Dariusz Filar.

7 stycznia 2016 roku z dniem 7 stycznia 2016 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PZU odwołało ze składu Rady Nadzorczej Spółki: Zbigniewa Ćwiąkalskiego, Zbigniewa Derdziuka, Macieja Piotrowskiego, Dariusza Kacprzyka, Jakuba Karnowskiego, Aleksandrę Magaczewską, Dariusza Filara.

Jednocześnie z dniem 7 stycznia 2016 roku powołało w skład Rady Nadzorczej PZU: Piotra Paszkę, Marcina Chludzińskiego, Marcina Gargasa, Macieja Zaborowskiego, Eligiusza Krześniaka, Radosława Potrzeszcza i Jerzego Paluchniaka.

19 stycznia 2016 roku Paweł Kaczmarek objął funkcję Przewodniczącego Rady, Marcin Gargas Wiceprzewodniczącego, a Maciej Zaborowski Sekretarza

W związku z powyższym od 19 stycznia 2016 roku skład Rady Nadzorczej PZU przedstawiał się następująco:

- Paweł Kaczmarek – Przewodniczący Rady;
- Marcin Gargas – Wiceprzewodniczący Rady;
- Maciej Zaborowski – Sekretarz Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Eligiusz Krześniak – Członek Rady;
- Alojzy Nowak – Członek Rady;
- Jerzy Paluchniak – Członek Rady;
- Piotr Paszko – Członek Rady;
- Radosław Potrzeszcz – Członek Rady.

Kryteria niezależnego członka Rady Nadzorczej wypełniali Marcin Gargas, Maciej Zaborowski, Marcin Chludziński, Eligiusz Krześniak, Alojzy Nowak, Piotr Paszko oraz Radosław Potrzeszcz.

1 lipca 2016 roku Jerzy Paluchniak złożył rezygnację z członkostwa w Radzie Nadzorczej PZU z dniem 1 lipca 2016 roku. 1 lipca 2016 roku z dniem 2 lipca 2016 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU powołało w skład Rady Nadzorczej PZU Piotra Walkowiaka.

W związku z powyższym od 2 lipca 2016 roku skład Rady Nadzorczej PZU przedstawiał się następująco:
- Paweł Kaczmarek – Przewodniczący Rady;
- Marcin Gargas – Wiceprzewodniczący Rady;
- Maciej Zaborowski – Sekretarz Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Eligiusz Krześniak – Członek Rady;
- Alojzy Nowak – Członek Rady;
- Piotr Paszko – Członek Rady;
- Radosław Potrzeszcz – Członek Rady:
- Piotr Walkowiak – Członek Rady.

7 lipca 2016 roku Minister Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej działając na podstawie § 20 ust. 7 Statutu PZU powołał na Członka Rady Nadzorczej PZU Jerzego Paluchniaka, w związku z tym kształt Rady przedstawiał się następująco:
- Paweł Kaczmarek – Przewodniczący Rady;
- Marcin Gargas – Wiceprzewodniczący Rady;
- Maciej Zaborowski – Sekretarz Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Eligiusz Krześniak – Członek Rady;
- Alojzy Nowak – Członek Rady;
- Jerzy Paluchniak – Członek Rady;
- Piotr Paszko – Członek Rady;
- Radosław Potrzeszcz – Członek Rady;
- Piotr Walkowiak – Członek Rady.

4 sierpnia 2016 roku Piotr Walkowiak złożył rezygnację z członkostwa w Radzie Nadzorczej PZU z dniem 4 sierpnia 2016 roku. W związku z powyższym od 5 sierpnia 2016 roku skład Rady Nadzorczej PZU przedstawiał się następująco:
- Paweł Kaczmarek – Przewodniczący Rady;
- Marcin Gargas – Wiceprzewodniczący Rady;
- Maciej Zaborowski – Sekretarz Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Eligiusz Krześniak – Członek Rady;
- Alojzy Nowak – Członek Rady;
- Jerzy Paluchniak – Członek Rady;
- Piotr Paszko – Członek Rady;
- Radosław Potrzeszcz – Członek Rady.

Obecna kadencja Rady Nadzorczej PZU rozpoczęła się 1 lipca 2015 roku i zakończy się po upływie trzech kolejnych pełnych lat obrotowych. Pierwszym pełnym rokiem obrotowym był rok 2016. Mandaty członków Rady Nadzorczej wygasną najpóźniej z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia przez nich funkcji.

Skład Rady Nadzorczej PZU wg stanu na 31 grudnia 2016 roku

Imię i nazwisko	Okres sprawowania funkcji członka Rady Nadzorczej PZU
Paweł Kaczmarek	Wiceprzewodniczący Rady od 8 lipca 2015 roku do 18 stycznia 2016 roku Przewodniczący Rady od 19 stycznia 2016 roku W Radzie od 30 czerwca 2015 roku
Marcin Gargas	Wiceprzewodniczący Rady od 19 stycznia 2016 roku W Radzie od 7 stycznia 2016 roku
Maciej Zaborowski	Sekretarz Rady od 19 stycznia 2016 roku W Radzie od 7 stycznia 2016 roku
Marcin Chludziński	Członek Rady od 7 stycznia 2016 roku
Eligiusz Krześniak	Członek Rady od 7 stycznia 2016 roku
Alojzy Nowak	Członek Rady od 30 maja 2012 roku
Jerzy Paluchniak	Członek Rady od 7 stycznia 2016 roku (z wyłączeniem okresu 2-6 lipca 2016 roku)
Piotr Paszko	Członek Rady od 7 stycznia 2016 roku
Radosław Potrzeszcz	Członek Rady od 7 stycznia 2016 roku

8 lutego 2017 roku, Pan Eligiusz Krześniak złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej PZU z dniem 8 lutego 2017 roku.

8 lutego 2017 roku, Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PZU odwołało ze składu Rady Nadzorczej Spółki: Marcina Gargasa, Piotra Paszko i Radosława Potrzeszcza.

Jednocześnie z dniem 8 lutego 2017 roku powołało w skład Rady Nadzorczej PZU: Agatę Górnicką, Łukasza Świerżewskiego, Pawła Góreckiego i Bogusława Banaszaka.

W związku z powyższym od 8 lutego 2017 roku skład Rady Nadzorczej PZU SA przedstawiał się następująco:
- Paweł Kaczmarek – Przewodniczący Rady Nadzorczej;
- Maciej Zaborowski – Sekretarz Rady;
- Bogusław Banaszak – Członek Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Paweł Górecki – Członek Rady;
- Agata Górnicka – Członek Rady;
- Alojzy Nowak – Członek Rady;
- Jerzy Paluchniak – Członek Rady;
- Łukasz Świerżewski – Członek Rady.

14 marca 2017 roku Paweł Kaczmarek i Maciej Zaborowski złożyli rezygnację z funkcji pełnionych w prezydium Rady Nadzorczej PZU oraz, z tym samym dniem, Paweł Górecki objął funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej PZU, Łukasz Świerżewski Wiceprzewodniczącego, a Alojzy Nowak Sekretarza.

W związku z powyższym od 14 marca 2017 roku skład Rady Nadzorczej PZU SA przedstawiał się następująco:
- Paweł Górecki – Przewodniczący Rady Nadzorczej;
- Łukasz Świerżewski – Wiceprzewodniczący Rady;
- Alojzy Nowak – Sekretarz Rady;
- Bogusław Banaszak – Członek Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Agata Górnicka – Członek Rady;
- Paweł Kaczmarek – Członek Rady;
- Jerzy Paluchniak – Członek Rady;
- Maciej Zaborowski – Członek Rady.

Skład Rady Nadzorczej PZU wg stanu na 14 marca 2017 roku

Imię i nazwisko	Okres sprawowania funkcji członka Rady Nadzorczej PZU
Paweł Górecki	Przewodniczący Rady od 14 marca 2017 roku W Radzie od 8 lutego 2017 roku
Łukasz Świerżewski	Wiceprzewodniczący Rady od 14 marca 2017 roku W Radzie od 8 lutego 2017 roku
Alojzy Nowak	Sekretarz Rady od 14 marca 2017 roku W Radzie od 30 maja 2012 roku
Bogusław Banaszak	Członek Rady od 8 lutego 2017 roku
Marcin Chludziński	Członek Rady od 7 stycznia 2016 roku
Agata Górnicka	Członek Rady od 8 lutego 2017 roku
Paweł Kaczmarek	Członek Rady od 30 czerwca 2015 roku
Jerzy Paluchniak	Członek Rady od 7 stycznia 2016 roku (z wyłączeniem okresu 2-6 lipca 2016 roku)
Maciej Zaborowski	Członek Rady od 7 stycznia 2016 roku

Paweł Górecki – Przewodniczący Rady Nadzorczej od 14 marca 2017 roku

Absolwent Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Studiów Doktoranckich. Uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych. Uczestnik aplikacji sądowej i radcowskiej, został wpisany na listę radców prawnych. Uczestnik wielu kursów i szkoleń z zakresu prawa dowodowego, cywilnego i karnego oraz zarządzania podmiotami publicznymi, a także planowania i realizacji zamówień publicznych. Jest autorem kilkudziesięciu recenzowanych publikacji z zakresu prawa wydanych w polskich i zagranicznych czasopismach naukowych oraz licznych niepublikowanych opinii prawnych. Aktywny uczestnik konferencji naukowych organizowanych przez polskie ośrodki akademickie. Wykładowca uniwersytecki. Specjalizuje się w obsłudze prawnej spółek kapitałowych oraz stosowaniu procedur administracyjnych, podatkowych i procedury sądowo-administracyjnej.

Łukasz Świerżewski – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej od 14 marca 2017 roku

Absolwent Stosunków Międzynarodowych na Uniwersytecie Warszawskim. Doktor Nauk ekonomicznych. Pracę doktorską obronił w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie w Szkole Głównej Handlowej. Wykładowca na studiach podyplomowych SGH. Przez trzy lata był związany z PKO Bankiem Polskim. Pełnił tam m.in. obowiązki dyrektora Departamentu Komunikacji Korporacyjnej oraz kierownika Zespołu Projektów Strategicznych i Analiz w tym departamencie. Wcześniej zastępca redaktora naczelnego Harvard Business Review Polska i dyrektor działu badawczego specjalizującego się w analizach praktyk zarządczych polskich przedsiębiorstw. W latach 1999-2004 dziennikarz Pulsu Biznesu, zajmujący się m.in. tematyką rynków i instytucji finansowych. Autor wielu publikacji o tematyce gospodarczej i ekonomicznej. Obecnie pełni funkcję dyrektora Biura Komunikacji i Promocji oraz Rzecznika Prasowego Ministerstwa Finansów.

Alojzy Zbigniew Nowak – Sekretarz Rady Nadzorczej od 14 marca 2017 roku

W 1984 roku ukończył studia magisterskie na Wydziale Handlu Zagranicznego w SGPiS (obecnie SGH); w 1992 roku ukończył studia w zakresie ekonomii na University of Illinois at Urbana Champaign, USA; w 1993 roku studia w zakresie bankowości, finansów i rynków kapitałowych na Uniwersytecie w Exeter w Wielkiej Brytanii, w 1996 roku studia w zakresie ekonomii na Free University of Berlin, natomiast w 1997 roku studia w zakresie International Economics at RUCA.W 2002 roku uzyskał tytuł profesora nauk ekonomicznych. Jest laureatem wielu nagród i wyróżnień, m.in. Nagrody Rektora za osiągnięcia naukowe (corocznie od 1997 roku), Nagrody Ministra Edukacji za książkę pt. „Integracja europejska. Szansa dla Polski?" oraz książkę pt. „Banki a gospodarstwa domowe dynamika rozwoju". Uczestniczył także w licznych organizacjach naukowych i radach programowych czasopism, m.in. jako członek kolegium redakcyjnego „Foundations of Management", redaktor naczelny „Journal of Interdisciplinary Economics", „Yearbook on Polish European Studies" oraz „Mazovia Regional Studies"; członek Rady Programowej „Gazeta Bankowa"; recenzent PWE SA Warszawa. External Reviewer w przewodach doktorskich University of Cambridge, Postgraduate School of Management, Grenoble, University of Zululand, RPA. Wieloletni członek Kapituły Godła „Teraz Polska". Autor ponad 300 publikacji, opublikowanych w kraju i zagranicą. Wiedzę i doświadczenie zdobywał pracując m.in. jako: kierownik Zakładu Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, kierownik Katedry Gospodarki Narodowej na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, dyrektor Centrum Europejskiego Uniwersytetu Warszawskiego, prodziekan Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego ds. Współpracy z Zagranicą, dziekan Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego oraz prorektor ds. Badań Naukowych i Współpracy Uniwersytetu Warszawskiego. Poza UW wykłada we Francji, Wielkiej Brytanii, USA, Rosji, Chinach i w Korei. Ponadto pełnił funkcje: doradcy premiera, doradcy Ministra Rolnictwa, prezesa Akademickiego Związku Sportowego na Uniwersytecie Warszawskim, członka komitetu doradczego NewConnect przy Zarządzie GPW, członka Rady Fundacji NBP, przewodniczącego Rady Naukowej NBP. Na przestrzeni lat członek rad nadzorczych, w tym m.in. PTE WARTA S.A., PKO BP S.A., JSW S.A., TFI KBC, Przewodniczący i Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej EUROLOT S.A. Członek Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP.

Bogusław Banaszak – Członek Rady Nadzorczej od 8 lutego 2017 roku

Profesor zwyczajny Uniwersytetu Zielonogórskiego i Dziekan Wydziału Prawa i Administracji na tym Uniwersytecie (od 2014 roku) oraz profesor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy (od 2005 roku). W latach 1977-2014 był zatrudniony w charakterze pracownika naukowo-dydaktycznego na Wydziale Prawa Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. W 1998 roku otrzymał tytuł profesora nauk prawnych. W latach 1998 – 2008 profesor na Wydziale Prawa Europejskiego Uniwersytetu Viadrina (Frankfurt nad Odrą), gdzie kierował Katedrą Polskiego Prawa Publicznego. W latach 1995 – 2005 profesor Wyższej Szkoły Zarządzania i Marketingu we Wrocławiu. Od maja 2006 roku do maja 2010 roku Przewodniczący Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów. Od kwietnia 2016 roku członek tej Rady. Od kwietnia 2016 roku członek Europejskiej Komisji na rzecz Demokracji przez Prawo (tzw. Komisja Wenecka). Od kwietnia 2013 roku członek tytularny Grupy Niezależnych Ekspertów do spraw Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego Rady Europy. Członek kolegiów (rad) redakcyjnych kilkunastu krajowych i zagranicznych czasopism naukowych oraz członek kilku krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych. Ponadto członek korespondent hiszpańskiej Królewskiej Akademii Nauk Moralnych i Politycznych (od 2010 roku) oraz Europejskiej Akademii Nauki, Sztuki i Literatury w Paryżu (od 2004 roku) oraz członek Komitetu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk (od 2011 roku). Ponadto członek: Rady Doradczej do spraw Praw Człowieka przy Ministrze Spraw Zagranicznych (2000 - 2001), Rady Programowej Centrum Studiów Wyborczych UŁ i UMK (2008 -2016), Międzynarodowego Dyrektoriatu Doradczego (Advisory Directorate International) Amerykańskiego Instytutu Biograficznego (od 2009 roku). Od 1992 roku stale współpracuje ze służbami legislacyjnymi parlamentu. Autor kilkudziesięciu ekspertyz dla naczelnych organów władzy publicznej oraz autor kilkunastu ekspertyz dla podmiotów gospodarczych. Autor ponad 300 prac naukowych, wśród których są monografie, podręczniki, komentarze, studia i artykuły. Został odznaczony: Złotym Krzyżem Zasługi RP (w 2001 roku) i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (w 2008 roku), niemieckim Federalnym Krzyżem Zasługi na Wstędze (w 2008 roku) oraz Wielkim Krzyżem Zasługi Republiki Austrii (w 2000 roku), Wielką Złotą Odznaką Honorową za Zasługi dla Republiki Austrii (w 2007 roku), Austriackim Krzyżem Honorowym Nauki i Sztuki I klasy, a także Orderem Sprawiedliwości 1go Stopnia Światowego Stowarzyszenia Prawników (w 2011 roku). Jest doktorem honoris causa Uniwersytetu w Pecs (Węgry – 2004 rok), Uniwersytetu w Alba Julii (Rumunia – 2009 rok), Uniwersytetu w Pitesti (Rumunia – 2010 rok) i Kijowskiego Uniwersytetu Prawa (Ukraina 2011 rok).

Marcin Chludziński – Członek Rady Nadzorczej od 7 stycznia 2016 roku

Absolwent Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych oraz Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Od 2004 roku związany z firmą Invent Grupa Doradztwa i Treningu, a od 2006 roku pełni funkcję prezesa tej spółki. Od 21 stycznia 2016 roku pełni funkcję prezesa zarządu Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. Posiada 9 - letnie doświadczenie w zarządzaniu spółkami prawa handlowego. Główną domeną prowadzonej przez niego działalności było finansowanie projektów inwestycyjnych, doradztwo w planowaniu strategicznym, procesy restrukturyzacyjne oraz audyt i kontrola wewnętrzna. Licencjonowany trener i doradca, specjalizujący się w planowaniu strategicznym i organizacyjnym, zarządzaniu projektami. Posiada doświadczenie w definiowaniu i zarządzaniu projektami doradczymi w administracji publicznej oraz biznesie. Stale współpracuje w charakterze wykładowcy między innymi z Uniwersytetem Warszawskim, Collegium Civitas oraz Uczelnią Łazarskiego. Posiada uprawnienia do zasiadania w radach nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa. Posiada doświadczenie w nadzorze komunalnych spółek ciepłowniczych. Publikował artykuły dotyczące zarządzania publicznego w „Rzeczach Wspólnych", „W sieci", „Wprost". Realizował się również w działalności pro publico bono kierując „think tankiem" Fundacji Republikańskiej - współautor analiz, ekspert, szczególnie w kontekście roli spółek Skarbu Państwa w realizacji celów państwowych, zarządzaniu sektorem publicznym w kontekście koncentracji wokół celów rozwojowych, współdziałaniu sektora publicznego we wspieraniu narodowej ekspansji gospodarczej. Główne kompetencje zawodowe: umiejętność kierowania spółką prawa handlowego w aspekcie organizacyjnym oraz prawno-finansowym, doświadczenie w sprawowaniu nadzoru korporacyjnego, prowadzenie procesów reorganizacji, restrukturyzacji, optymalizacji kosztowej oraz kontroli wewnętrznej, prowadzenie horyzontalnych procesów kontrolno-audytowych, definiowanie i nadzór projektów, szczególnie finansowanych ze środków UE, znajomość branży energetyczno-ciepłowniczej, wiedza i świadomość modeli, realizacji celów państwowych poprzez spółki Skarbu Państwa.

Agata Górnicka – Członek Rady Nadzorczej od 8 lutego 2017 roku

Magister nauk politycznych na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Absolwentka podyplomowych studiów zarządzania w mediach na Akademii im. Leona Koźmińskiego w Warszawie. Doświadczenie zawodowe zdobywała kolejno: w latach 2006 – 2012 w Telewizji Polskiej S.A., w latach 2012 -2013 jako Koordynator Projektów w Fundacji Banku Zachodniego WBK S.A., następnie jako Asystent Prezesa Zarządu w Banku Zachodnim WBK S.A. w latach 2013 – 2014, a później jako Menadżer Biura Zarządu i Rady Nadzorczej w Banku Zachodnim WBK S.A. w latach 2014 – 2015. Od grudnia 2015 roku Dyrektor Gabinetu Politycznego w Ministerstwie Rozwoju.

Paweł Kaczmarek – Członek Rady Nadzorczej od 30 czerwca 2015 roku

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. W latach 1994-2014 związany z Ministerstwem Finansów. Przez szereg lat zajmował się aspektami prawnymi związanymi z problematyką długu publicznego – jego finansowaniem, konwersją i restrukturyzacją, współpracą z organami nadzoru nad rynkiem kapitałowym w tworzeniu regulacji prawnych dotyczących szeroko rozumianego rynku kapitałowego, a także polityką państwa wobec sektora małych i średnich przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem jego wsparcia finansowego. Obecnie pełni funkcję Dyrektora Departamentu Skarbu Państwa w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Do jego zakresu obowiązków należy m. in. koordynowanie wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa w spółkach oraz dążenia do zapewnienia jednolitego sposobu wykonywania praw z akcji należących do Skarbu Państwa, w tym przygotowywania rozwiązań systemowych z obszaru nadzoru właścicielskiego w spółkach z udziałem Skarbu Państwa, wykonywanie prawa z akcji należących do Skarbu Państwa, łącznie z wynikającymi z nich prawami osobistymi, zatwierdzania pisemnej instrukcji do głosowania sporządzonej przez podmiot uprawniony do wykonywania praw z akcji należących do Skarbu Państwa lub państwową osobę prawną, organizowanie i nadzorowanie egzaminów na członków rad nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa, zapewnienie obsługi Rady do spraw spółek z udziałem Skarbu Państwa oraz państwowych osób prawnych, dokonywanie oceny i sporządzanie analiz w zakresie realizacji zasad nadzoru właścicielskiego oraz dobrych praktyk w spółkach z udziałem Skarbu Państwa, w szczególności w spółkach uznanych za spółki o istotnym znaczeniu dla gospodarki państwa, monitorowanie realizowanych strategicznych projektów inwestycyjnych oraz przyjętych kierunków rozwoju, programów i strategii rządowych.

Jerzy Paluchniak – Członek Rady Nadzorczej od 7 stycznia 2016 roku

Absolwent Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wydział Zarządzania i Informatyki, Kierunek Zarządzanie i Marketing, Specjalność Zarządzanie Przedsiębiorstwem. Od listopada 2003 roku Certyfikowany Audytor Wewnętrzny (CIA). W grudniu 2005 roku uzyskał tytuł biegłego rewidenta (nr 10649) a także w tym samym roku zakończył z wynikiem pozytywnym wszystkie egzaminy ACCA. Pan Jerzy Paluchniak w latach 1999 – 2000 zdobywał doświadczenie zawodowe jako asystent brand managera w firmie Zielona Budka Zbigniew Grycan S.A. Jeszcze w 2000 roku kontynuował karierę zawodową we wrocławskim dziale audytu Arthur Andersen/Ernst&Young na stanowiskach od asystenta do managera (awans na stanowisko managera w 2005 roku).
Od 2007 roku do 7 stycznia 2016 roku pracował we wrocławskim dziale audytu KPMG, gdzie w 2008 roku awansował na stanowisko senior managera. Oprócz pełnia roli kluczowego biegłego rewidenta w badaniach sprawozdań finansowych pełnił kierownicze role w projektach dotyczących przeglądów i audytów procesów, wdrażania funkcji audytu wewnętrznego oraz w projektach dochodzeniowych. Uzyskał tytuł Certyfikowanego Trenera w KPMG. Prowadził szkolenia merytoryczne z dziedziny audytu, rachunkowości i kompetencji osobistych i interpersonalnych dla klientów i pracowników KPMG. Ponadto był odpowiedzialny za działania z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu w biurze KPMG we Wrocławiu.W latach 2016 – 2017 zajmował stanowisko Dyrektora Audytu Wewnętrznego w Tauron Polska Energia S.A. odpowiedzialnego za obszar audytu wewnętrznego we wszystkich spółkach Grupy Tauron Polska Energia S.A., gdzie przeprowadził głęboką zmianę funkcji audytu wewnętrznego dostosowując ją do nowego modelu biznesowego Grupy Tauron. Od 2010 roku członek Regionalnej Rady Biegłych Rewidentów we Wrocławiu.

Maciej Zaborowski – Członek Rady Nadzorczej od 7 stycznia 2016 roku

Adwokat. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji na Uniwersytecie Warszawskim. Ukończył także studia podyplomowe Prawo Własności Intelektualnej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego oraz studia podyplomowe Prawo dowodowe na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Odbył także aplikację adwokacką w Izbie Adwokackiej w Warszawie zakończoną zdanym egzaminem adwokackim. Jest także absolwentem Center for American Law Studies (wspólna inicjatywa Uniwersytetu Stanowego na Florydzie oraz Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego), Leadership Academy for Poland, XVI Szkoły Liderów Społeczeństwa Obywatelskiego założonej przez prof. Zbigniewa Pełczyńskiego z Oxford University w Wielkiej Brytanii oraz Akademii Młodych Dyplomatów (Europejska Akademia Dyplomacji) - specjalizacja: służba zagraniczna. Swoje doświadczenie zawodowe zdobywał m.in. w kilku znanych warszawskich kancelariach adwokackich a także w Ambasadzie RP w Rzymie, Ministerstwie Sprawiedliwości oraz Sejmie RP. Zasiadał także w kilku radach nadzorczych. Zawodowy mediator Centrum Mediacyjnego przy Naczelnej Radzie Adwokackiej wpisany na listę mediatorów Sądu Okręgowego w Warszawie oraz wykładowca na aplikacji adwokackiej w Izbie Adwokackiej w Warszawie. Aktualnie prowadzi własną praktykę adwokacką oraz jest Partnerem Zarządzającym w Kancelarii Kopeć Zaborowski Adwokaci i Radcowie Prawni sp. p. Od najmłodszych lat związany z działalnością pro publico bono, w tym m.in. Przewodniczący Rady Fundatorów Fundacji Odpowiedzialność Obywatelska. Laureat prestiżowego konkursu Risings Stars – Prawnicy Liderzy Jutra organizowanego przez Dziennik Gazeta Prawna oraz wydawnictwo Wolters Kluwer.

Kompetencje

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Zakładu i we wszystkich dziedzinach jej działalności. Zgodnie ze Statutem do kompetencji Rady Nadzorczej należy:

- ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym;
- ocena wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty;
- składanie Walnemu Zgromadzeniu pisemnego sprawozdania z wyników oceny, o której mowa w punktach powyżej, oraz składanie corocznej zwięzłej oceny sytuacji Spółki, z uwzględnieniem oceny systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla Spółki, oraz corocznego sprawozdania z pracy Rady Nadzorczej;
- zawieranie, rozwiązywanie i zmiana umów z członkami Zarządu oraz ustalenie zasad ich wynagradzania i wynagrodzeń;
- powoływanie, zawieszanie oraz odwoływanie Prezesa Zarządu, członków Zarządu lub całego Zarządu, jak również podejmowanie decyzji o ustaniu takiego zawieszenia;
- udzielanie zgody w sprawie przeniesienia całości lub części portfela ubezpieczeniowego;
- akceptowanie wniosków Zarządu w sprawie nabycia, objęcia lub zbycia udziałów oraz akcji spółek, jak również w sprawie uczestniczenia Spółki w innych podmiotach – Rada Nadzorcza może określić do jakiej kwoty, na jakich warunkach oraz w jakim trybie Zarząd może dokonywać wskazanych czynności bez obowiązku uzyskania akceptacji Rady Nadzorczej;
- delegowanie członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swych czynności;
- akceptowanie instrukcji co do wykonywania przez reprezentantów spółki prawa głosu na walnych zgromadzeniach PZU Życie w sprawach: podwyższenia i obniżenia kapitału zakładowego, emisji obligacji, zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa PZU Życie oraz ustanowienia na nim prawa użytkowania, podziału PZU Życie, połączenia PZU Życie z inną spółką, likwidacji lub rozwiązania PZU Życie;
- wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, któremu powierzone zostanie badanie rocznych sprawozdań finansowych spółki;
- ustalanie jednolitego tekstu zmienionego Statutu;
- zatwierdzanie opracowanych przez Zarząd wieloletnich planów rozwoju spółki oraz rocznych planów finansowych;
- zatwierdzanie regulaminu Zarządu;
- rozpatrywanie i opiniowanie spraw wnoszonych przez Zarząd pod obrady Walnego Zgromadzenia.

Ponadto, do kompetencji Rady Nadzorczej należy udzielanie zgody na:

- nabycie lub zbycie nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym, o wartości przekraczającej równowartość 3,0 mln euro;
- zawarcie przez Spółkę z podmiotem powiązanym ze Spółką znaczącej umowy w rozumieniu Rozporządzenia w sprawie informacji bieżących i okresowych, z wyłączeniem umów typowych, zawieranych przez spółkę na warunkach rynkowych, w ramach prowadzonej działalności operacyjnej;
- zawarcie przez Emitenta umowy z subemitentem, o której mowa w art. 433 § 3 ksh;
- wypłatę zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy;
- tworzenie i znoszenie oddziałów regionalnych i oddziałów zagranicznych.

Sposób funkcjonowania

Rada Nadzorcza uchwala Regulamin Rady Nadzorczej określający jej organizację i sposób wykonywania czynności. Regulamin taki został uchwalony uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 24 lutego 2016 roku i określa skład oraz sposób powoływania Rady Nadzorczej, zadania i zakres działalności oraz sposób jej zwoływania i prowadzenia obrad.

Zgodnie ze Statutem, posiedzenia Rady Nadzorczej odbywają się nie rzadziej niż raz na kwartał. Rada Nadzorcza może delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych oraz powoływać w tym celu czasowe komisje. Zakres czynności delegowanego członka rady i komisji określa uchwała Rady Nadzorczej.

Uchwały Rady Nadzorczej zapadają bezwzględną większością głosów. W przypadku równości głosów, rozstrzyga głos Przewodniczącego Rady. Uchwały mogą być podejmowane zarówno przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, jak i na piśmie w trybie pisemnym. Ponadto, Statut przewiduje możliwość oddania głosu na piśmie za pośrednictwem innego członka Rady.

Uchwały Rady podejmowane są w głosowaniu jawnym, z wyjątkiem uchwał w sprawie wyboru Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego oraz Sekretarza, w sprawie delegowania członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu oraz w sprawie powoływania, zawieszenia i odwoływania Prezesa Zarządu, członków Zarządu lub całego Zarządu, jak również podejmowania decyzji o ustaniu takiego zawieszenia, które są podejmowane w głosowaniu tajnym. Ponadto, tajne głosowanie może być zarządzone na wniosek członka Rady.

Rada Nadzorcza wybiera ze swojego składu Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego, a także może wybrać spośród swoich członków Sekretarza.

Zgodnie z Regulaminem Rady Nadzorczej, oprócz powoływania przewidzianego w Statucie komitetu audytu oraz komitetu nominacji i wynagrodzeń, w celu prawidłowego wykonywania czynności nadzorczych Rada Nadzorcza może powoływać inne stałe komitety o charakterze doradczym i opiniodawczym, których kompetencje, skład i tryb pracy określa uchwalony przez radę regulamin danego komitetu. Regulamin przewiduje możliwość korzystania przez Radę oraz powołane przez nią komitety z usług ekspertów oraz firm doradczych.

W posiedzeniach Rady Nadzorczej mogą uczestniczyć bez prawa głosu zaproszeni przez Radę członkowie Zarządu, wskazani przez Zarząd pracownicy PZU właściwi dla poruszanej na posiedzeniu sprawy, a także inne zaproszone osoby. W określonych celach Rada Nadzorcza może również zaprosić na wspólne posiedzenie członków Zarządu lub Rady Nadzorczej innych spółek z Grupy PZU. Ponadto, członkowie Rady Nadzorczej są uprawnieni, za zgodą Rady, do dobrania sobie nie więcej niż jednego doradcy uprawnionego do udziału z głosem doradczym w jej posiedzeniach poświęconych raportom i sprawozdaniom finansowym, pod warunkiem zachowania przez taką osobę poufności i podpisania oświadczenia o zobowiązaniu do zachowania poufności.

W ramach Rady Nadzorczej PZU funkcjonują następujące komitety:

- komitet audytu;
- komitet nominacji i wynagrodzeń;
- komitet strategii.

Statut przewiduje powołanie przez Radę Nadzorczą komitetu audytu. W skład komitetu wchodzi trzech członków, w tym co najmniej jeden członek niezależny posiadający kwalifikacje w dziedzinie rachunkowości lub rewizji finansowej. Szczegółowe zadania oraz zasady powoływania i funkcjonowania komitetu audytu określa uchwała Rady, która przy wyborze jego członków bierze pod uwagę kompetencje i doświadczenie kandydatów w zakresie spraw powierzonych temu komitetowi.

Zgodnie z Regulaminem Komitetu Audytu przyjętym uchwałą Rady Nadzorczej, ma on charakter doradczy i opiniodawczy wobec Rady i jest powoływany w celu zwiększenia efektywności wykonywania przez Radę czynności nadzorczych w zakresie badania prawidłowości sprawozdawczości finansowej, efektywności systemu kontroli wewnętrznej, w tym audytu wewnętrznego oraz systemu zarządzania ryzykiem. Ponadto, komitet audytu może wnioskować do Rady Nadzorczej o zlecenie wykonania określonych czynności kontrolnych w Zakładzie, a wykonawcą zleconych kontroli może być jednostka wewnętrzna lub podmiot zewnętrzny.

Komitet audytu został powołany uchwałą Rady Nadzorczej 3 czerwca 2008 roku. 1 stycznia 2016 roku w skład komitetu audytu wchodzili:

- Dariusz Filar – Przewodniczący Komitetu;
- Dariusz Kacprzyk – Członek Komitetu;
- Paweł Kaczmarek – Członek Komitetu.

Dariusz Filar został wskazany przez Radę Nadzorczą jako członek niezależny w rozumieniu art. 86 ust. 4 Uobr SŁOWNIK, tj. posiadający kwalifikacje w dziedzinie rachunkowości lub rewizji finansowej.

W związku ze zmianami w składzie Rady Nadzorczej PZU 19 stycznia 2016 roku Rada Nadzorcza PZU ustaliła następujący skład komitetu audytu:

- Marcin Chludziński – Przewodniczący Komitetu;
- Paweł Kaczmarek – Członek Komitetu;
- Jerzy Paluchniak – Członek Komitetu.

Pan Jerzy Paluchniak został wskazany przez Radę Nadzorczą jako członek posiadający kwalifikacje w dziedzinie rachunkowości lub rewizji finansowej w rozumieniu art. 86 ust. 4 i 5 Uobr SŁOWNIK od 19 stycznia 2016 roku. Ponadto, Pan Marcin Chludziński spełniał kryteria niezależności w rozumieniu art. 86 ust. 4 i 5 Uobr od 19 stycznia do 18 marca 2016 roku.

18 marca 2016 roku Rada Nadzorcza PZU zmieniła skład komitetu audytu na następujący:

- Piotr Paszko – Przewodniczący Komitetu;
- Marcin Chludziński – Członek Komitetu;
- Jerzy Paluchniak – Członek Komitetu.

22 lipca 2016 roku Rada Nadzorcza PZU potwierdziła skład komitetu audytu jako następujący:
- Piotr Paszko – Przewodniczący Komitetu;
- Marcin Chludziński – Członek Komitetu;
- Jerzy Paluchniak – Członek Komitetu.

Na 31 grudnia 2016 roku skład ten nie uległ zmianie.

W związku ze zmianami w składzie Rady Nadzorczej PZU 23 lutego 2017 roku Rada Nadzorcza PZU ustaliła, że komitet audytu liczy 3 osoby, jednocześnie ustalając następujący skład komitetu:
- Bogusław Banaszak – Przewodnicząca Komitetu;
- Marcin Chludziński – Członek Komitetu;
- Jerzy Paluchniak – Członek Komitetu.

Zgodnie z Regulaminem Rady Nadzorczej od momentu wprowadzenia akcji PZU do obrotu na rynku regulowanym w rozumieniu ustawy z 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi, Rada Nadzorcza może powołać komitet nominacji i wynagrodzeń.

Zgodnie ze Statutem, szczegółowe zadania oraz zasady powoływania i funkcjonowania komitetu nominacji i wynagrodzeń określa Rada Nadzorcza w drodze uchwały. W skład komitetu powinien wchodzić co najmniej jeden członek niezależny. Jeżeli w skład Rady Nadzorczej wejdzie pięciu członków w wyniku głosowania nad jej składem, komitetu nominacji i wynagrodzeń nie powołuje się, a jego zadania wykonuje Rada Nadzorcza w pełnym składzie.

Zgodnie z regulaminem komitetu nominacji i wynagrodzeń przyjętym uchwałą Rady Nadzorczej z 4 kwietnia 2013 roku, komitet nominacji i wynagrodzeń ma charakter doradczy i opiniodawczy wobec Rady Nadzorczej i jest powoływany w celu zwiększenia efektywności wykonywania przez Radę czynności nadzorczych w zakresie kształtowania struktury zarządczej, w tym kwestii rozwiązań organizacyjnych, zasad wynagradzania i wynagrodzeń oraz doboru kadry o odpowiednich kwalifikacjach.

Rada Nadzorcza ustaliła, że komitet nominacji i wynagrodzeń liczy 5 osób. 1 stycznia 2016 roku w skład komitetu nominacji i wynagrodzeń wchodzili:
- Zbigniew Ćwiąkalski – Przewodniczący Komitetu;
- Zbigniew Derdziuk – Członek Komitetu;
- Dariusz Filar – Członek Komitetu;
- Paweł Kaczmarek – Członek Komitetu;
- Maciej Piotrowski – Członek Komitetu.

W związku ze zmianami w składzie Rady Nadzorczej PZU 19 stycznia 2016 roku Rada Nadzorcza PZU ustaliła, że komitet nominacji i wynagrodzeń liczy 4 osoby, jednocześnie ustalając następujący skład komitetu:
- Radosław Potrzeszcz – Przewodniczący Komitetu;
- Marcin Gargas – Członek Komitetu;
- Paweł Kaczmarek – Członek Komitetu;
- Piotr Paszko – Członek Komitetu.

18 marca 2016 roku Rada Nadzorcza PZU zmieniła skład komitetu nominacji i wynagrodzeń na następujący:
- Radosław Potrzeszcz – Przewodniczący Komitetu;
- Marcin Gargas – Członek Komitetu;
- Paweł Kaczmarek – Członek Komitetu;
- Eligiusz Krześniak – Członek Komitetu.

Na 31 grudnia 2016 roku skład komitetu nominacji i wynagrodzeń nie uległ zmianie.

W związku ze zmianami w składzie Rady Nadzorczej PZU 23 lutego 2017 roku Rada Nadzorcza PZU ustaliła, że komitet nominacji i wynagrodzeń liczy 3 osoby, jednocześnie ustalając następujący skład komitetu:
- Agata Górnicka – Przewodnicząca Komitetu;
- Paweł Górecki – Członek Komitetu;
- Paweł Kaczmarek – Członek Komitetu.

Komitet ulega rozwiązaniu z dniem powołania pięciu członków Rady Nadzorczej w drodze głosowania grupami, a jego uprawnienia przejmuje wówczas Rada w pełnym składzie.

Zgodnie z regulaminem komitetu strategii przyjętym uchwałą Rady Nadzorczej z 4 kwietnia 2013 roku, komitet strategii ma charakter doradczy i opiniodawczy wobec Rady i jest powoływany w celu zwiększenia efektywności wykonywania przez radę czynności nadzorczych w zakresie opiniowania wszelkich dokumentów o charakterze strategicznym przedkładanych jej przez Zarząd (w szczególności strategii rozwoju spółki) oraz przedstawianie Radzie Nadzorczej rekomendacji w zakresie planowanych inwestycji mających istotny wpływ na aktywa Spółki.

1 stycznia 2016 roku w skład komitetu strategii wchodzili:
- Alojzy Nowak - Przewodniczący Komitetu;
- Zbigniew Derdziuk – Członek Komitetu;
- Jakub Karnowski – Członek Komitetu;
- Aleksandra Magaczewska – Członek Komitetu;
- Maciej Piotrowski – Członek Komitetu.

W związku ze zmianami w składzie Rady Nadzorczej PZU 19 stycznia 2016 roku Rada Nadzorcza PZU ustaliła, że komitet strategii liczy 6 osób, jednocześnie ustalając następujący skład komitetu:
- Alojzy Nowak - Przewodniczący Komitetu;
- Marcin Chludziński – Członek Komitetu;
- Marcin Gargas – Członek Komitetu;
- Piotr Paszko – Członek Komitetu;
- Radosław Potrzeszcz – Członek Komitetu;
- Maciej Zaborowski – Członek Komitetu.

Na 31 grudnia 2016 roku skład komitetu nie uległ zmianie.

W związku ze zmianami w składzie Rady Nadzorczej PZU 23 lutego 2017 roku Rada Nadzorcza PZU ustaliła, że komitet strategii liczy 6 osób, jednocześnie ustalając następujący skład komitetu:
- Alojzy Nowak - Przewodniczący Komitetu;
- Bogusław Banaszak – Członek Komitetu;
- Marcin Chludziński – Członek Komitetu;
- Agata Górnicka – Członek Komitetu;
- Łukasz Świerżewski – Członek Komitetu;
- Maciej Zaborowski – Członek Komitetu.

Zarząd

Skład

Zgodnie ze Statutem PZU, w skład Zarządu wchodzi od trzech do siedmiu członków, powoływanych na okres wspólnej kadencji, która obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe.

Członkowie Zarządu, w tym Prezes Zarządu, są powoływani i odwoływani przez Radę Nadzorczą. Prezes Zarządu nowej kadencji powołany przed upływem bieżącej kadencji może złożyć wniosek do Rady Nadzorczej o powołanie pozostałych członków Zarządu nowej kadencji przed upływem kadencji bieżącej.

Od 1 stycznia 2016 roku skład Zarządu kształtował się następująco:
- Dariusz Krzewina – p.o. Prezesa Zarządu;
- Przemysław Dąbrowski – Członek Zarządu;
- Rafał Grodzicki – Członek Zarządu;
- Tomasz Tarkowski – Członek Zarządu.

19 stycznia 2016 roku Rafał Grodzicki i Tomasz Tarkowski złożyli rezygnację z pełnienia funkcji Członków Zarządu z dniem 19 stycznia 2016 roku a Rada Nadzorcza PZU SA powołała z dniem 19 stycznia 2016 roku w skład Zarządu Michała Krupińskiego, Rogera Hodgkiss, Beatę Kozłowską-Chyłę, Roberta Pietryszyna oraz z dniem 20 stycznia 2016 roku Pawła Surówkę.

W związku z powyższym od 20 stycznia 2016 roku skład Zarządu kształtował się następująco:
- Michał Krupiński – Prezes Zarządu;
- Przemysław Dąbrowski – Członek Zarządu;
- Roger Hodgkiss – Członek Zarządu;
- Beata Kozłowska-Chyła – Członek Zarządu;
- Dariusz Krzewina – Członek Zarządu;
- Robert Pietryszyn – Członek Zarządu;
- Paweł Surówka – Członek Zarządu.

18 marca 2016 roku Przemysław Dąbrowski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu z dniem 18 marca 2016 roku. 19 marca 2016 roku Paweł Surówka złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka Zarządu z dniem 19 marca 2016 roku. 19 marca 2016 roku Rada Nadzorcza PZU SA powołała z dniem 22 marca 2016 roku w skład Zarządu Sebastiana Klimka i Macieja Rapkiewicza.

W związku z powyższym od 22 marca 2016 roku skład Zarządu kształtował się następująco:
- Michał Krupiński – Prezes Zarządu;
- Roger Hodgkiss – Członek Zarządu;
- Sebastian Klimek – Członek Zarządu;
- Beata Kozłowska-Chyła – Członek Zarządu;
- Dariusz Krzewina – Członek Zarządu;
- Robert Pietryszyn – Członek Zarządu;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu.

13 maja 2016 roku Robert Pietryszyn złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu. Ponadto 13 maja 2016 roku Rada Nadzorcza PZU SA powołała z dniem 14 maja 2016 roku w skład Zarządu Andrzeja Jaworskiego.

W związku z powyższym od 14 maja 2016 roku skład Zarządu kształtował się następująco:
- Michał Krupiński – Prezes Zarządu;
- Roger Hodgkiss – Członek Zarządu;
- Andrzej Jaworski – Członek Zarządu;
- Sebastian Klimek – Członek Zarządu;
- Beata Kozłowska-Chyła – Członek Zarządu;
- Dariusz Krzewina – Członek Zarządu;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu.

23 czerwca 2016 roku Dariusz Krzewina złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu, w związku z tym skład Zarządu kształtował się następująco:
- Michał Krupiński – Prezes Zarządu;
- Roger Hodgkiss – Członek Zarządu;
- Andrzej Jaworski – Członek Zarządu;
- Sebastian Klimek – Członek Zarządu;
- Beata Kozłowska-Chyła – Członek Zarządu;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu.

30 sierpnia 2016 roku Sebastian Klimek złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu, w związku z tym skład Zarządu kształtował się następująco:
- Michał Krupiński – Prezes Zarządu;
- Roger Hodgkiss – Członek Zarządu;
- Andrzej Jaworski – Członek Zarządu;
- Beata Kozłowska-Chyła – Członek Zarządu;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu.

17 października 2016 roku Beata Kozłowska-Chyła złożyła rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu.
14 października 2016 roku Rada Nadzorcza powołała Tomasza Kulika w skład Zarządu. W związku z tym skład Zarządu kształtował się następująco:
- Michał Krupiński – Prezes Zarządu;
- Roger Hodgkiss – Członek Zarządu;
- Andrzej Jaworski – Członek Zarządu;
- Tomasz Kulik – Członek Zarządu;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu.

Według stanu na 31 grudnia 2016 roku skład Zarządu kształtował się następująco:
- Michał Krupiński – Prezes Zarządu;
- Roger Hodgkiss – Członek Zarządu;
- Andrzej Jaworski – Członek Zarządu;
- Tomasz Kulik – Członek Zarządu;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu.

Obecna kadencja Zarządu PZU rozpoczęła się 1 lipca 2015 roku i obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe. Mandaty członków Zarządu wygasają najpóźniej z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia przez nich funkcji.

Zarząd wykonuje wszelkie uprawnienia w zakresie zarządzania PZU, niezastrzeżone przepisami prawa lub postanowieniami Statutu dla Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej. Do reprezentowania spółki uprawnieni są dwaj członkowie Zarządu działający łącznie lub jeden członek Zarządu działający łącznie z prokurentem. Zarząd uchwala swój regulamin, który zatwierdza Rada Nadzorcza. Regulamin Zarządu został uchwalony przez Zarząd 2 października 2012 roku, zmieniony uchwałą Zarządu 8 kwietnia 2013 roku i zatwierdzony przez Radę Nadzorczą uchwałą z 16 kwietnia 2013 roku.

Regulamin Zarządu określa:
- zakres kompetencji Zarządu oraz zakres czynności wymagających zgody lub zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą;
- kompetencje Prezesa Zarządu oraz pozostałych członków Zarządu;
- zasady i organizację prac Zarządu, w tym organizację posiedzeń oraz tryb podejmowania decyzji;
- uprawnienia i obowiązki ustępujących członków Zarządu.

Zgodnie z Regulaminem uchwały Zarządu wymaga w szczególności:
- przyjęcie wieloletniego planu rozwoju i funkcjonowania spółki;
- przyjęcie planu działania i rozwoju Grupy PZU;
- przyjęcie rocznego planu finansowego oraz sprawozdania z jego wykonania;
- przyjęcie sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy oraz sprawozdania Zarządu z działalności spółki;
- przyjęcie wniosku w sprawie podziału zysku lub pokrycia straty;
- ustalenie taryfy składek ubezpieczeń obowiązkowych i dobrowolnych oraz ogólnych warunków ubezpieczeń dobrowolnych;
- ustalenie zakresu i rozmiaru reasekuracji biernej oraz zadań w zakresie reasekuracji czynnej;
- przyjęcie rocznego planu audytu i kontroli oraz sprawozdania z jego wykonania łącznie z wnioskami;
- ustalanie zasad działalności lokacyjnej, prewencyjnej i sponsoringowej;
- udzielanie poręczeń i gwarancji z wyłączeniem tych, które są czynnościami ubezpieczeniowymi, zaciąganie i udzielanie kredytów bądź pożyczek przez spółkę - z wyłączeniem pożyczek i kredytów udzielanych ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych;
- udzielenie prokury.

Zgodnie z Regulaminem posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeb, nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie. Pracami Zarządu kieruje Prezes Zarządu, do którego kompetencji należy w szczególności:
- ustalanie zakresu odpowiedzialności poszczególnych członków Zarządu;
- zwoływanie posiedzeń Zarządu;
- ustalanie porządku obrad posiedzenia Zarządu;
- wnioskowanie do Rady Nadzorczej o powołanie lub odwołanie członka Zarządu;
- wyznaczanie osoby do kierowania pracami Zarządu pod nieobecność Prezesa Zarządu.

Uchwały Zarządu podejmowane są jedynie w obecności Prezesa Zarządu lub osoby wyznaczonej do kierowania pracami Zarządu pod jego nieobecność.

Uchwały Zarządu zapadają bezwzględną większością głosów, a w przypadku równości głosów rozstrzyga głos Prezesa. Zarząd, za zgodą Prezesa Zarządu, może podejmować uchwały w trybie pisemnym, w tym także w postaci elektronicznej (tj. wykorzystując środki porozumiewania się na odległość, przy użyciu kwalifikowanego podpisu elektronicznego). Statut przewiduje również możliwość odbywania posiedzeń Zarządu przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

Prezes Zarządu podejmuje decyzje w formie zarządzeń i poleceń służbowych. Pozostali członkowie Zarządu kierują działalnością Spółki w zakresie odpowiedzialności ustalonej przez Prezesa.

Statut PZU nie określa żadnych szczególnych uprawnień dla Zarządu co do podjęcia decyzji o emisji lub wykupie akcji.

Michał Krupiński – Prezes Zarządu PZU od 19 stycznia 2016 roku

Absolwent Szkoły Głównej Handlowej. Zdobył z wyróżnieniem dyplom studiów eksperckich w zakresie ekonomii na Uniwersytecie Katolickim w Louvain. Ukończył program MBA na Columbia University Graduate School of Business, studiował także na Harvard University. W 2012 roku uhonorowany tytułem Young Global Leader przez Davos World Economic Forum. Biegle posługuje się językami obcymi: angielskim, francuskim, niemieckim i hiszpańskim.
Od 2011 roku prezes zarządu Merrill Lynch Polska i szef bankowości inwestycyjnej dla Europy Środkowej i Wschodniej w Bank of America Merrill Lynch. Odpowiadał tam za nadzorowanie i prowadzenie projektów fuzji i przejęć, finansowania na rynkach prywatnych oraz publicznych. Doradzał w zakresie zarządzania aktywami, polityki inwestycyjnej oraz struktury kapitałowej, między innymi w sektorze bankowym i ubezpieczeniowym. Wcześniej, w latach 2008 – 2011, Alternate Executive Director – Członek rady dyrektorów Banku Światowego w Waszyngtonie. Współdecydował o propozycjach pożyczek i gwarancji IBRD, kredytów i gwarancji IDA, IFC, gwarancji inwestycji oraz strategii i politykach Banku Światowego. W latach 2006 – 2008 podsekretarz stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa, gdzie odpowiadał m.in. za nadzór właścicielski. Nadzorował program konsolidacji sektora energetyki.

Roger Hodgkiss – Członek Zarządu PZU od 19 stycznia 2016 roku / PZU Życie od 29 stycznia 2016 roku

Posiada wieloletnie doświadczenie w branży usług finansowych. Posiada tytuł inżyniera z wyróżnieniem, Liverpool University. Jest dyplomowanym biegłym rewidentem, certyfikowanym w Wielkiej Brytanii. W latach 1998-2007 pracował dla GE Capital, gdzie zajmował stanowiska kierownicze w obszarze finansów. W latach 2007-2008 pełnił funkcję Prezesa Zarządu AAS Balta - największego ubezpieczyciela na Łotwie. W latach 2008-2009 dyrektor handlowy w Intouch Insurance Group, spółce holdingowej należącej do grupy RSA. Od 2009 roku w Zarządzie LINK4 Towarzystwa Ubezpieczeń S.A., od 2012 roku Prezes Zarządu. Otrzymał nagrodę „Gazety Ubezpieczeniowej": tytuł Człowieka Roku Ubezpieczeń 2014.

Andrzej Jaworski – Członek Zarządu PZU od 14 maja 2016 roku / PZU Życie od 25 maja 2016 roku

W 1995 roku ukończył studia humanistyczne na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu w Instytucie Etnologii i Antropologii Kultury. Absolwent studiów doktoranckich z zakresu politologii i nauk społecznych na ATK w Warszawie – rok 1999 (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego). Ukończył wiele szkoleń i studiów podyplomowych m.in. „Modernes Firmenmanagement: Marketing und Finanzen" (Berlin International Academy) i „The Baltic Sea Environment" (The Baltic University). Ponadto, w roku 1999, Pan Andrzej Jaworski złożył Egzamin państwowy dla Członków Rad Nadzorczych Spółek Jednoosobowych Skarbu Państwa. W latach 1999 – 2003 kolejno: główny specjalista a następnie Wicedyrektor ds. turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego. W latach 2003 – 2006 pełnił funkcję Wiceprezesa a następnie Prezesa Zarządu Przedsiębiorstwa Gospodarki Maszynami Budownictwa Warszawa sp. z o.o. Pan Andrzej Jaworski w latach 2006 – 2008 pełnił funkcję Prezesa Zarządu Stocznia Gdańsk S.A. Dodatkowo pełnił funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej MCSE sp. z o.o., Przewodniczącego Rady Nadzorczej KE Energa, oraz Członka Rady Nadzorczej PKP Intercity. Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VI i VII kadencji. W ramach pracy społecznej był m.in. instruktorem niezależnej Polskiej Organizacji Harcerskiej, a w roku 1989 zainicjował powstanie pierwszej polskiej drużyny harcerskiej w Wilnie. Przez wiele lat tworzył i działał w wielu organizacjach społecznych jak również pracował na rzecz pomorskiego samorządu.

Tomasz Kulik – Członek Zarządu PZU od 14 października 2016 roku / PZU Życie od 19 października 2016 roku

Do chwili powołania do Zarządu PZU był dyrektorem Biura Planowania i Kontrolingu. Przygotowywał strategię Grupy Kapitałowej PZU na lata 2016-2020 oraz politykę kapitałowo-dywidendową. Był również członkiem Zarządu TFI PZU (w przeszłości także PZU Asset Management) nadzorującym obszar finansów, ryzyka, operacji i IT. Kierując pracami Zarządu TFI PZU odpowiadał również za obszar korporacyjny. Posiada wieloletnie doświadczenie w pracy w instytucjach ubezpieczeniowych i finansowych. Absolwent SGH. Uzyskał również tytuł MBA Uniwersytetu Illinois oraz ukończył program Warsaw - Illinois Executive MBA. Członek The Association of Chartered Certified Accountants. Przez większość kariery związany z Grupą Aviva (d. Commercial Union).

Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu PZU od 22 marca 2016 roku / PZU Życie od 25 maja 2016 roku

Ukończył prawo na Wydziale Prawa i Administracji na Uniwersytecie Łódzkim, studia podyplomowe z ubezpieczeń gospodarczych na Akademii Ekonomicznej w Krakowie, MBA Finance & Insurance na Politechnice Łódzkiej / Illinois State University, a także studia doktoranckie na Wydziale Ekonomii w Instytucie Finansów, Bankowości i Ubezpieczeń na Uniwersytecie Łódzkim. W latach 1998 – 2009 związany z Grupą PZU, jako Członek Zarządu (w latach 2006 – 2009), a następnie Wiceprezes Zarządu TFI PZU SA. W latach 1998-2006 pracował w PZU SA, m.in. w pionie finansów oraz uczestniczył w projektach strategicznych. Od 2015r. pracował w TFI BGK S.A., gdzie przed powołaniem do Zarządu PZU SA (od 2016), pełnił funkcję Członka Zarządu. Był również Prezesem Zarządu ŁSSE S.A., Dyrektorem Biura Finansów TVP S.A., a także Członkiem Zarządu Fundacji Instytut Sobieskiego. Prowadził działalność gospodarczą, specjalizując się w doradztwie biznesowym. Zdobył szerokie doświadczenie nadzorcze jako Członek Rady Nadzorczej Morizon S.A. (od 2015-2016), Przewodniczący Rady Nadzorczej Dom Invest sp. z o.o. (od 2016 r.), Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Przedsiębiorstwa Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. w Sochaczewie (od 2013 – 2016). Autor publikacji o charakterze naukowym, dotyczących sektora finansowego oraz finansów publicznych.

Paweł Surówka – Prezes Zarządu PZU Życie od 23 czerwca 2016 roku oraz Dyrektor Grupy PZU od 1 listopada 2016 roku

Absolwent Universitė Paris I Panthėon Sorbonne oraz Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales (EHESS). Podstawowe Studia ukończył na Ludwig Maximilian Universität (LMU) w Monachium. W latach 2007 – 2013 zajmował stanowisko doradcy finansowego w Bank of America Merrill Lynch. Reprezentował Bank w regionie CEE poprzez budowanie relacji z inwestorami, doradzał w zakresie zarządzania portfelem, alokacji aktywów oraz ich dywersyfikacji, instrumentów alternatywnych oraz analizy rynkowej. W latach 2013 – 2015 pełnił funkcję Członka Zarządu Boryszew SA, Dyrektora biura ds. rozwoju sektora automotive, Prezes zarządów spółek zależnych z sektora automotive. W trakcie pełnienia funkcji w Grupie Boryszew odpowiadał za zarządzanie strategiczne, operacyjne i nadzór nad polityką budżetową sektora motoryzacyjnego. Odpowiadał za opracowanie i wdrożenie strategii biznesowej dla obszaru automotive. Ponadto odpowiadał za M&A w ramach polityki ekspansji oraz dezinwestycji Grupy Boryszew, a także prowadził procesy restrukturyzacji spółek segmentu motoryzacyjnego. Do stycznia 2016 roku Doradca Prezesa Zarządu PKO Bank Polski SA oraz Dyrektor Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej na Niemcy, odpowiedzialny za otwarcie pierwszego zagranicznego oddziału korporacyjnego PKO Banku Polskiego, a także doradztwo i obsługę finansową dla największych klientów korporacyjnych PKO Banku Polskiego w zakresie ich ekspansji i działalności zagranicznej. Posługuje się językami obcymi: angielskim, francuskim i niemieckim.

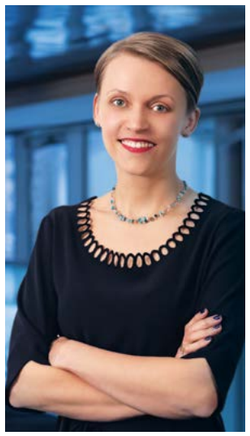

Aleksandra Agatowska – Członek Zarządu PZU Życie oraz Dyrektor Grupy PZU od 25 marca 2016 roku

Absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego specjalizacji Socjologia Gospodarki i Badania Rynku. Wcześniej związana z prywatnym sektorem finansowym. Pracowała w firmach grupy ING, w ING Życie, ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne oraz w ING Spółka Dystrybucyjna. Wybrana do programu Talent Pool skupiającego dwa procent najzdolniejszych pracowników, oraz wyróżniona nagrodą pracownika roku Pionu Marketingu. Współpracowała również z zespołem Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych działającym w ramach Uniwersytetu Jagiellońskiego. W HDI (obecnie Warta S.A.) będącej częścią grupy finansowej Talanx Group, kierowała zespołem marketingu produktowego tworząc i realizując kampanie wsparcia sprzedaży. Następnie w spółce Sony Europe kierowała zespołem Marketing Intelligence, koordynując prace w 20 krajach Europy. Wyróżniona nagrodą najlepszego pracownika roku w Europie. W Philips S.A., kierowała zespołem Marketing and Business Intelligence w 17 krajach regionu. Jako zewnętrzny doradca konsultowała między innymi wprowadzanie projektów dotyczących kanałów dystrybucji w Aviva S.A. We wszystkich firmach wdrażała autorskie projekty w obszarach marketingu, sprzedaży, zarządzania procesami oraz zarządzania produktami.

Tomasz Karusewicz – Członek Zarządu PZU Życie oraz Dyrektor Grupy PZU od 29 stycznia 2016 roku

Absolwent Uniwersytetu Szczecińskiego, Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania – specjalizacja w zakresie zarządzanie przedsiębiorstwem. Jest także certyfikowanym audytorem wewnętrznym oraz posiada uprawnienia do zasiadania w radach nadzorczych spółek Skarbu Państwa. Doświadczenie i szeroką wiedzę praktyczną w zakresie funkcjonowania dużych podmiotów gospodarczych nabył pełniąc funkcje głównie związane z nadzorem, kontrolą instytucjonalną i audytem wewnętrznym. Jako członek rad nadzorczych spółek prawa handlowego brał udział w podejmowaniu decyzji o strategicznym znaczeniu dla bieżącego działania tych podmiotów, m.in. w takich obszarach jak: inwestycje, planowanie, strategia IT, akwizycja, czy operacje finansowe. W latach 2003 – 2005 był zatrudniony w Urzędzie Miasta Szczecin. Pracował w jednostce ds. kontroli wewnętrznej, a następnie objął funkcję audytora wewnętrznego. W latach 2006 – 2008 związany z Grupą Ciech. Pełnił funkcję członka rady nadzorczej Ciech S.A. Był także zastępcą dyrektora Biura Nadzoru Właścicielskiego, gdzie sprawował nadzór właścicielski nad spółkami Grupy Ciech. Był również członkiem rad nadzorczych w spółkach Grupy Ciech, tj. Zakładów Chemicznych Alwernia S.A. oraz Ciech Polfa Sp. z o.o. W latach 2007 – 2009 był zatrudniony na stanowisku zastępcy dyrektora Biura Inwestycji Zagranicznych (Biura Rozwoju Biznesu) w PZU. W okresie 2010 – 2012 był związany z Telewizją Polską S.A., najpierw jako zastępca dyrektora Biura Zarządu i Spraw Korporacyjnych, a następnie dyrektor Biura Audytu i Kontroli Wewnętrznej. Ponadto zasiadał w radzie nadzorczej m.in. Enea S.A., IKS Solino S.A. oraz Zakładów Azotowych w Tarnowie – Mościcach S.A. Obecnie sprawuje funkcję członka rady nadzorczej w Grupie Azoty S.A.

Bartłomiej Litwińczuk – Członek Zarządu PZU Życie oraz Dyrektor Grupy PZU od 19 sierpnia 2016 roku

Jest absolwentem Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Posiada uprawnienia adwokackie. Wykonywał zawód adwokata specjalizując się w dziedzinie prawa cywilnego. Łączy wiedzę o biznesie z wszechstronnym doświadczeniem wynikającym z świadczenia pomocy prawnej w sprawach związanych z prawem spółek handlowych, prawem autorskim, prawem administracyjnym i prawem karnym. Pełnił również funkcję doradcy Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do zmian w kodyfikacjach. Ponadto, Bartłomiej Litwińczuk jest członkiem organów nadzorczych spółek prawa handlowego.

Sławomir Niemierka – Członek Zarządu PZU Życie oraz Dyrektor Grupy PZU od 19 marca 2012 roku

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego oraz Harvard Business School. Posiada uprawnienia radcy prawnego. Współautor licznych publikacji dotyczących prawa finansowego i nadzoru bankowego. Był wykładowcą studiów podyplomowych PAN oraz Wyższej Szkoły Ubezpieczeń i Finansów. Wieloletni pracownik Narodowego Banku Polskiego GINB, gdzie kierował Biurem Inspekcji, odpowiedzialnym za czynności kontrolne w bankach. Członek Komitetu Sterującego GINB ds. wdrożenia Nowej Umowy Kapitałowej Bazylea II, odpowiedzialny za kontrolę modeli ryzyka, ryzyka operacyjnego i standardów rachunkowości. Członek Zespołu ds. budowy systemu zarządzania ryzykiem w NBP. Był członkiem Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, gdzie nadzorował system zarządzania ryzykiem operacyjnym. Z Grupą PZU związany od 2008 roku jako Dyrektor Zarządzający ds. Audytu.

Roman Pałac – Członek Zarządu PZU Życie oraz Dyrektor Grupy PZU od 15 lutego 2016 roku

Absolwent Ekonomii w Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Uzyskał tytuł Master of Business Administration (MBA) w London Business School, otrzymując nagrodę rektora przeznaczoną dla najlepszych absolwentów. Posiada wieloletnie doświadczenie w instytucjach finansowych w kraju i zagranicą. W latach 2003-2007 pracował jako Project Manager w Banku Światowym, gdzie był odpowiedzialny za przygotowanie i koordynację wdrożenia programów pożyczkowych skierowanych na wdrożenie polityk poprawiających efektywność energetyczną w krajach CEE. Koordynował także prace nad reformą sektora węgla kamiennego w Polsce. Od 2009 do 2016 roku związany z The Boston Consulting Group, gdzie jako Młodszy Partner odpowiadał za doradztwo ubezpieczeniowo-bankowe w zakresie m.in. likwidacji szkód komunikacyjnych, zmian organizacyjnych, kreowania strategii biznesowej i aktywizacji sprzedaży. Uczestniczył także jako ekspert w kilku projektach fuzji bankowych.

Imię i nazwisko (skład Zarządu na koniec 2016 roku)	W Grupie PZU	Obszar odpowiedzialności
Michał Krupiński	Prezes Zarządu PZU od 19 stycznia 2016 roku	Zarządzanie Grupą PZU, zarządzanie korporacyjne, obszar audytu wewnętrznego, obszar strategii i projektów, obszar projektów bankowych, analizy makroekonomiczne
Roger Hodgkiss	Członek Zarządu PZU od 19 stycznia 2016 roku Członek Zarządu PZU Życie od 29 stycznia 2016 roku	Ubezpieczenia masowe majątkowe – sprzedaż, produkty i taryfy, zarządzanie siecią Oddziałów PZU i kanałami sprzedaży, bancassurance, sprzedaż agencyjna produktów życiowych, sprzedaż dla klienta korporacyjnego w PZU Życie
Andrzej Jaworski	Członek Zarządu PZU od 14 maja 2016 roku Członek Zarządu PZU Życie od 25 maja 2016 roku	Obszar biznesu zdrowotnego, nieruchomości
Tomasz Kulik	Członek Zarządu PZU od 14 października 2016 roku Członek Zarządu PZU Życie od 19 października 2016 roku	Obszar finansów, aktuariat
Maciej Rapkiewicz	Członek Zarządu PZU od 22 marca 2016 roku Członek Zarządu PZU Życie od 25 maja 2016 roku	Obszar zarządzania ryzykiem
Paweł Surówka	Członek Zarządu PZU od 20 stycznia 2016 roku do 19 marca 2016 roku Członek Zarządu PZU Życie od 29 stycznia 2016 roku Prezes Zarządu PZU Życie od 23 czerwca 2016 roku (p.o. od 17 czerwca 2016 roku) Dyrektor Grupy PZU od 1 listopada 2016 roku	Obszar inwestycji, PZU Życie: zarządzanie korporacyjne, audyt wewnętrzny, strategia i projekty, produkty inwestycyjne i ochronne, aktuariat taryfowy, analizy makroekonomiczne
Aleksandra Agatowska	Członek Zarządu PZU Życie / Dyrektor Grupy od 25 marca 2016 roku	Marketing, obszar innowacji, zakupy, zarządzanie relacjami z klientem
Tomasz Karusewicz	Członek Zarządu PZU Życie Dyrektor Grupy od 29 stycznia 2016 roku	Obszar IT, obszar operacji majątkowych i życiowych
Bartłomiej Litwińczuk	Członek Zarządu PZU Życie / Dyrektor Grupy od 19 sierpnia 2016 roku	Obszar bezpieczeństwa, obszar obsługi prawnej, HR
Sławomir Niemierka	Członek Zarządu PZU Życie / Dyrektor Grupy od 19 marca 2012 roku	Obszar reasekuracji, compliance
Roman Pałac	Członek Zarządu PZU Życie / Dyrektor Grupy od 15 lutego 2016 roku	Obszar likwidacji szkód i świadczeń, contact center i posprzedażowa obsługa klienta, majątkowe ubezpieczenia korporacyjne

10.9 Wynagrodzenia członków władz

Umowy o pracę zawierane z członkami Zarządu przyjęte uchwałą Rady Nadzorczej nie zawierają postanowień przewidujących rekompensatę w przypadku rezygnacji lub zwolnienia członków Zarządu z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia emitenta przez przejęcie.

Odrębnie zawierane są umowy o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej, które regulują m.in. kwestie powstrzymania się od prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec PZU po zakończeniu stosunku pracy w zamian za wypłacane odszkodowanie.

W latach 2014-2016 spółki Grupy PZU objęte konsolidacją nie udzieliły pożyczek ani żadnych podobnych świadczeń członkom Zarządów, osobom zarządzającym wyższego szczebla ani członkom swoich Rad Nadzorczych.

Zasady przyznawania nagrody rocznej Członkom Zarządu

Premia członków Zarządu jest uzależniona od ich wyników pracy za dany rok obrotowy i przyznawana jest przez Radę Nadzorczą po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za dany rok.

Wysokość premii zależy od osiąganych wyników nadzorowanego przez członka Zarządu obszaru biznesowego przy czym obszary mające wpływ na wynik biznesowy w większym stopniu wpływają na zmienność wynagrodzenia niż obszary wsparcia.

8 lutego 2017 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PZU podjęło uchwałę nr 4/2017 w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń Członków Zarządu Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej. Kolejnym etapem będzie wdrożenie przedmiotowych zasad przez Radę Nadzorczą PZU.

Dyrektorzy Grupy

Stanowiska Dyrektorów Grupy PZU zostały utworzone w PZU w związku z wdrożeniem modelu zarządczego w Grupie PZU, zgodnie z którym członkowie Zarządu PZU Życie jako Dyrektorzy Grupy PZU odpowiadają w PZU i PZU Życie za te same obszary biznesowe i piony funkcjonalne. Stanowiska Dyrektorów Grupy PZU tworzone są na podstawie Regulaminu Organizacyjnego PZU.

Na 1 stycznia 2016 roku funkcje dyrektorów Grupy PZU pełniły następujące osoby:

- Przemysław Henschke;
- Sławomir Niemierka;
- Tobiasz Bury.

29 stycznia 2016 roku Dyrektorem Grupy został Tomasz Karusewicz a od 15 lutego 2016 roku Roman Pałac. Ponadto 29 stycznia 2016 roku funkcje Dyrektorów Grupy przestali pełnić: Tobiasz Bury oraz Przemysław Henschke. Od 25 marca 2016 roku funkcję Dyrektora Grupy zaczęła pełnić Aleksandra Agatowska. 2 września 2016 roku z dniem 19 sierpnia 2016 roku na stanowisko Dyrektora Grupy został powołany Bartłomiej Litwińczuk, natomiast 25 października 2016 roku z dniem 1 listopada 2016 roku Paweł Surówka.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania z działalności funkcje dyrektorów Grupy PZU pełniły następujące osoby:

- Aleksandra Agatowska;
- Tomasz Karusewicz;
- Bartłomiej Litwińczuk;
- Sławomir Niemierka;
- Roman Pałac;
- Paweł Surówka.

Wynagrodzenia i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze wypłacone przez PZU (w tys.)	1 stycznia – 31 grudnia 2016		1 stycznia – 31 grudnia 2015	
		w tym premie i nagrody specjalne:		w tym premie i nagrody specjalne:
Zarząd, z czego:	**9 066**	**-**	**8 124**	**2 862**
Przemysław Dąbrowski [1]	683	-	1 112	371
Rafał Grodzicki [2]	520	-	312	-
Rodger Hodgkiss	634	-	-	-
Andrzej Jaworski	434	-	-	-
Witold Jaworski [3]	436	-	260	-
Andrzej Klesyk [4]	1 950	-	2 970	1 170
Sebastian Klimek [5]	579	-	-	-
Beata Kozłowska-Chyła [6]	634	-	-	-
Michał Krupiński	1 377	-	-	-
Dariusz Krzewina [7]	668	-	1 281	507
Tomasz Kulik [8]	-	-	-	-
Robert Pietryszyn	273	-	-	-
Maciej Rapkiewicz	581	-	-	-
Paweł Surówka	176	-	-	-
Tomasz Tarkowski	121	-	995	332
Ryszard Trepczyński [9]	-	-	1 194	482
Osoby zarządzające wyższego szczebla (Dyrektorzy Grupy PZU), z czego:	**4 503**	**199**	**3 799**	**1 530**
Aleksandra Agatowska	505	-	-	-
Tobiasz Bury [10]	706	-	1 276	606
Przemysław Dąbrowski	-	-	-	-
Rafał Grodzicki	-	-	624	312
Przemysław Henschke [11]	542	-	936	312
Tomasz Karusewicz	611	-	-	-
Bartłomiej Litwińczuk	241	-	-	-
Sławomir Niemierka	862	199	963	300
Roman Pałac	581	-	-	-
Paweł Surówka [12]	455	-	-	-

Wynagrodzenia i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze wypłacone przez PZU (w tys.)	1 stycznia – 31 grudnia 2016		1 stycznia – 31 grudnia 2015	
		w tym premie i nagrody specjalne:		w tym premie i nagrody specjalne:
Rada Nadzorcza, z czego:	**1 241**	-	**1 224**	**-**
Marcin Chludziński	119	-	-	-
Zbigniew Ćwiąkalski	3	-	180	-
Zbigniew Derdziuk	2	-	120	-
Dariusz Filar	2	-	132	-
Marcin Gargas	167	-	-	-
Dariusz Kacprzyk	2	-	120	-
Paweł Kaczmarek	191	-	84	-
Jakub Karnowski	2	-	120	-
Eligiusz Krześniak	119	-	-	-
Aleksandra Magaczewska	2	-	156	
Alojzy Nowak	120	-	120	-
Jerzy Paluchniak	118	-	-	-
Piotr Paszko	119	-	-	-
Maciej Piotrowski	2	-	120	-
Radosław Potrzeszcz	119	-	-	-
Piotr Walkowiak	11	-	-	-
Maciej Zaborowski	143	-	-	-
Tomasz Zganiacz	-	-	72	-

[1] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 332 tys.zł
[2] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 312 tys.zł
[3] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 195 tys.zł
[4] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 1.350 tys.zł
[5] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 111 tys.zł
[6] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 55 tys.zł
[7] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 55 tys.zł
[8] wynagrodzenie otrzymuje wyłącznie z PZU Życie, kwota zaprezentowana w następnej tabeli
[9] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 185 tys.zł
[10] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 371 tys.zł
[11] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 312 tys.zł
[12] w tym wynagrodzenie z tytułu Doradcy Zarządu PZU 345 tys. zł w okresie 24 kwietnia 2016 roku - 31 października 2016 roku

Wynagrodzenia i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze wypłacone przez pozostałe podmioty z Grupy PZU (w tys.)	1 stycznia – 31 grudnia 2016		1 stycznia – 31 grudnia 2015	
		w tym premie i nagrody specjalne:		w tym premie i nagrody specjalne:
Zarząd, z czego:	**4 266**	**-**	**3 310**	**1 279**
Przemysław Dąbrowski [1)]	368	-	799	400
Rafał Grodzicki [2)]	280	-	504	168
Rodger Hodgkiss	599	-	-	-
Andrzej Jaworski	208	-	-	-
Witold Jaworski [3)]	235	-	138	-
Sebastian Klimek [4)]	208	-	-	-
Beata Kozłowska-Chyła [5)]	329	-	-	-
Michał Krupiński	-	-	-	-
Dariusz Krzewina [6)]	360	-	690	273
Tomasz Kulik	206	-	-	-
Robert Pietryszyn	135	-	-	-
Maciej Rapkiewicz	208	-	-	-
Paweł Surówka	329	-	-	-
Tomasz Tarkowski [7)]	801	-	536	179
Ryszard Trepczyński [8)]	-	-	643	259
Osoby zarządzające wyższego szczebla (Dyrektorzy Grupy PZU), z czego:	**2 332**	**107**	**1 546**	**492**
Aleksandra Agatowska	272	-	-	-
Tobiasz Bury [9)]	380	-	578	217
Przemysław Henschke [10)]	292	-	504	168
Tomasz Karusewicz	329	-	-	-
Bartłomiej Litwińczuk	147	-	-	-
Sławomir Niemierka	599	107	464	107
Roman Pałac	313	-	-	-

[1)] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 179 tys.zł (PZU Życie)
[2)] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 168 tys.zł (PZU Życie)
[3)] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 105 tys.zł (PZU Życie)
[4)] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 138 tys.zł (PZU Życie)
[5)] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 119 tys.zł (PZU Życie)
[6)] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 30 tys.zł (PZU Życie)
[7)] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 150 tys.zł (Link 4)
[8)] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 100 tys.zł (PZU Życie)
[9)] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 200 tys.zł (PZU Życie)
[10)] w tym wynagrodzenie z tyt.zakazu konkurencji 168 tys.zł (PZU Życie)

Całkowita szacunkowa wartość świadczeń niepieniężnych przyznanych przez PZU oraz podmioty zależne PZU (w tys.)	1 stycznia – 31 grudnia 2016	1 stycznia – 31 grudnia 2015
Zarząd, z czego:	**1 057**	**1 224**
Przemysław Dąbrowski	92	191
Rafał Grodzicki	51	129
Rodger Hodgkiss	36	-
Andrzej Jaworski	77	-
Witold Jaworski	39	40
Andrzej Klesyk	56	298
Sebastian Klimek	66	-
Beata Kozłowska-Chyła	105	-
Michał Krupiński	79	-
Dariusz Krzewina	126	209
Tomasz Kulik	76	-
Robert Pietryszyn	51	-
Maciej Rapkiewicz	101	-
Paweł Surówka	54	-
Tomasz Tarkowski	48	178
Ryszard Trepczyński	-	179
Osoby zarządzające wyższego szczebla (Dyrektorzy Grupy PZU), z czego:	**605**	**600**
Aleksandra Agatowska	97	-
Tobiasz Bury	60	213
Rafał Grodzicki	-	44
Przemysław Henschke	82	167
Tomasz Karusewicz	51	-
Bartłomiej Litwińczuk	51	-
Sławomir Niemierka	171	176
Roman Pałac	93	-
Rada Nadzorcza, z czego:	**-**	**11**
Zbigniew Ćwiąkalski	-	10
Waldemar Maj	-	1

11

Pozostałe

Prawdziwość i rzetelność prezentowanych sprawozdań
Wedle najlepszej wiedzy Zarządu PZU, skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Grupy PZU oraz jej wynik finansowy, oraz że sprawozdanie z działalności Grupy PZU zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Grupy PZU, w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka.

Wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych
Zarząd PZU oświadcza, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych - KPMG Audyt Sp. z o.o. sp. k. – dokonujący badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz że podmiot ten oraz biegli rewidenci, dokonujący badania tego sprawozdania, spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi.

Informacje o zawartych umowach znaczących zawartych pomiędzy akcjonariuszami
Zarząd PZU nie posiada wiedzy o umowach zawartych, pomiędzy akcjonariuszami, do dnia wydania niniejszego Sprawozdania z działalności Grupy PZU, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.

Informacje o zawartych znaczących umowach
Dnia 8 grudnia 2016 roku PZU i PFR podpisały umowę z UniCredit S.p.A. dotyczącą kupna 32,8% akcji Banku Pekao S.A. za łączną kwotę 10,6 mld złotych. ROZ 3.4 BANKOWOŚĆ

Dnia 16 października 2015 roku Emitent udzielił gwarancji na zobowiązania PZU Finance AB (publ) wynikające z emisji obligacji. ROZ 8.3 FINANSOWANIE DŁUŻNE

Transakcje z podmiotami powiązanymi na innych warynkach niż rynkowe
W ramach powiązań kapitałowych i biznesowych, spółki z Grupy PZU wzajemnie świadczą usługi. Z wyłączeniem spółek z Podatkowej Grupy Kapitałowej, transakcje zawarte są na warunkach rynkowych.

Podatkowa Grupa Kapitałowa
Dnia 25 września 2014 roku pomiędzy spółkami Grupy PZU została podpisana nowa umowa Podatkowej Grupy Kapitałowej obejmująca 13 spółek: PZU, PZU Życie, LINK4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA, PZU Centrum Operacji SA, PZU Pomoc SA, Ogrodowa-Inwestycje Sp. z o.o., Ipsilon Sp. z o.o., PZU Asset Management SA, TFI PZU SA, Ipsilon Bis SA, PZU Finanse Sp. z o.o., Omicron SA, Omicron Bis SA. PGK powołana została na okres 3 lat – od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2017 roku.

W przypadku umowy PGK spółką dominującą i reprezentującą PGK jest PZU. Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o CIT, PGK rozlicza się z Urzędem Skarbowym w cyklach miesięcznych. PZU dokonuje wpłat zaliczek do US z tytułu podatku CIT, należnych od wszystkich spółek, a PZU Życie przekazuje do PZU zaliczki na podatek CIT, dotyczące działalności gospodarczej PZU Życie.

Nabycie akcji własnych w roku obrotowym
Alior Bank w ramach działalności handlowej realizuje transakcje na akcjach i kontraktach terminowych na akcje PZU. Na 31 grudnia 2016 roku Alior Bank posiadał 18 700 akcji PZU.

Zaciągnięte kredyty i pożyczki
W ramach Grupy PZU, spółki wzajemnie udzielają pożyczek. Poniżej przedstawiono listę pożyczek udzielonych w 2016 roku jednostkom powiązanym emitenta (data udzielenia na bazie przepływów pieniężnych):

Kwota	data udzielenia	data zapadalności	pożyczkobiorca	pożyczkodawca
250 mln zł	2016-08-25	2016-10-18	PZU	PZU Życie
400 mln zł	2016-05-27	2016-06-24	PZU	PZU Życie
350 mln zł	2016-06-24	2016-07-25	PZU	PZU Życie
350 mln zł	2016-07-27	2016-08-25	PZU	PZU Życie
70 mln zł	2016-07-04	2030-12-31	PZU Zdrowie	PZU
80 mln zł	2016-11-16	2026-12-31	TUW	PZU

Udzielone i otrzymane poręczenia i gwarancje
31 marca 2016 roku zawarto umowę gwarancji pomiędzy PZU a Alior Bankiem (Raport bieżący nr. 18/2016) na łączną kwotę 2,5 mld zł. 1 lipca 2016 roku gwarancja została wypowiedziana przez Alior Bank.

Informacja o pozycjach pozabilansowych wg stanu na koniec 2016 roku zawarta w ROZ 6.5 STRUKTURA AKTYWÓW I PASYWÓW.

Umowy ubezpieczenia przekraczające 25% łącznej wysokości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i kapitałów własnych
W 2016 roku Grupa PZU nie zawarła umowy ubezpieczenia na sumę ubezpieczenia od pojedynczego ryzyka na udziale własnym przekraczającą 25% łącznej wysokości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i kapitału własnego.

Sezonowość lub cykliczność działalności
Działalność PZU nie podlega sezonowości lub cykliczności w stopniu uzasadniającym stosowanie sugestii zawartych w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej

Ocena zarządzania zasobami finansowymi, z uwzględnieniem zdolności wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań, oraz określenie ewentualnych zagrożeń i działań, jakie Emitemt podjął lub zamierza podjąć w celu przeciwdziałania tym zagrożeniom
Emitent znajduje się w bardzo dobrej sytuacji finansowej i spełnia wszystkie kryteria bezpieczeństwa nakładane na niego przez UoU i KNF. Stabilna perspektywa ratingowa Emitenta potwierdza, że PZU posiada mocną pozycję biznesową, dysponuje wysokim poziomem kapitałów własnych oraz pozostaje konkurencyjnym podmiotem na rynku ubezpieczeniowym.

Prognozy finansowe
Grupa Kapitałowa PZU nie publikowała prognoz dotyczących wyników finansowych.

Sprawy sporne
W 2016 roku i do dnia podpisania niniejszego sprawozdania z działalności Grupy PZU nie wystąpiły postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczące zobowiązań albo wierzytelności PZU lub jednostki od niego bezpośrednio lub pośrednio zależnej, których jednostkowa wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych PZU. Opis spraw sądowych oraz postępowań przed Prezesem UOKiK (Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) zawarto w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy PZU za 2016 rok.

Na 31 grudnia 2016 roku wartość wszystkich 134 769 spraw toczących się przed sądami, organami właściwymi dla postępowań arbitrażowych lub organami administracji publicznej prowadzonych w podmiotach z Grupy PZU wynosiła łącznie 4 357 mln zł. W kwocie tej 3 374 mln zł dotyczy zobowiązań, a 983 mln zł wierzytelności spółek z Grupy PZU, co stanowiło odpowiednio 27,6% i 8,0% kapitałów własnych PZU wg PSR.

Niniejsze Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PZU za 2016 rok liczy 207 kolejno ponumerowanych stron.

Podpisy Członków Zarządu PZU

Michał Krupiński – Prezes Zarząd

Roger Hodgkiss – Członek Zarządu

Andrzej Jaworski – Członek Zarządu

Tomasz Kulik – Członek Zarządu

Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu

Warszawa 14 marca 2017 roku

12

Załącznik: Dane finansowe Grupy PZU

Załącznik: Dane finansowe Grupy PZU

Podstawowe wielkości skonsolidowanego rachunku zysków i strat za lata 2012-2016 (w mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	20 219	18 359	16 885	16 480	16 243
Składki zarobione netto	18 625	17 385	16 429	16 249	16 005
Przychody netto z tytułu prowizji i opłat	523	243	351	299	237
Wynik netto z działalności inwestycyjnej	3 587	1 739	2 647	2 479	3 613
Odszkodowania i świadczenia netto	(12 732)	(11 857)	(11 542)	(11 161)	(12 219)
Koszty akwizycji	(2 613)	(2 376)	(2 147)	(2 016)	(2 000)
Koszty administracyjne	(2 843)	(1 658)	(1 528)	(1 406)	(1 440)
Koszty odsetkowe	(773)	(117)	(147)	(104)	(127)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(740)	(419)	(370)	(220)	(31)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	3 034	2 940	3 693	4 119	4 039
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek wycenianych metodą praw własności	(3)	4	(2)	1	-
Zysk (strata) brutto	3 031	2 944	3 692	4 120	4 039
Zysk (strata) netto, w tym:	2 417	2 343	2 968	3 295	3 254
Zyski (straty) właścicieli	1 947	2 343	2 968	3 293	3 255
Zyski (straty) mniejszości	470	-	-	1	(1)
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych*	863 510 930	863 523 000	863 519 490	863 519 490	863 523 000
Liczba akcji wyemitowanych	863 523 000	863 523 000	863 523 000	863 523 000	863 523 000
Podstawowy i rozwodniony zysk Grupy PZU na jedną akcję zwykłą Emitenta (w zł)	2,25	2,71	3,44	3,81	3,77
Zysk netto PZU (Emitenta)	1 593	2 249	2 637	5 106	2 581
Podstawowy i rozwodniony zysk Emitenta na jedną akcję zwykłą (w zł)	1,84	2,60	3,05	5,91	2,99

*z uwzględnieniem akcji funduszy konsolidowanych

Aktywa (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Wartości niematerialne	1 463	1 393	869	309	183
Wartość firmy	1 583	1 532	769	9	8
Rzeczowe aktywa trwałe	1 467	1 300	1 002	927	992
Nieruchomości inwestycyjne	1 738	1 172	2 236	1 475	564
Jednostki wyceniane metodą praw własności	37	54	66	49	-
Aktywa finansowe	105 300	89 229	56 760	55 086	50 423
Należności	5 703	3 338	3 085	2 707	1 916
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	990	1 097	753	527	749
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	624	369	27	17	14
Odroczone koszty akwizycji	1 407	1 154	712	610	574
Inne aktywa	871	813	363	325	300
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	2 973	2 440	324	569	137
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży i aktywa wchodzące w skład grup do zbycia	1 189	1 506	607	179	47
Aktywa razem	**125 345**	**105 397**	**67 573**	**62 787**	**55 910**

Załącznik: Dane finansowe Grupy PZU

Kapitały (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Kapitał podstawowy	86	86	86	86	86
Kapitał zapasowy	10 758	9 947	9 679	8 856	8 780
Kapitał z aktualizacji wyceny	106	241	249	242	363
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	3	(4)	(6)	1	-
Akcje własne	(1)	-	-	-	-
Pozostałe kapitały rezerwowe	5	-	-	-	-
Różnice kursowe jednostek podporządkowanych	(2)	(42)	(35)	(38)	(38)
Zysk (strata) z lat ubiegłych	108	353	226	2 397	1 743
Zysk (strata) netto	1 947	2 343	2 968	3 293	3 255
Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego	-	-	-	(1 727)	-
Udziały niekontrolujące	4 117	2 194	1	16	79
Kapitały razem	**17 127**	**15 118**	**13 168**	**13 128**	**14 269**

Zobowiązania (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	42 194	41 280	40 167	37 324	35 401
Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	7 076	5 856	5 250	4 540	4 537
Rezerwa ubezpieczeń na życie	15 928	16 222	16 282	16 048	15 675
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	8 272	8 264	7 770	6 587	5 878
Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent	5 673	5 808	5 998	5 761	5 660
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	5	2	2	3	4
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	323	384	439	478	532
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	4 917	4 744	4 426	3 907	3 114
Rezerwy na świadczenia pracownicze	128	117	120	123	107
Inne rezerwy	367	108	191	193	267
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	469	509	398	255	358
Zobowiązania finansowe	60 030	44 695	9 403	8 399	3 435
Inne zobowiązania	4 997	3 570	3 874	3 365	2 072
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	33	-	252	-	-
Zobowiązania razem	**108 218**	**90 279**	**54 405**	**49 660**	**41 640**
Kapitały i zobowiązania razem	**125 345**	**105 397**	**67 573**	**62 787**	**55 910**

Załącznik: Dane finansowe Grupy PZU

Zdarzenia jednorazowe w Grupie PZU (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Zysk z tytułu okazyjnego nabycia wydzielonej części banku BPH	508	-	-	-	-
Rezerwa restrukturyzacyjna Alior Bank	(268)	-	-	-	-
Efekt rozpoczecia konsolidacji Alior Bank	-	(176)	-	-	-
Wyższe niż średnia z ost. 3 lat odszkodowania w ubezpieczeniach rolnych	(237)	-	-	-	-
Aktualizacja założeń, co do oczekiwanych przyszłych wypłat z tytułu TU stosowanych do kalkulacji rezerw	216	-	-	-	-
Efekt konwersji (MSR)	40	75	70	127	207
Wynik na sprzedaży PZU Litwa	-	165	-	-	-
Rozpoczęcie konsolidacji funduszy	-	-	-	173	-
Dostosowanie stopy w PZU Życie wg MSSF do poziomu wg PSR	-	-	-	-	(390)
Obniżenie stopy technicznej w PZU Życie	-	-	-	-	(409)
Zmiana stóp dla rezerwy rentowej PZU	-	-	-	-	(234)
Rozwiązanie rezerwy na świadczenia pracownicze związane z wypowiedzeniem Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy	-	-	-	-	177
Sprzedaż akcji z portfela AFS	-	-	-	-	101
Wynik na gwarancjach kontraktowych	-	-	-	-	(93)
Rozliczenia reasekuracyjne z tytułu Zielonej Karty	-	-	-	53	-

	Wskaźniki sprawności działania	2016	2015	2014	2013	2012
1.	**Wskaźnik odszkodowań i świadczeń brutto (prosty)** (odszkodowania i świadczenia brutto/składka przypisana brutto) x 100%	63,7%	66,9%	69,5%	67,9%	76,2%
2.	**Wskaźnik odszkodowań i świadczeń na udziale własnym** (odszkodowania i świadczenia netto/składka zarobiona na udziale własnym) x 100%	68,4%	68,2%	70,3%	68,7%	76,3%
3.	**Wskaźnik kosztów działalności segmentów ubezpieczeniowych** (koszty działalności ubezpieczeniowej/składka zarobiona na udziale własnym) x 100%	22,5%	23,3%	22,2%	20,5%	21,0%
4.	**Wskaźnik kosztów akwizycji segmentów ubezpieczeniowych** (koszty akwizycji/składka zarobiona na udziale własnym) x 100%	14,3%	14,1%	13,4%	12,3%	12,1%
5.	**Wskaźnik kosztów administracyjnych segmentów ubezpieczeniowych** (koszty administracyjne/składka zarobiona na udziale własnym) x 100%	8,3%	9,2%	8,8%	8,1%	8,9%
6.	**Wskaźnik mieszany w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych** (odszkodowania i świadczenia netto + koszty działalności ubezpieczeniowej)/składka zarobiona na udziale własnym x 100%	94,9%	94,5%	95,7%	87,8%	92,8%
7.	**Marża zysku operacyjnego w ubezpieczeniach na życie** (zysk operacyjny /składka przypisana brutto) x 100%	25,3%	22,3%	24,4%	22,3%	19,8%

Załącznik: Dane finansowe Grupy PZU

Dane z rachunku zysków i strat – ubezpieczenia korporacyjne (ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe) (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	2 174	1 779	1 831	1 740	1 840
Składki zarobione netto	1 641	1 477	1 462	1 556	1 764
Dochody z lokat	115	121	136	140	127
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe	(1 062)	(871)	(964)	(854)	(1 174)
Koszty akwizycji	(361)	(288)	(306)	(300)	(336)
Koszty administracyjne	(125)	(127)	(125)	(116)	(108)
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach	21	16	16	8	(6)
Pozostałe	-	(18)	(2)	(42)	(51)
Wynik na ubezpieczeniach	**229**	**310**	**217**	**391**	**218**
wskaźnik kosztów akwizycji (z uwzględnieniem prowizji reasekuracyjnych)*	20,7%	18,4%	19,8%	18,8%	19,4%
wskaźnik kosztów administracyjnych*	7,6%	8,6%	8,6%	7,4%	6,1%
wskaźnik szkodowości*	64,7%	59,0%	65,9%	54,9%	66,5%
wskaźnik mieszany (COR)*	93,1%	86,0%	94,3%	81,1%	92,0%

* wskaźniki liczone do składki zarobionej netto

Dane z rachunku zysków i strat – ubezpieczenia masowe (ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	8 833	7 364	6 569	6 534	6 614
Składki zarobione netto	7 836	6 793	6 563	6 552	6 513
Dochody z lokat	517	518	563	557	537
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe	(5 275)	(4 441)	(4 363)	(4 193)	(4 299)
Koszty akwizycji	(1 551)	(1 383)	(1 239)	(1 141)	(1 137)
Koszty administracyjne	(634)	(665)	(617)	(547)	(569)
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach	(14)	(14)	(27)	67	(16)
Pozostałe	(220)	(150)	(123)	(227)	(230)
Wynik na ubezpieczeniach	**659**	**658**	**756**	**1 067**	**800**
wskaźnik kosztów akwizycji (z uwzględnieniem prowizji reasekuracyjnych)*	20,0%	20,6%	19,3%	16,4%	17,7%
wskaźnik kosztów administracyjnych*	8,1%	9,8%	9,4%	8,3%	8,7%
wskaźnik szkodowości*	67,3%	65,4%	66,5%	64,0%	66,0%
wskaźnik mieszany (COR)*	95,4%	95,7%	95,2%	88,7%	92,4%

* wskaźniki liczone do składki zarobionej netto

Załącznik: Dane finansowe Grupy PZU

Dane z rachunku zysków i strat – ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	6 775	6 689	6 539	6 415	6 364
Ubezpieczenia grupowe	4 829	4 753	4 627	4 518	4 492
Ubezpieczenia indywidualnie kontynuowane	1 946	1 936	1 912	1 897	1 872
Składki zarobione netto	6 776	6 691	6 537	6 414	6 362
Dochody z lokat	680	602	713	735	955
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(4 686)	(4 718)	(4 570)	(4 570)	(4 993)
Koszty akwizycji	(329)	(356)	(357)	(323)	(318)
Koszty administracyjne	(585)	(577)	(543)	(546)	(578)
Pozostałe	(71)	(67)	(19)	(107)	(56)
Wynik na ubezpieczeniach	**1 785**	**1 575**	**1 762**	**1 603**	**1 373**
Wynik na ubezpieczeniach z wyłączeniem efektu konwersji	**1 745**	**1 500**	**1 692**	**1 476**	**1 153**
Wynik na ubezpieczeniach z wyłączeniem efektów jednorazowych	**1 529**	**1 500**	**1 692**	**1 476**	**1 561**
wskaźnik kosztów akwizycji*	4,9%	5,3%	5,5%	5,0%	5,0%
wskaźnik kosztów administracyjnych*	8,6%	8,6%	8,3%	8,5%	9,1%
marża wyniku (z wył. efektu konwersji)	25,8%	22,4%	25,9%	23,0%	18,1%
marża wyniku**	22,6%	22,4%	25,9%	23,0%	24,5%

* wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto
** z wyłączeniem efektów jednorazowych

Dane z rachunku zysków i strat – ubezpieczenia indywidualne (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 174	1 234	1 269	1 330	1 090
Składki zarobione netto	1 174	1 234	1 267	1 331	1 092
Dochody z lokat	288	251	327	322	347
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(1 043)	(1 091)	(1 250)	(1 339)	(1 199)
Koszty akwizycji	(107)	(123)	(126)	(110)	(91)
Koszty administracyjne	(59)	(60)	(53)	(53)	(53)
Pozostałe	(9)	(5)	(2)	(11)	9
Wynik na ubezpieczeniach	**244**	**206**	**163**	**140**	**105**
wskaźnik kosztów akwizycji*	9,1%	10,0%	10,0%	8,2%	8,3%
wskaźnik kosztów administracyjnych*	5,0%	4,9%	4,2%	4,0%	4,9%
marża wyniku*	20,8%	16,7%	12,8%	10,5%	9,6%

* wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto

Załącznik: Dane finansowe Grupy PZU

Dane z rachunku zysków i strat – kontrakty inwestycyjne (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Składki przypisane brutto	86	141	374	1 098	1 859
Ubezpieczenia grupowe	3	3	45	673	1 373
Ubezpieczenia indywidualnie kontynuowane	83	138	330	424	486
Składki zarobione netto	86	141	374	1 099	1 859
Dochody z lokat	18	16	44	104	191
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(89)	(136)	(376)	(1 157)	(2 014)
Koszty akwizycji	(4)	(10)	(16)	(18)	(31)
Koszty administracyjne	(9)	(9)	(10)	(11)	(16)
Pozostałe	-	(1)	(1)	(5)	12
Wynik z działalności operacyjnej	**2**	**1**	**15**	**11**	**1**
marża wyniku*	2,3%	0,7%	4,0%	1,0%	0,1%

* wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto

Dane z rachunku zysków i strat – segment działalnośc bankowa (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	330	-	-	-	-
Dochody z lokat	2 195	-	-	-	-
Koszty odsetkowe	(681)	-	-	-	-
Koszty administracyjne	(1 210)	-	-	-	-
Pozostałe	57	-	-	-	-
Razem	**691**	**-**	**-**	**-**	**-**

Dane z rachunku zysków i strat – ubezpieczenia emerytalne (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Pozostałe przychody	110	119	271	218	199
Dochody z lokat, w tym:	5	7	12	12	13
Koszty administracyjne	(41)	(40)	(73)	(78)	(93)
Pozostałe	-	(4)	(6)	(15)	(21)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	**74**	**82**	**203**	**137**	**98**

Dane z rachunku zysków i strat – segment Ukraina (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	210	169	174	204	142
Składki zarobione netto	109	103	136	171	103
Dochody z lokat	23	41	41	24	18
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(54)	(74)	(94)	(81)	(54)
Koszty akwizycji	(60)	(47)	(52)	(62)	(28)
Koszty administracyjne	(24)	(21)	(28)	(36)	(28)
Pozostałe	21	10	-	-	-
Wynik na ubezpieczeniach	**15**	**12**	**2**	**16**	**10**
kurs walutowy UAH w PLN	0,1542	0,1722	0,2637	0,3886	0,4001
wskaźnik kosztów akwizycji*	55,0%	45,6%	38,4%	36,6%	27,2%
wskaźnik kosztów administracyjnych*	22,0%	20,4%	20,7%	21,0%	27,6%

* wskaźniki liczone do składki zarobionej netto

Dane z rachunku zysków i strat – segment Kraje bałtyckie (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 183	1 193	536	262	196
Składki zarobione netto	1 104	1 109	477	227	172
Dochody z lokat	23	22	15	7	10
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(694)	(687)	(312)	(139)	(112)
Koszty akwizycji	(251)	(253)	(115)	(67)	(49)
Koszty administracyjne	(110)	(147)	(80)	(26)	(19)
Pozostałe	-	-	-	-	-
Wynik na ubezpieczeniach	**72**	**44**	**(16)**	**1**	**2**
kurs walutowy EUR (LTL) w PLN	4,3757	4,1848	1,2133	1,2196	1,2087
wskaźnik kosztów akwizycji*	22,7%	22,8%	24,2%	29,6%	28,5%
wskaźnik kosztów administracyjnych*	10,0%	13,3%	16,8%	11,7%	11,0%

* wskaźniki liczone do składki zarobionej netto

Segment inwestycje (operacje na zewnątrz) (mln zł)	2016	2015	2014	2013	2012
Razem	**(570)**	**506**	**579**	**896**	**1 525**

Załącznik: Słownik terminów

Załącznik: Słownik terminów

agent ubezpieczeniowy – przedsiębiorca wykonujący działalność agencyjną na podstawie umowy zawartej z zakładem ubezpieczeń. Działalność agentów skupia się na: pozyskiwaniu klientów, zawieraniu umów ubezpieczenia, uczestniczeniu w administrowaniu i wykonywaniu umów ubezpieczenia oraz na organizowaniu i nadzorowaniu działalności agencyjnej

BLS (bezpośrednia likwidacja szkód) – system polegający na likwidacji szkody przez zakład ubezpieczeń, w którym zostało wykupione ubezpieczenie OC komunikacyjne przez poszkodowanego, a nie sprawcy. W Polsce w ramach PIU funkcjonuje od 1 kwietnia 2015 roku. Po przeprowadzeniu likwidacji szkody zakłady ubezpieczeń rozliczają się ryczałtem za pomocą PIU

BREEAM – certyfikat definiujący standard najlepszych praktyk w zakresie zrównoważonego projektowania, budowania i użytkowania budynków. Przyznawany jest przez BRE (Building Research Establishment) Global na podstawie materiałów i raportu przygotowanych przez licencjonowanego asesora, który w trakcie procesu certyfikacji współpracuje z zespołem projektowym

broker ubezpieczeniowy – podmiot posiadający zezwolenie na wykonywanie działalności brokerskiej. Wykonuje czynności w imieniu lub na rzecz podmiotu poszukującego ochrony ubezpieczeniowej

COR – *Combined Ratio* – wskaźnik mieszany, liczony dla sektora ubezpieczeń majątkowych i pozostałych ubezpieczeń osobowych (dział II). Jest to stosunek kosztów ubezpieczeniowych związanych z obsługą ubezpieczeń i wypłatą odszkodowań (tj. kosztów odszkodowań, akwizycji i administracji) do składki zarobionej netto przypadającej na dany okres

cross-selling – sprzedaż krzyżowa, strategia sprzedaży określonego produktu ubezpieczeniowego w powiązaniu z innym komplementarnym produktem ubezpieczeniowym lub produktem partnera ubezpieczyciela np. banku. Przykładem tych ostatnich są produkty bankowo-ubezpieczeniowe, takie jak np. ubezpieczenia kredytowe

CSR – ***Corporate Social Responsibility*** (Społeczna odpowiedzialność biznesu) - koncepcja, według której przedsiębiorstwa na etapie budowania strategii dobrowolnie uwzględniają interesy społeczne i ochronę środowiska, a także relacje z różnymi grupami interesariuszy

C/WK – wskaźnik określający stosunek ceny rynkowej do wartości księgowej przypadającej na jedną akcję

C/Z – wskaźnik określający stosunek ceny rynkowej spółki (na akcję) do zysku przypadającego na jedną akcję

DPS (ang. *dividend per share*) – wskaźnik rynkowy określający wartość dywidendy przypadającej na jedną akcję

DY (ang. *dividend yield*) – wskaźnik rynkowy określający stosunek dywidendy przypadającej na jedną akcję do ceny rynkowej akcji

EPS (ang. *earnings per share*) – wskaźnik rynkowy określający udział zysku przypadającego na jedną akcję

Everest – system do obsługi ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych w PZU

free float – akcjonariat rozproszony przedsiębiorstwa publicznego. To stosunek liczby akcji znajdujących się poza posiadaniem dużych inwestorów do liczby akcji ogółem – inaczej, wszystkie wolnodostępne akcje znajdujące się w obrocie publicznym

IPO (*Initial Public Offering*) – dokonywana po raz pierwszy oferta publiczna dotycząca określonych papierów wartościowych. Jednym z najistotniejszych elementów pierwszej oferty publicznej jest przygotowanie prospektu emisyjnego i postępowanie przed instytucją nadzorującą dopuszczenie do obrotu giełdowego

Kapitałowy wymóg wypłacalności (Solvency Capital Requirement, SCR) – wymóg kapitałowy obliczany zgodnie z przepisami Solvency II. Kalkulacja wymogu kapitałowego opiera się na wyliczeniu ryzyk: rynkowego, aktuarialnego (ubezpieczeniowego), niewypłacalności kontrahenta, katastroficznego i operacyjnego a następnie podlega analizie dywersyfikacji. Wskaźnik może być liczony według formuły standardowej lub, po uzyskaniu stosownej zgody organu nadzoru, przy zastosowaniu częściowego albo pełnego modelu wewnętrznego zakładu.

KNF – Komisja Nadzoru Finansowego, sprawuje nadzór nad sektorem bankowym, rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym, nadzór nad instytucjami płatniczymi i biurami usług płatniczych, instytucjami pieniądza elektronicznego oraz nad sektorem kas spółdzielczych, www.knf.gov.pl

marża zysku w ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych (w PZU Życie) – wskaźnik liczony jako stosunek zysku operacyjnego do składki przypisanej brutto segmentu ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych, z wyłączeniem efektów jednorazowych takich jak np. efekt konwersji czyli zamiany umów długoterminowych na krótkoterminowe i zmiany stóp technicznych czyli wskaźnika dyskonta rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

NPS (*Net Promoter Score*) – metoda oceny lojalności klientów danej firmy, wskaźnik liczony jako różnica promotorów i krytyków marki.

Payout ratio – współczynnik wypłaty dywidendy, czyli iloraz wartości wypłaconej dywidendy i wyniku netto spółki, w procentach

rating S&P – ocena ryzyka kredytowego, dokonywana przez agencję Standard & Poor's. Rating A- oznacza wysoką zdolność emitentów papierów dłużnych do obsługi zobowiązań, uwzględniający możliwość wystąpienia czynników wpływających na obniżenie tej zdolności

reasekuracja – odstąpienie innemu zakładowi ubezpieczeń – reasekuratorowi – całości lub części ubezpieczonego ryzyka bądź grupy ryzyk wraz z odpowiednią częścią składek. W wyniku reasekuracji następuje wtórny podział ryzyk umożliwiający minimalizację zagrożeń rynku ubezpieczeniowego

reasekuracja bierna – działalność reasekuracyjna polegająca na odstępowaniu przez ubezpieczyciela (cedenta) części zawartych ubezpieczeń reasekuratorowi/reasekuratorom w formie umowy reasekuracyjnej

reasekuracja czynna – działalność reasekuracyjna polegająca na przyjmowaniu przez reasekuratora/reasekuratorów części ubezpieczenia lub grup ubezpieczeń odstępowanych przez cedenta

rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – rezerwy, które powinny zapewnić pełne pokrycie wszelkich bieżących i przyszłych zobowiązań, jakie mogą wyniknąć z zawartych umów ubezpieczenia. Na rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe składają się w szczególności: rezerwa składek, rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, rezerwa na ryzyka niewygasłe, rezerwa gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, rezerwa na premie i rabaty dla ubezpieczonych

rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych – Rozporządzenia Ministra Finansów z 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. 2009 nr 33 poz. 259)

scoring kredytowy – metoda oceny wiarygodności pdmiotu (zwykle osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa) ubiegającego się o kredyt bankowy. Wynik scoringu kredytowego jest zazwyczaj przedstawiany punktowo - im więcej punktów, tym większa wiarygodność potencjalnego kredytobiorcy

sell side – część sektora finansowego zaangażowana w tworzenie, promocji i sprzedaży akcji, obligacji, walut obcych i innych instrumentów finansowych, obejmuje bankierów inwestycyjnych, pośredniczących pomiędzy emitentami papierów wartościowych oraz inwestorami, a także animatorów rynku, którzy zapewniają płynność na rynku. Analitycy sell side wydają raporty analityczne z rekomendacjami inwestycyjnymi oraz codzienne komentarze dla strony buy side, czyli zarządzającej aktywami

składka przypisana brutto – kwoty składek brutto (bez uwzględnienia udziału reasekuratorów) należne z tytułu zawartych w okresie sprawozdawczym umów ubezpieczenia, bez względu na okres odpowiedzialności wynikający z tych umów

składka zarobiona – jest to składka przypisana w danym okresie, uwzględniająca rozliczenie przychodów (składki) w czasie poprzez zmiany stanu rezerw składki

Solvency II (Wypłacalność II) – system wypłacalności dla europejskich zakładów ubezpieczeniowych, uwzględniający profil ryzyka. Wymogi obowiązują od 1 stycznia 2016 roku

stopa techniczna – stopa stosowana przy dyskontowaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach na życie oraz rezerw na skapitalizowaną wartość rent

w ubezpieczeniach odpowiedzialności cywilnej. Zgodnie z rozporządzeniem MF z 28 grudnia 2009 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, stopy techniczne stosowane przez zakład ubezpieczeń nie mogą być wyższe niż 80% średniej ważonej stopy zwrotu z lokat stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ostatnich trzech latach obrotowych. Wysokość maksymalnej stopy technicznej ustala i ogłasza do 31 stycznia każdego roku KNF

stopa wolna od ryzyka – stopa zwrotu z instrumentów finansowych z zerowym ryzykiem. W PZU stopa wolna od ryzyka bazuje na krzywych rentowności skarbowych papierów wartościowych i jest podstawą określania cen transferowych w rozliczeniach pomiędzy segmentami operacyjnymi

suma ubezpieczenia – suma pieniężna, na którą ubezpieczono przedmiot ubezpieczenia. W ubezpieczeniach majątkowych suma ubezpieczenia stanowi zazwyczaj górną granicę odpowiedzialności ubezpieczyciela

świadczenie – suma, którą ubezpieczyciel wypłaca z tytułu ubezpieczenia w razie wystąpienia zdarzenia przewidzianego umową ubezpieczenia

TSR – miernik określający całkowitą stopę zwrotu uzyskiwaną przez akcjonariuszy z tytułu posiadania akcji danego przedsiębiorstwa w okresie rocznym. Wyraża on sumę zysku wynikającą ze zmiany cen akcji danego przedsiębiorstwa oraz wypłaconych dywidend w okresie posiadania akcji przez inwestora, w relacji do wartości tychże akcji z początku danego roku i wyrażany jest w procentach w ujęciu rocznym

UFK – Ubezpieczeniowy Fundusz Kapitałowy, wydzielony fundusz aktywów stanowiący rezerwę tworzoną ze składek ubezpieczeniowych, inwestowany w sposób określony w umowie ubezpieczenia, część składowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (UFK), określanej również mianem polisy inwestycyjnej

Uobr – Ustawa z 7 maja 2009 roku o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. 2009 nr 77 poz. 649 z późn. zm.)

UOKiK – Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, polski urząd antymonopolowy, działający na rzecz zapewnienia rozwoju konkurencji, ochrony podmiotów gospodarczych narażonych na stosowanie praktyk monopolistycznych oraz ochrony interesów konsumentów, www.uokik.gov.pl

UoU – Ustawa z 11 września 2015 roku o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1844), obowiązująca, dla większości przepisów, od 1 stycznia 2016 roku. Ustawa wprowadza do polskiego systemu prawnego wymogi Solvency II

up-selling – technika handlowa polegająca na oferowaniu i sprzedaży aktualnemu klientowi dodatkowych, usług o wyższej ceniei wyższym standardzie

venture capital – średnio - i długoterminowe inwestycje w przedsiębiorstwa niepubliczne znajdujące się we wczesnych fazach rozwoju, połączone ze wsparciem menedżerskim, prowadzone przez wyspecjalizowane podmioty (fundusze venture capital). Celem inwestycji venture capital jest osiągnięcie zysku wynikającego z przyrostu wartości przedsiębiorstwa przez odsprzedaż jego akcji lub udziałów po upływie określonego okresu

WIBOR6M – referencyjna wysokość oprocentowania kredytu na 6 miesięcy na polskim rynku międzybankowym

wskaźnik wypłacalności – ustawowy wskaźnik (wg. Solvency II) określający poziom kapitałowego zabezpieczenia prowadzonej przez ubezpieczyciela działalności; ustawowo wskaźnik powinien być wyższy niż 100%

zasada ostrożnego inwestora – zasada wyrażona w art. 129 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Europy w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej Solvency II, która nakłada na zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji wymóg inwestowania aktywów w najlepszym interesie ubezpieczających, właściwego dostosowania lokat do zobowiązań oraz należytego uwzględnienia różnych rodzajów ryzyka finansowego, takich jak ryzyko płynności i ryzyko koncentracji.

Niniejsze Sprawozdanie z działalności zawiera stwierdzenia odnoszące się do przyszłości w zakresie działań strategicznych. Stwierdzenia odnoszące się do przyszłości narażone są na znane i nieznane rodzaje ryzyka, odznaczają się niepewnością i podlegają innym istotnym czynnikom, które mogą spowodować, że faktyczne wyniki, działalności lub osiągnięcia Grupy PZU będą istotnie różniły się od przyszłych wyników, działalności lub osiągnięć wyrażonych wprost lub domyślnie w tych stwierdzeniach dotyczących przyszłości. Stwierdzenia te opierają się na szeregu założeń dotyczących obecnej i przyszłej strategii biznesowej Grupy PZU oraz środowiska, w którym będzie ona prowadziła działalność w przyszłości. PZU wyraźnie odstępuje od wszelkich obowiązków lub zobowiązań w zakresie rozpowszechniania jakichkolwiek uaktualnień lub korekt dowolnych stwierdzeń, które zostały zawarte w niniejszym Sprawozdaniu z działalności Grupy PZU, mających na celu odzwierciedlenie zmiany oczekiwań PZU lub zmian zdarzeń, warunków lub okoliczności, na których dowolne takie stwierdzenie zostało oparte, chyba że obowiązujące przepisy prawa wymagają inaczej. PZU zastrzega, że stwierdzenia dotyczące przyszłości nie stanowią gwarancji co do przyszłych wyników, a jej faktyczna sytuacja finansowa, strategia biznesowa, plany i cele kierownictwa dotyczące przyszłej działalności mogą istotnie różnić się od przedstawionych lub zasugerowanych w takich stwierdzeniach zawartych w niniejszym Sprawozdaniu z działalności Grupy PZU. Ponadto, nawet jeżeli sytuacja finansowa, strategia biznesowa, plany i cele kierownictwa dotyczące przyszłej działalności Grupy PZU będą zgodne ze stwierdzeniami dotyczącymi przyszłości zawartymi w niniejszym Sprawozdaniu z działalności Grupy PZU, to te wyniki lub wydarzenia mogą nie stanowić żadnej wskazówki co do wyników lub zdarzeń w następnych okresach.

PZU nie zobowiązuje się do publikacji jakichkolwiek uaktualnień, zmian lub korekt informacji, danych lub stwierdzeń zawartych w niniejszym Sprawozdaniu z działalności Grupy PZU w razie zmiany działań strategicznych lub zamierzeń PZU lub też wystąpienia faktów lub zdarzeń, które będą miały wpływ na te działania lub zamierzenia PZU, chyba że taki obowiązek informacyjny wynika z obowiązujących przepisów prawa.

Grupa PZU nie ponosi odpowiedzialności za efekty decyzji, które zostały podjęte po lekturze Sprawozdania z działalności Grupy PZU.

Jednocześnie, niniejsze Sprawozdanie z działalności Grupy PZU nie może być traktowane jako część zaproszenia czy oferty do nabycia papierów wartościowych lub do dokonania inwestycji. Sprawozdanie z działalności Grupy PZU nie stanowi również oferty ani zaproszenia do przeprowadzenia innych transakcji dotyczących papierów wartościowych.